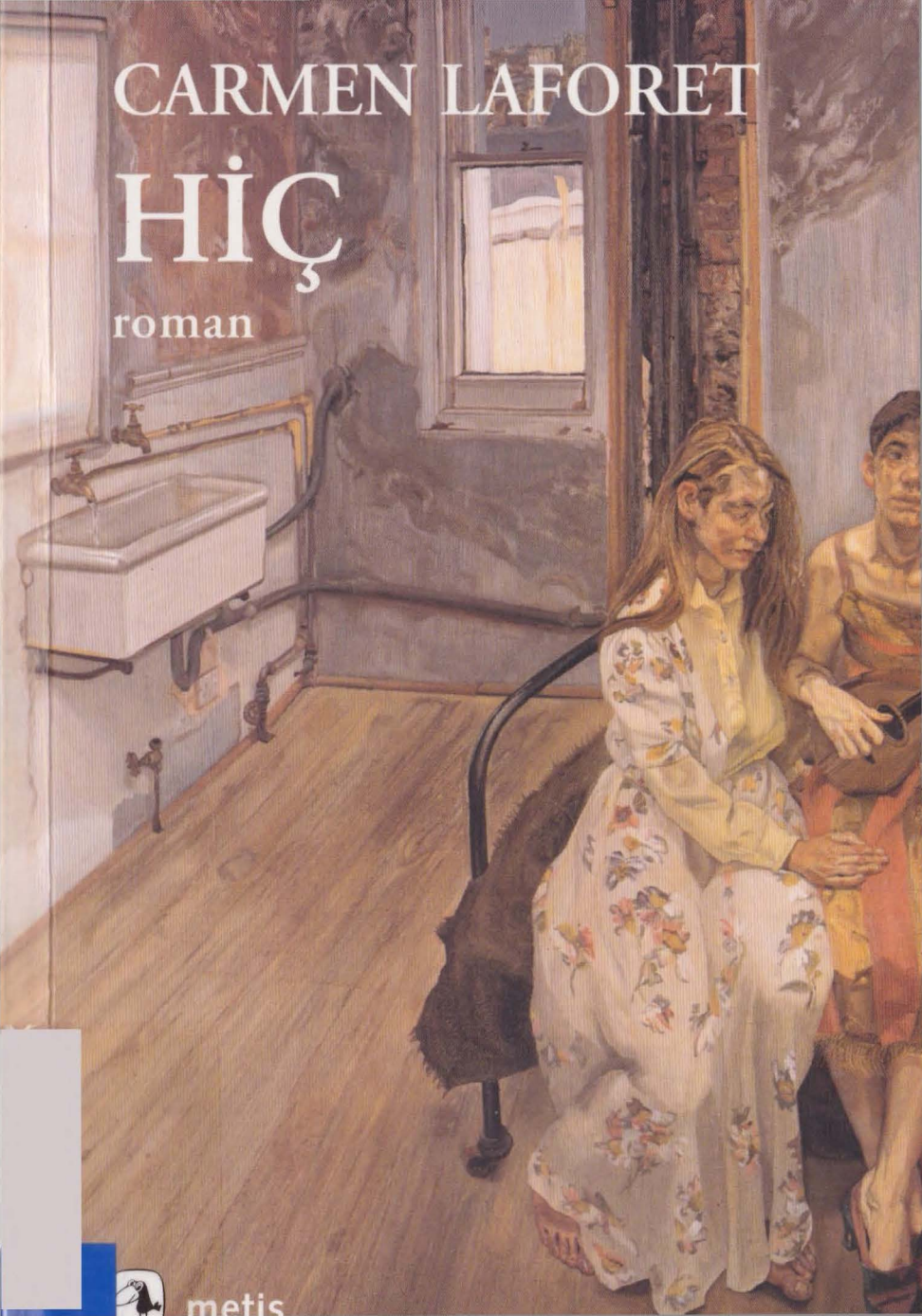
CARMEN LAFORET

HİÇ

roman

metis

Carmen Laforet

HİÇ

Genç yaşta yazdığı ve 20. yüzyıl İspanyol edebiyatının önemli klasiklerinden sayılan *Hiç* kitabıyla büyük etki uyandıran Laforet, 1921 yılında Barselona'da doğdu. Çocukluğunu Kanarya Adaları'nda geçirdi. 12 yaşında annesini kaybetti, babası yeniden evlenince 1939'da, İç Savaş'ın bitiminde, akrabalarının yanında kalmak üzere Barselona'ya geri döndü. Barselona Üniversitesi'nde başladığı felsefe ve edebiyat eğitimini yarım bırakıp 1942' de Madrid'e hukuk okumaya gitti. Ancak 1944'te okulu tümüyle bırakıp ilk romanı *Hiç*'i yazmaya yoğunlaştı. 1944'te yayımlanan romanı prestijli Nadal Ödülü'nü (1945) kazanınca ünlendi, 1948'de Fastenrath Ödülü'nü de aldı. 1946'da gazeteci ve edebiyat eleştirmeni Manuel Cerezales'le evlendi, Katolik inancıyla yakınlaştı, beş çocuğu oldu ve 70'li yıllarda eşinden ayrıldı.

Erken yaşta gelen ünün ağırlığı altında yazdığı diğer yapıtları –ikinci romanı *La Isla y los demonios* (Ada ve İblisler, 1950), öykü derlemesi *La muerta* (Ölüm, 1952), kısa roman derlemesi *La llamada* (Konuşma, 1954), romanı *La mujer nueva* (Yeni Kadın, 1955) ve bir üçlemenin ilk kitabı olarak tasarlanan *La insolación* (Güneş Çarpması, 1963)– eleştirmenlerce aynı ölçüde beğenilmedi. Bu nedenle edebiyattan uzaklaştı ama gazete ve dergilere yazmayı sürdürdü, gezi yazıları ve öykü derlemeleri yayımladı.

Hayatının son yirmi yılını edebi çevrelerden uzak geçiren Laforet 2004 yılında Madrid'de yaşamını yitirdi. Ölümünden sonra yapıtlarına ilgi ülkesinde ve tüm dünyada tekrar arttı. "Üçlemesini" tamamlayan ikinci romanı *Al volver la esquina* (Köşeyi Dönünce) ölümünün hemen ardından yayımlandı, üçlemenin son kitabı *Jaque mate* (Şah Mat) ise yayımlanmadı.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com

Metis Edebiyat
Voices from Europe / Avrupa'dan Sesler

Hiç, Carmen Laforet
İspanyolca Basımı: Nada, Ediciones Destino, 1944
© Carmen Laforet'in Vârisleri, 1945 © Metis Yayınları, 2006
© Türkçe Çeviri: Zerrin Yanıkkaya, 2006
İlk Basım: Aralık 2007

Avrupa Birliği Kültür Programı'nın (2007-2013) kitabın çevirisi için yaptığı destekle yayımlanmıştır.

Published with the support of the Culture Programme (2007-2013) of the European Union.

Yayın Yönetmeni: Müge Gürsoy Sökmen
Kapak Tasarımı: Emine Bora
Kapak Resmi: Lucian Freud, *Geniş İçmekân* (Detay), 1981/83

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203 Topkapı, İstanbul
Tel: 212 5678003

ISBN-13: 978-975-342-644-2

Culture Programme

Bu proje Avrupa Komisyonu'nun mali desteğiyle yürütülmektedir. Yayında yansıtılan görüşler sadece yazara aittir. Komisyon bu görüşlerden ve kitapta yer alan enformasyonun herhangi bir kullanımından sorumlu tutulamaz.

This project has been funded with support from European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the commission can not be held responsible for any use which may be male of the information contained them.

CARMEN LAFORET

HİÇ

Çeviren:
ZERRİN YANIKKAYA

metis

Dostlarım Linka Babecka de Borrell
ve ressam Pedro Borrell'e...

HİÇ
(Parça)

Kimi zaman acı bir zevk
Kötü bir koku, tuhaf bir
Işık, akortsuz bir ses,
Can sıkan bir tanıdık,
Değişmez gerçeklikler olarak
Kavranılır duygularımız
Ve bize öyle gelirler
Kuşku duyulmayan hakikat...

J. R. J.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Son anda bilet alma konusunda çıkan sorunlar yüzünden Barselona'ya geceyarısı ve bildirdiğimden farklı bir trenle vardım, tabii ki kimse karşılamaya gelmemişti.

İlk kez yalnız başıma seyahat ediyordum ama içimde korku yoktu; tam aksine, gecenin içindeki bu uçsuz bucaksız özgürlük keyifli ve heyecan verici bir macera gibi geliyordu bana. Uzun ve yorucu bir yolculuğun ardından uyuşmuş bacaklarımda kan dolaşımı yeniden başlamıştı ve ben yüzümde bir gülümsemeyle şaşkın şaşkın büyük Francia istasyonuna, üç saat gecikmeyle gelen biz yolcuların ve ekspres trenin yolunu bekleyen, küçük gruplar halinde toplanmış insanlara bakıyordum.

O kendine has koku, insan uğultusu, o hep hüzünlü ışıklar bana büyük bir keyif veriyordu, zira bütün izlenimlerim nihayet büyük kente, bilinmeyen üzerine hayallerimde tapındığım bu kente gelmiş olmanın mucizesiyle sarmalanmıştı.

Ellerinde valizlerle çıkışa doğru akan insan selini, akıntının içinde bir damla gibi, takip etmeye başladım. Elimde gençliğimden ve hevesli umutlarımdan aldığım güçle kendi başıma taşıdığım ağır mı ağır, neredeyse tamamı kitapla dolu, kocaman bir valiz vardı.

Ağır ve ifil ifil bir deniz havası ciğerlerime dolarak şehrin verdiği ilk karmaşa hissine eşlik etti: bir yığın uykulu ev, kapalı işyerleri, yalnızlıktan sarhoş gezen bekçiler misali sokak lambaları... Şafak vaktinin fısıltılarıyla birlikte zorlukla alınan kocaman bir nefes sesi geliyordu. Hemen dibimde, sırtımda, Borne'ye açı-

lan daracık gizemli sokakların tam karşısında, güm güm çarpan kalbimin üstünde deniz vardı.

Şen yüzümle, meltemin etkisiyle bacaklarıma vuran eski mantomla, yardım etmeye hazır hamallara pas vermeyip valizime yapışmış halimle tuhaf görünüyor olmalıydım.

Hatırlıyorum da, birkaç dakika içinde o koskoca kaldırımda bir başıma kalıvermiştim, zira insanlar ya etraftaki tek tük taksiyi yakalamak için koşuşturuyor ya da sıkış tıkış tramvaya girebilmek için çabalıyordu.

Savaştan sonra tekrar ortaya çıkan o eski at arabalarından biri tam önümde duruverdi, umutsuzca şapkasını sallayarak arkasından atılan bir beyefendinin kötü bakışlarına maruz kalsam da hiç tereddüt etmeden bindim.

O gece o kırık dökük arabayla, bomboş geniş caddelerde dolaştım ve tam da olmasını dilediğim gibi günün her saatinde ışıl ışıl olan şehrin kalbinden geçtim, öyle bir yolculuktu ki bu, hem kısa sürdü hem de güzelliklerle doluydu, bana öyle geldi.

Araba Üniversite meydanına döndü, o güzelim binanın beni ağırbaşlı bir hoş geldin selamı almış gibi heyecanlandırdığını hatırlıyorum.

Işıkları sönmüş balkonların arkasındaki binlerce canın nefes alıp vermesiyle canlanan sessizliğin ve ekim ayının o kopkoyu yemyeşil çınar ağaçlarının eşliğinde, akrabalarımın yaşadığı Aribau sokağında ilerlemeye başladık. Arabanın tekerlekleri gürültülü bir iz bırakıyor, sesler beynimde çın çın ötüyordu. Birdenbire o hantal aracın tamamının çatırdayarak yalpaladığını hissettim. Sonra zınk diye durdu.

"Burası," dedi arabacı.

Başımı kaldırıp önünde durduğumuz eve baktım. Karanlık demirleriyle evlerin sırrını saklayan, dizi dizi, bir sürü birbirine benzer balkon sıralanmıştı. Balkonlara baktım ve ileride hangisinde boy göstereceğimi tahmin edemedim. Hafiften titreyen elimle bekçiye birkaç bozukluk verdim ve o, kapıyı arkamdan büyük bir demir ve cam gürültüsüyle kapayınca, elimde valizim ağır ağır

merdivenleri çıkmaya başladım.

Herşey hayallerimdekinden çok farklıydı; hafızamda elektrik ışığıyla aydınlatılmış dar, eski püskü mozaik basamakların yeri yoktu.

Dairenin kapısına gelince, bu tanımadığım ama eninde sonunda akrabalarım olan insanları uyandırma korkusu sardı içimi birden; bir süre tereddüt ettikten sonra çekinerek kapıyı çaldıysam da kimse yanıt vermedi. Kalp atışlarım sıklaşmaya başladı, zile yeniden bastım. Titrek bir ses duydum:

"Geldim! Geldim!"

Sürüklenen ayaklar ve sürgüyü açan hantal eller.

Gerisi tam bir kâbus gibi geldi bana.

Tam karşımda tavandan sallanan, koskocaman, örümcek ağlarıyla kaplı bir avizenin kollarından birinde asılı tek soluk ampulün aydınlattığı bir hol duruyordu. Taşınmalarda olduğu gibi üst üste yığılmış eşyalardan karanlık bir fon. Ve ilk bakışta, gecelikli, omuzlarına yünlü bir şal atmış, elden ayaktan kesilmiş yaşlıca bir ihtiyar kadının siyah beyaz lekesi. Daireyi şaşırdığımı düşünmek istedim ama o perperişan yaşlı kadın öyle tatlı bir iyilikle gülümsüyordu ki büyükannem olduğuna kanaat getirdim.

"Sen misin, Gloria?" dedi fısıldayarak.

Başımla reddettim, konuşmaktan aciz, lakin karanlıkta beni göremiyordu.

"Gir, gir yavrum. Ne duruyorsun orada? Tanrı aşkına! Angustias senin eve bu saatte döndüğünü fark etmiyor mu?"

Şaşkın şaşkın valizimi çektim ve arkama dönüp kapıyı kapadım. Sonra zavallı ihtiyar bir şeyler kekelemeye başladı, kafası karışmıştı.

"Beni tanımadın mı büyükanne? Ben Andrea'yım."

"Andrea?"

Bocalıyordu. Hatırlamaya çalışıyordu. Acıklı bir durumdu.

"Evet, canım, torunun... Sabah geleceğimi yazmıştım ama gelemedim."

Yaşlı kadın, hole açılan kapılardan birinden pijamalı uzun

boylu sıska bir tip çıkıp duruma el koyuncaya kadar ne olduğunu anlayamadı. Gelen, dayılarımdan biriydi, Juan. Yüzünde, avizedeki tek ampulden yansıyan ışıkta, kurukafa gibi çukurlar oluşmuştu.

Dayım omzuma birkaç kez vurup bana yeğenim der demez, büyükannem açık renk gözleri yaşlarla dolarak kollarını boynuma doladı ve "zavallıcık... zavallıcık" deyip durdu.

Bu sahnenin tamamında kederli bir şeyler vardı, evin içindeyse sanki hava akışı kesilmiş ve bozulmuşçasına boğucu bir sıcak. Gözlerimi kaldırınca gördüm ki hayalet gibi bir sürü kadın çıkmıştı ortaya. İçlerinden birini, gecelik görünümlü siyah bir giysi giymiş olanını şöyle bir görür görmez neredeyse tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. Kadına dair her şey korkunç ve feci görünüyordu, gülümseyen ağzındaki yeşilimsi dişleri bile. Arkasında bir de sesli sesli esneyen bir köpek vardı, hayvan da siyahtı, sanki mateminin bir uzantısı gibi. Daha sonra onun hizmetçi olduğunu söylediler bana, ama hayatımda başka hiçbir yaratık bende daha nahoş bir izlenim yaratmamıştır.

Juan dayının arkasından, sipsivri akça pakça yüzünün etrafında karmakarışık, kızılımtrak saçları ve asılmış çarşaflar gibi halsiz duruşuyla zayıf, genç bir kadın göründü, topluluğun elem verici hissini artırıyordu.

Orada öylece, bana sıkı sıkı sarılmış büyükannemin başını omzumda hissederek duruyordum, karşımdakilerin hepsi aynı şekilde uzatılmış ve gölgeli geliyordu bana. Uzatılmış, suskun ve hüzünlü, tıpkı köyde, geceleri ölü başında beklerken yanan mum ışıkları gibi.

"Tamam, yeter artık anne, yeter artık," dedi üzüntülü gelen, kuru bir ses.

İşte o zaman arkamda başka bir kadın daha olduğunu anladım. Bir elini omzumda, diğer elini de çenemde hissettim. Ben uzunumdur ama Angustias teyzem daha uzundu ve beni bu halde kendine bakmaya zorladı. Tavrında apaçık bir aşağılama vardı. Omuzlarına kadar inen yarı ağarmış saçlarında ve karanlık, dar

yüzünde bariz bir güzellik görülüyordu.

"Bu sabah beni amma da ektin, kızım!.. Gecenin bir yarısı geleceğini ben nerden tahmin edeyim?"

Çenemi bırakmıştı, upuzun beyaz geceliği ve yine uzun mavi sabahlığıyla tam karşımda duruyordu.

"Tanrım, tanrım, dünya başımıza yıkılacak! Bunun gibi bir sabi, tek başına..."

Juan'ın homurdandığını duydum.

"Evet, işte Angustias cadısı her şeyi yıkıp geçiyor!"

Angustias duymazdan geldi.

"Neyse, sen yorulmuşsundur. Antonia," karalara bürünmüş kadına döndü, "küçükhanıma yatak hazırlamanız lazım."

Yorgundum, üstelik kendimi o anda feci şekilde pis hissediyordum. Üst üste yığılmış nesnelerin hüzünlendirdiği, gölgelendirdiği bir ortamda çevremde dönüp duran, bana bakan bu insanlar, daha önce unuttuğum, yolculuğun bütün o kirini pasını ve sıcak havayı üstüme yüklüyordu sanki. Ayrıca, bir nefes temiz hava solumak için içim gidiyordu.

Dağınık saçlı kadının uyku sersemliğiyle gülümseyerek bana baktığını fark ettim, valizime de aynı gülümsemeyle bakıyordu. Mecburen ben de bakışlarımı o yöne çevirdim ve yolculuk arkadaşım köylü kimsesizliğiyle bana biraz dokunaklı göründü. Kurşuni renkli, iplerle bağlanmış, bu tuhaf buluşmanın merkezinde, yanımda duruyordu.

Juan bana yaklaştı:

"Karımla tanışıyor musun Andrea?"

Beni omuzlarımdan saçı başı karışık kadına doğru itti.

"Adım Gloria," dedi kadın.

Büyükanneciğimin heyecanla gülümseyerek bize baktığını gördüm.

"Bak bak!.. Ne o öyle el sıkışmak falan? Kucaklaşsanıza kızlar... Hah şöyle!"

Gloria kulağıma fısıldadı:

"Korkuyor musun?"

Bir an neredeyse korktum, zira yanaklarını çiğneyerek sinirli hareketler yapan Juan'ın yüzünü gördüm. Gülümsemeye çalışıyordu.

Otoriter Angustias teyze geri geldi.

"Hadi yatalım, çok geç oldu."

"Ben biraz yıkanmak istiyordum," dedim.

"Nasıl? Daha yüksek sesle konuş! Yıkanmak mı?"

Kocaman açılmış şaşkın gözler üstüme çevrildi. Hem Angustias'ın hem de geri kalanların gözleri.

"Burada sıcak su bulunmaz," dedi sonunda Angustias.

"Önemli değil."

"Bu saatte duş yapmaya mı kalkışacaksın?"

"Evet," dedim, "evet."

Bedenime düşen buz gibi sular ne ferahlatıcı! O nevi şahsına münhasır varlıkların bakışlarından uzak olmak ne ferahlatıcı! Düşündüm de, o banyoyu bir daha asla kullanmamalıydım. Lavabonun lekeli aynasına –ah evin tamamına hâkim olan o yeşilimsi, solgun ışıklar!– örümcek ağlarıyla kaplı alçak tavan yansıyordu, bir de kir pas içindeki porselen küvetin içinde parmak uçlarında duran, o pis duvarlara dokunmamaya çalışan, üzerinden ince ince parlak su huzmeleri sızan benim vücudum.

Banyo cadılar evine benziyordu. İsten kararmış duvarlarda umutsuzluk çığlıklarının, eğri büğrü ellerin izleri saklıydı. Dört bir yandaki sıva dökükleri, göz göz olmuş nemli dişsiz ağızlarını açıyordu. Aynanın üstüne, başka bir yere sığmadığından, siyah bir fonun üstünde kuru soğanlar ve cansız öküzbalıkları bulunan bir natürmort yerleştirilmişti. Çarpık musluklardan delilik gülümsüyordu.

Sanki sarhoşmuş gibi tuhaf şeyler görmeye başladım. Billurdan yapılma, büyü koruyucusu duşu sertçe kapattım ve nesnelerin kiri pası arasında yapayalnız kaldım.

O gece nasıl uyuyabildim bilmiyorum. Bana verdikleri odada tuşları açıkta duran kocaman bir piyano vardı. Duvarlarda çok sayıda –bir kısmı çok değerli– boynuz biçimli bolluk simgesi vazo

vardı. Çin işi bir yazı masası, tablolar, alacalı bulacalı mobilyalar. Terk edilmiş bir sarayın tavan arasına benziyordu ve anladığım kadarıyla evin salonuydu.

Tam ortada, acı çeken varlıklarla –içi dışına çıkmış sıra sıra koltukla– çevrili bir katafalka benzeyen, siyah bir örtüyle kaplı, uyumamı istedikleri divan. Piyanonun üstüne mum koymuşlardı, zira tavandaki avizenin ampulü yoktu.

Angustias, odamdan alnıma bir haç işareti yaparak ayrıldı, büyükannemse beni şefkatle kucakladı. Yüreğinin, göğsümde bir hayvancık gibi çarptığını hissettim.

"Korkup uyanırsan, bana seslen yavrum," dedi titrek, hafif sesçiğiyle.

Sonra da, gizemli bir fısıltıyla kulağıma:

"Ben hiç uyumam, yavrucuğum, geceleri hep evin içinde bir şeyler yaparım. Asla, asla uyumam."

En nihayet beni, mum ışığının nabız vuruşlarıyla ve derin bir yaşamla doldurarak kabarttığı mobilyaların gölgesiyle baş başa bırakıp gittiler. Bütün evi saran pis koku, daha güçlü bir dalgayla geldi. Kedi pisliği kokusuydu. Boğuluyorum sandım ve kadife perdelerle toz bulutu arasından görünen bir kapıyı açmak üzere tehlikeli bir dağcılık numarasıyla bir koltuğun arkalığına tırmandım. Mobilyalar elverdiği ölçüde amacıma ulaştım ve gördüm ki kapı Barselona evlerinin böyle aydınlık olmasını sağlayan o açık galerilerden birine bağlanıyor. Gökyüzünün yumuşacık karanlığında üç yıldız titreşip duruyordu, onları görür görmez içimden ağlamak geldi, sanki eski dostlarımı birdenbire karşımda bulmuştum.

Yıldızların ışıl ışıl parıltısı, şu lanetli eşyalar ve insanlardan oluşan ortama girdiğim âna kadar kurmuş olduğum bütün Barselona hayallerini bir anda hızla tekrar getirdiler aklıma. Bu mezara benzer yatağa girmeye korkuyordum. Mumu söndürdüğümde, tarifsiz korkular içinde titriyordum galiba.

II

Gün ağarırken, yatak örtüleri karmakarışık yere düşmüşlerdi. Üşüdüm ve örtüleri üstüme çektim.

İlk tramvaylar şehirde dolaşmaya başlamıştı, içlerinden birinin kapalı evin içinde şiddeti azalarak devam eden takırtısı, tıpkı yedi yaşımın o yazında, büyükannemleri son ziyaretimde olduğu gibi geldi kulaklarıma. Birdenbire, hayal meyal, ama sanki bana yeni koparılmış bir meyvenin kokusunu taptaze ve capcanlı taşırmış gibi, Barselona'nın hafızamda nasıl yer ettiğini idrak ettim: Angustias teyze içeriye fazla ışık girmesine neden olan storları kapatmak için derme çatma yatağımın önünden geçerken, ilk tramvayların çıkardığı gürültü, işte Barselona buydu. Ya da geceleri sıcaktan uyuyamadığımda açık balkonun altından esen meltem, yeşil, tozla kaplı muz hevenklerinin kokusunu taşırken Aribau sokağı yokuşunu tırmanan çatırtı. Barselona aynı zamanda sulanarak ıslatılmış geniş kaldırımlar ve bir kafede serin bir şeyler içen bir sürü insandı... Geri kalanı, ışıl ışıl aydınlatılmış büyük dükkânlar, arabalar, kargaşa ve hatta şehirle ilgili düşüncelerime eklediğim, bir gün önce istasyondan eve yaptığım gezinti bile soluk ve hatalıydı, üzerinde fazlasıyla çalışılmış ve yıpratılmış da ilk zamanki tazeliğini kaybetmiş gibi yapay olarak inşa edilmişti.

Gözlerimi açmadan yine mutluluk dolu, sıcak bir dalga hissettim. Barselona'daydım. Bu somut durumla ilgili bir sürü şey hayal etmiştim, kentin bu ilk mırıltılarının böyle açıkça burada oluşumun kendi bedenim gibi, yanaklarımı örten örtünün sertçe sürtünüşü gibi hakiki bir gerçeklik olduğunu söylemesi bana mu-

cize gibi gelmemeliydi. Galiba kötü rüyalar da görmüştüm ama şimdi bu sevinçle dinleniyordum.

Gözlerimi açtığımda büyükannem bana bakıyordu. Bir gece önceki, o ufak tefek, perperişan yaşlı kadın değildi; geçen yüzyılın modası bir şapkanın minik tül örtüsünün altında oval yüzlü bir kadındı. Tatlı tatlı gülümsüyordu, takımının mavi ipeği hafif hafif dalgalanıyordu. Tam yanında, gölgede, dümdüz kaşlarının altında mavi gözleri, kestane rengi kirli sakalıyla en yakışıklı haliyle büyükbabam.

Hayatlarının o döneminde onları hiç birlikte görmemiştim, tablolarına imza atan sanatçının adını merak ettim. Elli yıl önce Barselona'ya geldiklerinde böyleymişler. Aşklarının uzun ve zorlu bir hikâyesi vardı, şimdi çok iyi hatırlamıyorum ya... galiba bir servetin kaybedilmesiyle ilgili bir şeydi. Ama o zamanlar dünya iyimsermiş ve birbirlerini çok seviyorlarmış. O sıralarda yeni yeni oluşmaya başlayan Aribau sokağındaki bu dairenin siftahını onlar yapmış. O zamanlar etraflarında birçok arazi varmış, muhtemelen toprak kokusu büyükannemi başka yerlerdeki bir başka bahçenin hatıralarına götürüyordu. Onu tam da bu mavi takımıyla, bu gülünç şapkasıyla, hâlâ boya kokan bomboş daireye ilk kez girerken hayal ettim. "Burada yaşamak isterim," demiştir pencerelerden dümdüz boş araziyi görür görmez, "neredeyse şehrin dışında, ne kadar sakin! Ev de öyle temiz, öyle yeni ki..." Zira onlar Barselona'ya benimkinin tam tersi bir hayalle gelmişlerdi: güvenli ve düzenli bir işte, huzur bulmak için. Benim hayatımın sıçrama tahtası olarak gördüğüm şehir onlar için sığınacak limandı.

Bu sekiz balkonlu daire perdelerle doluydu – dantelalar, kadifeler, fiyonklar; bazısı değerli, ıvır zıvır bir sürü şey valizlerden dışarı taşıyordu. Evin nabız atışlarını eski moda saatler ayarlıyordu. Bir piyano –hiç eksik olur mu?–, şafak vakti çalınan gevşek Küba havaları.

Pek genç olmasalar da, masallardaki gibi birçok çocukları oldu... Bu esnada Aribau sokağı büyüyordu. Kendilerininki gibi yüksek ve hatta daha yüksek evlerden kalın ve geniş bloklar oluş-

tu. Ağaçların dalları uzadı ve caddenin alameti farikası olarak ilk elektrikli tramvay geldi. Ev eskiyordu, değişiklikler yapıldı, ev sahipleri ve kapıcılar birkaç kez değişti, ama onlar bu ilk katın demirbaş müessesesi olmayı sürdürdüler.

Ben ailenin tek torunuyken, çocukluğumun en heyecanlı zamanlarını orada geçirmiştim. Ev artık o kadar sakin değildi. Şehrin tam göbeğinde sıkışıp kalmıştı. Işıklar, sesler, dalga dalga hayatın tamamı o kadife perdeli balkonlara çarpıp duruyordu. İçerisi de taşıyordu elbette; çok fazla insan vardı. Bu kargaşadan keyif alırdım. Bütün dayılarım bana abur cubur alır, diğerlerine yaptığım afacanlıklar için beni ödüllendirirlerdi. Büyükannemle dedemin saçı başı ağarmıştı ama hâlâ güçlü kuvvetliydiler ve bütün şaklabanlıklarıma gülerlerdi. Bütün bunlar o kadar uzakta olabilir mi...

Burada değişmiş olan bunca şey bana güvensizlik veriyordu; bir önceki gece görüştüğüm kişilerle tekrar karşılaşacağımı düşünmek zorunda kaldığımda bu his keskinleşti. "Acaba nasıllar?" diye düşünüyordum. Yatakta öyle onlarla karşılaşmaya cesaret edemeden debelenip duruyordum.

Oda gün ışığıyla birlikte geceki dehşetinden sıyrılmıştı ama şayanı hayret karışıklığı, kati surette terk edilmişliği yerli yerinde duruyordu. Büyükannemlerin fotoğrafı, nem lekeleriyle kararmış kâğıtla kaplı bir duvara çerçevesiz ve yamuk asılmıştı, bir güneş ışığı huzmesi onları aydınlatıyordu.

Her ikisinin de yıllar önce öldüklerini düşünerek rahatladım. Tül örtülü genç kadının, bana kapıyı açan tanınmayacak haldeki o küçük mumyayla hiçbir alakası olmadığını düşünerek rahatladım. Gerçi büyükannem yaşıyordu; zamanla evinin içine yığılmış ıvır zıvır eşyanın ağırlığı altında içler acısı bir durumda da olsa, yaşıyordu.

Üç yıl önce büyükbaba öldüğünde aile dairenin yarısını kullanmaya karar vermişti. Cicili bicili eski eşyalar ve gereksiz mobilyalar tam bir felaketti, geçiş kapısını ören ustalar hepsini gelişigüzel üst üste yığmışlardı. İşte ev onların bıraktığı gibi öyle iğ-

reti bir düzensizlikle kalakalmıştı.

Bir baktım, dün gece tırmandığım koltuğun üstünde, tüyleri yoluk yoluk bir kedi güneşe karşı patilerini yalıyor. Hayvan, çevresini saran her şey gibi perişan görünüyordu. Nevi şahsına münhasır yetenekleri varmış gibi duran koca gözleriyle bana baktı; sanki kır bıyıklarının ve burnunun üstüne pırıl pırıl yeşil lensler yerleştirilmişti. Gözlerimi ovuşturdum, sonra tekrar baktım. Sırtını yay gibi gerdi, ipincecik vücudunda kemikleri iyice ortaya çıktı. Ev ahalisiyle müstesna bir aile bağı içinde olduğunu düşünmeden edemedim; tıpkı onlar gibi, eksantrik bir görünüşü vardı, uzun süre yemek yemediğinden, ışığa hasret kaldığından ve bir ihtimal tedirginlik yüzünden ruh gibi olup çıkmıştı. Kediye gülümsedim ve giyinmeye başladım.

Odamın kapısını açınca, evin neredeyse bütün odalarının açıldığı kalabalık ve loş sofada buldum kendimi. Tam karşıda, güneşe açılan balkonuyla yemek odası görünüyordu. Oraya doğru yöneldiğimde, köpek tarafından temizlendiği belli olan bir kemiğe tosladım. Odada kimsecikler yoktu; tabii, neredeyse gülerek, kendi meselelerini düşünüp taşınan papağanı saymazsak. Hep bu hayvanın deli olduğuna inanmışımdır. Olmadık saatlerde tüyler ürpertici çığlıklar atıp dururdu. Üzerine boş bir şekerlik bırakılmış kocaman bir masa vardı. Bir sandalyenin üstünde de rengi atmış plastik bir oyuncak.

Karnım acıkmıştı, duvarları dolduran bol miktarda natürmortta resmedilenlerin dışında ortalıkta yenilebilecek bir şey yoktu, Angustias teyzem bana seslendiğinde, onlara bakıyordum.

Teyzemin odası yemek odasına açılıyordu, sokağa bakan bir balkonu vardı. Küçük bir yazı masasının önünde oturuyordu, sırtı dönüktü. Durdum, bu evden bağımsız bambaşka bir dünyaymış gibi tertemiz ve düzenli görünen odaya baktım şaşkın şaşkın. Bir aynalı dolap ve sofaya açılan bir başka kapıyı gizleyen devasa bir çarmıha gerilmiş İsa heykeli vardı; yatak başlığının yanında da, bir telefon.

Teyzem şaşkınlığımı görmek için belli belirsiz bir memnuni-

yetle kafasını çevirdi.

Bir süre suskun kaldık, sonra ben dostça gülümsemeye başladım kapıdan doğru.

"Gel, Andrea," dedi bana, "otursana."

Angustias, gün ışığının yeşil kılıfı altında hacim ve biçim kazanmış, şişmiş gibi görünüyordu, hayal gücümün ilk izlenimlerimde bana kötü bir oyun oynadığını düşünerek gülümsedim.

"Bak kızım, seni nasıl eğittiklerini bilmiyorum..."

(Angustias ilk andan itibaren sanki söylev vermeye hazırlanıyormuşçasına başlardı konuşmaya.)

Ona yanıt vermek için ağzımı açtım ama parmağının bir hareketiyle beni durdurdu.

"Bakalorya eğitiminin bir kısmını rahibe okulunda yaptığını ve neredeyse savaşın tamamında orada kaldığını biliyorum. Bu, benim için bir güvence. Ancak... kuzininin yanında, küçük bir köy ortamında geçirdiğin –babanın ailesi hep bir tuhaftı zaten– o iki yıl, kim bilir neler oldu? Söylemeden duramayacağım Andrea, dün geceyi seni düşünüp endişelenerek geçirdim... Üstüme düşen çok zorlu bir görev. Seni itaatle şekillendirmek, sana bakmak görevi... Peki, başaracak mıyım bu işi? Elbette başaracağım. Bunu kolaylaştırmak da senin elinde."

Hiçbir şey söylememe izin vermiyordu, ben de sözlerini şaşkınlıkla, pek de anlamadan kabulleniyordum.

"Şehir bir cehennemdir evladım. İspanya'nın hiçbir yerinde cehenneme Barselona'dan daha fazla benzeyen bir başka şehir yoktur... Dün gece istasyondan tek başına gelmen beni endişelendirdi. Başına bir şey gelebilirdi. Birbirinin gözünü oymak için tetikte bekleyen bir sürü insan yaşıyor burada. Ne kadar dikkatli davranırsan davran yetmez, zira şeytan kılıktan kılığa girerek baştan çıkarır... Barselona'da bir genç kız kale gibi olmalıdır. Beni anlıyor musun?"

"Hayır, teyze."

Angustias bana baktı.

"Pek zeki değilsin, yavrucuğum."

Bir kez daha sessizlik oldu.

"Başka şekilde söyleyeyim: Sen benim yeğenimsin; dolayısıyla iyi bir ailenin, terbiyeli, Hıristiyan ve temiz bir ailenin evladısın. Eğer ben senin her şeyinle ilgilenmezsem, Barselona'da başına gelmedik iş kalmaz. Dolayısıyla benden müsaade almadan tek bir adım atmana izin vermeyeceğimi söylemek istiyorum sana. Şimdi anlıyor musun?"

"Evet."

"Peki, şimdi başka bir meseleye geçelim. Ne için geldin?"

Çabucak yanıt verdim.

"Okumak için."

(Bu soru içimdeki her şeyi harekete geçirmişti.)

"Edebiyat okumak için, ha?.. Evet, kuzinin Isabel'den bir mektup aldım. Tabii, ben buna karşı çıkmıyorum ama her şeyin bizim, yani annenin akrabaları sayesinde olduğunu hiçbir zaman unutmamalısın. Bizim merhametimiz sayesinde emellerine ulaşacağını da."

"Bilmem biliyor musun..."

"Evet, ayda iki yüz pesetalık bir gelirin var, ki bu devirde masraflarının yarısına bile yetmez... Üniversite bursuna hak kazanamadın mı?"

"Hayır, ama kayıt parası vermiyorum."

"Bu senin bir becerin değil ki, öksüz olduğun için öyle."

Bir kez daha kafam karışmıştı ki Angustias şüpheye yer bırakmayacak bir biçimde konuşmaya yeniden başladı.

"Seni bazı konularda uyarmak durumundayım. Kardeşlerim hakkında kötü konuşmak bana acı vermeseydi, sana savaştan sonra sinirlerinin pek iyi olmadığını söylerdim... İkisi de çok acı çektiler yavrucuğum, onlarla birlikte benim yüreğim de acı çekti... Karşılığını nankörlükle ödediler, yine de ben onları affediyorum, onlar için tanrıya dua ediyorum. Her halükârda, seni korumak zorundayım."

Neredeyse dokunaklı bir fısıltıya dönüşünceye kadar sesini alçalttı:

"Juan dayın kendine pek uygun olmayan bir kadınla evlendi. Öyle bir kadın ki hayatını mahvediyor... Andrea, eğer bir gün onunla arkadaş olduğunu öğrenirsem, inan bana çok canımı sıkarsın, beni perişan edersin."

Angustias'ın karşısında, eteğimin altından uyluklarıma batan sert bir sandalyede oturuyordum. Üstüne üstlük umutsuz bir durumdaydım, çünkü o izin vermeden kımıldayamayacağımı söylemişti bana. Onu içimde en ufak bir merhamet olmadan biraz bön ve otoriter olmakla yargılıyordum. Hayatım boyunca öyle çok yanlış hüküm verdim ki bunun da doğru olup olmadığını hâlâ bilmiyorum. Tek bildiğim, tatlı tatlı Gloria hakkında ileri geri konuşmaya başladığında, teyzem bana çok sevimsiz geldi. Biraz canını sıkmanın beni pek de rahatsız etmeyeceğini düşünmüş olmalıyım ki, göz ucuyla onu incelemeye başladım. Yüz hatlarının, bir bütün olarak, çirkin olmadığını gördüm, hatta el çizgileri çok güzeldi. O emirler ve öğütler monoloğuna devam ederken ben onda tiksindirici bir ayrıntı bulmaya çalışıyordum ve nihayet tam gitmeme izin verdiğinde, lekeli dişlerini gördüm...

"Bana bir öpücük ver Andrea," diyordu tam o esnada. Dudaklarımı saçlarına sürterek o beni yakalayıp öpmeden yemek odasına koştum.

Yemek odasında birileri vardı artık. Girer girmez Gloria'yı gördüm, eski bir kimono giymiş, küçük bir çocuğa kaşıkla bir tabak dolusu lapa yediriyordu. Beni görünce gülümseyerek selamladı.

Kendimi fırtınadan ağırlaşmış bir gökyüzünün altındaymış gibi ezilmiş hissediyordum, ama anlaşılan boğazında sinirli bir gerginliğe neden olan toz tadını hisseden tek kişi ben değildim.

Kıvırcık saçlı, hoş ve zeki yüzlü bir adam, masanın öte yanında bir tabancayı yağlamakla uğraşıyordu. Dayılarımdan biri olduğunu biliyordum: Román. Hemen gelip beni sevgiyle kucakladı. Dün gece hizmetçinin arkasında gördüğüm kara köpek attığı her adımda onu izliyordu. Köpeğin adının Hayta olduğunu ve kendi köpeği olduğunu anlattı; hayvanlara karşı içgüdüsel bir bağlılığı

var gibiydi. Onun aşırı samimiyeti karşısında bir memnuniyet dalgasına tutulmuşum gibi hissettim. Benim şerefime, papağanı kafesinden çıkarttı ve ona komiklik yaptırdı. Hayvancağız kendi kendine bir şeyler mırıldanıp duruyordu; derken küfür ettiğini fark ettim. Román keyifli keyifli gülüyordu.

"Zavallı yaratık bunları duymaya çok alışık."

Bu esnada, Gloria oğlunun yemeğini unutmuş, hayran hayran bize bakıyordu. Román ani bir değişiklikle beni şaşırttı.

"Ne aptal, gördün mü şu kadını?" dedi bana neredeyse bağırarak ve Gloria'ya hiçbir şekilde bakmayarak, "Şu nun bana nasıl baktığını gördün mü?"

Ben şaşırıp kalmıştım. Gloria, sinirle bağırdı:

"Sana baktığım falan yok oğlum."

"Görüyor musun?" diye benimle konuşmayı sürdürdü Román. "Şu pislik şimdi de utanmadan benimle konuşuyor..."

Dayımın aklını kaçırdığını sandım ve dehşetle kapıya baktım. Sesleri duyan Juan gelmişti.

"Beni kışkırtıyorsun, Román!" diye bağırdı.

"Sen git uçkuruna sahip ol, fazla konuşma!" dedi Román, ona dönerek.

Juan gergin bir yüzle yaklaştı, dövüş horozlarının gülünç, bir o kadar da belalı duruşuyla karşı karşıya durdular.

"Vursana lan, cesaretin varsa vursana!!!" dedi Román. "Cesaret edersen sevinirim!"

"Vurayım mı? Öldüreyim mi!.. Çoktan öldürmem lazımdı seni..."

Juan kendinde değildi, alnındaki damarlar şişmişti, ama bir adım ileri gitmiyordu. Yumrukları sıkılıydı.

Román sakin sakin bakıyordu ona, sonra gülümsemeye başladı.

"Al işte tabancam burada," dedi.

"Üstüme gelme, serseri!.. Üstüme gelme yoksa..."

"Juan!" diye çığlık attı Gloria. "Gel buraya!"

Papağan, omzunun üstünde bağırmaya başladı, karmakarışık

kızıl saçlarının altında Gloria'nın heyecanlı olduğunu gördüm. Kimse onu dikkate almadı. Juan, birkaç saniye baktı karısına.

"Al işte tabancam burada," diyordu Román, diğeri yumruklarını daha fazla sıkıyordu.

Gloria tekrar çığlık attı:

"Juan! Juan!"

"Çok konuşma, lanet olası!"

"Gelsene buraya oğlum! Gel!"

"Çok konuşma!"

Juan'ın öfkesi bir anda kadına yöneldi ve ona hakaret etmeye başladı. O da bağırıp duruyordu, en sonunda ağlamaya başladı.

Román, keyifle onları izliyordu; sonra bana döndü ve beni sakinleştirmek için şöyle dedi:

"Sakın korkma ufaklık. Burada her gün olur böyle şeyler."

Silahı cebine koydu. Elindeyken parıl parıl parlıyordu, simsiyahtı, özenle yağlanmıştı. Román bana gülümsedi, yanaklarımı okşadı; sonra sakin sakin çıktı gitti, bu arada Gloria ile Juan'ın tartışması iyice şiddetlenmişti. Román, kapıda günlük ayininden dönen büyükanneciğimle burun buruna geldi ve geçerken onu okşadı. Tam Angustias teyzem, o da öfkeyle, sessiz olunmasını isteyeceği sırada yemek odasına girdi büyükannem.

Juan ufaklığın mama tabağını alıp Gloria'nın kafasına fırlattı. Kötü nişan almıştı, tabak Angustias teyzenin pürtelaş kapadığı kapıya çarptı. Çocuk ağzından salyalar akıtarak ağlıyordu.

Juan o anda sakinleşmeye başladı. Büyükanneciğim başını örten siyah örtüyü çıkardı, iç geçirerek.

Ve kahvaltı sofrasını hazırlamak üzere hizmetçi girdi içeriye. Kadın bir gece önce olduğu gibi yine dikkatimi celbetti. Çirkin yüzünde, muzaffer ve meydan okuyan bir ifade vardı, perişan haldeki örtüyü serip fincanları yerleştirirken, sanki böyle yaparak tartışmayı kendisi kapatıyormuşçasına kışkırtıcı bir havayla bir şarkı mırıldanıyordu.

III

"Eğlendin mi yavrucuğum?" diye sordu bana Angustias, sokaktan eve giriyorduk, henüz gözlerimiz ışığa alışmamıştı.

Bana soru sorarken, sağ eliyle omzumu sıkı sıkıya tutarak beni kendine doğru çekerdi. Angustias bana sarıldığında ya da tatlı sözler söylediğinde, bir şeylerin yolunda olmadığı, ters gittiği hissine kapılırdım. Zira böyle olması doğal değildi. Gerçi alışmış olmalıydım, çünkü Angustias sık sık beni kucaklayarak güzel şeyler söylüyordu.

Bazen benim yüzümden ıstırap çekiyor gibi gelirdi bana. Etrafımda dönüp dururdu. Hangi köşeye saklansam gelip bulurdu. Beni ne zaman gülerken ya da ev ahalisinden herhangi biriyle konuşmaya hevesli görse sözleri hemen bayağılaşırdı. Gelip yanıma oturur, zorla başımı göğsüne yaslardı. Boynum ağrırdı, ama eliyle bastırdığından öyle durmak zorunda kalırdım, bu esnada o yumuşakça uyarırdı. Oysa tam aksine beni üzgün ve şaşkın görürse keyfi yerine gelir ve yine otoriter davranırdı.

Bazen kendisiyle gezmeye çıkmaya zorlayarak gizli gizli utanmama yol açardı. Sert görünüşüne bir savaşçı havası veren, horoz tüyüyle süslü kahverengi bir fötr şapkayı başına sıkı sıkıya geçirirken görürdüm onu, beni de kötü kesimli elbisemin üstüne eski püskü mavi bir şapka giymeye zorlardı. O zamanlar pasif kalmaktan başka bir direniş yolu düşünemezdim. Bana hayal ettiğim kadar büyüleyici ve ışıltılı gelmeyen caddelerde, koluna sıkıştırılmış halde dolaşır dururdum.

"Kafanı çevirme," derdi Angustias. "İnsanlara öyle bakma."

Arada bir, görünüşü ilginç, tanımlanması zor, ardından dönüp takip etmeyi isteyecek kadar hayallerime uygun düşen bir erkek, bir kadın görürdüm. O zaman kendimin ve Angustias'ın görünüşünü hatırlar, utançtan kıpkırmızı kesilirdim.

"Çok kaba, çok taşralısın, yavrum," derdi Angustias, içten içe memnuniyetle. "İnsanların ortasında, suspus, ürkek, her an kaçacakmış havasıyla duruyorsun. Kimi zaman, bir dükkâna girdiğimizde dönüp sana bakıyorum, beni güldürüyorsun."

O Barselona gezintileri akla hayale gelebilecek en üzücü gezilerdi.

Akşam yemeği vaktinde, Román gözlerimde gezintiyi fark eder ve gülerdi. Senfoni, Angustias teyzeyle zehir zemberek bir tartışmayla başlar, sonunda Juan da işin içine karışırdı. Hep Román'ın tarafını tuttuğunu fark ettim, öte yandan, Román onun yardımını ne kabul eder ne rıza gösterirdi. Böyle bir şey olduğunda, Gloria her zamanki sükûnetini kaybederdi. Sinirleri tepesine çıkar, neredeyse bağırarak:

"Kardeşinle konuşabiliyorsun demek, sakın benimle konuşma!"

"Tabii ki konuşabilirim! Sen beni onun kadar, senin kadar aşağılık biri mi sanıyorsun!"

"Evet, oğlum," derdi büyükannem hayranlıkla ona bakarak, "iyi yapıyorsun."

"Çok konuşma, anne, küfrettirme beni kendine! Küfür ettirme beni!"

Zavallı kadın başını çevirir, bana doğru eğilir, kulağıma fısır fısır şöyle derdi:

"İçlerinde en iyisi o, yavrum, en iyisi, en talihsizi, bir aziz..."

"Rica etsem ortalığı karıştırmasan, anne? Yeğenin kafasını onu hiç ilgilendirmeyen saçma sapan şeylerle doldurmasan?"

Ses tonu rahatsız edici olur, tatsızlaşır, sinirlerini kontrol edemezdi.

Román tabağındaki meyveyle papağana tatlı niyetine bir şeyler hazırlamakla uğraşarak, hiçbirimizle ilgilenmeden yemeğini

bitirirdi. Angustias teyze, mendilini ısırarak yanı başımda hıçkıra hıçkıra ağlardı, zira kendini sadece kalabalığı idare etme mahareti olan, güçlü biri değil; aynı zamanda tatlı, talihsiz ve baskı altında biri olarak da görürdü. Bu rollerin hangisi daha çok hoşuna gidiyordu bilmiyorum. Gloria çocuğun yüksek mama sandalyesini masadan uzaklaştırıp Juan'ın arkasından, şakaklarına doğru bir hareket yaparak bana gülümserdi.

Juan, dalgın, sessiz, tedirgin, her an atlamaya hazır görünürdü.

Román işini bitirince, büyükannenin omzuna birkaç yumruk atar ve herkesten önce çıkardı. Kapıda sigara yakmak ve son lafını söylemek için dururdu:

"Geri zekâlı karın bile seninle dalga geçiyor Juan, dikkat et..."

Âdeti olduğu üzere Gloria'ya bir kez bile bakmazdı.

Çok geçmeden beklenen olurdu. Masaya bir yumruk, Román'a ağız dolusu küfür; dış kapının sert gürültüsü Román'ın çoktan evden çıktığını ilan etse de, küfürlerin ardı arkası kesilmezdi.

Gloria çocuğu kucağına alır, uyutmak için odasına giderdi. Bir an bana bakar ve şöyle derdi:

"Geliyor musun Andrea?"

Angustias teyze elleriyle yüzünü kapardı. Aralık parmakları arasından bakışlarını hissederdim. Kaygılı, fazla dua etmekten kupkuru bir bakış. Ama ben yerimden kalkardım.

"Olur, gelirim."

Büyükanneciğin ürkekçe gülümsemesi beni yüreklendirirdi. O zaman teyze, öfkeyle ve tahminen kıskançlıktan titreyerek koşup kendisini odasına kapatırdı.

Gloria'nın odası vahşi hayvan inine benzerdi biraz. Neredeyse tamamını iki kişilik yatak ve çocuğun beşiğinin kapladığı, caddeye penceresi olmayan bir odaydı. Küçük bebeğin, yüz pudralarının ve özensiz bakılmış giysilerin kokusunun iç içe geçtiği kendine has, keskin bir kokusu vardı. Duvarlar fotoğraflarla doluydu; özel bir köşede, üzerinde canlı renklerle boyanmış iki minik kedinin olduğu bir kartpostal duruyordu.

Gloria dizlerinde çocukla yatağın kenarında otururdu. Çocuk

çok güzeldi, uyurken tombul tombul kirli minicik bacakları sarkardı.

Çocuk uyuyunca Gloria onu beşiğine koyar, ellerini pırıl pırıl saçlarının arasına sokarak tatlı tatlı gerinirdi. Sonra o bezgin tavırlarıyla yatağın üstüne atlardı.

"Benim hakkımda ne düşünüyorsun?" derdi bana birden.

Onunla konuşmak hoşuma giderdi, zira hiç yanıt vermek zorunda değildin.

"Sahi çok genç miyim, güzel miyim? Öyle miyim?.."

Sonuçta beni rahatsız etmeyen safça ve aptalca bir boşluğu vardı; ayrıca, gerçekten gençti ve bana bu evde olanları anlatırken deli gibi gülmeyi biliyordu. Antonia'dan ya da Angustias'tan söz ederken gerçekten komik oluyordu.

"Bu insanları zamanla tanıyacaksın; korkunçlar, göreceksin... Burada hiç iyi insan yok, büyükanneyi saymazsak, ki o zavallı da perişan oldu... Bir de Juan, Juan çok çok iyidir kızım. Öyle bağırıp çağırdığına bakma sen. Yine de iyidir o."

Bana bakar, yüz ifademden bir şey anlamayınca gülmeye koyulurdu...

"Bir de ben, öyle değil mi?" diye eklerdi. "İyi olmasam Andreacığım, bütün bunlara nasıl katlanırdım?"

Onu hareket ederken, tarifi imkânsız bir keyifle konuşurken izlerdim. Odasının ağır atmosferinde, kızıl saçlarının yükü altında ezilen bir bez bebek gibi yatağın üzerine serilirdi. Genelde gerçek olayların arasına sıkıştırdığı gülünç yalanlar anlatırdı. Bana zeki gelmezdi, ayrıca kişisel cazibesi de ruhundan kaynaklanmazdı. Sanırım, Juan'a modellik yaparken onu çıplak gördüğüm günden beri yakınlık duyuyordum kendisine.

Dayımın çalıştığı odaya daha önce hiç girmemiştim, zira Juan bende mesafeli durmam gerektiği intibaı uyandırmıştı. Bir sabah, kalem ararken büyükanne orada bulabileceğimi söyleyince girmiştim.

Bu büyük stüdyonun görünüşü çok ilginçti. Büyükbabamın eski çalışma odasına kurmuşlardı. Evin öteki odalarının geleneği-

ni takip ederek, orada da düzensiz, uyumsuz bir biçimde kitaplar, kâğıtlar, Juan'ın öğrencilerine modellik eden alçı figürler üst üste yığılmıştı. Duvarlar, dayımın cart renklerde boyadığı sert natürmortlarla kaplıydı. Bir köşede, tarif edemeyeceğim telden kemik çatısı üstünde anatomi öğrencilerinin kullandığı türden bir iskelet görülüyor, nemden leke leke olmuş kocaman halının üstünde, altın güneşin peşinden balkondan içeri giren kediyle çocuk yuvarlanıyordu. Kedi, güçsüz kuyruğuyla sanki ölmek üzereydi, çocuğun kendisine eziyet etmesine kayıtsızca izin veriyordu.

Bunların hepsini, perde kumaşı örtülü bir taburenin üstünde, çırılçıplak ve rahatsız bir duruşla oturan Gloria'nın etrafında gördüm.

Juan hiç bıkmadan yorulmadan ve yeteneği olmadan bu zarif ve esnek bedeni tek tek fırça darbeleriyle yeniden yaratmaya çalışarak resmediyordu. Bana beyhude bir iş gibi geliyordu. Tuvalde, Gloria'nın tıpkı Román'ın benimle yaptığı sıradan bir konuşmayı dinlerken takındığı surat ifadesi kadar aptalca bir ifadeyle kartondan bir bebek belirmeye başlıyordu. Gloria, gözümüzün önünde feci giysisi üzerinde olmadan, bütün o çirkin şeyler arasında, sanki Tanrı'nın mucizesiymiş gibi, inanılmayacak kadar güzel ve beyaz görünüyordu. Bacaklarının, kollarının, narin göğüslerinin zarif biçiminde tatlı ve habis bir ruh aynı anda çırpınıyordu. Mükemmel bir tenin yakıcı yüzeyinde sulandırılmış, hafifmeşrep bir zekâ. Gözlerinde asla ışıldamayacak bir şey. Sanat eserlerinde, sıra dışı kişilerde insanı cezbeden o ruh çağırısı.

Aslında sadece birkaç saniyeliğine girmiştim içeri, ama öylece büyülenmiş kalakaldım. Juan ziyaretimden memnun görünüyordu, acele acele resimle ilgili projelerinden söz etti. Onu dinlemiyordum.

O akşam neredeyse hiç farkına varmadan, baktım Gloria ile konuşmaya başlamışım, sonra ilk kez odasına gittim. Onun o anlamsız gevezelikleri bana keyifle ve tembel tembel dinlediğim yağmur pıtırtılarını hatırlatıyordu. Ona, alelacele sorduğu yanıtlanmayan sorulara, kıt ve gelgitli zekâsına alışmaya başlamıştım.

"Evet, evet, iyi biriyim ben... gülmesene."

Susardık. Sonra soru sormak için tekrar yanaşırdı:

"Peki ya Román? Román hakkında ne düşünüyorsun?"

Sonra özel bir jest yaparak şöyle derdi:

"Biliyorum zaten, sen onu sevimli buluyorsun, öyle değil mi?"

Omuzlarımı silkerdim. Bir dakika geçer geçmez şöyle derdi:

"Sence Juan'dan daha sevimli, değil mi?"

Bir gün birdenbire ağlamaya başladı. Tuhaf bir biçimde, çabuk bitirmek isteğiyle kesik kesik, hızlı hızlı ağlıyordu.

"Román çok kötüdür," dedi bana, "onu tanıyacaksın. Bana korkunç bir kötülük yaptı, Andrea." Gözyaşlarını sildi. "Bana yaptıklarının hepsini sana bir oturuşta anlatamam çünkü öyle çok ki; yavaş yavaş öğreneceksin. Şimdi seni büyülüyor, o yüzden bana inanmayabilirsin."

Ben, açıkça söylemek gerekirse, Román'ın beni büyülediğini sanmıyordum, tam tersine, çoğu kez kayıtsızca inceliyordum onu. Hep fırtınalı geçen akşam yemeklerinden sonra, nadiren bazı geceler Román'ın keyfi yerine gelir ve beni davet ederdi: "Geliyor musun ufaklık?" Çok mutlu olurdum. Román bizimle aynı dairede yatmıyordu: Evin tavan arasında, konforlu bir sığınağa dönüşen bir oda ayarlamıştı kendine. Eski tuğlalardan bir şömineyle siyaha boyalı alçak raflardan kitaplık yapmıştı. Bir divan, bir de kafesli küçük pencerenin altında, içinde kuş tüyleri bulunan farklı dönemlerden çeşit çeşit mürekkep hokkalarıyla, kâğıtlarla kaplı bir masa vardı. Odadaki ilkel telefon, söylediğine göre hizmetçi odasıyla iletişim kurmasına yarıyordu. Bir de küçük, aşırı süslü bir saat vardı, saat başı tuhaf, kendine has bir tıngırtıyla vuruyordu. Odada üç saat vardı, hepsi eskiydi, düzenli bir biçimde zamanı süslüyorlardı. Rafların üstünde, bazısı çok ilginç olan bir sürü para; son dönem küçük Roma lambaları ve sedef kabzalı eski bir tabanca...

Bu odada kitaplığın bir köşesinde hiç dikkat çekmeyen kutular vardı, içlerinde Román'ın yavaş yavaş bana gösterdiği küçük tuhaf şeyler saklıydı. Çoğu ıvır zıvır olmasına rağmen, hepsi te-

mizdi ve görece düzenliydi.

"Burada nesneler kolay bulunur, en azından yapmaya çalıştığım şey bu... Ben nesneleri severim," gülümsüyordu; "sakın böyle yaparak ilginç olmaya çalıştığımı sanma, ama gerçek bu. Aşağıda eşyalara nasıl davranacaklarını bilmiyorlar. Orada hava hep bağırışlarla dolu gibi... sanki bu durum hüzün dolu, acılı, soluksuz kalmış eşyaların suçuymuş gibi. Bunun dışında, hikâye yazma: Ne tartışmalarımızın ne de bağrışmalarımızın bir nedeni var, bir sonuca da ulaşmazlar... Bizim hakkımızda neler düşünüyorsun bakalım?"

"Bilmem."

"Hep bizim karakterlerimizle öyküler yazmayı hayal ettiğini biliyorum."

"Hayır."

Bu arada, Román ekspres kahve makinesini fişe takar, nereden aldığını anlamadığım büyüleyici fincanlar, kadehler ve likör çıkartırdı; sonra da, sigara.

"Sigara içmeyi sevdiğini biliyorum."

"Yo, hiç de sevmiyorum."

"Niye bana da yalan söylüyorsun?"

Román'ın sesi, benimle ilgili konularda hep samimi bir merak tonunda olurdu.

"Kuzininin Angustias'a yazdığı mektupta yazan her şeyi gayet iyi biliyorum... Dahası, mektubu okudum; elbette, hiç hakkım yoktu, sırf meraktan."

"İyi de sigara içmeyi sevmiyorum ki ben. Köydeyken, basbayağı Isabel'i rahatsız etmek için yapardım, başka bir amacım yoktu. Onu şaşırtıp sinirlendireyim, Barselona'ya gelmeme izin versin diye başvurduğum bir yol."

Utançtan kızarıp rahatsız olduğum için, Román söylediklerimin yarısından fazlasına inanmadı ama ona doğruyu söylemiştim. Sonuçta sigarayı kabul ederdim, çünkü hep nefis olurdu, tabii ki kokularını severdim. Galiba dumandan o sıralarda zevk almaya başlamıştım. Román gülümserdi.

Beni daha farklı biri sandığını fark ederdim; çok daha iyi yetişmiş, belki daha zeki, bir o kadar da ikiyüzlü ve garip arzularla dolu biri. Onu hayal kırıklığına uğratmaktan hoşlanmıyordum, çünkü kendimi biraz kötü hissediyordum; bu insanlar karşısında gizlemeye çalıştığım, duygusallığımın getirdiği sıkıntıyla ve hayallerimle biraz tatsız biriydim.

Román'ın o zayıf bedeninde müthiş bir çeviklik vardı. Benimle yerde duran kahve makinesinin yanına çömelerek konuşurdu, o sırada esmer adalelerinin altında bedeni zevklerle dolu, gergin görünürdü. Sonra, aniden, sanki zamanın hiçbir değeri yokmuş, sanki oradan hiç kalkmayacakmış gibi yüzünün çizgileri rahatlamış, sigara içerek yatağa atardı kendini. Sanki neredeyse sigara içerek ölmek için atlamış gibi.

Bazen, ellerine bakardım; yüzü gibi esmer, hayatla, sinirsel akıntılarla, hafif boğumlarla dolu, incecik ellerine. Çok beğendiğim ellerine.

Mamafih çalışma masasının karşısında, odanın tek sandalyesinde oturan ben, kendimi ona çok uzak hissederdim. İlk kez konuştuğumuzda hissettiğim, yakınlığıyla beni sürüklediği izlenimi, bir daha hiç geri gelmedi.

Muhteşem kahve yapardı, oda sıcak buharla dolardı. Orada, aşağıdaki hayatın anaforundaymışım gibi memnun hissederdim kendimi.

"Burası batan bir gemi gibidir. Biz de suyu görünce ne yapacağını bilemeyen zavallı fareleriz... Annen hiç kimse çekip gitmeden önce tehlikeyi savuşturdu. Teyzelerinin ikisi, kaçalım diye, karşılarına çıkan ilk kişiyle evlendiler. Sadece o bedbaht teyzen Angustias, Juan ve ben, ki ikimiz de serseriyiz, kaldık. Sen de yolundan çıkmış küçücük bir faresin, ama göründüğün kadar mutsuz değilsin, şimdi de sen çıkıp geldin."

"Söylesene, bugün keman çalmak istemiyor musun?"

O zaman Román kitaplığın sonundaki küçük dolabı açar, oradan kemanını çıkarırdı. Dolabın dibinde tomar halinde tuvaller vardı.

"Sen resim de mi yapıyorsun?"

"Ben her şey yaptım. Tıp okumaya başlayıp bıraktığımı, mühendis olmak isteyip kayıt yaptıramadığımı bilmiyor musun? Ayrıca, hevesten resim yapmaya da başlamıştım... Seni temin ederim, Juan'dan daha iyi yapıyordum."

Hiç kuşkum yoktu: Román'da bitmez tükenmez bir olasılıklar derinliği göreceğim gibi gelirdi bana. Şöminenin yanında ayakta, yayı kemana vurmaya başladığı anda hepten başka biri oldum. Bütün sırlarım, beni biçimlendiren her şeye karşı düşmanlığın o hafif örtüsü ortadan kayboldu. Ruhum, birbirine bitişmiş ellerim gibi uzanmış, sesi toprağın beklediği yağmur gibi içine alıyordu. Román benim gözümde müthiş ve benzersiz bir sanatçıydı. Müziğin içinde, hüznün sınırlarını aşan incecik bir neşe alçalıp yükseliyordu. Bu adsız müziği, Román'ın müziğini bir daha asla duymadım.

Küçük pencere gecenin karanlık gökyüzüne açılırdı. Kırmızı lamba sadece müziğiyle nefes alan Román'ı daha uzun, daha hareketsiz gösteriyordu. Bana dalga dalga, önce tertemiz anılar, rüyalar, mücadeleler, kendi kararsız varlığım, sonra da dokunaklı sevinçler, üzüntüler, umutsuzluk, mühim bir hayat gailesi ve bir bardak suda boğulma hissi geldi. Kendi ölümüm, bütün bu umutsuzluğumun bir güzellik yarattığı duygusu, ışıksız kederli armoni...

Ve birden devasa bir sessizlik, sonra Román'ın sesi.

"Sen hipnotize edilebilirsin... Müzik ne anlatıyor sana?"

Birden ellerim de ruhum da kapanıyor.

"Hiçbir şey, bilmem, sadece hoşuma gitti..."

"Doğru değil bu. Söyle ne anlattı sana? Sonunda sana ne dediğini söyle."

"Hiç."

Bir dakika boyunca hayal kırıklığıyla bana baktı. Sonra, kemanı kaldırırken:

"Bu doğru değil," dedi

Yukarıdan el feneriyle beni aydınlatıyordu, zira merdiven ışı-

ğı sadece kapıcı dairesinden açılabiliyordu, bizim eve kadar üç kat inmek zorundaydım.

İlk gün, önümde, karanlıkta, birinin indiği hissine kapıldım. Bana çocukça geldi, hiçbir şey söylemedim.

Bir başka gün bu his daha da güçlendi. Birdenbire, Román beni karanlıkta bıraktı ve fenerini merdivenlerde bir şeyin hareket ettiği kısma doğru çevirdi. Aşağı kapıcı dairesine doğru koşan Gloria'yı açık bir şekilde, bir görünüp bir kaçarken gördüm.

IV

Beyhude geçen günler! Ayaklarımı sürüyerek üniversiteden dönerken, geldiğimden beri beyhude geçen günlerin sıkıntısı çökmüştü üstüme. Bu düşünce zihnimde gri bir kaldırım taşı gibi ağırlık yapıyordu.

Hava nemliydi, o sabah bulut kokusu ve ıslak araba lastiği kokusu vardı... Solmuş, sarı yapraklar hafif bir yağmurla ağaçlardan aşağı düşüyordu. Şehirde bir sonbahar sabahı, tıpkı yıllarca şehirde sonbaharın olduğunu hayal ettiğim gibi: Tramvay direkleri ve evlerin terasları, güzelim doğayla iç içe geçmiş; yine de beni hüzünlendiriyordu. İçimden başımı ellerimin arasına alıp, her şeye sırtımı dönüp gözlerimi kapatarak bir duvara yaslanmak geliyordu.

Boşa geçen günler! Hikâyelerle dolu günler, fazlasıyla karışık hikâyeler. Bitirilmemiş hikâyeler, henüz yeni başlamış ve şimdiden üstü açık kalmış eski bir tahta gibi şişmiş hikâyeler. Bana fazlaca karanlık gelen hikâyeler. Kokuları, ki yaşadığım evdeki çürük kokusuna bürünmüşlerdi, bende biraz mide bulantısına neden oluyordu... Yine de hayatımın yegâne uğraşı olmaya başlamışlardı. Yavaş yavaş, gözlerimin önünde ikinci bir gerçeklik düzeyi belirmişti, bütün duyularım sadece Aribau sokağındaki dairede fokur fokur kaynayan hayata karşı açıktı. Kendi suretimi ve hayallerimi unutmaya alışıyordum. Ayların kokusu ve istikballe ilgili hayaller önemini kaybetmeye başlamıştı, Gloria'nın her bir jestini, Román'ın her imasını, anlaşılmayan her sözünü büyütüp duruyordum. Anlaşılan sonuç bu beklenmedik hüzün olacaktı.

Binaya girdiğimde, hemen arkamdan yağmur yağmaya başladı, kapıcı ayaklarımı paspasa silmem için korkunç bir çığlıkla beni uyardı.

Bütün bir gün rüyada gibi geçmişti. Yemekten sonra, ayaklarımı kocaman keçe terliklerin içine sokup büyükannemin ocağının yanına oturdum, çekinerek. Yağmurun sesini dinliyordum. Yağmur damlaları, şiddetiyle balkon camlarının tozunu alıyordu. Önce çamurdan bulaşıcı bir tabaka oluşturmuşlardı, şimdi de damlalar parlak ve gri yüzeyde rahatlıkla kayıyordu.

İçimden ne kımıldamak ne de bir şey yapmak geliyordu ve ilk kez Román'ın o sigaralarını özledim. Büyükanneciğim bana arkadaşlık etmek için geldi. Baktım, hantal ve titrek elleriyle bebeğe küçük bir giysi dikmeye çalışıyordu. Bir süre sonra Gloria da geldi, ellerini ensesinde çaprazlayarak sohbet etmeye başladı. Büyükanneciğim, her zamanki gibi, hep aynı konulardan söz ediyordu. Bunlar, ya geçmiş savaş gibi yeni gerçekleşen olaylar ya da yıllarca önce, çocukları küçükken geçen eski olaylardı. Biraz ağrıyan kafamın içinde, iki ses fonda yağmurun olduğu bir türküde birbirine karışarak beni uyuşturuyordu.

BÜYÜKANNE – Bunlar kadar birbirini seven kardeş olamaz. (Beni dinliyor musun, Andrea?) Román ve Juancığım gibi iki kardeş daha yoktur... Altı çocuğum oldu. Diğer dördünün her biri bir taraftaydı hep, kızlar kendi aralarında dövüşürlerdi, ama bu iki küçük oğlan melek gibiydi... Juan sarışındı, Román ise çok esmerdi, hep ikisini bir örnek giydirirdim. Pazarları benimle ve büyükbabanla birlikte ayine giderlerdi... Okulda, çocuğun biri, biriyle kavgaya tutuşsa, diğeri kardeşini korumak için orada biterdi hemen. Román daha serseriydi... Ama, nasıl severlerdi birbirlerini! Annelerin gözünde çocukların hepsi eşit olmalı, ama bu ikisi bir yana herkes bir yana... en küçük oldukları için... en talihsiz oldukları için... Özellikle Juan.

GLORIA – Juan'ın asker olmak istediğini ama Akademi'ye giriş sınavlarında başarısız olduğunu, Afrika'ya, Piyade Alayı'na gittiğini ve uzun yıllar orada kaldığını biliyor muydun?

BÜYÜKANNE – Dönerken, oradan bir sürü tablo getirdi... Resimle uğraşacağını söyleyince büyükbaban çok öfkelendi, ama ben onu savundum, Román da savundu, çünkü o zamanlar, yavrum Román iyi biriydi... Ben hep çocuklarımın tarafını tutmuşumdur, kötülüklerini ve yaramazlıklarını gizlemek istedim. Büyükbaban bana da öfkelenirdi, ama onları azarlamasına dayanamazdım... Şöyle düşünürdüm: "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır..." Geceleri, ders çalışmadıklarını, eğlenmeye gittiklerini biliyordum... Büyükbaban anlayacak diye tir tir titreyerek beklerdim onları... Yaptıkları yaramazlıkları anlatırlardı bana, hiçbir şey beni şaşırtmazdı yavrucuğum... Yavaş yavaş, kendi yüreklerinin sesini dinleyip iyinin yolunu bulacaklarına güveniyordum.

GLORIA – Ama Román sizi sevmiyor, anne; hepsinin gelişimine zarar verdiğinizi düşünüyor.

BÜYÜKANNE – Román?.. Ha ha! Elbette seviyor, artık beni sevdiğine inanıyorum... Ama o Juan'dan daha kindardır ve seni kıskanıyor, Gloria; seni daha çok sevdiğini söylüyor.

GLORIA – Román mı söyledi bunu?

BÜYÜKANNE – Evet, geçen akşam, makasımı ararken... vakit çok geçti, hepiniz uyuyordunuz, kapı usulcacık açıldı ve Román göründü. Beni öpmeye gelmişti. Ona şöyle dedim: "Kardeşinin karısıyla yaptığın şey haksızlık; Tanrı'nın seni affetmeyeceği bir günah bu..." İşte o zamandı... Ona şöyle dedim: "Senin yüzünden zor durumda kaldı, kardeşin de senin yüzünden acı çekiyor. Seni nasıl eskisi kadar sevebilirim ki?"

GLORIA – Román eskiden beni çok severdi. Bu büyük bir sır, Andrea, ama bana âşıktı o.

BÜYÜKANNE – Kızım, kızım. Román evli bir kadına nasıl âşık olabilirdi ki? Seni kız kardeşi gibi severdi, o kadar...

GLORIA – Beni bu eve o getirdi... Kendisi getirdi, şimdi de benimle konuşmuyor, savaşın ortasında beni buraya sürükledi... Sen buraya ilk geldiğinde korkmuştun, öyle değil mi Andrea? Ama benim için durum çok daha kötüydü... Kimse beni sevmiyordu...

BÜYÜKANNE – Ben seni seviyordum, hepimiz seviyorduk,

neden nankörlük yapıyorsun?

GLORIA – Açlık vardı, şimdiki gibi bir sürü pislik vardı, bir de saklanan bir adam, çünkü bulurlarsa onu öldüreceklerdi: Angustias'ın şefi don Jerónimo; sana ondan söz etmediler mi? Angustias yatağını ona bırakmıştı, kendisi şimdi senin yattığın yerde uyuyordu... Benim için büyükannenin odasına bir şilte atmışlardı. Kimse bana güvenmiyordu. Don Jerónimo benimle konuşmak istemezdi zira, ona göre, ben Juan'ın sevgilisiydim ve benim varlığıma katlanamıyordu...

BÜYÜKANNE – Don Jerónimo tuhaf bir adamdı; düşünsene, kediyi öldürmek istiyordu... Bakar mısın şu işe, çünkü zavallı hayvan çok yaşlıydı ve köşeye bucağa kusuyordu, buna dayanamayacağını söylerdi. Ama ben, haliyle, onu herkese karşı savundum, eziyet gören, üzgün olan kim varsa hep yaptığım gibi...

GLORIA – Ben de tıpkı o kedi gibiydim ve anne beni koruyordu. Bir keresinde, bu hizmetçiyle, hâlâ evde olan Antonia'yla kavga ettim...

BÜYÜKANNE – Bir hizmetçiyle kavga etmek, olacak iş değil... Ben gençken, böyle bir şeyi hayal bile edemezdim... Ben gençken kocaman bir bahçemiz vardı, bir ucu denize kadar giderdi... Büyükbaban beni bir kez öpmüştü... Onu yıllarca affetmemiştim. Ben...

GLORIA – Ben, buraya geldiğimizde çok korkmuştum. Román bana, "sakın korkma" derdi. Ama o da çok değişmişti.

BÜYÜKANNE – Çekoslovakya'da olduğu aylarda değişti; orada ona çok eziyet etmişler; geri döndüğünde onu tanımakta zorlandık. Ama Juan ondan daha talihsiz çıktı, bu yüzden Juan'ı daha iyi anlıyorum. Juan'ın bana ihtiyacı var. Bu kızın da bana ihtiyacı var. Ben olmasaydım, itibarı beş paralık olmaz mıydı?

GLORIA – Román daha önce değişmişti. O resmi arabayla Barselona'ya girdiğimiz anda. Román'ın kızıllarla önemli bir görevi olduğunu biliyor muydun? Ama o bir casustu, onu onurlandıranları satan, düşkün ve aşağılık biri. Ne adına olursa olsun, ispiyonculuk korkaklıktır...

BÜYÜKANNE – Korkaklık mı? Bak kızım, benim evimde korkak yoktur... Román iyidir, cesurdur, benim için hayatını verir, zira o insanlarla olmasını ben istememiştim. O küçükken...

GLORIA – Sana bir hikâye anlatacağım, benim hikâyemi Andrea, gerçekten bir roman gibi olduğunu gör diye... Tarragona'nın bir köyünden, tahliye edilmiş bir köyünden olduğumu zaten biliyorsun... O zamanlar, savaşta, hep evden dışarıda olurduk. Yastıkları, ıvır zıvırı alır kaçardık. Ağlayanlar olurdu. Bana pek eğlenceli gelirdi!.. Juan'ı tanıdığımda ocak ya da şubat ayıydı, bunu zaten biliyorsun. Juan hemen bana âşık oldu, iki gün içinde evlendik... Nereye gitse peşinden gidiyordum... Muhteşem bir hayattı Andrea. Juan benimle çok mutluydu, yemin ederim sana ve o zamanlar yakışıklıydı, şimdiki gibi değildi, şimdi deliye benziyor... Her yerde kocalarının ya da sevgililerinin peşinden giden bir sürü kız vardı. Hep eğlenceli dostlarımız olurdu... Hiçbir zaman bombardımanlardan korkmadım, silah atışlarından da... Ama tehlikeli yerlere pek yaklaşmıyorduk. Juan'ın görevinin ne olduğunu bilmiyorum ama onun görevi de önemliydi. Dediğim gibi ben mutluydum. İlkbahar geliyordu ve çok güzel yerlerden geçiyorduk. Bir gün Juan bana şöyle dedi: "Seni erkek kardeşimle tanıştıracağım." Aynen böyle Andrea. Román başlangıçta bana çok sevimli geldi... Sen onu Juan'dan daha yakışıklı mı buluyorsun? O köyde, onunla birlikte kaldık bir süre. Denize açılan bir köydü. Juan'la Román her gece, konuşmak için, benim uyuduğum yerin bitişiğindeki odaya kapanıyorlardı. Ne konuştuklarını bilmek istiyordum. Sen de bilmek istemez miydin? Üstelik iki odanın arasında bir de kapı vardı. Benden söz ettiklerini sanıyordum. Benden söz ettiklerine emindim. Bir gece dinlemeye koyuldum. Anahtar deliğinden baktım: Bir planın üstüne eğilmişlerdi ve Román şunları söylüyordu:

"Benim yine Barselona'ya dönmem gerek. Ama sen geçebilirsin. Çocuk oyuncağı..." Yavaş yavaş anlamaya başladım ki, Román Juan'a ulusalcılara geçmesi için ısrar ediyordu... Düşünsene Andrea, tam o günlerde ben de hamile olduğumu hissetmeye başlamıştım. Juan'a söyledim. Derin düşüncelere daldı... O gece, söy-

lediklerimden sonra Román'ın odasının kapısını tekrar dinlemek isteyeceğimi tahmin edersin. Gecelikleydim, çıplak ayakla, hâlâ o ıstırabı hisseder gibi oluyorum. Juan şöyle diyordu: "Kararımı verdim. Artık beni hiçbir şey durduramaz." Kulaklarıma inanamadım. İnansaydım, hemen o anda Juan'ı terk ederdim...

BÜYÜKANNE – Juan doğru yapmış. Seni buraya, benim yanıma yollamış...

GLORIA – O gece benden hiç söz etmediler, hem de hiç. Juan yatmaya geldiğinde, beni yatakta ağlarken buldu. Ona kötü bir rüya gördüğümü söyledim. Beni çocukla yalnız bırakıp gittiğini sanmıştım. Bunun üzerine beni okşadı ve hiçbir şey söylemeden uyudu. Uyanık kalarak onun uyuyuşunu seyrettim, ne rüyalar gördüğünü anlamak istedim...

BÜYÜKANNE – İnsanın sevdiği insanları uyurken izlemesi ne güzel. Her çocuk farklı bir şekilde uyur.

GLORIA – Ertesi gün Juan, benim yanımda, Román'dan Barselona'ya gittiğinde beni bu eve götürmesini istedi. Román şaşırıp kaldı, Juan'a ciddi ciddi bakarak şöyle dedi: "Gidecek miyim bilmiyorum." Gece olunca çok tartıştılar. Juan şöyle diyordu: "Yapabileceğimin en azı bu, ne bileyim ben, hiç akrabası yok ki." O zaman Román şöyle dedi: "Peki ya Paquita?" O zamana kadar bu ismi hiç duymamıştım, çok ilgimi çekti. Ama Juan bir kez daha şöyle dedi: "Onu eve götür." O gece bir daha bu meseleden hiç söz etmediler. Şüphesiz, ilginç bir şey yaptılar: Juan, Román'a sonradan onun geri vermeyi reddedeceği çok miktarda para ve başka şeyler verdi. Siz de gayet iyi biliyorsunuz anne.

BÜYÜKANNE – Bak kızım, kapalı kapıları arkasından dinlememeli. Benim annem bana izin vermezdi hiç, ama sen yetimsin... işte bu yüzden...

GLORIA – Denizin sesi geldiğinden, cümlelerin çoğunu kaçırıyordum. Ne Paquita'nın kim olduğunu anlayabildim, ne de daha ilginç bir şey duydum. Ertesi gün Juan'la vedalaştım, çok üzgündüm ama onun evine gideceğimi düşünerek teselli oluyordum. Román arabayı kullanıyordu, ben de yanında oturuyordum. Ro-

mán benimle şakalaşmaya başladı... İstediği zaman çok sevimli olur Román, ama içi kötüdür. Yol boyunca birçok yerde mola verdik. Küçük bir köyde bir kalede dört gün kaldık... Harika bir kale; içi restore edilmişti ve her şey modern konfora uygundu... Bazı odalar perişan olmuştu elbette. En alt katta askerler kalıyordu. Biz, subaylarla birlikte, üst odalarda... O zamanlar Román bana çok farklı davranırdı. Çok nazikti, kızım. Bir piyanoyu akort etmişti, bir şeyler çalıyordu, tıpkı şimdi sana yaptığı gibi. Üstüne üstlük beni çıplak çizmesine izin vermemi istedi, şimdi Juan'ın yaptığı gibi... Çünkü benim vücudum çok güzeldir.

BÜYÜKANNE – Kız! Neler söylüyorsun sen? Bu rezil kız bir şeyler uydurup duruyor... Sen onu dinleme...

GLORIA – Doğru söylüyorum. Ben istemedim anne, çünkü Román benimle ilgili o kadar şey söylese de, siz de gayet iyi biliyorsunuz, ben namuslu bir kızım...

BÜYÜKANNE – Tabii yavrucuğum, tabii... Kocan seni öyle resmetmekle iyi yapmıyor; zavallı Juan'ın modele verecek parası olsaydı, yapmazdı... Biliyorum yavrucuğum, bu fedakârlığı onun için yapıyorsun; seni bu yüzden bu kadar çok seviyorum...

GLORIA – Kalenin bahçesi mor süsenlerle doluydu. Román beni başımda bu mor süsenlerle resmetmek istiyordu... Buna ne diyorsun?

BÜYÜKANNE – Mor süsenler... ne güzel olurlar! Ah ne kadar zamandır Meryem Ana'ma çiçek götürmüyorum!

GLORIA – Sonra bu eve geldim. Kendimi ne kadar talihsiz hissettiğimi tahmin edebilirsin. Buradaki herkesin deli olduğunu sandım. Don Jerónimo ve Angustias, evliliğimin sayılmayacağını, Juan'ın döndüğünde benimle evlenmeyeceğini, benim sıradan, cahil biri olduğumu söyleyip duruyorlardı... Bir gün don Jerónimo'nun karısı geldi, arada bir uğrar, gizlice kocasını görür ve ona bir şeyler getirirdi. Evde genç bir kadın olduğunu öğrenince, kendi sözleriyle, kalp krizi geçirdi. Anne yüzünü suyla ıslattı... Román'dan Juan'ın ona verdiği parayı bana vermesini istedim, çünkü buradan gitmek istiyordum. İyi paraydı, savaş öncesinin gü-

müşüydü. Köyde Juan'la yaptıkları konuşmaları duyduğumu anlayınca, Román çok öfkelendi. Bana köpeğe davranacağından daha kötü davrandı. Kuduz köpekten bile kötü...

BÜYÜKANNE – Şimdi bir de ağlayacak mısın, şapşal? Román biraz öfkelenmiş işte. Erkekler öyledir, biraz zekâdan oluyor. Kapı arkasından dinlemek çirkin bir şey, sana hep söylüyorum bunu. Bir keresinde...

GLORIA – Tam o günlerde gelip Román'ı aldılar ve gizli bir polis karakoluna götürdüler; konuşmasını istiyorlardı, bu yüzden onu kurşuna dizmediler. Evin hizmetçisi Antonia, ona âşıktı, birdenbire vahşileşti. Sevgisini ilan etti. Benim ahlaksız olduğumu, kötü kadın olduğumu söylüyordu. Juan, gelirse, beni pencereden atacakmış. Román'ı ihbar eden benmişim. Karnımı bıçakla deşecekmiş; işte o zaman vurdum ben ona...

BÜYÜKANNE – O kadın çok vahşidir. Ama onun sayesinde Román'ı kurşuna dizmediler. Bu yüzden ona katlanıyoruz... Hiç uyumaz; bazı geceler küçük dikiş kutumu ya da makası, hep kaybediyorum da, aramak için geldiğimde, odasının kapısına çıkar ve bana bağırır: "Neden yatağınıza gitmiyorsunuz hanımefendi? Ayakta ne işiniz var sizin?" Geçen gece beni öyle korkuttu ki, yere yığılıyordum...

GLORIA – Aç kalıyordum. Anne, zavallıcık, yemeğinin bir kısmını bana ayırıyordu. Angustias ile don Jerónimo birçok şey depolamışlardı, ama sadece kendileri yiyebiliyordu. Odasında dört dönüyordum. Arada bir, bebeğe birkaç şey veriyorlardı, korkudan...

BÜYÜKANNE – Don Jerónimo korkaktı. Ben korkak insanlardan hiç hoşlanmam, hiç... Çok daha kötü. Evi kaydetmek için gelen milise, bütün azizlerimi gösterdim, sakin sakin. "Bütün bu Tanrı saçmalıklarına inanıyor musunuz?" dedi bana. "Elbette inanıyorum, siz inanmıyor musunuz?" diye yanıtladım. "Hayır, kimsenin inanmasına da izin vermiyorum." "O zaman ben sizden daha fazla Cumhuriyetçiyim, çünkü başkalarının ne düşündüğüne dikkat etmem ben; düşünce özgürlüğüne inanırım." O zaman ka-

fasını kaşıdı, bana hak verdi. Başka bir gün gelip bana tespih hediye etti, savaşta askerlere tahsis edilenlerden. Bu arada dikkatini çekerim, aynı gün, yukarıdaki komşuların sadece yataklarının başucunda bir aziz Antonio'ları vardı, onu da kaldırıp pencereden attılar....

GLORIA – O aylarda maruz kaldığım şeyleri sana söylemek istemiyorum. Sonu daha da kötüydü. Tam ulusalcılar girerken, bebeğim doğdu. Angustias beni bir kliniğe götürdü ve orada bırakıp gitti... O gece korkunç bir bombardıman vardı; hemşireler beni yalnız bıraktı. Sonra enfeksiyon kaptım. Bir aydan uzun süren yüksek ateş. Hiç kimseyi tanımıyordum. Çocuk nasıl yaşayabildi bilmiyorum. Savaş bittiğinde ben hâlâ yataktaydım, günlerimi şaşkın şaşkın, düşünecek ya da kımıldayacak halim olmadan geçiriyordum. Bir sabah kapı açıldı ve Juan girdi içeri. Onu hemen tanıyamadım. Gözüme çok uzun ve çok zayıf göründü. Yatağıma oturdu ve bana sarıldı. Başımı omzuna yasladım, ağlamaya başladım, o zaman bana şöyle dedi: "Beni affet, beni affet," böyle alçak sesle. Yanaklarına dokunmaya başladım zira o olduğuna neredeyse inanamıyordum, uzunca bir süre öyle kaldık.

BÜYÜKANNE – Juan yemek için bir sürü şey getirdi, konsantre süt, kahve, şeker... Gloria adına sevindim; şöyle düşündüm: "Gloria'ya bizim memleket usulü bir tatlı yapayım", ama Antonia, o kötüler kötüsü kadın, mutfağa girmeme izin vermedi...

GLORIA – Uzunca süre öylece kucak kucağa kaldık! Arkasından neler geleceğini nereden tahmin edebilirdim? Bir romanın sonu gibiydi. Bütün üzüntülerin sonu gibiydi. Daha kötüsünün başlayacağını nereden bilebilirdim? Sonra Román hapishaneden çıktı, sanki başka bir ölü dirilmiş gibi oldu. Juan konusunda, bana karşı elinden geleni ardına koymadı. Hiçbir şekilde benimle evlenmesini istemiyordu. Bebeği ve beni sille tokat dışarı atmasını istiyordu... Kendimi savunmak ve doğru olmayan şeyler söylemek zorunda kaldım. Bu nedenle Román beni görmeye dayanamaz.

BÜYÜKANNE – Bak kızım, sırları ifşa etmemek lazım, ayrıca asla erkekleri birbirine düşman edecek sözler sarf etmemeli. Ben

gencecik bir kızken, bir keresinde... ağustos ayında bir öğleden sonra, masmavi bir gündü, çok iyi hatırlıyorum, ve de çok sıcaktı, bir şey gördüm...

GLORIA – Oysa ben o süreyi, Juan'la böyle sarmaş dolaş olduğumuz zamanı ve göğsünde sert kemiklerinin altında yüreğinin nasıl çarptığını unutamıyorum... Hatırlıyorum da don Jerónimo ve Angustias, bana onun güzel, zengin bir sevgilisi olduğunu, onunla evleneceğini söylemişlerdi. Kendisine söyledim, hayır demek için başını salladı. Saçlarımı öpüyordu... Korkunç olan, sonra bir kez daha burada oturmak zorunda kaldık, hiç paramız yoktu. Öyle olmasa, çok mutlu bir çift olabilirdik, Juan da kafayı yemezdi... O an bir filmin finali gibiydi.

BÜYÜKANNE – Bebeğin vaftiz annesi ben oldum... Andrea, uyuyor musun?

GLORIA – Uyuyor musun Andrea?

Uyumuyordum. Ve galiba bu hikâyeleri gayet net hatırlıyorum. Ateşim gittikçe yükseldiğinden sersemliyordum. Tir tir titriyordum, Angustias beni yatırdı. Yatağım ıslaktı, griye çalan ışıkta, eşyalar daha kederli, korkunç ve siyah görünüyordu. Gözlerimi kapadım, gözkapaklarımın arkasında kızılımsı bir karanlık gördüm. Sonra, Gloria'nın klinikteki suretini, bembeyaz bir yüzle, Juan'ın omzuna yaslanmış, uzak ve yumuşacık, bu yanaklarındaki gri gölgeler olmadan...

Birkaç gün ateşim vardı. Bir keresinde hatırlıyorum da, siyah elbisesinin tuhaf kokusuyla Antonia beni görmeye geldi, uzun bir bıçağı bilerkenki yüzü rüyalarıma girdi. Büyükanneciğimi de, genç, mavi elbiseli, bir ağustos öğleden sonrasında, deniz kıyısında görüyordum. Ama özellikle Gloria'yı, Juan'ın omzuna yaslanmış ağlarken; Juan'ın kocaman elleri saçlarını okşarken görürdüm. Bir de Juan'ın gözlerini, hep suskun ve dalgın gördüğüm, bilinmeyen bir ışıkla yumuşacık gözlerini.

Hastalığımın son öğleden sonrasında Román beni görmeye geldi. Omzunda papağanı da getirmişti, yüzümü yalamaya hazır, kıpır kıpır hareketli köpek de girdi içeri.

"Neden benim için biraz piyano çalmıyorsun? Çok iyi piyano çaldığını söylediler bana..."

"Evet, sadece hevesten."

"Peki hiç piyano için bir şeyler bestelemedin mi?"

"Evet, birkaç kez yaptım. İyi de neden soruyorsun?"

"Bence sen kendini sadece müziğe adamalısın, Román. Bana şu piyano için bestelediğini çalsana."

"Hasta olduğunda, söylediklerin sanki çift anlamlıymış gibi konuşuyorsun, nedendir bilmem."

Biraz tıngırdattı, sonra şöyle dedi:

"Bu piyano çok akortsuz, ama sana Xochipilli'nin şarkısını çalacağım... Yukarıda, odamdaki toprak heykelciği hatırlıyor musun?.. İnanmayacaksın ama o orijinaldir. Onu kendim imal ettim. Xochipilli'yi temsil ediyor, Azteklerin çiçek ve oyun tanrısı. İyi zamanlarında bu tanrı, insan yüreğinden adak kabul edermiş... Ben, yüzyıllar sonra, heyecandan kendimden geçtiğim bir anda, onun için bir beste yaptım. Zavallı Xochipilli, çöküşe geçti, şimdi göreceğin gibi..."

Piyanoya oturdu, her zamankinin aksine, neşeli bir parça çaldı. Mest eden ve yayılan bir koku gibi, sert ve keskin notalarla, ilkbaharda hayatın yeniden ortaya çıkmasına benzeyen bir şey çaldı.

"Sen büyük bir müzisyensin, Román," dedim ona, gerçekten öyle olduğuna inanıyordum.

"Hayır. Bir gram müzik kültürün yok senin, o yüzden beni böyle görüyorsun. Ama gururum okşanıyor."

"Ah!" dedi tam kapıdan çıkarken, "Bunu çalarak senin için ufak bir fedakârlıkta bulunduğumu düşünebilirsin. Xochipilli bana hep uğursuzluk getirir."

O gece, eski ve saplantılı bir imgenin tekrar tekrar göründüğü apaçık net bir rüya gördüm: Gloria, Juan'ın omzuna yaslanmış, ağlıyordu... Yavaş yavaş, Juan ilginç bir dönüşüme uğradı. Onu, Tanrı Xochipilli'nin muammalı görünüşüyle kocaman ve kapkaranlık gördüm. Gloria'nın solgun yüzü canlanmaya ve neşelenmeye başlamıştı; Xochipilli de gülümsüyordu. Birdenbire gülümse-

mesi bana tanıdık geldi: Román'ın boş boş bakan ve biraz da vahşi gülümsemesiydi. Gloria'yı kucaklayan Román'dı ve ikisi de gülüyordu. Klinikte değil, kırdaydılar. Mor süsenlerin olduğu bir kırda, rüzgâr Gloria'nın saçlarını dağıtıyordu.

Sanki gerçekten karanlık bir sırrın perdesini açmışım gibi, ateşler içinde ve karmakarışık bir ruh haliyle uyandım.

V

Ruhumun derinliklerini karmakarışık eden ama bir yandan da kara bulutları silip süpüren, acı veren kısa bir esinti gibi geçen o ateşlenmeyi neye borçluyum, bilmiyorum. Önemli olan kimse doktor çağırmayı akıl edemeden geçmesi, geçerken beni tuhaf ve halsiz bir rahatlık hissiyle bırakmasıydı. Kalkabildiğim ilk gün, örtüyü ayaklarıma doğru atar atmaz, eve geldiğimden beri elimi kolumu bağlayan o bunaltıcı ortamı da üstümden attığım hissine kapıldım.

Angustias, yaşlı olduğunu belli eden manalı bir yüzün derisi gibi kırış kırış olan ayakkabılarımı gözden geçirerek, su alan parçalanmış tabanlarına işaret etti ve ıslak ayaklarla dolaştığımdan soğuk kapmış olduğumu söyledi.

"Ayrıca, bak yavrum, insan yoksul olunca, akrabaların merhametine sığınarak yaşamak zorunda kalınca, şahsi eşyalarına daha iyi bakmak zorundadır. Daha az yürüyüp daha dikkatli adım atmalısın... Hiç öyle bakma bana, zira ben işteyken ne yaptığını gayet iyi bildiğimi söylüyorum sana. Sokağa çıktığını ve seni yakalamayayım diye ben gelmeden önce geri döndüğünü biliyorum. Nereye gittiğini öğrenebilir miyiz?"

"Belli bir yere gitmiyorum. Sokaklarda dolaşmak hoşuma gidiyor. Şehirde dolaşmak..."

"İyi de tek başına gitmekten hoşlanıyorsun yavrum, serseriler gibi. Erkeklerin her türlü densizliğine karşı kendini tehlikeye atıyorsun. Yoksa besleme misin sen?.. Senin yaşındayken, beni yal-

nız başıma dışarı bırakmazlardı, sokak kapısına bile gidemezdim. Seni uyarıyorum, üniversiteye gidip gelmen gerektiğini anlıyorum ama... sokak köpekleri gibi orada burada sürtmeni... Dünyada tek başına olduğunda, canının istediğini yap. Ancak şimdi bir ailen, bir evin ve bir adın var. Köydeki kuzininin sana iyi alışkanlıklar telkin edemediğini biliyordum zaten. Baban tuhaf bir adamdı... Kuzinin harika bir insan olmadığından değil tabii, pek titiz değildi. Her şeye rağmen, köyün sokaklarında oradan oraya koşturup durmuyordun herhalde."

"Hayır."

"İyi işte burada hiç yapma. Anlaşıldı mı?"

Israrcı olmadım. Ne diyebilirdim ki?

Tam giderken, birdenbire tüyleri diken diken, geri döndü.

"Umarım, Las Ramblas'tan limana doğru inmemişsindir."

"Neden inmeyeyim?"

"Bak yavrum, bazı sokaklar vardır ki, genç bir hanım bir kez girdi mi, itibarını hepten kaybeder. Çin mahallesinden söz ediyorum... Nerede başladığını sen bilmezsin..."

"Yo, gayet iyi biliyorum. Çin mahallesine girmedim ama... Ne var orada?"

Angustias öfkeyle baktı bana.

"Sefiller, hırsızlar ve şeytanın şimşeği, işte bu var."

(Bense, o anda, Çin mahallesini bir güzellik kıvılcımıyla aydınlanmış olarak hayal ettim.)

Angustias'la karşı karşıya kalacağımız an, karşı konulmaz bir fırtına gibi gün geçtikçe yakınlaşıyordu. Daha ilk konuşmamızda, asla anlaşamayacağımızı anlamıştım. Sonra, ilk izlenimlerimin kederi ve şaşkınlığı, teyzeme büyük bir avantaj sağlamıştı. "Ama –diye düşündüm heyecanla, bu konuşmadan sonra– bu dönem sona erdi." Saatlerimi özgürce kullanacağım, yeni bir hayata girdiğimi gördüm ve Angustias'a istihzayla gülümsedim.

Üniversiteye dönüp ders seçmeye gittiğimde, biriken izlenimler içimde mayalanmış gibi geldi bana. Hayatımda ilk kez, kendimi konuşkan biri gibi ve arkadaşlık kurarken buldum. Fazla çaba

sarf etmeden, sınıftan kızlı erkekli bir grup arkadaşla ilişki kurmayı başardım. İşin aslı, beni onlara götüren, şimdi bir savunma önsezisi olarak somutlayabildiğim, tanımlanamayan bir arzu olmuştu: Sadece kendi kuşağımdan, benimle aynı zevkleri paylaşan bu varlıklar bana arka çıkabilir ve beni olgun insanların az buçuk hayali dünyasına karşı koruyabilirlerdi. Gerçekten, galiba o zamanlar böyle bir desteğe ihtiyacım vardı.

Erkek çocuklarla, kızların pek sevdiği, sırların gizemli ve imalarla dolu tonunu tutturmanın imkânsız olduğunu hemen anladım; ruhu didik didik etmenin cazibesini, yıllarca depolanmış duyarlılığın muhabbetini onlarla paylaşamazdınız... Üniversitedeki çeteyle ilişkilerimde, daha önce hayal bile etmediğim genel sorunlar hakkında bir yığın tartışmanın içinde buldum kendimi, merkezsizleşmiş ama aynı zamanda mutlu hissediyordum kendimi.

Pons, grubun en genci, bir gün bana şöyle dedi:

"Daha önce, hep insanlarla konuşmaktan kaçarak nasıl yaşayabiliyordun? Şunu söyleyeyim, bize çok komik gelirdin. Ena seninle eğlenerek çok gülerdi. Çok tuhaf olduğunu söylerdi, neyin vardı senin?"

Biraz kederle omuz silktim, çünkü tanıdığım bütün gençler içinde en fazla değer verdiğim kişi Ena'ydı.

Arkadaşı olmayı düşünmediğim zamanlarda bile, o kızdan hoşlanıyordum ve bunun karşılıksız olmadığından da emindim. Birkaç kez, çeşitli bahanelerle, nazikçe benimle konuşabilmek için yanıma gelmişti. Okulun ilk günü, ünlü bir kemancının akrabası olup olmadığımı sormuştu. Hatırlıyorum da, soru bana saçma gelmişti, hatta beni güldürmüştü.

Onu herkese yeğ tutan tek kişi ben değildim. Çoğu kez onun başı çektiği konuşmalarımızda cazibe merkezi gibi bir şey oluşturuyordu. Hınzırlığı da zekâsı da dillere destandı. Adım gibi emindim, eğer o beni alaylarının hedef tahtası olarak seçtiyse, gerçekten bütün bir yıl boyunca sınıfın maskarası olmuşumdur.

İçin için hınç duyarak uzaktan baktım ona. Ena'nın hoş ve duygusal bir yüzü, pırıl pırıl parlayan korkunç gözleri vardı. Yu-

muşak jestleri, bedeni ve sarı saçlarındaki gençlik duruşuyla, kocaman gözlerindeki alay ve pırıltı yüklü yeşilimsi bakış arasındaki karşıtlık bir ölçüde büyüleyiciydi.

Ben Pons'la konuşurken, o eliyle beni selamladı. Sonra, Edebiyat Fakültesi'nin avlusunda ders saatini bekleyen gürültücü grupların arasından geçerek bana yaklaştı. Yanıma geldiğinde yanakları al al olmuştu, yine muhteşem bir şaka yapmış olmalıydı.

"Bizi yalnız bırak Pons, olmaz mı?"

"Pons'a," dedi bana, çocuğun ince uzun figürü uzaklaşırken, "dikkat etmek gerekir. Kalbi çabuk kırılan insanlardandır o. Şimdi bizi yalnız bırakmasını isteyerek, onurunu kıracak bir şey yaptım... Ama seninle konuşmam gerek."

Sadece birkaç dakika önce, şimdiye kadar hiç fark etmediğim şakaları nedeniyle, ben de kendimi yaralanmış hissediyordum. Ama şimdi yakınlığıyla kalbimi kazanmıştı.

Üniversitenin taş avlularında onunla dolaşmak ve bir gün benim de ona, yaşarken hep bir tartışmaya neden olan ama o sıralarda gözüme romantizmle yüklü gelmeye başlayan evdeki karanlık hayatımı anlatacağımı düşünerek konuşmasını dinlemek hoşuma giderdi. Bana kalırsa Ena'nın çok ilgisini çekecekti ve benim onun sorunlarını anladığımdan daha iyi anlayacaktı. O zamana kadar ona hiç hayatımdan söz etmemiştim elbette. Duyduğum bu konuşma arzusu sayesinde arkadaş olmuştuk; ama konuşmak ve hayal kurmak bana her daim zor gelen şeylerdi; o konuşurken, beni bitap düşüren ama bir yandan da ilginç gelen bir bekleme hissiyle dinlemeyi tercih ederdim. İşte böyle, o akşamüstü Pons yanımızdan ayrıldığında, tereddütlerim ve sırlarımı açık etme arzum arasındaki tatlı sert gerilimin sona ereceğini hayal bile edemezdim.

"Hani şu geçenlerde sana söz ettiğim kemancı var ya, bugün onun hakkında bir araştırma yaptım... Hatırladın mı? Seninle aynı tuhaf soyadını taşımanın yanı sıra, senin gibi Aribau sokağında oturuyormuş. Adı Román. Gerçekten senin akraban değil mi?" dedi bana.

"Benim dayım; ama gerçek bir müzisyen olduğunu bilmiyor-

dum." Aileden başka kimsenin keman çaldığını bilmediğine emindim.

"İyi ama ben onun adını başkalarından duydum."

Ena'nın Aribau sokağıyla herhangi bir ilişkisi olabileceğini düşününce, hafiften bir heyecan sarmaya başladı beni. Bir yandan da neredeyse aldatılmış hissettim kendimi.

"Beni dayınla tanıştırmanı istiyorum."

"Peki."

Sustuk kaldık. Ena'nın bana bir açıklama yapmasını istiyordum. O da belki benim konuşmamı istiyordu. Oysa nedenini bilmeden, arkadaşımla birlikte, Aribau sokağı dünyasını yorumlamak artık imkânsız geldi bana. Ena'yı, Román'ın –"ünlü bir kemancı"nın– karşısına götürüp o adamın pejmürde görüntüsü karşısında gözlerinde belirecek alaya ve hayal kırıklığına tanıklık etmenin feci şekilde üzücü olacağını düşündüm. Ena'nın iyi kesimli elbisesi ve saçlarının tatlı kokusunun yanında, kötü giyimli, musluk suyu ve ekşi mutfak sabunu kokusu yayan biri olduğumu fark edince, gençlik döneminde sık rastlanan cesaret kırılması ve utanç anlarından birini yaşadım.

Ena bana bakıyordu. Hatırlıyorum da tam o esnada sınıfa girmek zorunda kalmamız bana rahat bir nefes aldırmıştı.

"Çıkışta beni bekle!" diye seslendi bana.

Ben hep en arka sırada otururdum, oysa ona arkadaşları, en ön sırada yer ayırırlardı. Profesör açıklamalarını yaparken zihnim karmakarışık bir haldeydi. Hayatımda açık seçik belirgin olmaya başlayan bu iki dünyayı birbirine karıştırmamaya yemin ettim: basit içtenliğiyle öğrenci arkadaşlarımın dünyası ile evimin pis ve pek misafirperver olmayan dünyasını. Román'ın müziğinden, kızıl saçlı Gloria'dan, geceleri hayalet gibi dolaşan çocuksu büyükannemden söz etme arzum bana aptalca göründü. Bütün bunları uzun uzun muhabbetlerde fantastik varsayımlarla süslemenin cazibesi dışında, geriye sadece geldiğimde beni perişan eden ve eğer Román'la tanıştırabilirsem, Ena'nın görebileceği sefil gerçeklik kalıyordu.

Bu yüzden, o gün ders biter bitmez üniversiteden sıvıştım ve arkadaşımın kendinden emin bakışlarından kaçarak sanki kötü bir şey yapmışım gibi eve koştum.

Aribau sokağındaki dairemize geldiğimde, hemen Román'ı bulmak istedim, zira geçmiş bir zamandaki başarısı ve ünüyle ilgili sırrı –bu sırrı kıskançlıkla saklıyordu anlaşılan– bildiğimi anlaması için müthiş güçlü bir isteğe kapılmıştım. Ancak o gün yemek vakti Román'ı göremedim. Bu durum beni hayal kırıklığına uğrattıysa da şaşırtmadı, zira Román sık sık yemeğe gelmezdi. Gloria, bebeğinin sümüğünü temizliyordu, sınırsız ölçüde kaba göründü gözüme, Angustias da tahammül edilemeyecek haldeydi.

Ertesi gün ve birkaç gün daha, sorularını unutmuş olduğuna kendimi ikna edinceye kadar Ena'dan kaçtım durdum. Román'ı da evde görmüyordum.

Gloria bana dedi ki:

"Arada bir seyahate çıktığını bilmiyor musun? Hiç kimseye söylemez. Aşçı kadının dışında kimse bilmez nereye gittiğini..."

("Acaba Román –diye düşünüyordum– bazı kişilerin kendisini ünlü biri olarak algıladıklarını, insanların hâlâ onu unutmadıklarını biliyor mu?")

Bir akşamüstü, mutfağa yaklaştım.

"Söyleyin Antonia, dayımın ne zaman döneceğini biliyor musunuz?"

Kadın, o dehşetengiz gülümsemesiyle, hızla bana doğru döndü.

"Dönecek. Dönmekten hiç vazgeçmez. Gider, geri döner. Geri döner, gider... Ama hiçbir zaman ortadan kaybolmaz, öyle değil mi, *Hayta*? Endişelenecek bir şey yok."

Her zamanki gibi, kırmızı dili dışarıda, arkasında duran köpeğe doğru döndü.

"Değil mi *Hayta,* hiçbir zaman ortadan kaybolmaz o?"

Hayvanın gözleri kadına bakarken sarı sarı ışıldıyordu, kadının küçük ve koyu renkli gözleri de, tutuşturmaya başladığı közün dumanları içinde aynı şekilde ışıl ışıl parlıyordu.

Birkaç saniye böyle, sabit, hipnotize edilmiş gibi kaldılar. Antonia'nın fazla bilgi vermeyen yorumuna tek bir kelime bile eklemeyeceğinden emindim.

Kendisi bir akşam alacasında çıkıp gelmeden önce Román'la ilgili bir şey öğrenemedim. O gün büyükannem ve Angustias'la yalnızdım, üstüne üstlük, sanki ıslahanedeydim de, Angustias beni parmak uçlarıma basarak dışarı kaçmaya çalıştığım anda avlamıştı. Böyle bir anda, Román'ın gelişi bende alışılmadık bir neşeye yol açtı.

Alnında ve burnunda güneş yanığıyla, daha esmer ama daha zayıf, tıraşı gelmiş ve gömleğinin yakası kirliymiş gibi göründü gözüme.

Angustias onu yukarıdan aşağıya süzdü.

"Nerede olduğunu bilmek isterim!"

Dayım papağanı okşamak için kafesinden dışarı çıkarırken, bir punduna getirip hınzırca baktı ona.

"Sana söyleyeceğime emin olabilirsin... Papağanıma kim baktı, anne?"

"Ben, oğlum," dedi büyükannem, gülümseyerek, "hiç unutmuyorum..."

"Teşekkür ederim, anne."

Annesini sanki havaya kaldıracakmış gibi belinden kavradı, sonra başından öptü.

"Çok iyi bir yere gitmiş olamazsın. Senin nerelerde sürttüğünü bana bildirdiler, Román. Artık eskisi gibi olmadığını bildiğimi söyleyeyim sana... Ahlak anlayışın arzu edilenin hayli altında."

Román, yolculuğun halsizliğini üstünden atmak ister gibi, göğsünü gerdi.

"Peki ya sana, belki de o sürttüğüm yerlerde, kız kardeşimin ahlak anlayışı hakkında araştırma yapmayı başardığımı söylersem?"

"Saçma sapan konuşma, budala! Hele yeğenimin yanında."

"Yeğenimiz şaşırmayacaktır. Annem de, gözlerini kocaman kocaman açsa da, şaşırmaz..."

Angustias'ın elmacık kemikleri sarı kırmızı görünüyordu ve göğsünün heyecanlanan bütün kadınlar gibi inip kalkmaya başlaması bana ilginç gelmişti.

"Pireneler'de bir iş peşinde koşuyordum," dedi Román. "Birkaç günlüğüne Puigcerdá'da durdum, çok güzel bir köydür; daha iyi zamanlarından tanıdığım, kocasının bir suçluymuş gibi uşakların göz hapsi altında, iç karartıcı evine kapattığı zavallı bir kadının da ziyaretine gittim haliyle."

"İşyerimdeki şefin, don Jerónimo'nun karısını kastediyorsan, sen de gayet iyi biliyorsun ki kadın delirdi ve onu akıl hastanesine göndermeden önce, adam tercihen..."

"Evet, görüyorum ki söz konusu olan şefin olunca, meseleleri gayet iyi biliyorsun, zavallı Bayan Sanz'dan söz ediyorum... Deliliğine gelince, bundan hiç kuşkum yok. Ama o duruma gelmesinde kimin suçu var?"

"Sen bana neler ima ediyorsun?" diye bağırdı Angustias, öyle acı dolu bir sesle ki (bu kez gerçekten), içim acıdı.

"Hiç!" dedi Román şaşılası bir hafiflikle, bir taraftan da tuhaf bir gülümsemeyle bıyığını yukarı doğru sıvazlıyordu.

Román'la konuşma isteğimin tam ortasında, ağzım açık donakalmıştım. Dayımla konuşmayı hayal ederek heyecanlı günler geçirmiştim; ona ilginç geleceğini ve hoşuna gideceğini sandığım haberlerim vardı.

Bu gibi durumlarda yaptığımdan daha coşkulu bir şekilde ona sarılmak için sandalyeden kalktığımda, dilimin ucunda ona söylemeye hazırlandığım sürprizin neşesiyle zıp zıp zıplıyordum. Arkasından gelen sahne, şevkimi kırmıştı.

Göz ucuyla Angustias teyzeye baktım –o sırada Román benimle konuşuyordu– etajere yaslanmış, yüzü çok düşünceli, kederli bir ifadeyle buruşmuştu, ama ağlamıyordu, ağlama alışkanlığı yoktu pek.

Román sakin sakin bir sandalyeye oturdu ve bana Pireneler'den söz etmeye başladı. Bizimle –İspanyollar– Avrupa'nın geri kalanı arasında dikilen bu muhteşem toprak kıvrımlarının yerkü-

renin gerçekten yüce yerlerinden biri olduğunu söyledi. Bana kardan, derin vadilerden, buz gibi soğuk, pırıl pırıl gökyüzünden söz etti.

"Nedendir bilmem doğayı bir türlü sevemiyorum; öyle dehşetli, öyle hırçın ve bazen olduğu gibi öyle muhteşem ki... Galiba devasa olan şeylere karşı ilgimi kaybettim. Saatlerimin tik takları, dar geçitlerin rüzgârlarından daha çok ayaklandırıyor duygularımı... Ben kapalıyım," diye bitirdi sözünü.

Bunu duyduğumda, Román'a benim yaşlarımda bir genç kızın, onun yeteneğini takdir ettiğinden söz etmenin bir anlamı olmadığını düşünüyordum, yeteneğinin ünü onu hiç ilgilendirmiyordu. Ayrıca dışarıdan gelen bütün övgülere bile isteye kapatmıştı kendini.

Román konuşurken, zevkten gözlerini kısan köpeğin kulaklarını okşuyordu. Hizmetçi, kapıdan onları gözetliyordu; ne yaptığının farkında olmadan, ellerini –kara tırnaklarıyla, mecali kalmamış ellerini– önlüğe kuruluyor ve güvenle, ısrarla köpeğin kulaklarındaki Román'ın ellerine bakıyordu.

VI

Aribau sokağı sakinleri beni sık sık şaşkınlığa uğratıyordu; zira zerre kadar önemi olmayan olaylar trajediye dönüşüyordu, oysa her birinin içlerinde taşıdığı gerçek yüklere, saplantılara doğrudan pek az değiniliyordu.

Noel günü skandallerden birinin ortasında kaldım; belki de o zamana dek hep dışlarında kaldığımdan, bu seferki beni herhangi bir skandalden daha fazla etkiledi. Ya da belki, son derece çirkin bir görüntüye büründüğünü görmeye başlamaktan başka çarem kalmayan Román dayım konusunda içine düştüğüm tuhaf ruh hali yüzündendir.

Bu sefer tartışmanın gizli kökleri benim Ena'yla arkadaşlığımda yatıyordu. Çok daha sonraları, hatırlayınca, bir tür alınyazısının Ena'yı ta başından beri, yabancı unsurlara böylesine kapalı olan Aribau sokağındaki hayata bağladığını düşündüm.

Ena'yla arkadaşlığım, birbirlerine olağanüstü bir biçimde yakınlık duyan iki sınıf arkadaşı arasındaki ilişkilerin normal seyrini izlemişti. Onun sayesinde, okuldaki dostluklarımın, unutmuş olduğum güzelliklerini hatırlamaya başladım. Beni tercih etmesiyle elde ettiğim avantajlar da ayan beyan ortadaydı. Aynı arkadaşlar bana daha fazla saygı gösteriyorlardı. Böylece güzel arkadaşıma daha kolay yaklaşacaklarını sanıyorlardı elbette.

Hiç kuşkusuz, Ena'nın alışkanlıklarına katılmak benim için fazlasıyla pahalı bir lükstü. Her gün beni bir bara sürükler –o taştan üniversitede, bahçe güneşinin dışında, hatırladığım tek sıcak yer– ve çoğunun ekonomik durumu iyi olmayan, hayli genç yaş-

taki erkek öğrencilerin kızlara ısmarlamaması konusunda anlaştığımızdan, benim masraflarımı o çekerdi. Bir fincan kahveyi bile ödeyecek param yoktu. Ne tramvay parasını verecek –olur da Angustias'ın gözetiminden kurtulmayı başarıp dolaşmak için bir arkadaşımla çıkarsam– ne de öğle saatlerinde sıcak kestane alacak param vardı. Ve her şeyi Ena karşılıyordu. Bu durum hayatımı, tatsız bir biçimde yaralıyordu. O döneme ait bütün sevinçlerim, Ena'nın zarafetine denk düşme saplantısıyla biraz törpülenmişti adeta. O zamana kadar sevdiğim hiç kimse bana bu denli şefkatli davranmamıştı; ben de ona arkadaşlığımdan başka bir şey verme ihtiyacı içindeydim, pek alımlı olmayan bütün insanların kendileri için sıra dışı olan, yani ilgi ve sempati karşısında hissettikleri gibi, maddi bir karşılık verme ihtiyacı duyuyordum.

Güzel mi yoksa karışık bir duygu muydu, bilmiyorum –hem o zamanlar bunu irdelemek aklıma bile gelmemişti–, ama bir şeyler beni hazinelerimin hesabını yapayım diye valizimi açmaya sevk etti. Hepsine teker teker bakarak kitaplarımı üst üste yığdım. Kuzinim Isabel'in evinin tavan arasında tuttuğu, babamın kitaplığından getirmiştim hepsini, sarı ve küflü bir görünümleri vardı. Dünyada sahip olduğum her şey tablosu, iç çamaşırlarım ve içinde kirli çıkınım olan bir kutucukla tamamlanıyordu. Kutunun içinde birkaç tane eski fotoğraf, annemle babamın alyansları ve doğum tarihim yazılı bir gümüş madalyon buldum. Hepsinin altında, ipekli bir kâğıda sarılı, büyükannemin ilk komünyon günümde yolladığı antika dantelli harika bir mendil duruyordu. Bu kadar güzel olduğunu unutmuştum, onu Ena'ya hediye edebilme sevinci bir sürü üzüntümün tesellisi oluyordu. Bana pahalıya mal olsa da üniversiteye gidebilmek, özellikle de arkadaşlarımın rahat görüntüsüne ayak uydurmak için harcadığım çabanın tesellisi oluyordu. Ah o eldivenleri tekrar tekrar dikmenin; Antonia'nın saplı tencerelerini yıkamak için kullandığı, benimse sabahları soğuk duşun altında vücudumu kazıdığım aynı sabun parçasıyla, koridordaki çamaşırhanenin buz gibi, bulanık suyunda bluzlarımı yıkamanın üzüntüsü. Ena'ya böylesine incelikli bir hediye vere-

bilmek, hayatımın bütün karmaşıklığının tesellisi oluyordu. Hatırlıyorum da onu Noel tatilinden önceki son ders gününde götürmüştüm üniversiteye, bu durumu özenle gizlemiştim akrabalarımın bakışlarından; benim olanı hediye etmek kötü geldiğinden değil, bu hediye hepsini dışında tuttuğum mahrem şeyler alanıma girdiğinden. O sıralar sanatına hayran olan biri olduğunu söylemek için bile olsa Román'a, Ena'dan söz etmeyi hiç düşünmemiş olmam bana tuhaf geliyordu.

Ena ona verdiğim paketteki sevimli, saçma şeyi görünce duygulandı ve öyle mutlu oldu ki bu neşesi beni daha önceki sevgi gösterilerinden daha çok bağladı ona. Hiç olmadığım gibi hissettim kendimi: zengin ve mutlu. Bunu asla unutamadım.

Hatırlıyorum da bu olay beni iyi huylu yapmış, tatilime, herkese karşı genelde olduğumdan daha sabırlı ve daha tatlı başlamıştım. Angustias'a bile cana yakın davranıyordum. Yeni yıl gecesi, benden istemediği halde, onunla birlikte Horoz Ayini'ne gitmek üzere giyinip süslendim. Beni çok şaşırtarak müthiş sinirlendi.

"Bu gece yalnız gitmeyi tercih ederim şekerim..."

Hayal kırıklığına uğradığımı düşündü ve yüzümü okşadı.

"Artık yarın büyükanneciğinle şaraplı ekmek ayinine gidersin..."

Hayal kırıklığına uğramamıştım, sadece şaşırmıştım, zira Angustias bütün dini ayinlere onunla birlikte gitmeye zorlardı beni, benim dindarlığımı gözlemek ve eleştirmekten zevk alırdı.

Saatlerce uyuduğum Noel sabahı muhteşem geldi bana. Sonuç olarak, büyükanneme ayine giderken eşlik ettim. Güneş ışığının gücüyle, ihtiyarcık, siyah mantosunun içinde, küçük, buruşuk bir kuru üzüm tanesine benziyordu. Yanımda öyle mutlu mesut yürüyordu ki, onu daha fazla sevememenin karmakarışık vicdan azabıyla huzurum kaçtı.

Geri dönerken, komünyonu ailenin huzuruna adadığını söyledi bana.

"Bu çocuklar barışsınlar yavrum, tek arzum bu benim, bir de Angustias, Gloria'nın talihsiz ama iyi biri olduğunu anlasın."

Apartman merdivenlerini çıkarken, bizim daireden gelen bağrışmaları duyduk. Büyükannem koluma daha sıkı tutundu ve iç geçirdi.

İçeri girince Gloria, Angustias ve Juan'ı yemek odasında yüksek sesle kavga ederlerken bulduk. Gloria isterik bir şekilde ağlıyordu.

Juan, sandalyeyle Angustias'ın kafasına vurmaya çalışıyordu, o da bir başka sandalyeyi kalkan gibi tutmuş, kendini korumak için sıçrayıp duruyordu.

Papağan heyecanla çığlıklar attığı, Antonia da mutfakta şarkı söylediğinden sahnede gülünç unsurlar da eksik değildi.

Büyükannem, kuş gibi çırpınarak ve Angustias'ı zaptetmeye çalışarak derhal kavgaya karıştı, Angustias çaresiz kaldı.

Gloria bana doğru koştu.

"Andrea! Doğru olmadığını söylesene!"

Juan bana bakmak için sandalyeyi bıraktı.

"Andrea ne diyecek?" diye bağırdı Angustias. "Ben biliyorum ya çaldığını..."

"Angustias! Hâlâ mı hakaret ediyorsun, kafanı yaracağım senin, lanet olası!"

"İyi de, ne söyleyecekmişim ki ben?"

"Angustias senin dantelli bir mendilini aldığımı söylüyor..."

Sanki beni bir şeyle suçlamışlar gibi, rengimin ahmakça değişmeye başladığını hissettim. Bir sıcak dalgası. Yanaklarımda, kulaklarımda, boyun damarlarımda fokur fokur kan fışkırması...

"Ben kanıtsız konuşmuyorum!" dedi Angustias işaretparmağını Gloria'ya doğru uzatarak. "Seni o mendili satmak için evden çıkartırken gören var. Yeğeninin valizindeki tek değerli eşya o mendil; sakın içinden bir şey almak için o valizi daha önce de karıştırdığını inkâr etmeye kalkma. Seni iki kez Andrea'nın iç çamaşırlarını kullanırken yakaladım."

İşte bu gerçekten doğruydu. Başkalarının eşyasına pek titiz davranmayan, her şeyiyle pejmürde ve kirli Gloria'nın hoş olmayan bir alışkanlığı.

"Ama yine de o mendili benim aldığım doğru değil," dedi çocukça bir endişenin baskısıyla.

"Bak gördün mü? Seni edepsiz cadı seni! Sen kendi yaptıklarından utanıp, başkalarının işine burnunu sokmasan iyi olur."

Bu Juan'dı, elbette.

"Öyle değil mi? İlk komünyonunun mendilini senden çaldıkları doğru değil mi?.. Nerede o zaman? Çünkü daha bu sabah valizine baktım, orada değildi."

"Mendili hediye ettim," dedim, kalp atışlarımı bastırarak. "Birisine hediye ettim."

Angustias teyze, içgüdüsel bir tavırla gözlerini yumarak, bana yumruk atacakmış gibi süratle yanıma geldi. Öyle yakın durdu ki nefesinden rahatsız oldum.

"Söyle, kime verdin onu, hemen söyle! Sevgiline mi? Sevgilin mi var?"

Kafamı salladım yok diye.

"O halde doğru değil bu. Gloria'yı savunmak için uydurduğun bir yalan. Bu kadın bozuntusu iyi olsun diye beni müşkül durumda bırakmak umurunda mı senin?"

Olağan durumlarda Angustias teyze ılımlı konuşurdu. Bu kez genel ortamdan etkilenmiş olmalıydı. Gerisi çok çabuk gelişti: Juan'ın yumruğu öyle sertti ki Angustias sendeleyip yere düştü.

Hızla üstüne eğildim ve kalkmasına yardım etmek istedim. Ağlayarak beni sertçe reddetti. Aslında sahne benim için eğlenceli olmaktan çıkmıştı.

"Beni dinle, cadı!" diye bağırdı Juan. "Daha önce söylemedim çünkü senden de bu evdeki lanet olası soydan da yüz misli iyiyim, ama hiç umurumda değil, şefinin karısının, arada bir yaptığı gibi, telefon açıp sana hakaretler yağdırmakta haklı olduğunu, dün gece değil Horoz Ayini'ne gitmek, tarzı olan bir yere bile gitmediğini herkes anlarsa anlasın..."

Angustias'ın o anki görüntüsünü unutmak benim için zor olacaktır herhalde. Darmadağınık gri perçemleriyle, beni korkutan koskocaman açılmış gözleriyle ve dudaklarının birleşme yerinde-

ki incecik kanı iki parmağıyla temizlemeye çalışmasıyla... sarhoşa benziyordu.

"Serseri! Serseri!.. Deli!" diye bağırdı.

Sonra elleriyle yüzünü örttü ve koşarak odasına kapandı. Bedeninin altında yatağın gıcırdadığını duyduk, sonra ağlayışını.

Yemek odası şaşılası bir sessizliğe büründü. Gloria'ya baktım, bana gülümsediğini gördüm. Ne yapacağımı bilemedim. Çekine çekine Angustias'ın odasının kapısına vurmayı denedim, bana yanıt vermediğini fark edince ferahladım.

Juan atölyesine gitti, oradan Gloria'ya seslendi. Gittikçe uzaklaşan bir fırtına gibi şiddeti azalarak bana kadar ulaşan yeni bir tartışmaya başladıklarını duydum.

Balkona yaklaştım ve alnımı cama dayadım. O Noel gününde, sokak iştah açıcı şeylerle dolu, yaldızlı kocaman bir pastane gibi görünüyordu.

Büyükanneciğimin arkamdan yaklaştığını hissettim, sonra soğuktan daima mavimtırak olan sağ eli, elimi hafif hafif okşamaya başladı.

"Seni koca sersem seni," dedi bana, "seni sersem... mendilimi hediye verdin!"

Yüzüne baktım, gözlerinde çocuksu bir acıyla, kederli olduğunu gördüm.

"Mendilimi sevmemiş miydin? Annemden kalmıştı, ama ben senin olmasını istedim..."

Ne yanıt vereceğimi bilemedim, kırış kırış, yumuşak avuç içini öpmek için elini döndürdüm. Benim de boğazıma yumruk gibi bir acı çöreklenmişti. Hayatımın her bir neşesinin bir talihsizlikle dengelenmesi gerektiğini düşündüm. Kim bilir, belki de kaçınılmaz bir kanundur bu, dedim.

Antonia masayı hazırlamak için geldi. Tam ortaya, sanki çiçekmiş gibi koz helvalı kocaman bir tabak yerleştirdi. Angustias teyze yemek için odasından çıkmak istemedi.

O tuhaf Noel yemeğinde büyükannem, Juan, Román ve ben, köşelerinde uçları püsküllü örtüsüyle kocaman bir masanın etra-

fında toplanmıştık.

Juan, keyifle ellerini ovuşturdu.

"Ah eğlence! Eğlence!" dedi ve bir şişenin mantarını çıkardı.

Noel günü olduğundan, Juan çok neşeliydi. Gloria, çorbanın içine ekmek sokarmış gibi helva parçalarını yemeye başladı. Büyükannecik, şarap içtikten sonra dönüp duran başıyla mutlu mutlu gülümsüyordu.

"Ne tavuk var ne de hindi, ama iyi bir tavşan hepsinden daha iyidir," dedi Juan.

Sadece Román her zamanki gibi başka bir dünyada görünüyordu. O da helvadan parçalar alıyor, ama köpeğe veriyordu.

Başka bir şey istemeden, mütevazı bir yoksullukla kuşatılmış, sakin ve mutlu herhangi bir aileye benziyorduk.

Hep geri kalan bir saat, birkaç vakitsiz çan çaldı, papağan memnun memnun güneşe doğru kabardı.

Birdenbire bütün bunlar bana aptalca, saçma ve gülünç geldi yeniden. Elimde olmadan, hiç kimsenin konuşmadığı, konuşmayı da düşünmediği bir anda gülmeye başladım ve tıkanıp kaldım. Sırtımı yumrukluyorlardı, bense, gözümden yaş gelinceye kadar, renkten renge girerek ve öksürerek gülüyordum; sonunda ciddi, korkulu, üzgün ve boşluk içinde bir ağlamaya dönüştü bu.

Akşamüstü Angustias teyze beni odasına çağırdı. Yatağın içine girmiş, alnına sirkeli sulu bezler yerleştiriyordu. Sakinleşmişti ve hasta görünüyordu.

"Yaklaş, yavrucuğum, yaklaş," dedi bana, "sana açıklamam gereken bir şey var... Teyzenin fena ya da ahlaksız herhangi bir şey yapamayacağını bilmende fayda görüyorum."

"Ben bunu biliyorum zaten. Asla şüphe etmedim."

"Teşekkür ederim, yavrum. Juan'ın iftiralarına inanmadın mı?"

"Ah!.. Dün gece Horoz Ayini'ne gitmediğine mi?" Gülümseme isteğimi zaptettim. "Hayır. Hem neden gitmeyecekmişsin ki? Ayrıca, bunun benim için hiçbir önemi yok."

Huzursuzca kıpırdandı.

"Bunu sana açıklamak benim için çok zor, ama..."

Sesi, ilkbaharla kabarmış bulutlar gibi su yüklüydü. Yeni bir sahneye dayanamayacaktım, parmaklarımın ucuyla koluna dokundum.

"Hiçbir şey açıklamanı istemiyorum. Bana hareketlerinin hesabını vermek zorunda değilsin, teyze. Seni rahatlatır mı bilmiyorum, ama senin hakkında söyleyecekleri ahlaki açıdan düşük herhangi bir şeye inanmamın imkânsız olduğunu söyleyeyim sana."

Kafasındaki ıslak bezin siperliğinin altından kahverengi gözlerini kırpıştırarak baktı bana.

"Çok kısa bir süre sonra bu evden gideceğim, yavrum," dedi titrek bir sesle. "Herkesin tahmin ettiğinden çok daha erken. İşte o zaman benim gerçeğim ışıl ışıl parıldayacak."

Angustias teyzesiz hayatın nasıl olacağını, bana ne tür ufuklar açılacağını hayal etmeye çalıştım... Beni rahat bırakmadı.

"Şimdi, Andrea, beni dinle," ses tonu değişmişti, "o mendili hediye ettiysen, onu sana geri vermelerini söylemelisin."

"Niye ki? O benimdi."

"Çünkü ben öyle emrediyorum."

Bu kadının çelişkilerini düşünerek hafifçe gülümsedim.

"Bunu yapamam. Böyle bir aptallık yapmayacağım."

Angustias'ın boğazından, kedilerin keyiflendiklerinde çıkardıkları sese benzer boğuk bir ses çıkıyordu. Alnındaki nemli mendili atarak yatakta toparlandı.

"Mendili hediye ettiğine dair yemin etmeye cesaretin var mı?"

"Elbette var! Tanrı aşkına!"

Bu konudan bıkmıştım ve canım sıkılmıştı.

"Onu üniversiteden bir kız arkadaşıma hediye ettim."

"Boş yere yemin ettiğini düşünüyorum."

"Farkında mısın teyze, bu olay iyice çığırından çıktı artık. Doğru söylüyorum. Onu benden Gloria'nın aldığını kim soktu kafana?"

"Román dayın doğruladı bu olayı, yavrum," yastığın üstünde gevşekçe yayıldı, "eğer yalan söylediyse, tanrı onu affetsin. Gloria'yı senin mendilini bir antikacı dükkânında satarken gördü-

günü söyledi; bu nedenle sabah valizini kontrol etmeye gittim."

Ellerimi kirli bir şeye sokmuşum gibi, ne yapacağımı, ne diyeceğimi bilemeden şaştım kaldım.

Noel gününü odamda, akşam alacasında o mobilya fantezileri arasında tamamladım. Örtüye sarınmış, başımı dizlerime dayamış, divanın üstünde oturuyordum.

Dışarıda, dükkânlar dört bir yana ışık saçıyor, insanlar ellerinde paketlerle gelip gidiyorlardı. Bütün o çobanlı kuzulu süslerle donatılmış İsa temsillerinin ışıkları yakılmıştı. Sokaklarda, bonbon şekerleri, çiçek demetleri, süslü sepetler, tebrikler ve hediyeler gelip geçiyordu.

Gloria'yla Juan, bebekle birlikte yürüyüşe çıkmışlardı. Onların diğer insanların arasında daha sıska, daha silik ve kayıp figürler olacaklarını düşündüm. Antonia da çıkmıştı, o korkunç kadının egemenliğindeki mutfağın yasak dünyasının kokusunu alan küçük bir sıçan gibi beklentili ve sinirli ayak seslerini duydum büyükannenin. Dolabın kapısına yetişebilmek için bir sandalye çekti. Şeker tenekesini bulunca, takma dişlerinin arasında topakların çatırdadığını duydum.

Onun dışındaki herkes yatağındaydı. Angustias teyze, ben ve orada yukarıda, bütün dairelerden gelen uğultudan (gramofon, dans, neşeli konuşma sesleri) sesleri azaltan örtülerle ayrılmış, Román'ı da hayal edebiliyordum, o da gergindir ve sigara üstüne sigara içiyordur...

Üçümüz de bu hayatın dar sınırlarından çıkmadan kendimizi düşünüyorduk. Tanrılaştırılmış sahte görüntüsüyle, o da, Román da öyle. Román, gündelik olanla ilgili ufacık bir meseleye, herkesten fazla dahil oluyordu. Evdeki bu fani işlere tutkusu yüzünden hayatı, yetenekleri, sanatı körelmişti. O, Román, valizimi karıştırmaya, varlığını tümden reddetmeye varacak şekilde aşağıladığı birine karşı tuzak kurmaya ve yalan söylemeye muktedirdi.

O Noel günü, böyle sonra erdi benim açımdan, odamda buz tutmuş bir halde, böyle şeyleri düşünürken.

VII

Anlattığım o fırtınalı sahneden iki gün sonra, Angustias valizlerini topladı ve nereye gittiğini, ne zaman dönmeyi düşündüğünü söylemeden çekip gitti.

Hiç şüphesiz, bu yolculuk Román'ın yolculukları gibi sessiz bir kaçamak şeklinde gerçekleşmedi. Angustias iki gün boyunca emirler yağdırarak bağırış çağırış evi birbirine kattı. Sinirliydi, ters davranıyordu. Arada bir ağlıyordu.

Valizler kapatıldığında, taksi beklerken, büyükanneye sarıldı.

"Benim için dua et anne!"

"Peki yavrucuğum, peki yavrucuğum..."

"Sana söylediklerimi unutma."

"Peki yavrucuğum..."

Juan elinde çantalarla, sabırsız sabırsız sahneyi seyrediyordu.

"Zırdelisin sen, Angustias!"

Angustias cevap vermedi ona. Koyu renk uzun mantosu, evladiyelik şapkasıyla o bembeyaz başa dokununcaya kadar eğilerek başını annesinin omzuna yaslayışını izliyordum; sanki karşımda rüzgâra kapılıp gi.meden ağaçtayken soluvermiş, o en son güz yapraklarından biri duruyormuş hissine kapıldım.

Nihayet gittiğinde, uzunca süre yankıları titreşip durdu. Aynı gün akşamüstü kapının zili çaldı, kapıyı açtığımda tanımadığım biri onu sordu.

"Çok oldu mu gideli?" diye ekledi üzüntüyle, sanki koşturarak gelmiş gibi.

"Evet."

"Peki büyükannenizi görebilir miyim?"

Yemek odasına aldım, o kederli harabeye kaygılı bir bakış fırlattı. Gür ve gri kaşlı, uzun boylu, iriyarı bir adamdı.

Büyükannecik eteklerine yapışmış çocukla, hayali ve pejmürde asilliğiyle, adamın kim olduğunu bilmeden ona gülümseyerek geldi.

"Pek çıkartamadım ama..."

"Aylarca bu evde yaşadım ben, hanımefendi. Adım Jerónimo Sanz."

Densizce bir merakla baktım Angustias'ın şefine. Kendini zor zapteden, kötü huylu bir adama benziyordu. Çok iyi giyinmişti. Neredeyse hiç akı olmayan koyu renk gözleri, bana Isabel'in köyde beslediği domuzları hatırlatmıştı.

"Aman tanrım! Aman tanrım!" diyordu büyükanne, titrek titrek. "Tabii elbette... Otursanıza. Andrea'yı tanıyor musunuz?"

"Evet, hanımefendi. Buraya son kez geldiğimde görmüştüm onu. Biraz değişmiş... gözleri, boyu ve zayıflığıyla annesine benziyor. Doğrusu Andrea sizin ailenize çok benziyor."

"Tıpkı oğlum Román, gözleri siyah olsaydı Román'ın tıpatıp eşi olurdu," dedi büyükanne hiç beklenmedik bir biçimde.

Don Jerónimo, koltuğunda derin derin soludu. Benim hakkımda konuşmak, benim kadar az ilgilendiriyordu onu. Büyükanneye döndü ve çocukla oynamaya dalan büyükannenin kendisini unutmuş olduğunu gördü.

"Hanımefendi, Angustias'ın adresini rica edecektim. Sizden bana bu iyiliği yapmanızı istiyorum. Biliyorsunuz... işyerimdeki bazı meseleleri sadece o halledebilir, yoksa... bunu unuttu mu? Hem..."

"Evet, evet," dedi büyükanne. "Unuttu... Angustias nereye gittiğini söylemeyi unuttu. Öyle değil mi Andrea?"

Işıl ışıl, tatlı gözleriyle don Jerónimo'ya gülümsedi.

"Kimseye adresini vermek aklına gelmemiş," diye de ekledi, "belki yazar... Benim kızım biraz ilginç biridir. Düşünsenize, yengesinin, yani gelinim Gloria'nın mükemmel olmadığını söyleyecek kadar deli."

Güçlü kuvvetli beyaz boynundan yukarısı kıpkırmızı kesilen don Jerónimo, bir fırsatını bulup bizimle vedalaştı. Kapıdan bana nefret dolu bir bakış attı. Arkasından koşup yakasına yapışmak ve öfkeyle bağırmak geldi içimden:

"Niye bana öyle bakıyorsunuz? Benim sizinle ne alakam var?" Oysa, ister istemez ona gülümsedim ve kapıyı dikkatle kapattım. Geri döndüğümde, büyükannenin çocuksu yüzüyle burun buruna geldim.

"Çok mutluyum, yavrum. Çok mutluyum. Ama galiba bu sefer günah çıkarmam gerekecek. Mamafih, çok büyük bir günah olmayacağından eminim. Her ne olursa olsun... yarın rahibin elinden ekmek yemek istiyorum..."

"Yani don Jerónimo'ya yalan mı söyledin?"

"Evet, evet..." Büyükanne gülüyordu.

"Peki Angustias nerede, büyükanne?"

"Sana da söyleyemem, seni hınzır... Çok isterdim, zira dayıların zavallı Angustias'ın bir sürü saçmalık yaptığına inanıyorlar, ki doğru değil, sen de onlara kanabilirsin. Zavallı kızcağızımın tek kusuru çok kötü yaratılışta olmasıdır... onu da önemsememek gerekir."

Gloria'yla Juan geldiler.

"Demek Angustias, don Jerónimo ile kaçmamış, ha?" dedi Juan hoyratça.

"Sus! Sus!.. Kız kardeşinin böyle bir şey yapamayacağını gayet iyi biliyorsun."

"İyi de anne, biz onu yılbaşı gecesi, neredeyse şafak vakti don Jerónimo'yla birlikte eve dönerken gördük. Geçerken görelim diye Juan'la birlikte karanlıkta saklandık. Girişteki sokak lambasının altında vedalaştılar, don Jerónimo elini öptü, Angustias ağlıyordu..."

"Bak kızım," dedi büyükanne, kafasını sallayarak, "hiçbir şey göründüğü gibi değildir."

Az sonra, akşamın dondurucu karanlığına meydan okuyarak yakındaki bir kilisede günah çıkarmak için dışarı çıktığını gördük.

Angustias'ın odasına girdim, çarşafları çıkartılmış yumuşak yatak, o burada yokken orada uyuma fikrini verdi bana. Kimseye danışmadan çarşaf takımımı oraya taşıdım, içimde hafif bir tedirginlik yok değildi, zira bütün odaya sahibinden saçılan buhur ve naftalin kokusu sinmişti; dizilmiş, çekingen sandalyeler hâlâ onun sesine itaat eder gibiydi. Bu oda, Angustias'ın bedeni kadar sertti, ancak evdeki bütün odalardan daha temiz, daha bağımsızdı. İçgüdüsel olarak tiksindiriyor ama bir taraftan da rahatlık arzumu cezbediyordu.

Saatler sonra, eve gecenin huzuru inmişken –mecburi kısa ateşkes–, artık sabah olmak üzereyken, gözlerime tutulan bir fener ışığıyla uyandım.

Yatakta sıçrayarak toparlandım ve Román'ı gördüm.

"Ah!" dedi çatık kaşla, bir yandan da gülümsemeye çalışarak, "yokluğundan istifade, Angustias'ın yatak odasında uyuyorsun demek... Anlarsa seni boğmasından korkmuyor musun?"

Cevap vermedim, soru sorar gibi baktım ona.

"Yok bir şey," dedi o, "yok bir şey... bir şey istediğim yok." Aksi aksi, ışığı yeniden söndürdü ve gitti. Sonra evden çıktığını duydum.

Ardından gelen birkaç gün, gecenin bir vaktinde Román'ın ortaya çıkmasının rüya olduğu hissine kapıldımsa da, kısa süre sonra olayı capcanlı hatırladım.

Işığın çok kederli olduğu bir gündü. Büyükannemin yatak odasında bana gösterdiği eski portrelerden sıkıldım. Bazısının kartonu farelerce ısırılmış, felaket düzensiz bir kutu dolusu fotoğraf vardı.

"Bu sen misin, büyükanne?"

"Evet..."

"Bu da büyükbabam mı?"

"Evet, o senin baban."

"Babam mı?"

"Evet, benim kocam."

"O zaman babam değil ki, büyükbabam..."

"Ah!.. Evet, evet."

"Peki şu şişman kız kim?"

"Bilmem."

Oysa fotoğrafın arkasında eski bir tarih ve isim yazılıydı: "Amalia"

"Bu annemin küçüklük hali, büyükanne."

"Bence yanılıyorsun."

"Hayır, büyükanne."

Eski gençlik arkadaşlarının hepsini hatırlıyordu.

"Bu erkek kardeşim... Bu da Amerika'da olan bir kuzenim."

Sonunda yoruldum ve Angustias'ın odasına yöneldim. Karanlıkta ve yalnız olmak istedim bir süre. Canım isterse, diye düşündüm, bu konu aklıma gelir gelmez hep sinirlerimi bozan hafif bir huzursuzlukla, bir süre ders çalışırım. Kapıyı yumuşakça ittim ve derhal, korkuyla geri çekildim: Balkonun yanında, elinde bir mektupla, akşamüstünün son ışıklarından faydalanarak okumaya çalışan Román duruyordu.

Sabırsızlıkla arkasını döndü, ama beni görünce gülümsemeye çalıştı.

"Ah!.. Sen misin ufaklık?.. Evet, bu sefer benden kaçma, rica ederim."

Kımıldamadım, baktım hiç telaşa kapılmadan ve hünerle mektubu ikiye katlıyor, küçük yazı masasının üstündeki mektup destesinin üstüne yerleştiriyordu (esmer, güçlü ve becerikli ellerini izliyordum). Angustias'ın çekmecelerinden birini açtı. Sonra bir cep anahtarlığı çıkardı, aradığı küçük anahtarı hemen buldu ve mektupları içine yerleştirdikten sonra çekmeceyi sessizce kapattı.

Bu işlemleri gerçekleştirirken, bir taraftan da benimle konuşuyordu:

"Bu akşamüstü içimden özellikle seninle sohbet etmek geçiyordu, ufaklık. Yukarıda nefis bir kahvem var, seni bir fincan kahve içmeye davet etmek istiyordum. Sigaralarım ve dün seni düşünerek aldığım şekerlerim var... evet... ne diyorsun?" dedi bitirirken, cevap vermediğimi görünce.

Angustias'ın yazı masasına yaslanmıştı, balkonun son ışıkları sırtına vuruyordu. Ben tam karşısındaydım.

"Gri gözlerin kedi gibi parlıyor sanki," dedi bana.

Şaşkınlığımı attım üstümden, gerginliğim bir iç çekiş gibiydi.

"Evet, cevabın ne?"

"Yok Román, teşekkür ederim. Bu akşam ders çalışmak istiyorum."

Román sigarasını yakmak için bir kibrit çaktı; karanlıklar içinde, kızılımsı bir parlamayla aydınlanmış yüzünü ve sırf ona has o gülümsemeyi gördüm, bir an, sonra da yanan yaldızlı tütün parçalarını. Hemen ardından, kırmızı bir nokta, çevrede de bir kez daha akşam alacasının gri mor ışığı.

"Yalan söyleme, ders çalışmak falan istemiyorsun, Andrea... Yapma!" dedi hızla bana yaklaşarak ve koluma girerek. "Haydi!"

Kaskatı kesildiğimi fark etti ve parmaklarını yavaşça kolumdan çekmeye başladı.

"Bugün olmaz... Teşekkür ederim."

Hemen beni bıraktı, ama çok yakın duruyorduk ve hiç kımıldamıyorduk.

Sokak lambalarını yaktılar, sarımsı bir ışık huzmesi Angustias'ın boş sandalyesine vurdu, kaldırım taşlarının üzerinde koşturdu.

"İçinden ne yapmak geliyorsa, onu yaparsın Andrea," dedi sonunda, "benim için ölüm kalım meselesi değil."

Sesi, farklı bir tonla derinden geliyordu.

"Çok çaresiz," diye düşündüm, sesinde neden çaresizlik bulduğumu tam olarak bilmeden. Hızla yürüyüp gitti ve evden çıkarken kapıyı çarptı, her zamanki gibi. Pek hoş olmayan bir biçimde heyecanlanmış hissediyordum kendimi. Onu takip etmek arzusu doğdu birden içimde, hole gelince bir kez daha durdum. Günlerden beri Román'ın şefkatinden kaçıyordum, o felaket mendil meselesinden sonra onunla tekrar arkadaş olmamız imkânsız geliyordu bana. Gerçi evdekilerin hepsinden çok ondan etkileniyordum hâlâ... "Alçak, rezil biri," diye düşündüm yüksek sesle, ora-

da, evin sakin karanlığında.

Sonunda, kapıyı açıp merdivenleri çıkmaya karar verdim. İlk kez, henüz tam olarak anlamadan, bir insanın uyandırdığı ilgi ile saygınlığın her zaman el ele gitmediğini fark ettim.

Yolda, Angustias'ın odasında uyuduğum ilk geceyi, Román'ın ortaya çıkışı, çıkarken kapıyı çarpması ve merdivenlerdeki adımlarından sonra, Gloria'nın evden çıktığını duyduğumu düşünüyordum. Angustias'ın odası merdivenlerdeki gürültüleri doğrudan alıyordu. Evin içinde kocaman bir kulak gibiydi... Fısıltılar, kapı çarpmalar, sesler, hepsi burada çınlıyordu. Öyle etkilenmiştim ki dinlemeye koyuldum. Daha iyi duymak için gözlerimi kapadım; Gloria'yı görüyorum sandım, bembeyaz ve üçgen yüzüyle, kararsızlık içinde, merdiven sahanlığında dönüp duruyordu. Birkaç adım attı, sonra tereddüt ederek durdu; bir kez daha dolaşmaya başladı ve durdu. Kalbim heyecandan küt küt atmaya başladı, zira onun evimizi Román'ın odasından ayıran basamakları çıkma arzusuna daha fazla dayanamayacağından emindim. Belki de casusluk yapma eğilimine dayanamıyordu... Mamafih, Gloria'nın adımları, birdenbire merdivenlerden aşağı, sokağa doğru atılmaya karar verdiler. Bütün bunlar, öyle hayret verici sonuçlara ulaşıyordu ki suçu yarı uykulu hayal gücümün yarattığı karmaşıklığa yüklüyordum.

Şimdi, yüreği ağzında, ağır ağır, Román'ın odasına çıkan bendim. İşin aslı, bana gerçekten ihtiyacı vardı galiba, gerçekten konuşmaya ihtiyacı vardı, bana söylediği gibi. Belki de bana itiraf edecekti; benim önümde itiraf edecekti ya da kendini haklı çıkaracaktı. Yukarı çıktığımda, onu uzanmış, köpeğin kafasını okşarken buldum.

"Gelerek büyük bir iş yaptığını mı sanıyorsun?"

"Yo... Ama sen gelmemi istemiştin."

Román, pırıl pırıl gözlerinde bir merak ifadesiyle bana bakarak toparlandı.

"Sana ne kadar güvenebileceğimi bilmek istiyorum; beni sevmeyi ne kadar taşıyabilirsin? Beni seviyor musun Andrea?"

"Evet, doğal bu..." dedim kendimi tutarak. "Sıradan yeğenlerin dayılarını ne kadar sevdiklerini bilmiyorum..."

Román gülmeye başladı.

"Sıradan yeğenler mi? Sen kendini sıra dışı yeğen olarak mı görüyorsun..? Yapma Andrea! Bana bak!.. Aptal! Yeğenlerin hiçbiri genellikle dayılarını umursamazlar bile..."

"Evet, kimi zaman arkadaşlığın aileden daha önemli olduğunu düşünüyorum. Zaman zaman, insan kendi kanından birinden çok bir yabancıya bağlanabilir..."

Bütün bu günler boyunca silinmiş olan Ena'nın sureti hayalimde belirsiz bir profil çizip duruyordu. Bu fikrin etkisiyle, Román'a sordum:

"Senin hiç arkadaşın yok mu?"

"Yok." Román beni inceliyordu. "Ben pek arkadaş canlısı değilim. Bu evde hiç kimsenin arkadaşa ihtiyacı yoktur. Burada biz birbirimize yeteriz. Sen de buna ikna olacaksın yakında..."

"Hiç sanmam. Ben o kadar emin değilim bundan... Benim yerime kendi yaşıtın bir erkekle daha iyi konuşurdun..."

Düşünceler, ifade edemediğim için boğazımda sıkışıp kalıyorlardı.

Román'ın ses tonu öfkeliydi, oysa gülümsüyordu.

"Arkadaşa ihtiyacım olsaydı, olurdu, arkadaşlarım oldu, sonra bıraktım gittiler. Sen de her şeyden bıkacaksın... Bu iğrenç ve güzelim dünyada, hangi insana tahammül edecek kadar fazla ilgi duyacaksın? Sen de çok yakında canın cehenneme diyeceksin, hele şu arkadaşlık konusunda şu okullu romantizmin bir geçsin."

"Ama sen, Román, terk ettiğin insanların arkasından sen de cehenneme gideceksin... Ben ne insanları senin kadar önemsedim, ne de mahrem meselelerini senin kadar merak ettim... Ne çekmecelerini karıştırdım, ne de başkalarının valizinde ne olduğu önemli oldu benim için."

Yüzüm kızardı, bunu hissetti, çünkü ışık açıktı ve şöminede parlak bir ateş yanıyordu. Bunu fark edince yeni bir kan dalgası yükseldi ama cesaretle dayımın yüzüne baktım.

Roman'ın bir kaşı kalkmıştı.

"Ah! Şu son günlerde benden kaçmana neden olan şey buydu demek?"

"Evet."

"Bak," ses tonu değişti, "anlayamayacağın işe burnunu sokma kızım... Hareketlerimi açıklamaya kalksam, beni anlayamazdın. Hem ayrıca, davranışlarımı sana açıklama niyetinde de değilim."

"Senden böyle bir şey istemedim."

"Peki... Ama benim canım konuşmak istiyor... Benim canım sana bazı şeyler anlatmak istiyor."

O akşam Román'ın aklı başından gitmiş gibi geldi bana. İlk defa, Juan'ın yanındayken hissettiğim bana huzursuzluk veren o dengesizlik hissini, onun karşısında da hissettim. Yaptığımız o konuşmanın akışında, bütün yüzünün hınzırca bir iyi huyla aydınlandığı anlar oldu; onun dışında, anlattıkları gerçekten tutkuyla bağlı olduğu şeylermiş gibi, yarı çatık kaşlarıyla, müthiş hiddetli gözlerle bakıyordu bana. Sanki hayatının en önemli şeyiymiş gibi.

İlk başta, nasıl başlayacağını bilemiyor gibiydi. Kahve makinesini çalıştırdı. Işığı söndürdü, kahvemizi daha rahat içmek için, sırf şöminenin aydınlığıyla kaldık. Ben, ateşin yanına, yerdeki paspasın üstüne oturdum, o bir süre yanımda çömelerek sigara içti. Sonra kalktı.

"Ondan her zamanki gibi biraz müzik çalmasını isteyeyim" diye düşündüm, sessizliğin o kadar uzun sürdüğünü fark edince. Anlaşılan normal ortamımıza geri dönmüştük. Aniden sesi beni korkuttu.

"Bak, seninle konuşmak istiyordum, ama bu imkânsız. Sen bir çocuksun daha... 'İyilik', 'kötülük', 'sevdiğim şeyler', 'yapmaktan hoşlandığım şeyler'... kafana soktuğun şeyler hep bunlar, çocuklar kadar açık ve net. Kimi zaman bana benzediğini sanıyorum, beni anladığını, müziğimi, bu evin müziğini anladığını... Sana ilk kez keman çaldığımda, müzikle birlikte gözlerin de değiştiğinde, içim öyle müthiş bir neşeyle, umutla titriyordu ki... Senin

beni tek kelime bile etmeden anladığını; benim seyircim, ihtiyacım olan seyircim olduğunu düşünüyordum ufaklık... Ama sen benim aşağıda olan biten her şeyi, kesinlikle her şeyi bilmek zorunda olduğumun –neyin ne olduğunu biliyorum– farkına bile varmadın. Gloria'nın bütün hissettiklerini, Angustias'ın bütün deli saçması hikâyelerini, Juan'ın bütün çektiklerini... Hepsini benim çekip çevirdiğimin, hayatlarını düzenlediğimin, sinirlerini, düşüncelerini düzenlediğimin farkına bile varmadın... Kimi zaman Juan'ı deli etmek üzere olduğumu, sana bir açıklayabilsem!.. Ama sen kendi gözlerinle görmedin mi? Zihnini, beynini, neredeyse parçalanıncaya dek çekiştiriyorum... Kimi zaman, gözleri açık bağırdığında, beni duygulandırıyor bile. Bir kez olsun bu yoğun, tuhaf, dilini damağını kurutan duyguyu hissetsen, beni anlardın! Bir tek kelimeyle onu sakinleştirebileceğimi, yumuşatabileceğimi, benim kılabileceğimi, gülümsetebileceğimi düşünüyorum... Bunu biliyorsun, değil mi? Juan'ın ne kadar bana ait olduğunu, nasıl da peşimden sürükleneceğini, ona ne kadar kötü davranabileceğimi gayet iyi biliyorsun. Sakın farkına varmadığını söyleme... Onu mutlu etmek istemiyorum. Ve onu bırakıyorum ki tek başına batsın... Ötekiler de... Düzensiz bir nehir gibi kirli, evdeki bütün hayat da... Burada daha fazla yaşadığında, bu ev, kokusu ve eski eşyaları, eğer benim gibiysen senin de hayatını ele geçirirler. Ve sen benim gibisin... Benim gibi değil misin? Söyle, bana az da olsa benzemiyor musun?"

Şu durumdaydık: ben yerde paspasın üstünde, o ayakta. Beni korkutmaktan zevk mi alıyordu yoksa gerçekten deli miydi bilmiyordum. Son soruyu neredeyse fısıltıyla sorarak konuşmasını tamamladı. Ben, yoğun bir kaçma isteğiyle kaskatı kesilmiş, sinirlenmiştim.

Parmak uçlarımla başımı oğuşturdum, içimdeki çığlığı bastırarak bir sıçrayışta kalktım.

O zaman, hep olduğu gibi şevkle, çocukça, neşeyle, gerçekten gülmeye başladı.

"Amma da korktun, değil mi Andrea?"

"Niye bana böyle saçma sapan şeyler söyledin, Román?"

"Saçma sapan mı?" Ama gülüyordu. "Ben ne olduklarından o kadar emin değilim... Sana tanrı Xochipilli'nin, benim insan kalbi almaya alışkın küçük idolümün hikâyesini anlatmadım mı? Bir gün benim zayıf müzik sunularımdan yorulacak ve o zaman..."

"Román, artık beni korkutmuyorsun, ama sinirlerim bozuldu. Başka bir tonda konuşamaz mısın? Olmazsa, ben gidiyorum..."

"Ve o zaman," Román siyah bıyıklarının altında bembeyaz dişleriyle daha çok gülüyordu, "o zaman Xochipilli'ye Juan'ı sunacağım, Juan'ın beynini sunacağım, Gloria'nın yüreğini..."

Derin bir nefes aldım.

"Yine de bu adaklar pek karışık. Senin güzel, düzenli beynin belki daha iyi olurdu..."

Eve kadar merdivenleri koşarak indim, Román'ın kahkahaları peşimdeydi. Çünkü kaçmaya mecbur oldum. Kaçtım, basamaklar ayağımın altında uçuyordu. Román'ın gülüşü, beni eteğimin ucundan tutuverecek bir şeytanın kemikli eli gibi bana yaklaşıyordu...

Román'la karşılaşmamak için akşam yemeği yemek istemedim. Ondan korktuğumdan değil, hayır; bittikten bir dakika sonra konuşma bana saçma gelmişti zaten, ama aklımı başımdan almıştı, kendimi güçsüz hissediyordum, gözleriyle karşılaşmak istemiyordum. Başkalarının hayatına saygı duymaksızın, alçakça burnunu sokarken gördüğümde değil de şimdi, daha önceki günlerde onu aşağıladığıma inanarak ondan kaçarken değil de şimdi, Román'a karşı tarifi imkânsız bir iğrenme hissetmeye başlamıştım.

Yattım, uyuyamadım. Yemek odasının ışığı, oda kapısının altından parlak bir hatla sızıyordu içeri; sesler duyuyordum. Román'ın gözleri, gözlerimin üstündeydi: "Evin meseleleri duygularını ele geçirince, hiçbir şeye ihtiyacın olmayacak"... Dönüp dolaşıp sürekli bana telkin ettiklerini düşünüyor olmak bana biraz korkunç geldi. Örtülerimin altında yalnız ve kayıp hissettim kendimi. İlk kez bir insanın arkadaşlığına gerçek bir özlem duydum. İlk kez avucumun içinde beni sakinleştirecek bir başka elin has-

retini çektim... Tam o sırada telefonun zili, orada, yatağın başucunda, çalmaya başladı. Evde böyle bir zamazingonun olduğunu unutmuştum, çünkü onu sadece Angustias kullanırdı. Hâlâ tiz sesinin neden olduğu ürpertinin etkisinde, silkelenip duran ahizeyi kaldırdım, kulaklarımdan öyle büyük bir sevinç dalgası yayıldı ki (zira tam da ruh halime bir yanıt gibiydi), ilk anda hissetmedim bile.

Ena'ydı, numaramı telefon fihristinde bulmuştu, beni arıyordu.

VIII

Angustias bir gece yarısı treniyle geri döndü ve evin merdivenlerinde Gloria'yla karşılaştı. Seslerinin gürültüsüyle uyandım. Kendime ait olmayan bir odada uyuduğumu ve sahibinin beni yakalayacağını hızla idrak ettim.

Soğuğu ve uykuyu üstümden atıp yataktan fırladım. Öyle korktum ki, sanki hiç kımıldayamayacakmışım gibi geldi bana, gerçi başka bir şey de yapmadım: Birkaç saniyede yatak çarşaflarını çekip aldım, onlara sarındım. Geçerken, yastığı yemek odasındaki bir sandalyeye fırlattım, hole kadar örtüye sarılı halde geldim, buz gibi karoların üstünde çıplak ayakla; tam o anda Angustias, arkasında valizleriyle gelen şoför, bir eliyle Gloria'yı çekiştirerek kapıdan içeri giriyordu. Büyükannem de çıktı ortaya, Gloria'yı görünce sersemlemiş ve dili dolaşmış halde.

"Haydi kızım, haydi... Doğru benim odama!" dedi ona.

Lakin Angustias Gloria'nın kolunu bırakmıyordu.

"Hayır anne. Hayır, hiçbir suretle."

Şoför göz ucuyla sahneyi izliyordu. Angustias parasını verdi ve kapıyı kapattı. Hemen Gloria'ya döndü.

"Seni utanmaz! Gecenin bir vakti merdivende ne işin vardı senin, söyle!"

Gloria kedi gibi dikkatini bir yere toplamıştı. Boyalı dudakları çok daha koyu görünüyordu.

"Söyledim ya kızım, geleceğini hissettim, seni karşılamaya çıktım."

"Bu ne yüzsüzlük!" diye bağırdı Angustias.

Teyzemin görüntüsü içler acısıydı. O değişmez şapkası, gittiği günkü şapka başındaydı; ama tüyü yamulmuş, vahşi bir boynuz gibi sallanıp duruyordu. İstavroz çıkardı ve ellerini göğsünün üstüne koyup dua etmeye başladı.

"Tanrım, sen bana sabır ver! Sabır ver bana tanrım!"

Soğuğun tabanlarımı yaktığını hissediyordum ve örtümün altında tir tir titriyordum.

Acaba ne diyecek, diye düşünüyordum, odasını kullandığımı öğrenince. Büyükanneciğim ağlamaya başladı:

"Angustias, bırak şu çocuğu, bırak şu çocuğu..."

Çocuk gibiydi.

"Olacak şey değil, anne! Olacak şey değil!" diye tekrar bağırmaya başladı Angustias. "Nerede olduğunu bile sormuyorsun ona... Kendi kızlarından biri yapsaydı, hoşuna gider miydi? Sen anne, biz gençken arkadaşlarımızın evindeki eğlencelere bile gitmemize izin vermezdin, bu rezilin gece kaçamaklarına göz yumuyorsun!"

Şapkasını çıkararak, ellerini başına götürdü. Valizinin üstüne oturdu, sızlanmaya başladı:

"Delireceğim! Delireceğim!"

Gloria büyükannenin odasına sıvıştı gölge gibi, tam o anda meraklı Antonia, ardında da eski paltosuyla Juan göründü.

"Bu çığlıkların nedenini öğrenebilir miyiz? Hayvan!" dedi Angustias'a yönelerek. "Sabah beşte kalkmak zorunda olduğumu, uyumam gerektiğini bilmiyor musun?"

"Bana hakaret edeceğine, karına bu saatte sokakta ne işi olduğunu sorsan daha iyi edersin!"

Juan, çenesiyle büyükanneye işaret ederek dondu kaldı.

"Gloria'nın bununla ne alakası var?"

"Gloria, odasında oğulcuğum... yani benim odamda bebeğin yanında... Angustias'ı karşılamak için merdivenlere çıkmıştı, o da sokağa çıkıyor sandı. Bir yanlış anlama oldu."

Angustias öfkeyle büyükanneye bakıyordu, Juan hepimizin ortasında dev gibi duruyordu. Tepki vermekte gecikmedi.

"Niye yalan söylüyorsun, anne? Lanet olsun!.. Ya sen, cadı, niye seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokuyorsun? Senin benim karımla ne alakan var? Sen kimsin ki, canı istediğinde, gece sokağa çıkmasını engelleyeceksin? Onun bu evde izin istemesi gereken biri varsa, o da benim, ben de izin veriyorum... demek ki. Şimdi odana gir ve daha fazla uluma!"

Sonuçta, Angustias odasına girdi, Juan sinirli olduğu zamanlarda hep yaptığı gibi, yanaklarını ısırarak kalakaldı. Hizmetçi ininin kapısında, keyfi yerinde olduğundan bir sevinç çığlığı attı. Juan yumruğunu kaldırıp ona doğru döndü, sonra döndürüp gevşekçe, uzunlamasına bedeninin yanına bıraktı.

Yatak odam olan salona girdim, küflenmiş hava ve toz kokusu beni şaşırttı. Öyle soğuktu ki! Divanın yaprak gibi ipincecik şiltesi üzerinde, titremekten kendimi alamıyordum.

Arkamdan birden kapı açıldı ve gözlerimin önünde Angustias'ın figürü göründü bir kez daha. Karanlıkta, mobilyalardan birine çarparak sızlandı.

"Andrea!" diye bağırdı. "Andrea!"

"Buradayım."

Derin derin soluk aldığını hissettim.

"Sebep olduğun bütün acıları tanrıya havale ettim... Giysilerinin odamda ne işi var, öğrenebilir miyim?"

Bir an kendimi toparladım. O sessizlikte, büyükannenin uzaktaki odasından bir tartışma duyulmaya başladı.

"Son günlerde orada uyudum," dedim nihayet.

Angustias, düşecekmiş ya da beni bulmak için havayı yokluyormuş gibi kollarını açtı. Gözlerimi kapadım, ama o sağa sola çarpıp, ahlayıp vahlamaya başladı.

"Bana yaptıkların için tanrı seni affetsin... Besleyip büyüttüğüm karga gibisin... Ölmeden mirasıma konmak isteyen karga...

Tam o esnada Gloria'nın çığlığı holde yankılandı, ardından onun Juan'la birlikte kaldığı odanın kapısı çarparak kapatıldı. Angustias sesleri dinleyerek doğruldu. Şimdi bastırılmış bir ağlama sesi geliyordu sanki.

"Tanrım! Delirmek içten değil!" diye mırıldandı teyzem.

Ses tonu değişti:

"Seninle, küçükhanım, yarın hesaplaşacağım. Sabah kalkar kalkmaz odama gel, duydun mu?"

"Evet."

Kapıyı kapattı ve gitti. Ev yaşlı bir hayvan misali homurdanarak, yankılarla dolu kalakaldı. Köpek, hizmetçinin kapısının arkasında ulumaya, inlemeye başladı; köpeğin sesine Gloria'nın bir başka çığlığı, peşi sıra gelen ağlamasına da, bebeğin daha uzaktan gelen ağlama sesi karıştı. Sonra hepsini bastıran, evin çoktan sakinleşmiş bütün köşelerini dolduran, bu bebeğin ağlama sesi oldu. Juan'ın, büyükannenin odasından oğlunu almak için, kendi odasından tekrar çıktığını duydum. Onu holde yeknesak adımlarla gezdirdiğini, sakinleştirmek ve uyutmak için çocukla konuştuğunu duydum sonra. Soğuk gecelerde Juan'ın oğluna söylediği türküleri ilk kez duymuyordum. Juan bebeğe karşı hiç şüpheye yer bırakmayacak, içten ve neredeyse yabanice bir şefkat besliyordu. Sadece her on beş günde bir, henüz hava aydınlanmadan evden çıkması gereken ve sonra bütün bir günü, bir gece sonra bitap düşerek geri döndüğü zorlu birkaç ek iş yaparak geçirmek durumunda olan Juan, bebeğin sebepsiz ağlamalarıyla uyanmasın diye Gloria ufaklıkla birlikte büyükannenin odasında uyuyordu.

Angustias'ın geri döndüğü o talihsiz gün de, dayımın sabahın körüne uyanmak zorunda olduğu günlerden biriydi.

Ben hâlâ uyanıkken, fabrika sirenleri sabah sisini ıslıklarıyla yırtmadan önce gittiğini duydum. Juan sokağa çıktığında, Barselona semalarında hâlâ yıldızlar ve denizin nemi vardı.

Donmuş ve ürkmüş bir halde tam uykuya dalmıştım ki, Antonia'nın gözlerinin baskısı altında uyandım. İçten içe dalga geçme havasındaydı kadın.

Haykırdı: "Teyzeniz sizin oraya gitmenizi..."

Elleri belinde öylece durup beni seyretti, bu arada ben gözlerimi ovuşturuyor ve giyiniyordum.

Yatağımın kenarına oturup tamamen uyandığımda, Angusti-

as'a karşı isyan dönemlerimden birinde buldum kendimi; hem de en güçlü şekilde. Aniden daha fazla acı çekemeyeceğimin farkına vardım. Yokluğunda keyfini çıkardığım tam özgürlük günlerimden sonra, ona daha fazla itaat edemeyeceğimin de. Huzursuz geçen gece sinirlerimi bozmuştu, ben de kendimi isterik, kederli ve umutsuz hissettim. Her şeye tahammül edebileceğimin farkına vardım: yıpranmış elbiselerimden iliklerime kadar sızan soğuğa, bütün sefaletimin hüznüne, bu pis evdeki sağır dehşete. Benim üzerimdeki otoritesi hariç her şeye. Barselona'ya gelir gelmez beni boğan oydu, irademi yitirmeme neden olan oydu, girişkenliğimi öldüren oydu: Angustias'ın o bakışı. Yeni bir hayata karşı merakımı ve hareketlerimi bastıran o el... Angustias, bu deliler arasında kendince iyi ve doğru bir insandı, hiç şüphesiz. Diğerlerinden daha güçlü ve daha eksiksiz bir insan... Ona duyduğum bu korkunç öfkenin nereden kaynaklandığını, o uzun figürünün ve her şeyden önce o masumane büyüklük cinnetlerinin yalnız görüntüsünün neden benim ışığımı engellediğini bilmiyordum. Farklı kuşaklardan insanların anlaşması, kendi bakış açılarını dayatmak istemeseler de zordur. Hele meseleye kendi gözleriyle bakmamızı istedikleri durumlarda, deneyimin az çok iyi sonuçlanması, yaşlılarda büyük ölçüde zamana ve yere göre davranmayı bilme ve duyarlılık, gençlerde de hayranlık olmasına bağlıdır.

İsyankâr davranarak uzunca bir süre çağrısını karşılıksız bıraktım. Yıkandım, üniversiteye gitmek için giyindim ve odasına girmeye karar vermeden önce, dosyamdaki kâğıtları düzenledim.

Girer girmez yazı masasının karşısında oturan teyzemi gördüm. Katı görünümüyle öyle yüksek ve öyle tanıdıktı ki sanki o sandalyeden –eve geldiğim sabah yaptığımız ilk konuşmadan beri– hiç kımıldamamış gibiydi. Sanki ışık yarı ağarmış saçlarını bir haleyle çevreliyor, yine aynı ışık sayesinde kalın dudakları daha da irileşiyordu. Sanki hâlâ düşünceli parmaklarını alnından çekmemiş gibiydi.

(Boş sandalyeyle, Román'ın bu küçük, edepli yazı masasını karıştıran şeytani ve çekici, güçlü elleriyle, bu odanın akşam ala-

cası ışığındaki görüntüsü fazlasıyla gerçek dışı bir imgeydi.)

Angustias'ın bitkin ve korunmasız bir halde olduğunu fark ettim. Gözleri dolu dolu ve hüzünlü. Üç çeyrek saat boyunca sesine bir yumuşaklık gelmişti.

"Otursana, kızım. Seninle ciddi ciddi konuşmam lazım."

Bu tür ritüel sözcüklerine karnım toktu. Boyun eğip gergin bir ifadeyle itaat ettim; birçok kez saçmalıklarını nasıl sessizce kabullenmeye hazır olduysam, bu kez üstüne atlamaya hazırdım. Hal böyleyken bana söyledikleri alışılmışın dışında şeylerdi:

"Memnun olacaksın, Andrea (çünkü beni sevmiyorsun...); birkaç gün içinde bu evden tamamen gidiyorum. Birkaç gün içinde, o kadar kıskandığın yatağımda uyuyacaksın. Dolabımın aynasına bakacaksın. Bu masada çalışacaksın... Dün gece sana kızdım, zira olanlar tahammül sınırımın ötesindeydi... Kibirlilik yaparak günah işledim. Beni affet."

Benden pek içten olmayan bir şekilde özür dilerken, gözünün ucuyla beni süzüyor olması gülmeme neden oldu. Derhal boylamasına kırış kırış olan o sert yüzünü takındı.

"Sen kalpsizin tekisin, Andrea."

İlk söylevini yanlış anlamış olmaktan korkuyordum. O olağanüstü özgürlük ilanının gerçek olmamasından.

"Nereye gideceksin?"

O vakit şu son birkaç gününü yoğun ruhsal hazırlıkla geçirdiği manastıra döneceğini açıkladı bana. Katılmak için yıllardan beri üç-beş kuruşu bir araya getirmeye çalıştığı ve artık biriktirdiği bir inziva tarikatıydı bu. Bu arada, Angustias'ın böyle bir tefekkür ortamına dalacağı fikri bana saçma geliyordu.

"İçinde hep bu Tanrı aşkı var mıydı?"

"Büyüdüğün zaman bir kadının dünyada neden yalnız başına kalamayacağını anlayacaksın."

"Sana göre, bir kadın evlenemezse, manastıra girmekten başka şansı yok mu yani?"

"Benim fikrim değil ki bu."

(Tedirgince kımıldandı.)

"Ama kadınların gerçekten iki yolu var. Onurlu olan sadece iki yol var... Ben kendi yolumu seçtim ve bununla gurur duyuyorum. Ailemden bir kızın izlemesi gereken yolu buldum. Benim durumumda annenin de böyle yapması gerekirdi. Tanrı bu fedakârlığımı anlayacaktır..."

Öylece daldı kaldı.

("Hani nereye gitti –diye düşünüyordum ben– dışarıdaki soğuktan o yeşil kumaşlı çirkin ve rahatlatıcı perdelerle korunarak, geceleri piyanonun etrafında toplanıp eğlenen o aile? Nereye gitti, yaşadıkları Aribau sokağının şen şakrak ve biraz karışık kaldırımına ayak bastıklarında –babalarının eşliğinde– gözlerini yere indirip kaçamak bakışlarla gelip geçenlere bakan, kocaman şapkalar takmış o utangaç kızlar?" O kızlardan birinin öldüğü, siyah saçlarından uzun bir örgünün buradan çok uzakta bir köyde, eski bir dolapta muhafaza edildiği aklıma gelince içim ürperdi. Öteki, büyük olanı, kısa bir süre içinde şapkasını –evin son şapkası– takarak, sandalyesinden, balkonundan uzaklaşacaktı.)

Angustias sonunda derin bir nefes aldı ve gözlerini öylece bana döndürdü. Kaleme sarıldı.

"Günlerce hep seni düşündüm... Bir süre, ilk geldiğinde, sana annelik etmenin bana farz olduğunu sandığım zamanlar oldu. Yanında kalmalı, seni korumalıydım. Umutlarımı boşa çıkardın, beni hayal kırıklığına uğrattın. Şefkate hasret bir kimsesiz kız bulacağımı sandım, isyankâr bir şeytan, okşadıkça katılaşan bir insan gördüm. Benim son hayalim, son hayal kırıklığım oldun, kızım. Artık senin için tek yapabileceğim dua etmek olacak ki buna çok ihtiyacın var! Çok ihtiyacın var!"

Sonra şöyle dedi bana: "Seni daha küçükken almış olsaydım yanıma, döve döve öldürürdüm!"

Sesinde öyle acı bir zevk alma seziliyordu ki büyük bir tehlike atlatmışım gibi hissettim kendimi.

Yürüyüp gitmek için bir hareket yaptım, beni durdurdu.

"Bugünkü derslerini kaçırsan da olur. Beni dinlemek zorundasın... On beş gün boyunca Tanrı'dan senin ölmeni diledim... ya

da bir mucizeyle kurtulmanı. Seni artık eskisi gibi olmayan bu evde yalnız bırakacağım... Zira eskiden cennet misaliydi, ama şimdi –Angustias teyze bir ilham ateşiyle doldu– Juan dayının karısıyla birlikte kötülük yılanı girdi bu eve. Her şeyi zehirledi o kadın. O, tek başına o, delirtti annemi... çünkü büyükannen deli kızım ve işin kötüsü, ölmeden önce toparlanmazsa, onu cehennem çukurlarına düşerken görüyorum. Büyükannen melek gibi bir kadındı, Andrea. Gençliğimde, onun sayesinde rüyaların en temizinde yaşadım; oysa şimdi, yaşlandıkça aklını yitirdi. Savaşın ıstıraplarıyla ki açıkçası gayet iyi dayanıyordu, aklını yitirdi. Sonra da bu kadın, iltifatlarıyla zihnini altüst etti. Davranışlarını başka şekilde izah etmem mümkün değil."

"Büyükanne herkesi anlamaya çalışıyor."

(Onun kelimeleriyle düşünüyordum: "Hiçbir şey göründüğü gibi değildir," derdi Angustias'ı korumaya çalışırken. Teyzeme don Jerónimo'dan bahsetmeye cesaret edebilir miydim?)

"Evet kızım, evet... Bu senin işine yarıyor. Sanki savaş esnasında, rahibelerin manastırında değil de, kızılların içinde bir başına yaşamışsın gibi. Gloria'nın bile azat olma ve düzensizlik özlemi duyması için senden fazla bahanesi var. Küçük bir sokak serserisi o, oysa sen iyi bir eğitim aldın... Barselona'yı tanıma merakınla kendini temize çıkarmaya da kalkma. Barselona'yı sana ben öğrettim."

Gayri ihtiyari saatime baktım.

"Yağmuru dinler gibi dinliyorsun beni, görüyorum... Seni zavallı! Hayat seni tokatlayacak, seni çiğneyip ezecek, yere yapıştıracak! O zaman beni hatırlayacaksın... Ah! Böyle yetişmene izin vermektense küçükken öldürebilseydim seni! Öyle şaşkın şaşkın bakma hiç bana. Şimdiye kadar kötü bir şey yapmadığını biliyorum. Ama ben gider gitmez yapacaksın... Yapacaksın! Yapacaksın! Bedenine de ruhuna da sahip çıkmayacaksın. Olmayacak, olmayacak... Kendine sahip çıkamayacaksın."

Aynadan, yan gözle, on sekiz yaşımın, ipince uzun bir figüre hapsolmuş, kara kuru hayalini görüyordum; Angustias'ın, bir san-

dalye arkalığında kasılıp duran güzel ve yumuşak hatlı elini de görüyordum. Tombul, yumuşak bir avuç içiyle, bembeyaz bir el. Şimdi tırmalayarak, parmakların kasılmasıyla, teyzemin heyecanlı sesinden daha fazla bağıran kösnül bir el.

Sarsılmış ve biraz da korkmuş hissetmeye başladım kendimi, zira Angustias'ın hezeyanının beni de sarması, sürüklemesi tehdidi altındaydım.

Titrek titrek, ağlayarak bitirdi. Angustias'ın ağlamaları nadiren içten olurdu. Ağlamak hep çirkinleştirirdi onu, ama bu, şimdi onu sarsan bu müthiş ağlama, iğrenmeme değil, haz almama neden oluyordu. Bir fırtınanın boşandığını görmek gibi bir şeydi.

"Andrea," dedi sonunda, yumuşakça, "Andrea... Sana söylemek istediğim *başka şeyler* de var," gözlerini kuruladı ve hesap yapmaya başladı. "Bundan böyle, payına düşen parayı doğrudan kendin alacaksın. Beslenmen için ne kadar katkıda bulunabileceğini düşünüyorsan o kadarını kendi ellerinle büyükannene vereceksin, en gerekli şeyleri satın almak için paranı sen denkleştireceksin... Mümkün olduğunca az para harcamanı söylememe gerek yok. Benim maaşımın kesildiği gün, bu ev felaket olacak. Büyükannen hep erkek çocuklarını tercih etmiştir, ama o erkek çocukları," –burada bana eğleniyormuş gibi geldi– "ona bir sürü sefalet yaşatacaklar... Bu evde şerefini korumasını bilenler biz kadınlar olduk."

İç geçirdi.

"Hâlâ öyle. Ah şu Gloria işin içine girmeseydi!"

Gloria, yılan kadın, gün ortasına kadar uykusunda inleye inleye, bitap bir halde kıvrılıp yattı yatağında. Öğleden sonra, bedeninde morarmaya yüz tutan, Juan'ın bir gece önce attığı dayağın izlerini gösterdi bana.

IX

Müntehirin kendini astığı ağacın dallarına konan karga sürüsü gibi, Angustias'ın arkadaşları da o günlerde siyahlar içinde odasına doluşmuşlardı. Angustias bizim evimizde toplumla bağlarını umutsuzca muhafaza eden tek kişiydi.

Arkadaşları, zamanında büyükannenin piyanosunun ritmiyle vals yapan aynı arkadaşlardı. Yıllar ve hayatın iniş çıkışları onları uzaklaştırmıştı; şimdi Angustias'ın bu dünyadaki hayattan iffetli ve güzel ayrılışını haber alınca, kanatlarını çırparak geri dönmüşlerdi. Barselona'nın farklı köşelerinden gelmişlerdi, bedenleri ergenlik benzeri tuhaf bir yaştaydı. Pek azı normal görüntüsünü koruyabilmişti. İster şişman ister sıska olsunlar, yüz hatları, sanki yapaymış gibi, duruma göre küçük ya da büyük kalıyordu. Ben onlara bakarken eğleniyordum. Kiminin saçı ağarmıştı, bu onlara ötekilerde olmayan bir soyluluk veriyordu.

Hepsi evin eski zamanlarını hatırlıyordu.

"Baban, o müthiş adam! Upuzun sakalıyla..."

"Kız kardeşlerin, ne kadar neşelilerdi!.. Tanrım, tanrım, evin çok değişti senin."

"Zaman da değişti!"

"Evet, zaman da..."

(Telaşla bakışıyorlardı.)

"Yirmi bir yaşına girdiğin gün giydiğin o yeşil elbiseyi hatırlıyor musun Angustias? O akşam gerçekten bir sürü genç kız bir araya gelmiştik... Hani şu senin talibin olan, şu Jerónimo Sanz, onun için çıldırıyordun hani? O ne oldu sonra?"

Biri bu gevezenin ayağına bastı, o da korkarak sustu. Gergin birkaç saniye geçti, sonra hepsi bir ağızdan konuşmaya başladı.

(İşin aslı hepsi bir avuç gökyüzünde fazla uçmaktan seğiren göğüsleriyle yaşlı, siyah kuşlar gibiydi.)

"Bilmiyorum, kızım," diyordu Gloria, "ne Angustias'ın neden don Jerónimo'yla birlikte çekip gitmediğini, ne de neden rahibe olduğunu biliyorum, sanki dua okuyabilecekmiş gibi..."

Gloria, bebeğin kedi gibi yürümeye çalıştığı yatağına uzanmış, belki de hayatında ilk kez düşünmek için çaba sarf ediyordu.

"Neden Angustias'ın dua okuyamayacağını düşünüyorsun?" diye sordum ona, hayran hayran bakarak. "Kiliseye gitmekten ne kadar hoşlandığını biliyorsun."

"Çünkü onu büyükanneciğinle karşılaştırıyorum, o gerçekten çok iyi dua eder, ve farkı görüyorum... Annem sanki kulaklarına gökyüzünün müziği geliyormuş gibi kendinden geçer. Geceleri Tanrı'yla ve Kutsal Bakire'yle konuşur. Tanrı'nın bütün acıları kutsayabileceğini, bu yüzden gerektiği kadar çok dua etmesem bile, beni de kutsayacağını söyler... Bence çok iyi bir şey bu! Hiç evinden çıkmamış, ama yine de bütün delilikleri anlıyor ve affediyor. Angustias'a ise, Tanrı hiç anlayış vasfı vermemiş, kilisede dua ederken gökyüzünün müziğini duymaz o, tapınağa kısa etekle ve çorapsız girenleri görmek için dört bir tarafına bakınır sadece... Ben aslında duanın onun için, hiç dua etmeyen benim için olduğu kadar önemsiz olduğunu düşünüyorum... Ama aslında," diye ekledi, "gitmesi ne iyi oldu!.. Geçen gece Juan onun yüzünden bana vurdu. Sırf onun yüzünden..."

"Nereye gidiyordun Gloria?"

"Aman sen de! Kötü bir yere değil. Kız kardeşimi görmeye, bak gördün mü... Biliyorum bana inanmıyorsun, ama oraya gidiyordum, istersen yemin ederim. Zira Juan gitmeme izin vermiyor ve gündüzleri beni gözlüyor. Ama bana öyle bakma, bana öyle bakma Andrea, o suratındaki ifade bende gülme hissi uyandırıyor."

"Hıh!" dedi Román. "Angustias'ın gidecek olması beni sevindiriyor, zira şimdi işlerin ilerlemesini engelleyen geçmişin canlı bir parçası o... Benim işlerimin. Hepimizi rahatsız ediyor, bizim kendisi gibi olgun, yuvarlak, ruhsuz kişiler olmadığımızı; sadece beklenmedik bir yere varabilmek için, elimizden geldiği kadar toprağı dövüp duran kör sular olduğumuzu hepimize hatırlatıyor... Sırf bu yüzden seviniyorum. Gitsin diye mücadele ettim, gideceği zaman onu sevdim, Andrea, biliyor musun? Son âna kadar, o tüyü havada, çirkin mi çirkin fötr takkesinin anısı, beni bir zamanlar var olan ve bizim, yani diğerlerinin kaybetmiş olduğumuz bir yuvanın kalbinin hâlâ attığını gösteren... bir barınak gibi duygulandıracaktır." Sanki ikimiz bir sırrı paylaşıyormuşuz gibi, gülümseyerek bana döndü. "Aynı zamanda gittiğine üzülüyorum da, zira artık ne aldığı aşk mektuplarını ne de günlüğünü okuyabileceğim... Ah o içli mektuplar ve o müthiş mazoşist günlük! Onu okumak bütün zalimlik içgüdülerimi tatmin ediyordu."

Sonra Román dilini kırmızı dudaklarında dolaştırdı. Bu gelişen olaylar karşısında sadece ben ve Juan görüş bildirmemiştik. Ben fazlasıyla şaşkındım; zira hayattaki tek arzum, canım ne isterse onu yapabilmek için beni rahat bırakmalarıydı ve o anda ben tek bir çaba göstermeden bu isteğimi elde etme zamanı gelmiş görünüyordu. En sonunda yanından ayrılıp üniversiteye başlamama izin vermesini sağlamak için kuzinim Isabel'le iki yıl boyunca ettiğim sessiz mücadeleyi hatırlıyordum. Barselona'ya ulaştığımda ilk zaferin sevinciyle uçarak gelmiştim, ama hiç vakit kaybetmeden beni gözleyen başka gözlerle karşılaştım ve saklanma, direnç gösterme oyununa alıştım. Şimdi, böyle birdenbire, düşmansız kalacaktım.

O günlerde Angustias'a karşı daha mütevazı davrandım. İsteseydi, ellerini öperdim. Dehşetli bir sevinç arada bir göğsümün içini oyuyor gibi oluyordu. Diğer zamanlarda düşünmüyordum, Angustias'ı düşünmüyordum: Sadece kendimi düşünüyordum.

Bununla birlikte, o bitmek bilmez arkadaş ziyaretlerine, don Jerónimo'nun dahil olmaması garibime gidiyordu. Hepsi kadındı, arada bir gelen, koca göbekli tuhaf bir kocayı saymazsak.

"Cenaze günleri gibi, ha?" diye mutfağından bağırdı Antonia.

Hepimizin aklına o saatlerde ölümle ilgili düşünceler gelmişti.

Gloria bana don Jerónimo ile Angustias'ın her sabah kilisede buluştuklarını gayet iyi bildiğini söyledi... Angustias'la ilgili her şey geçen yüzyılın romanları gibi sonuçlanıyordu.

Angustias teyzenin gittiği gün, hatırlıyorum da ailenin çeşitli kişilikleri neredeyse şafakla birlikte kalkmış bulunuyorduk. Hepimiz sinir küpü gibi evin içinde karşılaşıp duruyorduk. Juan sudan sebeplerle küfürler savurmaya başladı. Román hariç, hepimiz istasyona gitmeye karar verdik son anda. Bütün gün ortalıkta görünmeyen tek kişi de Román'dı. Sonra, çok daha sonra, o gün sabahın köründe Angustias'ı kiliseye kadar izlediğini, nasıl günah çıkarttığını seyrettiğini anlattı. Román'ı, kulaklarını o uzun günah çıkarmayı duyabilmek için havaya dikmiş, teyzemin başının üstünde ilgisizce bağışlama lütfeden zavallı yaşlı ve yorgun rahibe özenirken hayal ettim.

Bizi götüren taksi tıka basa doluydu. Bizimle birlikte Angustias'ın üç arkadaşı, en yakın üç arkadaşı da geliyordu.

Bebek, korku içinde, Juan'ın boynuna asılıyordu. Neredeyse hiç gezmeye götürmüyorlardı, tombul olmasına rağmen güneşe çıktığında teni hüzünlü bir renk alıyordu.

Peronda, bize sarılan, öpen Angustias'ın etrafında toplanmıştık. Büyükannecik son kucaklaşmadan sonra ağlamaklı görünüyordu.

Öyle grotesk bir topluluk oluşturuyorduk ki, bazı insanlar dönüp dönüp bize bakıyorlardı.

Trenin kalkmasına birkaç dakika kala, Angustias vagona çıktı; küçük penceresinden, neredeyse bir azize gibi kutsayarak, bize ulvi, ağlamaklı ve hüzünlü bakıyordu.

Juan sinirliydi; gözlerini döndürüp Angustias'ın arkadaşlarını

korkutarak, dört bir yana ironik yüz hareketleri yapıp duruyordu. Bacakları, pantolonunun içinde titremeye başlamıştı. Zaptedemiyordu.

"Kendini kurban etme Angustias, hiç kimse etkilenmiyor! Ceplerini doldurmuş bir hırsızdan daha fazla haz alıyorsun... Bu ermişlik komedinden ben etkilenmiyorum!"

Tren uzaklaşmaya başladı, Angustias istavroz çıkarıp kulaklarını tıkadı, zira Juan'ın sesi perondaki bütün sesleri bastırıyordu.

Gloria, dehşet içinde kocasının ceketine yapıştı. Juan ise sanki bir sara krizi geçiriyormuş gibi titreyerek, öfkeyle, çıldırmış gözlerle döndü. Sonra küçük pencerenin arkasından koşmaya koyuldu, Angustias'ın artık duyamayacağı çığlıklar atıp duruyordu.

"Sen alçağın tekisin! Beni duydun mu? Babanın aklına, senin bir bakkalın oğluna layık olmadığını söylemek geldiği için evlenmedin sen onunla... Bunun içiiiiiin! Amerika'dan zengin ve evli döndüğünde, onunla gönül eğlendirdin, yirmi yıl onu karısından çaldın... Şimdi onunla gitmeye cesaretin yok, çünkü sanıyorsun ki Aribau sokağı ve bütün Barselona seninle ilgileniyor... Bir de karımı aşağılıyorsun! Alçak! Şimdi azize halesini takmış gidiyorsun!"

İnsanlar gülmeye ve tren çekip gittiğinde, bağırıp çağırmaya devam ettiği peronun ucuna kadar onu takip etmeye başladı. Gözyaşları yanaklarından aşağı iniyor, keyifle kahkahalar atıyordu. Eve dönüş tam bir felaket oldu.

İKİNCİ BÖLÜM

X

Çok gecikmiş olduğumu düşünerek, endişeyle çıktım Ena'nın evinden. Bütün giriş kapıları kapanmıştı, gökyüzü terasların üstüne sıkı bir yıldız yağmuru boşaltıyordu.

Bu şehirde kendimi ilk kez zaman hayaletinden korkmadan, tek başına ve özgür hissediyordum. O akşam biraz alkol almıştım. Sıcak ve heyecan, bedenimden öyle fışkırıyordu ki, ne soğuğu hatta ne de –o dakikalarda– ayaklarımın altında yerçekiminin gücünü hissediyordum.

Layetana caddesinin ortasında durdum ve en üst katında arkadaşımın yaşadığı yüksek binaya baktım. Ben çıktığımda, içeride hâlâ sohbet eden birilerinin bulunmasına ve geniş, rahat odaların aydınlatılmış olmasına rağmen, kapalı panjurların arkasından hiç ışık sızmıyordu dışarı. Belki de Ena'nın annesi yeniden piyanoya oturmuş ve şarkı söylemeye başlamıştı. Çıkarken sahibinin sıska bedenini ışıl ışıl parlatıyor ve tutuşturuyor gibi görünen o yakıcı sesi hatırlayınca bir ürperti dolaştı içimde.

O ses on sekiz yaşımın bütün duygusallık kırıntılarını ve azgın romantizmini uyandırmıştı. O sustuktan sonra, çevremdeki her şeyden kaçıp kurtulma arzusuyla sus pus olmuştum. Ötekilerin sigara içmeye, abur cubur yemeye devam etmeleri bana imkânsız geliyordu. Ena bile, annesini yoğunlaştırılmış bir dikkatle ve ciddiyetle dinlemesine rağmen, sanki bu toplantının bir amacı yokmuş gibi, sanki akşamüstü geç saatlerde öylesine başlayıvermiş gibi, arkadaşlarının arasında pırıl pırıl parlayarak ve gülerek dolaşmaya devam etmişti. Birdenbire kendimi sokakta buluver-

dim. O yaşlarda canımı sıkan her şey gibi çok güçlü ve çok muğlak bir tedirginliğin kışkırtmasıyla kaçmıştım neredeyse.

Denizden gelen karayeli teneffüs ederek ve odak noktalarında şehir merkezinin havası olan dalga dalga renkli reklam ışıklarını hissederek uykulu bir mahallenin sessiz evlerinin arasından yürümek zorunda mıydım bilmiyordum. Ena'nın annesini dinlemenin bende yol açtığı o neredeyse tedirgin edici güzelliğe susamışlığı en iyi neyle giderebileceğimden emin değildim henüz. Yapay kırmızı renkli ışıklarla gökyüzünün matlaştığı Urquinaona meydanından başlayıp, yumuşak bir yokuşla sokak lambalarının beyaz alevleri üstünde yıldızların gümüşlerle kapladığı, gölgelere bürünmüş rıhtıma ve büyük postane binasına kadar inen Layetana caddesi de şaşkınlığımı artırıyordu.

Kış vakti açık havada, eski kiliselerin kulelerinden, bir konçerto halinde gelen saat on bir çanlarını duydum, şiddetle.

Layetana caddesi, o geniş, büyük ve yeni yol eski mahallenin tam ortasından geçiyordu. Ne arzuladığımı o anda anladım: Gecenin esrarıyla ve büyüsüyle örtülmüş Katedral'i görmek istiyordum. Fazla düşünmeden, çevresindeki sokakların karanlığına attım kendimi. Hiçbir şey zihnimi, şekilsiz rutubetli evler arasında ayakta kalmış Katedral'iyle bu gotik şehir kadar sakinleştirip hayran bırakmıyordu, etrafındaki evler de sanki Katedral'in güzelliği bulaşmışçasına yıllar içinde kendilerine özgü bir cazibe kazanmışlardı. Soğuk, kıvrılıp bükülen sokaklarda daha yoğun sıkışmış gibiydi. Ve gök kubbe, neredeyse birbirine bitişik terasların arasında pırıl pırıl harelenmiş şeritlere dönüşüyordu. Şahane bir yalnızlık vardı, sanki şehrin bütün sakinleri ölmüştü. Kapılardaki rüzgârın en ufak bir sızlanmasının nabzı orada atıyordu. Hepsi bu.

Katedral'in revağına varınca, binbir köşesini romantik ve kasvetli hale getiren sokak lambalarının yarattığı ışık dansına diktim gözlerimi. Karmakarışık dar sokakların arasında birinin sanki göğsü parçalanıyormuşçasına sert sert öksürerek boğazını temizlediğini duydum. Yankılanarak kesik kesik gelen, gittikçe yaklaşan uğursuz bir sesti. Korkulu birkaç dakika geçirdim. Karanlığın

içinden, felaket bir görüntüyle kocaman bir yaşlı adamın çıkagel-diğini gördüm. Sıkı sıkıya duvara yaslandım. Şüpheyle baktı bana ve hiç durmadan yürüyüp gitti. Rüzgârın savurduğu upuzun kır bir sakalı vardı. Yüreğim hiç alışık olmadığım bir güçle çarpmaya başladı, beni sürükleyen bu duygusal coşkunun etkisiyle arkasından koştum ve koluna dokundum. Sonra, yaşlı adam bana bakarken, telaşla çantamı karıştırmaya başladım. İki peseta verdim ona. Gözlerinde bir istihza kıvılcımının parıldadığını gördüm. Bana tek kelime söylemeden cebine koydu paraları ve beni tedirgin eden o boğuk öksürüğünü de alarak gitti. Taşların sessiz konçertosu arasında, bu insani ilişki heyecanımı yatıştırdı biraz. O gece iradesiz hareket eden bir budala gibi, rüzgâra kapılan bir kâğıt parçası gibi davrandığımı düşündüm. Yine de, Katedral'in ön cephesine ulaşıncaya kadar adımlarımı sıklaştırdım ve başımı kaldırır kaldırmaz, nihayet arzularımın gerçekleştiğini anladım.

Bu ateşli taştan gölgelerin buluşmasına bakar bakmaz, şarap ve müziğin verdiği güçten çok daha büyük bir güç gelmişti üstüme. Katedral, neredeyse pırıl pırıl açık Akdeniz göğüne kadar, bitkisel biçimlerle stilize edilmiş, keskin bir uyumla yükseliyordu gözlerimin önünde. Bu muhteşem mimariden, huzur, ihtişamlı bir berraklık saçılıyordu etrafa. Karanlık hatlarının çevresinde, saatlerin bulunduğu revağı ağır ağır kuşatan pırıl pırıl bir gece beliriyordu. Bıraktım biçimlerin bu derin büyüsü birkaç dakikalığına içime işlesin. Sonra, gitmek üzere geri döndüm.

Döner dönmez meydanda yalnız olmadığımı fark ettim. Meydanın en karanlık kısmında, gözüme şeytani görünen bir siluet duruyordu. Samimiyetle itiraf edeyim ki, çocukluğumun bütün korkularının beni ele geçirdiğini hissettim ve istavroz çıkardım. Gövde bana doğru hareket ediyordu, iyi bir paltoya sımsıkı sarılmış, şapkasını gözlerine kadar indirmiş bir adam olduğunu gördüm. Taş merdivenlere doğru atıldığım sırada bana yetişti.

"Andrea! Senin adın Andrea değil mi?"

Bu seslenme biçiminde beni rahatsız eden hakaretamiz bir şey vardı, yine de şaşkın şaşkın durdum. Karşımda durmuş, dişet-

leri geniş güçlü dişleriyle gülüyordu.

"Bu saatlerde tek başına dolaşan küçük kızlar böyle korkarlar işte... Beni hatırlamıyor musun, Ena'nın evinden?"

"Ah!.. Evet, evet," dedim ters ters.

("Lanet olası!" diye düşündüm, "buradan götüreceğim bütün mutluluğu aldın benden.")

"Evet ya," diye devam etti memnuniyetle, "ben Gerardo'yum."

Elleri ceplerinde hiç kımıldamadan bana bakıyordu. İlk basamağı inmek için bir adım attım ama kolumu sıktı.

"Bak!" diye emretti bana.

Geniş merdivenlerin alt kısmında, sıkışık bir halde, savaşın harabeye dönüştürdüğü birbirine bitişik duran bir grup eski ev gördüm, sokak lambalarıyla aydınlanmışlardı.

"Bunların hepsi ortadan kalkacak. Buradan büyük bir cadde geçecek, Katedral'i görmek için geniş bir alan olacak."

O ara başka bir şey söylemedi bana, birlikte taş basamaklardan inmeye başladık. Epeyce bir mesafe kat etmiştik ki tekrar ısrarla sordu:

"Sokaklarda böyle tek başına dolaşmaktan korkmuyor musun? Ya kurt gelip seni yerse?.."

Cevap vermedim.

"Sağır mısın?"

"Yalnız yürümeyi tercih ederim," diye sertçe itiraf ettim.

"Yok, işte bu olmaz kızım... Bugün eve kadar sana eşlik edeceğim... Cidden Andrea, babanın yerinde olsam seni böyle başıboş bırakmazdım."

İçimden ona küfür ederek teselli buldum. Ena'nın evinde gördüğüm andan itibaren çirkin ve ahmak görünmüştü bu çocuk gözüme.

Işıklarıyla, canlılığıyla etkileyici Ramblas'tan geçip, Üniversite meydanına kadar Pelayo caddesinden yukarı çıktık. Orada vedalaştım.

"Yok, yok; evine kadar geleceğim."

"Ne salaksın," dedim ona hiç düşünmeden, "haydi git buradan."

"Arkadaşın olmak istiyorum. Sen çok ilginç bir kızsın. Bir gün benimle çıkmak için telefon edeceğine söz verirsen, seni burada bırakırım. Ben de eski sokaklara bayılırım ve şehrin kıyıda köşede kalmış bütün pitoresk yerlerini bilirim. Tamam mı, anlaştık mı?"

"Peki," dedim sinirle.

Bana kartını uzattı ve gitti.

Aribau sokağına girmek evime girmek gibiydi. Şehre geldiğim gün çalışan bekçi açtı bana kapıyı. Tabii büyükannem de, o günkü gibi, soğuktan donmuş bir halde beni karşılamaya çıktı. Ötekilerin hepsi yatmıştı.

Bana birkaç gün önce Angustias'tan miras kalan odaya girdim ve ışığı açar açmaz evin dört bir köşesindeki fazla sandalyelerin oraya, karanlıkta her an düşeceklermiş gibi dolabın üstüne istiflenmiş olduğunu gördüm. Bebeğin çamaşırlarını koymak için kullanılan dolabı ve eskiden büyükannenin yatak odasının bir köşesinde duran ayaklı dikiş makinesini de odaya yerleştirmişlerdi. Yatak darmadağınıktı, Gloria'nın öğleden sonra uykusunun izlerini taşıyordu. O an anladım ki, bu miras kalan sığınakta evden tecrit olarak, bağımsız bir biçimde yaşama hayallerim yerle bir oluyordu. İç geçirdim ve soyunmaya başladım. Komodinin üstünde Juan'ın not yazdığı bir kâğıt duruyordu: "Yeğen, kapıyı kilitlemezsen sevinirim. Odan her an telefona ulaşmaya müsait olmalı." İtaat ederek, buz gibi yerlere basıp kapıyı açmaya gittim, sonra şehvetle örtüye sarılarak yatağa uzandım.

Sokakta birilerinin kapıcıyı uyandırmak için kapıyı yumruklarını duydum. Çok daha sonra, Aragón caddesinden geçen trenin ıslıklarını duydum, uzaktan, nostaljiyle. O gün hayatımda yeni bir sayfa açılmıştı; Juan'ın, evde bana bir oda bahşediliyorsa, en iyi olasılıkla, bunun sadece onun sayesinde olduğunu anlamamı istediği için bana kötü davrandığını anlıyordum...

Angustias'ın evden gittiği gece, artık yemeği evde yemeyeceğimi, dolayısıyla sadece oda için aylık kira ödeyeceğimi bildirmiştim. Juan o gün yaşadıkları nedeniyle hâlâ heyecanlı ve sar-

hoşken, benimle hesaplaşmak istediğinde, son anda bir fırsat yakalamıştım.

"Evet, söyle bakalım yeğen, sen eve nasıl katkıda bulunacaksın... çünkü ben, işin aslı, hiç kimseyi geçindirecek durumda değilim..."

"Evet, ama benim verebileceğim miktar o kadar az ki hiçbir işe yaramaz," dedim dipiomatik bir yanıtla. "Yemek işlerini ben kendim halledeceğim. Sadece oda ve ekmek tayınım için para vereceğim."

Juan omuzlarını silkti.

"Keyfin bilir," dedi homurdanarak.

Büyükanneciğim, Juan'ın ağzının içine bakarak, kınayan bir ifadeyle kafasını sallaya sallaya dinledi. Sonra ağlamaya başladı.

"Yoo, yoo, oda parası ödemesin... Benim torunum büyükannesinin evinde odaya para ödeyemez."

Böylece karar verilmiş oldu. Günlük tayınımdan başka bir şeye para ödemedim.

O gün şubat ayı maaşımı almıştım, para harcayabilme zevkinin etkisiyle kendimi sokağa attım ve uzun zamandır çok istediğim ıvır zıvır ne varsa hemen satın aldım... güzel sabunlar, parfüm ve beni yemeğe davet eden Ena'nın evine gitmek için yeni bir bluz. Ayrıca annesine de güller aldım. Gül satın almak beni özellikle duygulandırdı. O dönem için pahalı, harika çiçeklerdi. Benim elde edemeyeceğim şeyler oldukları söylenebilirdi. Ama işte, kollarımın arasında taşıyordum ve hediye ettim. Bu, bir gençlik kusuru –bir taraftan da harcıâlem– isyankârlık zevkinden aldığım haz, daha sonraları bir saplantıya dönüştü.

Yatağıma uzanıp Ena'nın evinde ailesinin beni içtenlikle karşılayışlarını, bizim evdekilerin keskin hatlı esmer suratlarına alışkın olduğumdan, masanın çevresindeki sarışın kafa bolluğunun başımı döndürmeye başladığını düşünüyordum.

Ena'nın ebeveynleri ve beş kardeşinin hepsi sarışındı. Hepsi erkek ve hepsi yaşça arkadaşımdan küçük bu beş kardeş, hoş, güleryüzlü ve sıradan suretleriyle hayalimde karışıyorlardı. Hatta,

yedi yaşındaki Benjamin bile, dişleri döküldüğü için güldüğünde gülünç bir ifadesi olmasına ve eski bir Barselona kontuymuş gibi Ramón Berenquer diye çağrılmasına rağmen, bu iki özelliğinin dışında erkek kardeşlerinden ayırt edilemiyordu.

Baba, iyi karakterli olma açısından zürriyetiyle aynı mizaçta görünüyordu; ayrıca gerçekten yakışıklı bir adamdı, Ena babasına çekmişti. Baba da, Ena gibi yeşil gözlüydü ama onun gözlerinde kızının gözlerine hayat veren o tuhaf ve muhteşem ışık yoktu. Her şeyiyle sade ve açık bir insandı, hiçbir kötülüğü yoktu. Yemek süresince bana, Avrupa'nın çeşitli yerlerinde, yıllar boyunca yaptığı yolculuklarla ilgili kısa hikâyeler anlatıp gülerken hatırlıyorum. Sanki beni hayatı boyunca tanımış gibi, sırf masasında olduğum için beni ataerkil ailesine dahil ediyordu.

Ena'nın annesi ise, tam tersine, oluşturulan bu hoş ortama gülümseyerek katkıda bulunsa da, mesafeli olduğu izlenimi veriyordu. Kocası ve –hepsi uzun boylu ve sağlam yapılı– çocukları arasında acayip ve raşitik bir kuş gibi duruyordu. Ufak tefek bir kadındı, ipincecik bedeninin altı kez bir çocuğun ağırlığını taşıyabilmiş olmasını şaşkınlıkla karşılıyordum. Bende yarattığı ilk intiba tuhaf bir çirkinliği olduğuydu. Sonra neredeyse olağanüstü iki-üç güzel özelliği ortaya çıkıyordu: Ena'nınkinden daha açık, ipek gibi, gür saçlar; ışıl ışıl iri gözler ve muhteşem bir ses.

"İşte siz de görüyorsunuz Andrea," dedi ailenin reisi, "karımın avare bir yanı var. Hiçbir yerde duramaz, hepimizi de sürükler."

"Abartma Luis." Hanımefendi tatlı tatlı gülümsüyordu.

"Aslına bakarsan doğru söylüyorum. Şurası kesin ki, kendisini temsil etmemi ve dünyanın en tuhaf yerlerinde işlerini yönetmemi isteyen kişi babandı... Kayınpederim aynı zamanda ticari patronumdur, biliyor musunuz Andrea?.. Ama bütün bu manevraların arkasında sen varsın tabii. İsteseydin, babanın seni Barselona'da huzur içinde yaşatmasına itiraz etmezdin. Şu Londra meselesinde onun üstündeki etkin anlaşıldı... Tabii ki zevklerin beni büyülüyor hayatım, bir şikâyetim yok." Şefkatli bir gülümsemey-

le karısına sarıldı. "Hayatım boyunca yolculuk etmekten ve yeni şeyler görmekten hoşlanmışımdır... Ben de hiç tanımadığım bir ruh halindeki insanlarla, yeni bir iş ortamına girdiğimde zevke varan bir canlılık ateşine kapılmaktan kendimi alamıyorum. Mücadeleye yeniden başlamak gibi, insan kendini yeniden gençleşmiş hissediyor..."

"Ama annemin," diye onayladı Ena, "dünyada en çok sevdiği yer Barselona'dır. Ben biliyorum."

Annesi, bana hem neşeli hem de hülyalı gelen özel bir gülümseme yolladı ona.

"Siz nerede olursanız ben orada rahat ederim. Babanız bazen seyahat etmek için yanıp tutuştuğum konusunda haklı; tabii bununla babamı yönlendirmem arasında," daha bariz bir şekilde gülümseyerek, "epeyce fark var..."

"Madem bu konuyu açtık Margarita," diye konuşmayı sürdürdü kocası, "dün baban bana ne dedi biliyor musun? Muhtemelen önümüzdeki mevsim Madrid'de bize ihtiyaçları olacakmış... Ne diyorsun? İşin doğrusu o aralar daha çok Barselona'da olmayı tercih ederim ben, bilhassa erkek kardeşinle ilgili meseleyi düşününce..."

"Evet Luis, sanırım bu konuyu konuşmamız gerekecek. Ama şimdi küçük kızın canını sıkıyoruz. Andrea, kusurumuza bakmayın. Ne de olsa tüccar bir aileyiz, bütün konuşmalarımız dönüp dolaşıp işle ilgili meselelere geliyor..."

Ena konuşmanın son bölümünü büyük bir ilgiyle dinlemişti.

"Hah! Büyükbabam aklını kaçırmış galiba. Annem biraz uzakta kalıp geri dönünce müthiş heyecanlanıyor ve ağlamaklı oluyor, sonra hemen gitmemiz için plan yapıyor. Şu anda Barselona'dan ayrılmak istemiyorum... Çok aptalca bir fikir bu!.. Nihayetinde, Barselona benim memleketim, savaş sona erdiğinden beri sadece burayı tanıdığım söylenebilir."

(Hızla bana baktı, bakışını karşıladım, çünkü o sıralarda âşık olduğunu biliyordum, bu şehirden çıkmak istememesinin gizli ve en büyük gerekçesiydi.)

Aribau sokağında, çarşafların arasında, bu konuşmanın bütün ayrıntılarını hatırlıyordum ve tam da ondan hoşlanmaya başladığım bir zamanda arkadaşımdan ayrılmak fikri beni telaşlandırdı. Bu önemli ihtiyarın –Ena'nın o zengin büyükbabası– planlarının birçok insanın hayatını etkilediğini, nice duyguya zarar verdiğini düşündüm.

Uyumadan önce düşündüğüm karmaşık hoş fikirler, zihnimde korkularımın yerine gecenin içinde boş sokakların boş imgelerinin geçmesini sağlayarak beni sakinleştirdi. Katedral'in en yüksek uykusu beni ele geçirmeye başladı.

Ena'nın annesinin, tam vedalaşırken, kısa bir an bana yönelttiği, korkuyla, tedirginlikle dolu tuhaf bakışlı gözlerinin görüntüsüyle altüst olmuş bir halde uyudum.

O gözler rüyalarımın derinliklerine işlediler ve kâbus görmeme yol açtılar.

XI

"İnatçılık etme, yeğen," dedi bana Juan. "Açlıktan öleceksin."

Beceriksiz bir okşayışla ellerini omzuma koydu.

"Hayır, sağol; ben her şeyi gayet iyi ayarlıyorum..."

Bir taraftan göz ucuyla dayıma şöyle bir baktım ve onun da işlerinin pek iyi gitmediğini gördüm. Beni sebze haşladıktan sonra kalan, soğumuş ve mutfağın bir köşesinde unutulmuş, atılmak üzere bekleyen suyu içerken yakalamıştı.

Antonia tiksintiyle bağırmıştı:

"Ay iğrenç, ne yapıyorsunuz öyle siz?"

Kıpkırmızı oldum.

"Şey bu et suyunu çok severim de ben. Atacağınızı görünce..."

Antonia'nın çığlıklarına ev ahalisi de koşup geldi. Juan iktisadi çıkarlarımızı birleştirme önerisinde bulundu. Reddettim.

Doğrusu evdeki bu yemek buluşmalarından ayrıldığımdan beri kendimi daha mutlu hissediyordum. O ay fazlasıyla para harcamış olmam ve yemek için zar zor günde bir peseta ayırabilecek olmam hiç mühim değildi: Gün ortası kışın en güzel saatiydi. Parkta ya da Katalunya meydanında güneşte dolaşmak için iyi bir saat. Arada bir, o saatte evde neler olup bittiğini zevkle düşündüğüm de oluyordu. Kulaklarıma papağanın çığlıkları ve Juan'ın küfürleri doluşuyordu. Kendi berduş özgürlüğümü yeğliyordum.

Daha önce hiç düşünmediğim incelikler ve tatlar öğrenmeye başlamıştım; mesela, kuru meyve benim için bir keşifti. Kavrulmuş bademler, daha da güzeli, kabuklarını soymak gerektiğinden

tadını daha uzun süre koruyan yer fıstıkları, bana zevk veriyordu.

İlk gün bana kalan otuz pesetayı ayın otuz gününe bölüştürecek sabrım yoktu doğrusu. Tallers caddesinde ucuz bir lokanta keşfettim, iki-üç kez orada yemek yeme gafletinde bulundum. O yemek bana hayatımda hiç yemediğim kadar iyi gelmişti, Aribau sokağında Antonia'nın hazırladıklarından sonsuz kere daha iyiydi. Enteresan bir lokantaydı. Karanlıktı, birkaç hüzünlü masası vardı. Dalgın bir garson çalışıyordu. İnsanlar yemeklerini aceleyle, birbirleriyle bakışarak ama tek bir kelime etmeden yiyip gidiyorlardı. O zamana kadar girdiğim bütün lokantalar ve kantinler, bu lokanta hariç, gürültülü patırtılı yerlerdi. Bana lezzetli gelen, kaynamış su ve ekmek kırıntılarıyla yaptıkları bir çorba veriyorlardı. Bu çorba hep aynı oluyordu, safranla sarılaştırılıyor ya da biberle kırmızı yapılıyordu; ama menüdeki adı sık sık değişiyordu. Oradan doymuş çıkıyordum, fazlasına gerek yoktu.

Sabahları ekmeği alıyordum –Antonia fırından ekmek tayınlarını anca getiriyordu– öyle sıcak ve iştah açıcıyken tamamını yiyordum. Akşamları, yemek yemiyordum, arada bir Ena'nın annesi evlerinde kalmam için ısrar etmemişse tabii. Akşamüstleri ekseriyetle Ena'yla ders çalışmaya gitme alışkanlığı edinmiştim, aile beni kendilerinden biri gibi algılamaya başlamıştı.

Gerçekten yeniden doğmuş gibi olduğumu, hiç bu denli içli dışlı olacağım bir arkadaşımın ve keyfini sürdüğüm böyle muhteşem bir bağımsızlığımın olmadığını düşündüm. Ayın son günlerini, karnımı sadece sabahları yalayıp yuttuğum tayın ekmeğimle doyurarak geçirdim –Antonia beni işte tam da o sıralarda sebze kaynattığı suyu içerken yakalamıştı–, ama bu duruma alışmaya başlamıştım, kanıt olarak da mart ayının aylığını alır almaz aynı şekilde harcadım. Parayı elime aldığımda olağanüstü bir açlık hissettiğimi, bu açlığı derhal giderebilmeyi düşünmenin ne kadar nefis ve heyecan verici bir his olduğunu hatırlıyorum. Canım her şeyden çok tatlı istiyordu. Bir kutu tatlı satın aldım ve pahalı bir sinemaya gittim. Öylesine sabırsızlanıyordum ki, ışıkların sönmesini bile beklemeden kremasından biraz yemek için kâğıttan

bir parça kopardım, bir taraftan da utanç içinde göz ucuyla etrafa bakıyordum. Perde aydınlanıp salon yarı karanlıkta kalınca, paketi açtım ve tatlıları birer birer yutmaya başladım. O âna kadar yemeğin bu kadar iyi, bu kadar olağanüstü bir şey olduğunu hiç düşünmemiştim... Işıklar tekrar yandığında, kutunun içinde hiçbir şey kalmamıştı. Yan tarafımda, göz ucuyla bana bakan ve arkadaşıyla fısıldaşan bir hanım gördüm. İkisi de gülüyordu.

Ödemelerin eksikliğinde Aribau sokağında da açlık çekiliyordu. Antonia'yı ve *Hayta*'yı kastetmiyorum. Sanırım bu ikisinin beslenmesi Román'ın cömertliği sayesinde garantiye alınmıştı. Köpek pırıl pırıl parlıyordu ve birçok kez leziz kemikler yerken görmüştüm. Hizmetçi de kendi yemeğini ayrı pişiriyordu. Ama Juan ve Gloria, hatta büyükanne ve kimi zaman bebek bile açlık çekiyordu.

Román yaklaşık iki aydır yine seyahatteydi. Gitmeden önce büyükanneme, o zamanlar elde edilmesi güç olan yoğunlaştırılmış süt ve abur cubur, çeşitli erzak bırakmıştı. İhtiyarcığın tatlarına baktığını bile görmedim. Sırra kadem basıyorlardı, sonra bir şekilde bebeğin ağzında izleri görülüyordu.

Juan beni yeniden aileye katılmaya davet ettiği gün, Gloria'yla feci şekilde kavga etti. Hepimiz atölyeden gelen çığlıklarını duyduk. Hole çıktım ve koridorun hizmetçinin siluetiyle kesildiğini gördüm, kulağını dayamıştı.

"Bütün bu saçmalıklardan bıktım usandım artık," diye bağırdı Juan, "anlıyor musun? Fırçalarımı bile yenileyemiyorum! Bu insanların hâlâ bize bir sürü borçları var. Benim anlamadığım hakkımı aramamı senin neden istemediğin."

"İyi de oğlum, sen bana hiçbir şeye karışmayacağına, işleri bana bırakacağına söz vermedin mi, şimdi sözünü geri alamazsın. Hem biliyorsun, o iğrenç tabloyu taksitle satabildiğin zaman çok mutlu olmuştun."

"Seni boğazlayacağım! Kahrolası!"

Hizmetçi zevkle iç geçirdi, bense dükkânlardan gelen kokularla dolu serin havayı içime çekmek için sokağa çıktım. Alaca-

karanlığın nemiyle boyanmış kaldırımlar, yeni yakılan sokak lambalarının ışıklarını yansıtıyordu.

Geri geldiğimde, büyükanne ve Juan akşam yemeği yiyorlardı. Juan dalgın dalgın yiyordu, büyükannem bebeği dizlerine oturtmuş, sütsüz ve şekersiz olarak içeceği kocaman malt fincanının içine ekmek ufalayarak, birbiriyle bağlantısız şeyler söyleyip duruyordu. Gloria yoktu. Benden hemen sonra o da dışarı çıkmıştı.

Ben perişan, bomboş mideyle yatağa girdiğimde o hâlâ eve dönmemişti. Hızla dünyanın açık denizlerde bir gemi gibi sallandığı ağır bir rüyaya daldım... Belki bir geminin yemek salonundaydım ve güzel bir meyve tatlısı yiyordum. Yardım isteyen çığlıklarla uyandım.

Bağıranın Gloria olduğunu, Juan'ın onu zalimce dövüyor olabileceğini anlamakta gecikmedim. Burnumu sokmanın bir işe yarayıp yaramayacağını düşünerek yatağın üstüne oturdum. Ama zengin İspanyolca kelime haznemizin en çirkin küfür ve lanetlerinin ardından çığlıklar devam ediyordu. Orada, o öfke seli içinde, Juan hayranlık uyandırıcı bir rahatlıkta ve sıklıkta İspanyolca ve Katalancayı birlikte kullanıyordu.

Durup mantomu üstüme aldım ve sonunda evin karanlığına süzüldüm. Juan'ın odasının kapalı kapısını büyükanne ve hizmetçi yumrukluyordu.

"Juan! Juan! Aç kapıyı oğlum!"

"Juan Bey, açın! Açın kapıyı!"

Küfürler arasında hakaretler duyuyorduk. Eşyalar itilip çekiliyordu. Çocuk, o da içeride kapalı, ağlamaya başladı, büyükanne umutsuzluğa kapıldı. Kapıyı yumruklamak için ellerini uzattığında iskeletimsi kollarını gördüm.

"Juan! Juan! O çocuk!"

Kapı Juan'ın bir tekmesiyle açıldı aniden ve Gloria, yarı çıplak halde, çığlıklar atarak fırlayıp çıktı. Juan ona yetişti, Gloria tırmalamaya ve ısırmaya çalışsa da, Juan onu kolunun altına alıp banyoya doğru sürükledi...

"Zavallı çocuğum!"

Beşiğin içinde ayağa kalkarak parmaklıklara tutunup ağlayan çocuğa koştu büyükanne, bağırarak... Sonra çocuğu kucağına alıp kavgaya koştu.

Juan, Gloria'yı küvete soktu, elbiselerini çıkarmadan, üzerine buz gibi su boşalttı. Kafasını öyle sert tutuyordu ki, ağzını açtığında su yutmaktan başka çaresi kalmıyordu. Bir yandan da, bize dönüp bas bas bağırıyordu:

"Haydi hepiniz yatağa! Burada ne işiniz var sizin!"

Ama biz yerimizden kımıldamadık. Büyükanne yalvarıyordu:

"Çocuğun yüzü suyu hürmetine, çocuğun yüzü suyu hürmetine! Topla kendini Juancığım!"

Birdenbire Juan Gloria'yı bıraktı –tam da direnmekten vazgeçtiğinde– ve öfkeyle üstümüze öyle bir yürüdü ki, Antonia ânında ortadan sıvıştı, köpek de kuyruğunu kıstırıp peşinden gitti.

"Sen de anne! Şu çocuğu hemen göremeyeceğim bir yere götür yoksa parçalayacağım!"

Gloria, küvetin içinde diz çöküp başını kenarına yaslayarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Ben karanlık koridorun bir köşesinde donup kalmıştım. Ne yapacağımı bilemedim. Juan beni fark etti. Şimdi artık daha sakindi.

"Hayatta bir işe yara!" dedi bana. "Havlu getir!"

Üzerindeki gömleğin altından kaburgaları görünüyordu, kemikleri takır takır seğiriyordu.

O evde çamaşırların nereye konduğunu bilmiyordum. Kendi havlumu, bir de gerekirse diye, yatak çarşaflarımdan birini getirdim. Gloria'nın zatürreye yakalanmasından korkuyordum. Ben de feci şekilde üşüyordum.

Juan, onu tek bir hareketle küvetten çıkarmaya kalkıştı, ama Gloria elini ısırdı. Juan sunturlu bir küfür savurdu ve kafasına yumruk atmaya başladı. Sonra yeniden sakinleşti, soluk soluğa kaldı.

"Cehenneme kadar yolun var, hayvan!" dedi nihayetinde ona.

Ve çekip gitti, kapıyı çarpıp ikimizi yalnız bırakarak.

Gloria'ya doğru eğildim.

"Haydi! Hemen çık oradan!"

Hâlâ hiç kımıldamadan, tir tir titriyordu, benim sesimi duyunca, kocasına hakaretler yağdırarak ağlamaya başladı. Üstünü başını çekiştirerek, küvetten çıkmasını sağlamaya çalıştığımda hiç direnmedi. Parmaklarına söz geçiremese de, göl gibi ıslanmış elbiselerini çıkarmaya çalıştı. Bedenini elimden geldiğince ovalarken, bana sıcak bastı. Sonra öyle feci bir yorgunluk çöktü ki üstüme, dizlerim titremeye başladı.

"Benim odama gel istersen," dedim ona, onu tekrar Juan'ın ellerine bırakmak imkânsız göründü gözüme.

Çarşafa sarınmış halde, dişleri takırdayarak peşimden geldi. Örtülerime sarılarak birlikte yattık. Gloria'nın bedeni buz gibi olmuştu, beni de üşütüyordu, ama ondan kaçmam mümkün değildi; ıslak saçları yastığın üstünde kan gibi yapış yapış ve koyu renkli duruyor, arada bir de yüzüme değiyorlardı. Gloria durmaksızın konuşuyordu. Olup bitenlere rağmen o kadar çok uykum vardı ki gözlerim kapanıyordu.

"Öküz... Hayvan... Onun için yaptığım onca şeyden sonra. Çünkü ben çok iyiyim kızım, çok iyi biriyim ben... Beni dinliyor musun Andrea? Adam deli. Korkuyorum. Bir gün beni öldürecek... Sakın uyuma Andreacığım... Ben bu evden kaçıp gitsem, ne dersin? Sen öyle yapardın değil mi Andrea? Benim yerimde olsan seni dövmesine izin vermezdin değil mi?.. İyi ama ben daha o kadar gencim ki, kızım... Román, bir keresinde bana gördüğü en güzel kadınlardan biri olduğumu söylemişti. Sana gerçeği söyleyeceğim Andrea. Román beni Castillo Parkı'nda resmetmişti... Ben bile tabloyu gösterdiğinde ne kadar güzel olduğunu görünce şaşakalmıştım... Ah kızım! Ben çok talihsizim, değil mi?"

Uykudan şakaklarım ağırlaşmaya başlamıştı. Arada bir, Gloria'nın daha vurgulu söylediği bir kelimeye ya da bir hıçkırışa ilgi göstermek için sıçrayarak uyanıyordum.

"Ben çok iyi biriyim, çok iyiyim... Büyükannen bile öyle söylüyor. Biraz makyaj yapmayı, birazcık eğlenmeyi seviyorum, kızım, benim yaşımda biri için doğal bu... Ablamı bile görmeme

izin verilmemesine ne diyorsun? Hem de bana annelik etmiş ablamı... Bütün bunlar ablam mütevazı diye, bir sürü ıvır zıvırı yok diye oluyor... Ama onun evinde insanların karnı doyuyor. Beyaz ekmek var kızım, güzel sosisler, jambonlar var... Ah Andrea ah! Keşke bir işçiyle evlenseymişim. İşçiler efendilerden daha iyi yaşıyorlar Andrea; sandalet giyerler ama masalarından yemek, ceplerinden para eksik olmaz. Juan'ın bir fabrika işçisi kadar parası olsun isterdim... Sana bir sır vereyim mi? Dara düştüğümüz zamanlarda birkaç kez ablam bana para vermiştir. Juan bilse beni öldürür. Román'ın tabancasıyla beni öldürürdü, biliyorum... Román'ın ona şöyle söylediğini kendi kulaklarımla duydum: 'Kendi kafanı patlatıp uçurmak ya da o geri zekâlı karının kafasını patlatmak istersen tabancamı kullanabilirsin..' Silah bulundurmanın yasak olduğunu biliyor muydun Andrea? Román kanuna karşı geliyor..."

Gloria yüzünü çevirip uyuyup uyumadığıma bakıyor. Suratı ıslak fareler gibi.

"... Ah Andrea! Bazen sadece karnımı doyurmak için ablamın evine gidiyorum, çünkü her şeyi yerli yerinde onun kızım, para da kazanıyor. Ne istersen her şey var orada... Taze tereyağı, zeytin, patates, jambon... Bir gün seni de götüreyim onlara."

Yemekten söz ettiğini duyunca gözlerimi faltaşı gibi açıp iç geçirdim. Gloria'nın ablasının kilerinde sakladığı hazineleri sayıp dökmesini dinlerken, midem iştahla beklemeye başladı. Hiç olmadığım kadar aç hissettim kendimi. Orada, yatakta yatarken, kelimelerinin uyandırdığı organizmamın vahşi arzusuyla, Gloria'ya tıpkı ruhumda müziğiyle aciz arzular uyandıran Román'a bağlandığım gibi bağlanmıştım.

Mütemadiyen konuşan Gloria'nın boyun damarlarının atışına bu kadar yakınlaşınca, delilik gibi bir şey içimdeki hayvaniliği ele geçirdi. Tıpır tıpır atan eti ısırma, çiğneme isteği. Ilık, yumuşak kanı tükürmek... Gloria'nın bedenimin öyle ürperdiğini fark etmemesine çalışarak, kendi korkunç hezeyanlarımla sarsıla sarsıla gülerek kıvrandım.

Dışarıda soğuk, camları döven su damlalarıyla kırılmaya başladı. Düşündüm de, ne zaman Gloria benimle uzun uzun konuşmaya kalksa yağmur yağıyordu. O akşam hiç bitmeyecekmiş gibi geliyordu. Uykum kaçmıştı. Gloria ansızın elini omzuna koyarak kulağıma fısıl fısıl bir şeyler söyledi.

"Duydun mu?.. Duydun mu?"

Juan'ın ayak sesleri duyuluyordu. Sinirliydi herhalde. Ayak sesleri kapımıza kadar geliyordu. Duruyor, geri gidiyorlardı. Nihayet bir kez daha geldiler ve Juan ışığı yakıp gözlerimizi kamaştırarak odaya girdi. Daha önce giydiği pantolon ve keten gömleğin üstüne yeni paltosunu da çekmişti. Saçları taranmamıştı; kocaman gölgeler yanaklarını, gözlerini görünmez hale getiriyordu. Biraz gülünç bir tipi vardı. Elleri cebinde, kafasını sallayarak ve bir tür vahşi alayla gülümseyerek odanın tam ortasında durdu.

"Evet. Ne yapıyordunuz da konuşmayı kestiniz? Benim burada olmamın ne önemi var ki? Çekinme kadın, seni yiyecek değilim... Andrea, karımın sana neler söylediğini gayet iyi biliyorum. Tablolarımın gerçek değerini istediğim için deli olduğuma inandığını gayet iyi biliyorum... Gloria'yı resmettiğim nü tablonun sadece on *duro* değerinde olduğunu mu sanıyorsun? O resmin sadece boyalarıyla fırçalarına daha fazla para harcadım ben!.. Bu hayvan, sanatımın kapı-pencere boyayan bir işçiyle aynı olduğuna inanıyor."

"Hadi git yat oğlum, can sıkma! O muhteşem tablolarınla bu saatte insanları rahatsız edip durma... Senden daha iyi resim yapanlar da gördüm, hiçbiri bu kadar böbürlenmiyordu. Beni hiç kimsenin hoşuna gitmeyeyim diye öyle çirkin resmettin ki..."

"Sabrımı taşırma. Lanet olası! Yoksa..."

Gloria, örtünün altında sırtını döndü ve ağlamaya başladı.

"Böyle yaşayamam, yaşayamam."

"Katlanmak zorunda kalacaksın, seni ahlaksız! Bir daha tablolarıma bulaşırsan seni öldürürüm... Bundan böyle tablolarımı benden başka hiç kimse satmayacak... Anladın mı? Sana söylediklerimi anladın mı? Atölyeme girmeye kalkıştığın an kafanı ya-

racağım senin! Herkes açlıktan ölsün daha iyi, Tanrı..."

Öfkesi o kadar büyüktü ki, sadece dudaklarını hareket ettirip anlamsız sesler çıkararak odanın içinde yürümeye başladı.

Gloria'nın aklına iyi bir fikir geldi. Yataktan kalktı, soğuktan tüyleri diken diken olarak kocasına yaklaştı ve sırtından iteledi.

"Haydi oğlum, Andrea'yı yeterince rahatsız ettik!"

Juan kaba bir hareketle onu reddetti.

"Andrea da tahammül etsin! Herkes tahammül etsin! Ben hepsine tahammül ediyorum."

"Haydi gidip uyuyalım."

Juan sinirli sinirli sağa sola bakmaya başladı. Çıkar çıkmaz şöyle dedi:

"Işığı söndür de yeğen uyuyabilsin..."

XII

Erkenci Akdeniz ilkbaharı ağaçların hâlâ buzlarla kaplı dallarına ışınlarını göndermeye başlamıştı. Havada neredeyse arada bir gökyüzünden sarkan şu şeffaf bulutlar kadar gözle görülür zamansız bir neşe vardı.

"Canım kırlara çıkıp ağaçlara bakmak istiyor," dedi Ena, burun kanatçıkları biraz genişlemişti. "Çam ağaçlarını görmek istiyor canım (bir fersah öteden hüzün ve çürümüşlük kokan bu şehir çınarlarını değil) ya da belki en çok denizi görmek istiyorum... Pazar günü Jaime ile kırlara gideceğim, sen de gelirsin Andrea... Öyle değil mi?"

Jaime'nin nasıl biri olduğunu neredeyse Ena kadar iyi biliyordum: Zevklerini, tembelliğini, –arkadaşımı umutsuzluğa düşüren ve eğlendiren– kederli hallerini, keskin zekâsını, onu hiç görmediğim halde gayet iyi biliyordum. Çoğu akşamüstleri, Yunanca sözlüğün üstüne eğilip ondan söz etmek için çeviriye ara verirdik. Ena neşeyle, tatlı tatlı bakan gözleriyle daha da güzelleşirdi. Arkadaşım, Jaime konusunu büyük bir sır gibi sakladığı için annesi kapıda göründüğünde derhal suspus oluverirdik.

"Evdekiler öğrenirse ölürüm. Sen bilmezsin... Ben çok kibirliyimdir. Annem beni bir yanımla, şakacı ve kötü niyetli biri olarak tanır, bundan da hoşlanır. Evdekilerin hepsi benimle ilgilenenleri savuşturma yöntemlerime gülmekten kırılırlar... Hepsi derken, büyükbabamı saymıyorum tabii; bu yaz flört ettiğim saygıdeğer ve zenginler zengini bir beyefendiyi geri püskürttüğüm-

de büyükbabama neredeyse inme iniyordu... Zira erkeklerin bana âşık olmasından hoşlanıyorum, biliyor musun? Onların içine bakmak hoşuma gidiyor. Düşünmek... Düşünceleri ne tür fikirlerden oluşuyor? Bana âşık olduklarında neler hissediyorlar? Aslına bakarsan bunun için akıl yürütmek biraz sıkıcı bir oyuna dönüşüyor, çünkü çocukça kurnazlıkları oluyor, hep aynı şeyler. Yine de, onları avucumun içinde tutmak, kendi ağlarıyla başlarına çorap örmek, kedinin fareyle oynadığı gibi oynamak çok keyifli... Neyse işte, arada bir bana eğlenme fırsatı çıkıyor, zira erkekler budalalar ve benden pek hoşlanıyorlar... Bizim evdekiler benim asla âşık olmayacağımdan eminler. Şimdi aptal aptal, hevesle ortaya çıkıp Jaime'yi takdim edemem onlara... Üstelik teyzeler, halalar, amcalar, dayılar herkes karışırdı işin içine... onu büyükbabama nadide bir böcekmiş gibi göstermem gerekirdi... sonra zengin olduğu için onu onaylarlardı, ama servetini yönetmek konusunda tek bir şey bilmediğinden umutsuzluğa düşerlerdi. Her birinin neler söyleyeceğini biliyorum. Her gün eve gelmesini isterlerdi... Beni anlıyorsun, değil mi Andrea? Sonunda Jaime'ye tahammül edemez hale gelirdim. Eğer olur da evlenirsek, o zaman söylemekten başka çarem kalmaz, ama henüz söyleyemem. Kesinlikle söylemem."

"Neden sizinle kırlara gelmemi istiyorsun ki?" dedim, şaşkın şaşkın.

"Anneme bütün gün seninle olacağımı söyleyeceğim... Doğru olması her zaman daha iyi sonuç verir. Sen beni hiç rahatsız etmezsin, hem Jaime de seni tanıdığına memnun olacaktır. Göreceksin. Ona senden öyle çok söz ettim ki."

Jaime'nin, Jaime Huguet'in tarihi resimler serisinin ortadaki parçasında resmettiği Aziz George'a benzediğini biliyordum. Aziz George'un Prens Viana'nın portresi olduğu tahmin ediliyordu. Ena bunu birçok kez söylemişti bana, ikimiz birlikte bu tablonun etajerinin üstüne koyduğu bir fotoğrafına bakmıştık. Jaime'yi gördüğümde gerçekten benzediğini fark ettim, yüzündeki o aynı zarif keder beni etkiledi. Güldüğünde benzerlik şaşırtıcı bir şekilde gözden kayboluyor, tablodakinden çok daha yakışıklı ve canlı

oluyordu. Bizi, kimselerin gitmediği o mevsimde deniz kıyısına götürme fikrinden memnun olmuşa benziyordu. Kocaman bir arabası vardı. Ena kaşlarını çattı.

"Alkollü benzin koyarak arabayı bozdun."

"Evet, ama o sayede sizi istediğiniz yere götürebiliyorum."

Mart ayında her pazar, nisan ayında da birkaç pazar çıktık. Dağdan çok sahile gidiyorduk. Hatırlıyorum da kumlar aralıksız yağan kış yağmurlarının neden olduğu su yosunlarıyla kirlenmişti. Ena'yla ben buz gibi soğuk suyun kenarında, bize değdiğini hissettiğimizde çığlıklar ata ata çıplak ayakla koşuyorduk. Son gün artık hava neredeyse sıcaktı, denize de girdik. Ena hareketlenmek için kendi icadı olan bir dans yaptı. Ben, Jaime'nin yanında kuma uzanmıştım, arkasındaki köpük köpük masmavi Akdeniz'in önünde beliren hatlarıyla yaptığı komiklikleri izliyorduk. Sonra gülerek bize doğru geldi, Jaime onu öptü. Onun bir an yaldızlı kirpiklerini kapatarak Jaime'ye yaslandığını gördüm.

"Seni öyle seviyorum ki!"

Bu sözleri sanki büyük bir keşif yapıyormuşçasına, hayretler içinde kalarak söyledi. Jaime hem heyecanlı hem de şaşkın bir halde gülümseyerek bana baktı. Ena da bana baktı ve elini uzattı.

"Seni de öyle, canımın içi... Sen benim kız kardeşimsin. Sahiden Andrea. Baksana... Jaime'yi senin gözünün önünde öptüm!"

Akşam sahil yolundan döndük. Karanlıkta olağanüstü bir dantel gibi üst üste binen dalgaları ve uzaktaki gemilerin gizemli ışıklarını seyrediyordum.

"Sizin kadar sevdiğim sadece bir kişi daha var. Belki ikinizi toplam sevdiğimden daha çok sevdiğim biri... ya da belki öyle değildir Jaime, belki onu seni sevdiğim kadar sevmiyorumdur... Bilmiyorum. Öyle bakma bana, arabayı devireceksin. Bazen kimi daha çok sevdiğim kuşkusu içimi kemiriyor, seni mi yoksa..."

Dikkat kesilmiş dinliyordum.

"Bak canım," dedi Jaime, sesinden çocukça bir huysuzluğa varan müthiş öfkeli bir alay sezinleniyordu, "artık bize onun adını söylemeye başlamanın zamanı gelmedi mi?"

"Yapamam." Birkaç dakika suskun kaldı. "Size bunu hayatta söyleyemem. Sizden sakladığım bir sırrım da olabilir."

Ne eşsiz günlerdi! Bütün bir hafta gün o günler için doğuyordu sanki. Erkenden çıkıyorduk, Jaime bizi arabasıyla uygun bir yerde bekliyordu. Şehir arkamızda kalırdı, çevresine isten kararmış çok katlı evlerin toplandığı fabrikaların güçlü gölgesiyle, hüzünlü arka mahallelerden geçerdik. Güneşin ilk ışıklarıyla bu siyahımtırak evlerin camları etrafa elmas gibi pırıltılar saçardı. Israrcı ve boğuk sesli fabrika düdüğünden ürken kuş sürüleri çığlık çığlığa telgraf tellerinden kalkardı.

Ena Jaime'nin yanında otururdu. Ben, arkada, dizlerimin üstünde, koltukta arkama döner; biz uzaklaştıkça bir canavar sürüsü gibi uyanan ve yayılan o şekilsiz, olağanüstü kitleyi, yani Barselona'yı seyrederdim. Arada bir Ena da Jaime'yi bırakır, bu tabloyu seyrederek benimle bu konuda sohbet etmek için yanıma atlardı.

Haftanın hiçbir günü Ena, pazar günleri dönüştüğü bu çılgın, neşeli, neredeyse çocuksu kıza benzemiyordu. O, benim –ki aslında kır kökenliydim– doğanın daha önce hiç düşünmediğim yeni bir anlamını görmemi sağlamıştı. Yaşamsal sularla dolu nemli çamurun kalp atışlarını, henüz açılmamış tomurcukların sırlarla dolu hislerini, kumlara serilip kalmış su yosunlarının melankolik cazibesini, denizin gücünü, şiddetini, göz kamaştıran büyüsünü tanıtmıştı.

"Tarih yapma!" diye bağırırdı bana umutsuzlukla, Latin denizinde Fenikelilerin ve Yunanlıların hatıralarını gördüğümde. Denizi tuhaf gemilerce yarılıp geçilirken (öyle durgun, göz kamaştırıcı ve masmavi) hayal ederdim.

Ena âşık olunan kişiyi sarıp sarmalayan o hazla yüzerdi. Ben çok az insana bahşedilen bir mutluluğun keyfini çıkarıyordum: genç bir âşık çiftin çevrelerine yaydığı, dünyayı daha fazla titreten, yürek çarpıntılarını daha fazla çınlatan ve kokular saçan, dünyayı daha sonsuz, daha derin yapan bu neredeyse elle tutulan halenin içine sürüklenme mutluluğunun.

Öğleleri sahil boyunca uzanan lokantalarda yemek yer ya da açık havada, çam ağaçlarının altında akşamüstü kahvaltısı yapardık. Bazen yağmur da yağardı. O zaman Ena'yla ben Jaime'nin yağmurluğunun altına sığınırdık, o da hiç telaşlanmadan ıslanırdı... Birçok akşamüstü onun kazağını ya da yün yeleğini giymişimdir. Baharın hainliğine önlem olarak arabasında bir sürü bu tür şey bulundururdu. Öte yandan, o yıl hava hep harikaydı. Mart ayında elimiz kolumuz çiçeklenmiş badem ağacı dallarıyla dolu döndüğümüzü hatırlıyorum, ardından mimozalar sarı sarı açmaya ve bahçe duvarları üstünde titreşmeye başladılar.

Ena sayesinde hayatıma giren bu ışık pırıltıları, haftanın diğer günleri ruhumu koyulaştıran karanlık renkle kekremsileşiyordu. Kastettiğim artık hayatımı pek etkilemeyen Aribau sokağındaki olaylar değil, kronikleştiğinden artık neredeyse hiç hissetmediğim bir açlıkla fazlasıyla bilenmiş sinirlerimin kavrama yeteneğimi köreltmesi. Bazen eften püften şeyler için Ena'ya kızardım. Çileden çıkmış halde evinden çıkıp giderdim. Sonra tek kelime etmeden geri döner, yanı başında çalışmaya koyulurdum. Ena anlamamış gibi davranırdı ve nasılsak öyle devam ederdik. Bazen kenar mahallelerde dolaştığımda ya da akşamları baş ağrısı beni uyutmadığında geçsin diye yataktan çıkıp düşüncelere daldığımda, bu sahneleri hatırlamak dehşetle ağlatırdı beni. Juan'ı düşünürdüm, birçok durumda kendimi ona benzetirdim. Yine de gıda eksikliği nedeniyle isterik olduğumu düşünmek aklıma bile gelmezdi. Aylığımı aldığımda bir dolu çiçek alıp Enalara gider, büyükanneme tatlılar alırdım, bir de yiyecek kıtlığı zamanları için sakladığım, beni canlandıran ve ipsiz sapsız proje hayalleri kurmama yardımcı olan sigara satın alma alışkanlığı edinmiştim. Román seyahatten geri döndüğünde, bu sigaraları bana o tedarik eder, hediye ederdi. Ben evin içinde dolaşırken, mutfak kapısında durup koku almaya çalışırken ya da saatlerce gözlerim açık yatakta uzanırken kendine has bir gülümsemeyle beni izlerdi.

Ena'ya öfkelendiğim bir akşamüstü kızgınlığım uzun süre geçmedi. Kaşlarım çatık, içimden uzun uzun, heyecanlı bir mo-

nolog geçirerek yürüyordum. "Bir daha hiç evine gitmeyeceğim." "O tepeden bakan gülümsemesinden bıktım usandım." "Bir kez daha iki dakika sonra geri döneceğimden emin, alaycı gözlerle beni izledi." "Arkadaşlığından vazgeçemeyeceğimi sanıyor. Yanılıyor!" "Herkesle yaptığı gibi benimle de oynuyor (diye düşündüm haksızlık ederek) anne babasıyla, kardeşleriyle, onunla sevişen zavallı çocuklarla, umut verip sonra acı çektiklerini görmekten zevk aldığı kişilerle oynadığı gibi..." Gittikçe arkadaşımın Makyavelist karakteri belirgin hale geliyordu. Gözümde en ufak bir değeri kalmamıştı neredeyse... Eve her zamankinden daha erken geldim. Sinirle ve handiyse ağlayarak ders notlarımı düzenlemeye koyuldum zira kendi el yazımı çözemiyordum. Okul çantamın dibinden, serbest hayatımın başladığı o ilk gece Katedral'i kuşatan gölgeler arasında karşılaştığımızda Gerardo'nun verdiği kartvizit düştü.

Gerardo'nun hatırası bir an dikkatimi dağıttı. Onu kendisiyle dışarı çıkmak ve Barselona'nın resimlere konu olabilecek köşelerini dolaşmak için arayacağıma söz vermiş olduğumu hatırladım. Bunun beni belki düşüncelerimden uzaklaştırabileceğini düşündüm, fazla üzerinde durmadan telefon numarasını çevirdim. Beni ânında hatırladı ve ertesi gün öğleden sonra buluşmak üzere sözleştik. Sonra vakit çok erken olmasına rağmen yattım ve sanki büyük bir işin yorgunluğunu üzerimden atıyormuşum gibi, balkonun parmaklıkları arasından sokak ışıklarının doğuşunu seyrede seyrede ağır bir uykuya daldım.

Uyandığımda olayların akışında kötü giden bir şeyler varmış gibi geldi bana. Biri bana Angustias'ın geri döneceğini söylese hissedeceğime benzer bir duygu içindeydim. O gün görünüşte diğer günlere benzeyen, bütün günler gibi zararsız ama birdenbire incecik bir çizginin hayatımızın akışını yeni bir döneme dönüştüreceği günlerden biriydi.

Sabah, aptalca bir inatla, Ena'yı görmemek için üniversiteye gitmedim, oysa geçen her saat arkadaşıma öfkelenmiş olduğum için üzülüyor, onun en iyi özelliklerini ve bana samimi davranış-

larını hatırlıyordum. O zamana kadar rastladığım tek kendiliğinden ve çıkarsız şey buydu.

Öğleden sonra Gerardo beni almaya geldi. Evin kapısının önünde beklediği için o olduğunu anladım; hep yaptığı gibi, ellerini cebinden çıkarmadan hemen bana yöneldi. Kaba yüz hatları hafızamdan tamamen silinmiş. Artık ne kabanı ne de şapkası vardı. İyi kesimli gri bir takım giymişti. Sonuçta uzun boylu, güçlü kuvvetli biriydi, saçları Afrikalılara benziyordu.

"Merhaba, güzelim!" dedi bana. Sonra, sanki köpekmişim gibi bir baş hareketiyle: "Gidelim!"

Biraz gözüm korktu.

Yan yana yürümeye koyulduk. Gerardo onu tanıdığım günkü kadar çok konuşuyordu. Adım başı okuduğu kitaplara göndermede bulunarak kitap gibi konuştuğunu fark ettim. Bana zeki biri olduğumu söyledi, kendisi de öyleymiş. Sonra, kadın zekâsına inanmıyormuş. Daha sonra Schopenhauer demiş ki...

Bana Liman'a mı yoksa Montjuich parkına mı gitmeyi tercih ettiğimi sordu. "Fark etmez, ikisi de olur," dedim. Yanında çıt çıkarmadan yürüyordum. Karşıdan karşıya geçerken kolumu tutuyordu. Exposición bahçelerine kadar Cortes caddesi boyunca yürüdük. Oraya varınca eğlenmeye başladım, zira mavi öğleden sonra, sarayın kubbelerinde ve çeşmelerin beyaz fıskıyelerinde ışıl ışıl parlıyordu. Yığınlarca ilkbahar çiçeği rüzgâra başkaldırıyor, alev alev renkleriyle onu istila ediyordu. Kocaman parkta patikaların içinde kaybolduk. Küçük bir meydanda –yaprakları çentik çentik servilerle koyu yeşil olmuş– suya akseden bembeyaz bir Venüs heykeli gördük. Biri dudaklarını gelişigüzel bir biçimde kırmızıya boyamıştı. Öfkelenerek Gerardo'yla birbirimize baktık, o an bana çok sevimli geldi. Mendilini ıslattı, güçlü bedeniyle bir sıçrayışta heykele çıktı ve tamamen temizleninceye kadar mermer dudakları ovaladı durdu.

Sohbetimiz o andan itibaren daha samimi oldu. Uzun bir gezinti yaptık. Gerardo bol bol kendinden söz etti bana, sonra Barselona'daki durumum hakkında bilgi almak istedi.

"Demek yapayalnızsın ha? Annen baban olmadığına göre?"

Gözüme yeniden can sıkıcı görünmeye başlamıştı.

Miramar'a doğru gittik, şarap rengi yansımaları olan akşam alacasında, Akdeniz'i seyretmek için lokantanın terasına yaslanmıştık. Büyük liman, onu kuşbakışı kucaklayan gözlerimizin önünde küçücük görünüyordu. İç limanlarda, savaşta batan gemilerin oksitlenmiş iskeletleri su üstüne çıkıyordu. Sağ yanımızda, Güneybatı Mezarlığının servilerini ve neredeyse denizin açık ufkundan gelen bir hüzün kokusu sezinliyordum.

Hemen yakınımızda, terastaki küçük masalarda birkaç kişi bir şeyler atıştırıyordu. Gezinti ve tuzlu hava, o hep tetikte bekleyen boğuk açlık hissini harekete geçirmişti. Üstelik yorgundum. Tamahkâr gözlerle iştah açan yiyecekleri ve masaları gözden geçirdim. Gerardo bakışlarımı takip etti ve sanki olumlu bir cevap verirsem korkunç bir kabalık olurmuş gibi küçümseyici bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Bir şey yemek istemiyorsun, değil mi?"

Ve kolumdan tutup harika bir manzara göstereceği bahanesiyle beni tehlikeli bölgeden uzaklaştırdı. O anda gözüme iğrenç göründü.

Bir süre sonra, denize sırtımızı dönmüş, aşağıda gözlerimizin önüne serilmiş görkemli şehri seyrediyorduk.

Gerardo gururla bakıyordu şehre.

"Barselona! Bunca kibir, bunca zenginlik, elbette zor olacak yaşamak orada!" dedi dalgın dalgın.

Sanki bana bir itirafta bulunuyormuş gibi söylemişti, birden etkilendiğimi hissettim, çünkü biraz önceki kabalığını ima ettiğini sandım. O zamanlar anlayabildiğim nadir şeylerden biri, hangi kılıkta olursa olsun yoksulluktu: Gerardo'nun iyi kumaştan, ipekli gömleği altında bile olsa... Fevri bir hareketle elimi elinin üstüne koydum, o da sıcaklığını bana geçirerek elimi sıktı. O an nedenini bilmeksizin içimden ağlamak geldi. Beni saçlarımdan öptü.

Ansızın kaskatı kesildim, ama yanından uzaklaşmadım. O zamanlar –utanmazmışım gibi davranmama rağmen– bu tür mese-

lelerde budalaca saftım. Beni hiçbir erkek öpmemişti, bunu yapacak ilk kişiyi diğerlerinin arasından kendimin seçeceğine güveniyordum. Gerardo saçlarıma şöyle bir dokunmuştu. Bu durum aynı duyguyu hissettiğimiz için gerçekleşmişti, öfkeyle onu reddederek gülünç duruma düşecektim. Tam o esnada yumuşakça beni tekrar öptü. Alacakaranlıkta olduğu gibi yüzümün gölgelendiği tuhaf hissine kapıldım, kalbim sanki bu okşayışlara tahammül etme mecburiyetim varmış gibi, aptalca bir kararsızlıkla çılgınlar gibi atmaya başladı. Bana kalırsa başına sıra dışı bir şey gelmiş, birdenbire bana âşık olmuştu. Zira o zamanlar onun sadece spermleri için doğan ve bir kadının yanında bundan başka bir davranış bilmeyen sayısız erkekten biri olduğunu fark edemeyecek kadar sersemdim. Beyni ve yüreği daha fazlasını başaramazdı. Gerardo aniden beni kendine doğru çekti ve dudaklarımdan öptü. Sıçrayarak onu ittim, şişman dudaklarının sıcaklığı ve tükürük yüzünden içimden bir tiksinti dalgası yükseldi. Onu bütün gücümle ittim ve koşmaya başladım. Peşimden geldi. Beni bulduğunda hafifçe titreyerek toparlanmaya çalışıyordum. Belki de elini sıkmamı bir tür aşk işareti sanmış olabileceği geldi aklıma.

"Affedersin Gerardo," dedim ona büyük bir saflıkla, "ama, bak... ben seni sevmiyorum. Sana âşık değilim ben."

Her şeyi ona tatmin edici bir biçimde açıklamış olduğum için kendimi hafiflemiş hissettim.

Kendine ait bir şeyi geri alan biri gibi kolumdan tuttu ve bana öyle kaba, öyle küçümseyici bir bakışla baktı ki kanım dondu.

Daha sonra, geri dönerken bindiğimiz tramvayda bütün bu olanlardaki tavrım, yalnız ve çılgın dolaşmanın uygunsuzluğu, erkek çocuklarla tek başıma dışarı çıkmama konularında babaca nasihatler verip durdu. Sanki Angustias teyzemi dinliyormuşum gibi geldi bana.

Bir daha onunla çıkmayacağıma söz verdim, bir süre dalgınlaştı.

"Yok küçüğüm, olmaz, ben farklıyım. Baksana sana nasihat ediyorum... Ben senin en iyi arkadaşınım."

Kendinden çok memnundu.

Hayal kırıklığı yaşıyordum, tıpkı eski okulumda iyi bir rahibenin kızarıp bozararak, artık küçük bir kız olmadığımı, kadın olduğumu söylediği gün olduğu gibi. Gereksiz yere rahibeciğin sözlerini hatırlıyordum: "Korkulacak bir şey yok, bu bir hastalık değil, Tanrı'nın gönderdiği doğal bir şey..." Şöyle düşünüyordum: "Beni ilk kez öpen bu aptal adam olduğuna göre... bu da önemli bir şey olmayabilir..."

Evin merdivenlerini yorgun argın çıktım. Hava tamamen kararmıştı. Antonia kapıyı yapmacık bir sevgi gösterisiyle açtı.

"Sarışın genç bir hanım sizi aradı."

Zayıf ve üzgün bir durumda olduğumdan, içimden neredeyse ağlamak geldi. Ena, benden daha iyiydi, beni aramaya gelmişti.

"Salonda, Román Bey'le birlikte," diye ekledi hizmetçi. "Bütün bir öğleden sonrayı orada geçirdiler..."

Bir an durup düşündüm. "Nihayet hep istediği gibi Román'la da tanıştı," dedim. "Acaba nasıl buldu?" Nedenini pek bilmediğim derin bir öfke bu merakımın yerini aldı. Tam o esnada Román'ın piyano çalmaya başladığını işittim. Hızla salonun kapısına gittim, iki kere vurdum ve *içeri girdim.* Román kaşlarını çatarak, ânında piyano çalmayı bıraktı. Ena çarpık koltuklardan birinin koluna uzanmıştı, uzun bir rüyadan uyanıyor gibiydi.

Piyanonun üstünde, o odada uyuduğum gecelerden kalma bir mum yanıyordu, titreye titreye yukarı doğru uzanan alevi içerdeki tek ışıktı.

Üçümüz bir an birbirimize bakakaldık. Sonra Ena bana koştu ve beni kucakladı. Román bana sevgiyle gülümsedi ve ayağa kalktı.

"Sizi yalnız bırakayım, ufaklıklar."

Ena ona elini uzattı, hiç konuşmadan birbirlerine baktılar. Ena'nın gözleri karanlıkta kedi gözü gibi ışıl ışıl parlıyordu. İçime bir korku düşmeye başlamıştı. Tenimin üstünde buz gibi bir şey vardı. İşte o an saç teli gibi incecik bir çizginin hayatımı parçaladığı, bir bardak gibi paramparça ettiği hissine kapıldım. Gözleri-

mi yerden kaldırdığımda Román gitmişti. Ena bana şöyle dedi.

"Ben de gidiyorum. Çok geç oldu... Seni beklemek istedim zira bazen öyle çılgın şeyler yapıyorsun ki, o kadar olur... Neyse, hoşça kal... Hoşça kal Andrea..."

Son derece gergindi.

XIII

Ertesi gün üniversitede görüşmekten kaçan Ena oldu. Ders aralarında onunla birlikte olmaya o kadar alışmışım ki nereye gideceğimi, ne yapacağımı şaşırdım. Son saatte yanıma yaklaştı.

"Bu akşamüstü eve gelme Andrea. Ben çıkmak zorundayım... En iyisi bugünlerde ben sana haber verinceye kadar gelme sen... Ben sana haber vereceğim. Halletmem gereken bir konu var... Sözlüklere bakmaya gelebilirsin..." (Zira bende metinler olmadığı gibi, Yunanca ve Latince sözlüklerim de yoktu, liseden beri kullandığım sözlüklerse küçük ve kötüydü: Çevirileri hep Ena'yla yapardım.) "Kusura bakma," diye devam etti bir an durduktan sonra, yüzünde mahcup bir gülümsemeyle, "sözlükleri sana ödünç veremeyeceğim... Ne can sıkıcı! Ama sınavlar yaklaştığından, geceleri çeviri yapmaya ara veremem... Gelip kütüphanede çalışmak zorunda kalacaksın... İnan ki çok üzülüyorum, Andrea."

"Sıkma canını, kızım!"

Bir önceki akşamüstü hissettiğim baskının aynısını hissettim yine. Ama artık bir önsezi değildi bu, kötü bir şeyler olduğu kesindi. Her durumda Ena'nın Román'a bakışını gördüğümde hissettiğim o sinir titremesi, gittikçe daha az acı veriyordu.

"Peki... ben hemen gidiyorum Andrea. Seni bekleyemem çünkü Bonet'ye söz vermiştim... Ah! Bak Bonet orada beni çağırıyor. Hoşça kal hayatım."

Aceleyle de olsa, alışkanlığının tersine, bu kez beni yanaklarımdan öptü, geri dönüp beni ikaz ettikten sonra gitti.

"Ben sana söyleyinceye kadar sakın bizim eve gelme... Beni

evde bulamazsın, anladın mı? Boş yere gelmeni istemem."

"Merak etme."

Onu en az sevdiği âşıklarından birinin eşliğinde çıkarken gördüm, hem de ışıl ışıl parıldadığı o günde.

O günden sonra günlerimi Ena'sız geçirmek zorunda kaldım. Pazar günü geldi, Ena beklediğim haberi vermemiş, bana üniversitede uzaktan el sallamakla ve gülümsemekle yetinmiş, Jaime'yle gezimiz hakkında da tek kelime etmemişti. Hayatım yine yalnız geçmeye başlamıştı. Çaresi olmayan bir şey gibi göründüğünden, boyun eğerek kabullendim. İşte o zaman büyük aksiliklere gündelik hayatın ufak tefek önemsiz şeylerinden çok daha iyi dayanıldığını fark etmeye başladım.

Gloria evde ilkbaharı –her seferinde daha fazla koku sürerek– onda daha önce hiç görmediğim kadar büyük bir sinirlilikle karşılıyordu. Sık sık ağlamaklı oluyordu. Büyükannem bana büyük bir sır verirmiş gibi, onun yine hamile olmasından korktuğunu söylemişti.

"Başka zaman olsa bunu sana söylemezdim... Zira sen daha küçücük bir kızsın. Ama şimdi, savaştan sonra..."

Zavallı ihtiyar sıkıntılarını kime anlatacağını bilemiyordu.

Elbette böyle bir şey olmadı. Nisan-mayıs aylarının havası kışkırtıcı olur, coşturur ve yılın en sıcak günlerinden daha çok yakar, olup biten buydu işte. Aribau sokağındaki ağaçlar –o şehirli ağaçlar ki, Ena'ya kalırsa çürümüş gibi, bitki mezarlığı gibi kokuyorlardı– incecik, neredeyse şeffaf yaprakçıklarla doluydu. Gloria, pencereden asık suratla bütün bu neşeli görüntüyü izliyor ve iç geçiriyordu. Bir gün baktım yeni elbisesini yıkıyor, yakasını değiştirmek istiyormuş. Umutsuzluğa düşüp elbiseyi yere fırlattı.

"Böyle şeyler yapmayı bilmiyorum!" dedi. "Hiçbir işe yaramıyorum!"

Hiç kimse ondan bunu yapmasını istememişti. Odasına kapandı.

Román'ın keyfi yerinde görünüyordu. Hatta bazı günler tenezzül edip Juan'la bile konuşurdu. O zaman Juan'ın tavırları de-

ğişir, her şeye gülüp dururdu. Erkek kardeşinin sırtını sıvazlardı. Sonra bütün bunların sonucu olarak karısıyla korkunç kavgalar ederlerdi.

Bir gün Román'ın piyano çaldığını duydum. Bildiğim bir şey çalıyordu. Tanrı Xochipilli onuruna bestelediği ilkbahar şarkısını. O şarkı, ona kalırsa, kendisine uğursuzluk getiriyordu. Gloria girişin karanlık bir köşesinden dinlemeye çalışıyordu. İçeri girdim, piyanonun tuşları üzerindeki ellerine bakmaya başladım. Sonunda, biraz öfkeyle müziği kesti.

"Bir şey mi istiyorsun ufaklık?"

Román da bana farklı davranıyor gibiydi.

"Geçen gün Ena ile sen nelerden söz ettiniz, Román?"

Şaşırmış görünüyordu.

"Havadan sudan sanırım. Sana ne dedi ki?"

"Bana hiçbir şey söylemedi. O günden beri arkadaş değiliz."

"Bak, ufaklık... Benim sizin aptalca okullu hikâyelerinizle bir alakam yok... Daha o kadar düşmedim."

Çekip gitti.

Özellikle akşamüstleri geçmek bilmiyordu. Eskiden akşamüstlerini notlarımı düzenlemekle geçirirdim, sonra güzel bir yürüyüş yapardım, saat yediden önce Enaların evine gitmiş olurdum. Ena her gün öğle yemeğinden sonra Jaime'yle görüşürdü, fakat o saatte benimle çeviri yapmak için eve dönerdi. Bazı günler bütün bir öğleden sonrayı evde geçirirdi, işte o zaman üniversite çetesiyle orada toplanırdık. Edebi kızamık geçiren çocuklar, bize şiirlerini okurlardı. En sonunda Ena'nın annesi birkaç şarkı okurdu. Böyle günlerde akşam yemeğine de kalırdım. Bütün bunlar artık geçmişte kalmıştı (bazen hayatımın unsurlarının nasıl ortaya çıktıklarını ve hep tam değişmeyeceklerini farz ettiğim sırada nasıl da çözülüp kaybolduklarını düşününce mahvoluyorum). Ena'nın evindeki arkadaş toplantıları gittikçe yaklaşan ders yılı sonunun tehditkâr gölgesi yüzünden sona ermişti. Ena ile aramızda artık evlerine tekrar gitmem meselesi konuşulmuyordu bile.

Bir öğleden sonra üniversite kütüphanesinde Pons ile karşı-

laştım. Beni gördüğüne çok sevindi.

"Buraya sık gelir misin? Daha önce seni hiç görmüyordum."

"Evet, çalışmaya geliyorum... Kitaplarım yok da..."

"Ciddi mi? Ben sana benimkileri ödünç vereyim. Yarın getiririm."

"Ya sen?"

"İhtiyaç duyduğumda senden isterim."

Bir sonraki gün, Pons üniversiteye elinde hiç açılmamış, yepyeni kitaplarla geldi.

"Bunlar sende kalabilir... Bu yıl evden metinleri iki takım almışlar."

Öyle utanmıştım ki içimden ağlamak geldi. Ama Pons'a ne diyecektim? Çok hevesli görünüyordu.

"Artık Ena'nın arkadaşı değil misin?" diye sordu bana.

"Arkadaşıyım, ama daha az görüyorum, sınavlar yüzünden..."

Pons çok çocuksu bir oğlandı. Ufak tefek ve zayıftı, gözlerine tatlılık veren upuzun kirpikleri vardı. Bir gün üniversitede karşılaştığımızda feci şekilde heyecanlıydı.

"Bak Andrea, dinle... Sana daha önce söylememiştim çünkü kızları götürmemize izin yoktu. Fakat ben senden o kadar çok söz ettim, farklı olduğunu söyledim ki... sonunda Guíxols dediğimiz arkadaşım kabul etti, anlıyor musun?"

Guíxols diye birinden söz edildiğini hiç duymamıştım.

"Hayır, nereden anlayayım?"

"Ah! Haklısın. Sana arkadaşlarımdan bile hiç söz etmemiştim... Bunlar buradan, üniversitedenler, aslında arkadaşım değiller. En başta Guíxols, Iturdiaga denilen çocuk var... Sonuçta, tanıyacaksın hepsini. Hepsi sanatçı, yazar, ressam... tamamen bohem bir dünya. Tamamen resimsel. Orada toplumsal konvansiyonlar yok... Pujol, Guíxols'un bir arkadaşı... benim de arkadaşım tabii... atkı takar, saçları da uzundur. Harika bir tiptir... Oldukça genç bir çocuk olan ressam Guíxols'un atölyesinde toplanıyoruz... Yani, sanatçı olarak gençtir demek istiyorum, bunun haricinde artık yirmi yaşında, ama müthiş yetenekli. Şimdiye kadar oraya hiç-

bir kız gitmedi. Tozdan korkmalarından ve bütün kızların yaptıkları gibi saçma sapan konuşmalarından korkuyorlar. Ama onlara senin hiç makyaj yapmadığını ve koyu tenli, açık renk gözlü olduğunu söylediğimde ilgilerini çekti. Ve sonuç olarak, seni bu öğleden sonra oraya götürmemi istediler. Atölye eski mahallede..."

Bu baştan çıkarıcı daveti reddetmek aklımın ucundan bile geçmedi. Haliyle, ona takıldım.

Eski sokaklarda epeyce dolaşarak yürüye yürüye gittik. Pons mutlu görünüyordu. Bana karşı hep olağanüstü sevimli olmuştur.

"Santa María del Mar kilisesini bilir misin?" dedi bana Pons.

"Hayır."

"İstersen bir dakika içeri girelim. Tam bir Katalan gotik örneği olduğunu söylerler. Ben muhteşem bulurum. Savaş sırasında yakmışlar..."

Santa María del Mar, tuhaf kuleleri, eski evlerle çevrili küçük taşlarla döşenmiş meydancığıyla istisnai bir güzellikte belirdi gözlerimin önünde.

Pons şapkasını bana verdi, başıma takmak için tersini çevirdiğimi görünce gülümsedi. Sonra içeri girdik. Kilisenin nefi büyük ve serindi, içeride birkaç dindar kadın dua ediyordu. Bakışlarımı yukarı çevirdim ve pencerelerde, alevlerden kararmış taşlar arasındaki kırık vitrayları gördüm. Bu şiir dolu haraplık, mekânı daha da anlamlı kılıyordu. Bir süre orada kaldık, sonra karanfil ve katırtırnağı satıcılarının olduğu yerin bitişiğindeki bir yan kapıdan dışarı çıktık. Pons güzel kokulu, kırmızı-beyaz küçük karanfil demetleri aldı bana. Neşe dolu bakışlarla heyecanımı seyrediyordu. Sonra Guíxols'un atölyesinin bulunduğu Montcada sokağına kadar bana rehberlik etti.

Üzerinde taştan bir armanın çıkıntı yaptığı geniş büyük bir avlu kapısından içeri girdik. Avluda arabaya bağlı bir at sakin sakin otluyor, tavuklar bir huzur izlenimi yaratarak yemleniyordu. Malikâne ve çıktığımız gürültülü taştan merdiven tam oradan ayrılıyordu. En üst katta, Pons kapıda asılı duran küçük bir ipi çekerek kapıyı çaldı. Uzaktan küçük bir çan sesi duyuldu. Kapıyı,

Pons'un ancak omuzlarına kadar geldiği bir çocuk açtı. Onun Guíxols olabileceğini düşündüm. Pons ile ikisi coşkuyla kucaklaştılar. Pons bana şöyle dedi:

"İşte karşında Iturdiaga, Andrea... Bu adam Becquer'in izlerini takip ederek bir hafta geçirdiği Veruela manastarından yeni döndü."

Iturdiaga aşağı doğru bakıp beni inceledi. Uzun parmaklarının arasına bir pipo sıkıştırmıştı, şöyle bir baktım da güçlü görüntüsüne rağmen bizim kadar genç biriydi.

Onun kılavuzluğunda bomboş, köhne odaların bulunduğu uzun bir labirenti geçerek Guíxols'un atölyesi olan odaya geldik. Büyük, aydınlık, çeşitli mobilyalarla dolu –sandalyeler, koltuklar–, içine –bir çiçek demeti gibi– bir sürü boya fırçası yerleştirilmiş bir bardağın durduğu küçük bir sehpa ve büyük bir kanepe vardı.

Dört bir tarafta Guíxols'un eserleri görülüyordu: Şövalelerde, duvarda, yerde ya da mobilyaların üstüne atılmış halde...

İki-üç çocuk orada toplanmışlardı, beni görür görmez ayağa kalktılar. Guíxols sporcu tipli bir çocuktu. Güçlü ve çok neşeli, müthiş sakin, Pons'un neredeyse tam tersi. Diğerlerinin arasında ünlü Pujol'u gördüm, atkısıyla ve her şeyiyle feci şekilde utangaç biriydi. Daha sonra tablolarını da görme şansım oldu, noktası noktasına Picasso'nun kusurlarını taklit ediyordu – doğuştan gelen yetenek taklit edilebilecek bir şey değildi elbette. Bunda ne Pujol'un ne de ustaya benzemeye çalışan on yedi yaşının suçu vardı... İçlerinde en ilgi çekici olanı Iturdiaga idi. Tumturaklı tavırlarla konuşuyor, neredeyse daima bağırıyordu. Sonra anladım ki dört ciltlik bir roman yazmış ama basacak birini bulamıyormuş.

"O ne güzellik arkadaşlar! O ne güzellik!" derdi Veruela manastırından söz ederken. "Gönülden duyulan Tanrı çağrısını, mistik vecdi, hayat boyu inzivaya çekilmeyi anladım!.. Tek eksiğim sizler ve aşktı... Aşk beni hiç fasıla vermeden kendi arabasına bağlamasa rüzgâr kadar özgür olurdum Andrea," diye ekledi, bana doğru dönerek.

Sonra ciddileşti.

"Öbür gün Martorell ile çarpışacağım, başka çaresi yok. Sen, Guíxols, benim yardımcım olacaksın."

"Hayır, durum o noktaya gelmeden bir şeyler ayarlayacağız," dedi Guíxols, bu arada bana sigara ikram ediyordu. "Emin ol bir şeyler ayarlayacağım ben... Martorell, Rambla'daki bir çiçekçi kadına çirkin sözler sarf etti diye onunla dövüşmen aptallık olur."

"Ramblalı bir çiçekçi kadın herhangi bir kadın kadar hanımefendidir."

"Ondan hiç şüphem yok, ama kadını o âna kadar hiç görmemiştin, oysa Martorell bizim arkadaşımız. Belki biraz şaşkın ama mükemmel bir çocuktur. Haberin olsun o bu konuyu tamamen şaka olarak algıladı. Uzlaşmak zorundasınız."

"Hayır, efendim!" diye bağırdı Iturdiaga. "Martorell çoktandır benim arkadaşım değil çünkü..."

"Neyse. Haydi şimdi bir şeyler yiyelim, tabii eğer Andrea bir iyilik yapıp bize kapının arkasında saklı jambon ve ekmekle birkaç tane sandviç yaparsa..."

Pons sürekli arkadaşlarının benim üzerimde bıraktığı etkiyi gözlemliyor, gülümsemek için gözlerimi yakalamaya çalışıyordu. Kahve yaptım, farklı boyut ve biçimlerde ama hepsi Guíxols'un bir vitrinde muhafaza ettiği ince ve eski porselen fincanlardan içtik. Pons, Guíxols'un onları Antikacı Encantes'den edindiği bilgisini verdi.

Guíxols'un tablolarını gözden geçirdim: özellikle denizle ilgili olanları. Pons'un başının deseni ilgimi çekti. Görünüşe göre, Guíxols şanslıydı, daha hiç sergi açmamış olmasına karşın tablolarının satışı iyiydi. Elimde olmadan onun resimlerini Juan'ınkilerle karşılaştırdım. Guíxols'unkiler daha iyiydi şüphesiz. Binlerce pesetadan söz ettiklerini duyunca, kulaklarımdan şimşek gibi bir acımasızlıkla Juan'ın sesi geldi geçti... "Gloria'yı resmettiğim nü tablonun sadece on *duro* değerinde olduğunu mu sanıyorsun?" Bu "bohem" ortam bana çok rahat gelmişti. Kötü giyinmiş ve kulakları kirli olan tek kişi, büyük bir iştahla ve büyük bir sessizlik-

le yemek yiyen Pujol idi. Buna rağmen, zengin biri olduğunu anladım. Guíxols da zenginler zengini bir fabrikatörün oğluydu, Iturdiaga ile Pons da Katalan endüstrisinin tanınmış ailelerindendi. Ayrıca Pons, tek çocuk olmasına ve çok şımartılmasına rağmen, kulaklarına kadar kıpkırmızı kesiliveriyordu.

"Babam beni anlamıyor," diye bağırdı Iturdiaga. "Tek bildiği iş milyonları istiflemek olunca beni nasıl anlasın ki? Hiçbir şekilde romanın basılma masraflarını üstlenmek istemedi. 'Bu iş zarar eder,' diyor!.. İşin kötüsü son numaradan sonra elim kolum bağlandı, tek bir kuruşum bile yok."

"Ama iyi numaraydı," dedi Guíxols gülümseyerek.

"Hayır! Ona yalan söylemedim ben! Bir gün beni odasına çağırdı: 'Gaspar, evladım... doğru mu duydum? Sana Noel hediyesi olarak verdiğim iki bin pesetadan geriye hiçbir şey kalmadığını mı söyledin sen bana?' (Noel'in üstünden on beş gün geçmişti) Ben de şöyle cevap verdim: 'Evet, baba, tek kuruş dahi kalmadı...' O zaman gözleri vahşice yerlerinden fırladı ve bana şöyle dedi: 'Derhal bana bu parayı nereye harcadığını söyleyeceksin.' Benim babam gibi bir babaya ne kadarı anlatılabiliyorsa o kadarını anlattım ama tatmin olmuyordu.

"Sonra aklıma şöyle söylemek geldi: 'Gerisini López Soler'e ödünç verdim, onu yoksullara dağıttı...' O anda babamın bir kaplan gibi nasıl kükrediğini görmeliydiniz: 'O parayı sana asla geri vermeyecek öyle bir terbiyesize borç vermek, ha! Şimdi sana sıkı bir dayak atayım da gör... Yirmi dört saat içinde o parayı bana geri getirmezsen, López Soler'i hapse attırırım, seni de bir ay ekmek ve suyla beslerim... Gösteririm sana har vurup harman savurmayı...'

"'Bunların hiçbiri gerçekleşemez babacığım, López Soler Bilbao'da.'

"Umutları kırılan babam ellerini yana salıverdi, sonra tekrar güç topladı.

"'Hemen bu gece, ağabeyinin eşliğinde Bilbao'ya gideceksin, müsrif herif! Benim paramı çarçur etmeyi gösteririm ben sana...'

"Tabii o akşam ağabeyimle ben yataklı trendeydik. Ağabeyimin nasıl biri olduğunu biliyorsunuz, emsali az bulunur ciddiyette bir adam, taş kafalının teki. Bilbao'da babamın bütün akrabalarını ziyaret etti, ben de ona eşlik etmek zorunda kaldım. López Soler Madrid'e gitmişti. Ağabeyim Barselona'yla bir konferans görüşmesi yaptı: 'Madrid'e gidin,' dedi babam. 'Bilirsin sana güvenirim Ignacio... Gaspar'ı zorla eğitmeye karar verdim...' Yeniden yataklı tren, sonra ver elini Madrid. Orada López Soler'i Cafe Castilla'da buldum, sevinçten ağlayarak bana kollarını açtı. Olacakları anladıktan sonra bana katil dedi, parayı vermektense beni öldüreceğini söyledi. Sonra, anlaşılan boksör yumruklarıyla ağabeyim Ignacio'nun arkada durduğunu görünce, arkadaşlarıyla aralarında gereken miktarı toplayıp bana vermişlerdi. Ignacio parayı keyifle alıp cüzdanına koydu, ben López Soler'in düşmanlığını kazanmakla kaldım...

"Eve geri döndük. Babam bana tumturaklı bir nutuk çektikten sonra ceza olarak, geri alınan paranın kendisinde kalacağını, seyahat masraflarımızı karşılamak için bana sekiz gün para vermeyeceğini söyledi. O esnada Ignacio, o sakin yüzüyle, López Soler'in bana geri verdiği yirmi beş pesetalık banknotu çıkardı ve babama uzattı. Zavallı adam yıkılan bir kale gibi öylece kalakaldı.

"'Bu da neyin nesi?' diye bağırdı.

"'López Soler'e ödünç verdiğim para, babacığım,' diye cevap verdim.

"İşte hayatımın felaketi orada başlıyor dostlarım... Şimdi kitabı kendi hesabıma bastırabilmek için tasarruf yapmayı düşünüyorum..."

"Ah!" dedi Iturdiaga, yüzü duvara dönük duran küçük bir tabloya doğru bakarak. "Neden 'Gerçek' tablosunun yüzü duvara dönük?"

"Daha önce eleştirmen Romances buradaydı, elli yaşında olduğundan, bunu görmesi uygun gelmedi bana..."

Pujol hızla yerinden fırlayıp tabloyu çevirdi. Siyah zemin üstüne beyaz büyük harflerle şöyle yazmışlardı:

"Gökyüzüne şükürler olsun ki atalarımızdan sonsuz kere daha değerliyiz. – Homeros." İmza çok kuvvetliydi. Gülmemi tutamadım. Orada keyfim yerindeydi; bu ortamın mutlak şuursuzluğu, kaygısız mutluluğu ruhumu okşuyordu.

XIV

O dönem sınavlar kolaydı, ama içimde bir korku vardı, elime ne geçerse çalışıyordum.

"Hastalanacaksın," dedi bana Pons. "Ben hiç umursamıyorum. Bir dahaki sene, yeniden değerlendirmeleri almak zorunda kaldığımızda başka şeyler olacak."

İşin aslı hafızamı kaybetmeye başlıyordum. Sık sık başım ağrıyordu.

Gloria, bana Ena'nın Román'ı görmek için onun odasına geldiğini, Román'ın ona keman kompozisyonlarını çaldığını söyledi. Gloria, bu tür konularda her şeyi gayet iyi bilirdi hep.

"Sence onunla evlenecek mi?" diye sordu bana birdenbire, ilkbaharın ona telkin ettiği o bir tür ateşle.

"Ena Román'la mı evlenecek? Ne büyük bir aptallık!"

"Öyle söylüyorum kızım, çünkü kız iyi giyimli görünüyor, iyi bir ailedenmiş gibi... Belki Román evlenmek istiyordur."

"Saçma sapan konuşma. Aralarında o anlamda bir şey yok... Yapma! Aptal olma kızım! Ena buraya geldiyse, sadece müzik dinlemek için geldiğine emin olabilirsin."

"Peki niye içeri girip sana bir merhaba demedi?"

Yüreğim yerinden çıkacak gibi oldu, bütün bunları ben de çok merak ediyordum.

Ena'yı her gün üniversitede görüyordum. Arada bir birkaç kelime ediyorduk. Ama mahrem konulardan söz etmememiz mümkün müydü? Beni hayatından tamamen uzaklaştırmıştı. Bir gün kibarca ona Jaime'yi sordum.

"İyi," dedi bana. "Artık pazar günleri çıkmıyoruz." (Bana bakmamaya çalışıyordu, belki de gözlerindeki hüznü fark etmeyeyim diye. Onu kim anlayabilirdi ki?)

"Román seyahatte," dedim ona hiç düşünmeden.

"Biliyorum," diye cevapladı beni.

Susup kaldık.

"Ailen nasıl?" demeye cesaret ettim (sanki yıllardan beri görüşmüyor gibiydik).

"Annem hastalandı."

"Uygun olduğumda ona çiçek göndereyim."

Ena bana özel bir ilgiyle baktı.

"Senin de yüzünde hastaymışsın gibi bir ifade var, Andrea... Bu akşamüstü benimle yürüyüşe gelir misin? Hava almak sana da iyi gelir. Tibidabo'ya gidebiliriz. Orada benimle birlikte bir şeyler yersen memnun olurum..."

"O halletmen gereken önemli meseleyi halledebildin mi?"

"Yok, henüz değil; benimle dalga geçme... Ama bu öğleden sonra biraz tatil yapacağım, sen de bana vakit ayırabilirsen tabii."

Ne sevindim ne de üzüldüm. Bu ara verme nedeniyle Ena'yla dostluğumuz eski cazibesini kaybetmiş gibi geliyordu bana. Aynı zamanda arkadaşımı samimiyetle seviyordum.

"Tamam, gidelim... Tabii daha önemli bir şey seni engellemezse."

Elimi eline aldı, avucumdaki karmaşık çizgi ağlarını görmek için parmaklarımı açtı.

"Ellerin ne kadar ince!.. Andrea, son günlerde sana kötü davrandıysam beni affetmeni istiyorum... Kötü davrandığım tek kişi sen değilsin... Ama bu akşamüstü eskisi gibi olacak. Göreceksin. Çamlar arasında koşacağız. Çok iyi vakit geçireceğiz."

Sahiden iyi vakit geçirdik, bol bol güldük. Ena'nın yanında her konu ilginç ve hareketli hale gelebilirdi. Ona Iturdiaga'nın hikâyelerinden ve yeni arkadaşlarımdan söz ettim. Tibidabo'dan, Barselona'nın arkasında deniz de görülürdü. Sık, gür ve hoş kokulu çam ağaçları, dağdan aşağı doğru iniyor, büyük koruluklar

halinde şehrin başladığı yere kadar uzanıyordu. Yeşillik şehri çevreliyor, kuşatıyordu.

"Geçen gün sizin eve geldim," dedi Ena, "seni görmek istiyordum. Dört saat seni bekledim."

"Kimse bana bir şey söylemedi."

"Çünkü vakit geçirmek için Román'ın odasına çıktım. Bana çok nazik davrandı. Müzik çaldı. Arada bir hizmetçiye telefon ederek senin eve gelip gelmediğini sordu."

Öyle birdenbire hüzünleniverdim, Ena durumu fark etti, onun da keyfi kaçtı.

"Senin hoşuma gitmeyen yanların var, Andrea. Ailenden utanıyorsun sen... Hem ayrıca, Román o kadar kendine özgü, o kadar iyi bir sanatçı ki artık onun gibilere pek sık rastlanmıyor... Seni kendi amcalarımla tanıştırsam, mumla arasan, dünya nimetleri açısından en ufak bir zekâ pırıltısı bulamazsın. Babam da sıradan bir adamdır, en ufak bir hassasiyeti yoktur... İyi biri olmadığını söylemek istemiyorum, ayrıca yakışıklıdır, zaten tanıyorsun, ama annem Román'la ya da ona benzeyen biriyle evlenmiş olsaydı çok daha iyi anlardım... Bu da bütün örnekler gibi sadece bir örnek... Dayın bir şahsiyet. Sırf bakışlarıyla istediğini söylemeyi biliyor. Anlamak... bazen insanı altüst edici bir şey gibi oluyor. Ama sen de ona benziyorsun Andrea. Sırf bu yüzden okulda senin arkadaşın olmak istedim. Gözlerin pırıl pırıldı, hiçbir şeye dikkat etmeden, dalgın dalgın, yavaşça yürüyordun... Sana gülüyorduk; ama ben, gizli gizli, seninle tanışmaya can atıyordum. Bir sabah, yağmur bardaktan boşanırcasına yağarken, senin okuldan çıktığını gördüm... Sömestr yeni başlamıştı (sen bunu hatırlamazsın). Çocukların çoğu kapıya sığınmıştı, ben de öyle, üstümde yağmurluğum ve şemsiyem olmasına rağmen bu felaket sele meydan okumaya cesaretim yoktu. Birden senin, her zamanki adımlarınla, atkısız, başın açık dışarı çıktığını gördüm... Hatırlıyorum da rüzgâr ve yağmur ayaklarını yerden kesiyor, sonra saçının buklelerini yanaklarına yapıştırıyordu. Arkandan ben de fırladım, yağmur şakır şakır yağıyordu. Bir an, şaşırmış gibi gözlerini kırpıştırdın, sonra,

sanki müthiş bir sığınağa girer gibi, bahçenin parmaklıklarına yaklaştın. Birkaç dakika orada kaldın, en azından orada da ıslandığını fark edinceye kadar durdun. Muhteşem bir durumdu. Beni aynı anda hem duygulandırıyor hem de gülmekten öldürüyordun. Galiba o zaman sana karşı şefkat beslemeye başladım... Sonra hastalanmıştın..."

"Evet, hatırlıyorum."

"Biliyorum, Román'la arkadaşlık etmem seni rahatsız ediyor. Uzun zaman önce beni onunla tanıştırmanı istemiştim senden... Seninle arkadaş olmak istiyorsam böyle bir şeyi aklımdan bile geçirmemem gerektiğini anladım... Seni aramak için evine geldiğimde, bizi birlikte bulduğunda kızdığını ve rahatsız olduğunu saklayamadın. Ertesi gün baktım bu konudan söz etmeye hazır gelmişsin... Benden hesap soracaktın belki. Bilmiyorum... Canım seni görmek istemiyordu. Şunu anlamalısın ki arkadaşlarımı kendim seçebilirim, ve inkâr etmiyorum, Román da özel nedenlerle, karakteriyle vesaire çok ilgimi çekiyor..."

"Alçak ve kötü biridir o."

"Ben insanlarda ne iyilik ve hatta ne de terbiye ararım... Hoş, yine de terbiyenin birlikte yaşamak için vazgeçilemez olduğunu sanıyorum. Ben hayatı herkesten farklı gözlerle gören, olayları çoğunluktan farklı bir şekilde ele alanlardan hoşlanırım... Böyle düşünmemin nedeni belki de hep fazlasıyla normal ve kendilerinden memnun kişilerle yaşamış olmamdır... Annemle kardeşlerim, bu dünyaya tartışılmaz faydalar sağladıklarından eminler, her an ne istediklerini, kendileri için neyin iyi neyin kötü olduğunu bilirler... Herhangi bir olay karşısında fazla acı çekmemişlerdir."

"Babanı sevmiyor musun?"

"Elbette seviyorum. O ayrı... Ben de ona benzediğimden, bu kadar yakışıklı olduğu için Tanrı'ya şükran borçluyum... Ama annemin neden onunla evlendiğini hâlâ anlayabilmiş değilim. Annem çocukluğumun en büyük tutkusuydu. Çok küçük bir yaşta onun herkesten farklı biri olduğunu gördüm... Hep onu gözlemlerdim. Mutsuzmuş gibi gelirdi bana. Babamı sevdiğini ve mutlu ol-

duğunu fark etmeye başladığımda bir tür hayal kırıklığı yaşadım..."

Ena ciddiydi.

"Bir türlü rahatlayamıyorum. Bütün hayatım basit ve saygın ebeveynlerimden kaçmakla geçti... Basit ama aynı zamanda kendi tarzlarında anlayışlılar, bu da onları öyle katlanılmaz hale getiriyor ki... Ben varoluşu tekdüze olmaktan çıkaran o minicik çılgınlık zerresine sahip insanlardan hoşlanıyorum; bu insanlar mutsuz ya da hep bulutlarda geziyor olabilirler, senin gibi... Bu insanlar, bizimkilere göre, istenmeyen felaketlerdir..."

Ona baktım.

"Annemi ayrı tutuyorum... annemin neyi nasıl yapacağını asla bilemezsin, onu ilginç kılan şeylerden biri de budur... Senin aslında nasıl biri olduğunu bilselerdi babamın ya da büyükbabamın ne söyleyeceklerini sanıyorsun? Hele arkadaşlarınla üç gün milyonerlere has incelikleri yaşamak uğruna ihtiyacın olan giysileri almadığını ve yemek bile yemediğini bilselerdi... Geceleri tek başına serseriler gibi dolaşmaktan hoşlandığını bilselerdi... Ne istediğini asla bilmediğini, hep bir şeyler istediğini bilseler... Hah! Andrea, bence seni gördüklerinde, şeytan görmüş gibi ıstavroz çıkarırlardı."

Yanıma yaklaştı, tam karşımda durdu. Yüzüme bakarak, iki elini omuzlarıma koydu.

"Sen de hayatım, bu öğleden sonra ve daima, dayın ya da sizin ev söz konusu olduğunda tıpkı bizimkiler gibi davranıyorsun... Benim orada olduğum düşüncesi bile seni dehşete düşürüyor. Senin dünyanın nasıl olduğunu bilmediğimi sanıyorsun, oysa ilk andan itibaren beni içine çekti o dünya, şimdi her şeyiyle keşfetmek istiyorum."

"Yanılıyorsun. Román'ın ve evdeki herkesin, tanıdığın diğer kişilerden daha kötü olmaları ve hantal, pis eşyalar arasında yaşamaları dışında hiçbir meziyetleri yoktur."

Onu ikna edemeyeceğimi bile bile, terslenerek konuşuyordum.

"Geçen gün sizin eve geldiğimde, gözüme öyle ilginç göründü ki! Büyülenip kaldım. Aribau sokağının herhangi bir yerinde

Román'ın, o antikalarla dolu kovuğunda, mum ışığında benim için bir şeyler çalarak sunduğuna benzer bir tabloyla karşılaşacağımı hayal bile edemezdim... Seni ne kadar düşündüm bilemezsin. Bu eşi benzeri olmayan yerde yaşadığın için öyle ilginç geldin ki bana. Seni daha iyi anlıyordum artık... Seni seviyordum. Sen gelinceye kadar tabii... Farkında olmadan bana öyle bir bakıyordun ki bütün şevkimi kırdın. Dolayısıyla sırf evine girmek ve her şeyi öğrenmek istedim diye bana kin bağlama. Zira ilgimi çekmeyen tek bir şey bile yok... Hizmetçiniz olan o tuhaf cadıdan Román'ın papağanına kadar her şey bana ilginç geliyor...

"Román'a gelince, tek meziyetinin sadece bu ortamda bulunmak olduğunu söyleme bana. Sıra dışı birisi o. Kendi bestelerini yorumlarken duymuş olsaydın, bunu kabul etmek zorunda kalırdın."

Tramvayla şehre iniyorduk. Ilık öğleden sonra rüzgârı Ena'nın saçlarını dalgalandırıyordu. Çok güzeldi. Şöyle devam etti:

"İstediğin zaman eve gel... Gelmemeni istediğim için beni affet. O başka bir konu. Artık biliyorsun, sen benim tek kız arkadaşımsın. Annem seni sorup duruyor, telaşlandı galiba... Nihayet bir kızla arkadaşlık kurmama memnun olmuştu; aklım başıma geldiğinden beri etrafımda sadece erkek çocuklarıyla görmüştü beni..."

XV

Eve başımda bir ağrıyla döndüm, yemek saati olmasına rağmen evde büyük bir sessizliğin hüküm sürmesini garipsedim. Hizmetçi alışılmadık bir hafiflikte hareket ediyordu. Mutfakta köpeği okşarken gördüm onu, hayvan kocaman kafasını kucağına yaslamıştı. Bu kadın zaman zaman bir elektrik boşalması gibi sinir titremeleri geçirir, yeşil dişlerini göstere göstere gülerdi.

"Cenaze töreni yapılacak," dedi bana.

"Nasıl?"

"Bebek ölecek..."

Bir baktım evli çiftin yattığı odada ışık vardı.

"Doktor geldi. İlaç alayım diye eczaneye gittim ama bana güvenmek istemediler, zira mahallede zavallı beyefendi öldükten sonra evde işlerin ne âlemde olduğunu herkes biliyor... Öyle değil mi *Hayta*?"

Yatak odasına girdim. Ateşler içindeki halsiz düşmüş çocuğu rahatsız etmesin diye Juan ışığa bir siperlik yapmıştı. Juan'ın kucağındaydı, zira ufaklık, aralıksız ağlamadan beşikte yatmaya katlanamıyordu... Büyükannem sersemlemiş görünüyordu. Baktım ellerini bebeği saran örtünün altına sokarak ayaklarını okşuyordu. Bir yandan da tespih çekerek dua ediyordu, ağlamamasına şaşırdım. Büyükannemle Juan çift kişilik yatağın üstünde oturuyorlardı; en dipte, yine yatağın üstünde ama duvarın köşesine yaslanmış duran, çok endişeli bir tavırla kâğıt oynayan Gloria'yı gördüm. Mağripli usulü oturuyordu, saçı başı darmadağınık ve her zamanki gibi kirli. Soliter oynadığını düşündüm. Ara sıra oynardı.

"Çocuğun nesi var?" diye sordum.

"Bilinmiyor," diye çabucak cevap verdi büyükanne.

Juan ona baktı ve şöyle dedi:

"Doktor zatürre başlangıcı olduğu fikrinde, ama bence midesinden oluyor."

"Hiç önemli değil. Bebek gayet iyi durumda, ateşe de dayanacaktır," diyerek devam etti Juan, bir yandan da göğsüne dayayarak, bebeğin minik başını büyük bir hassasiyetle tutuyordu.

"Juan," diye bağırdı Gloria, "artık gitme vaktin geldi!"

Juan, önceki sözlerini ciddiye almış olsaydım bana tuhaf gelebilecek bir endişeyle bebeğe baktı.

Sesini biraz yumuşattı.

"Gitsem mi bilmiyorum Gloria... Ne dersin? Bu ufaklık sadece benimle birlikte olmak istiyor."

"Bence, bunu düşünecek halde değiliz oğlum. Sakin sakin birkaç peseta kazanabilme fırsatı çıktı karşına. Anneyle ben buradayız zaten. Ayrıca, depoda telefon var, değil mi? Durumu kötüye giderse sana haber verebiliriz... Nöbet tutan tek kişi sen olmadığına göre, gelebilirsin. En fazla bir sonraki günün ücretini alamazsın..."

Juan kalktı. Çocuk inlemeye başladı. Juan kararsız, tuhaf bir yüz hareketiyle gülümsedi...

"Haydi oğlum, yürü! Ver onu anneye."

Juan, çocuğu büyükannenin kollarına bıraktı, bebek ağlamaya başladı.

"Dur! Ver onu bana."

Ufaklık annesinin kucağında daha iyi görünüyordu.

"Ne acayip!" dedi büyükanne üzüntüyle. "İyi olduğunda sadece benim kucağımı ister, şimdi de..."

Juan düşünceli düşünceli bebeğe bakarak paltosunu giyiyordu.

"Çıkmadan önce bir şeyler ye. Mutfakta çorba var, dolapta da bir ekmek kalmış."

"Tamam, sıcak çorba içerim. Bir kâseye koyayım."

Gitmeden önce tekrar yatak odasına geldi.

"Ben bu paltoyu çıkarayım. Eskisini giyeyim," dedi, askıda duran çok kirli ve lekeli bir paltoyu dikkatle alırken. "Artık hava o kadar soğuk değil, gece bekçiliği yaparken çok yıpranır..."

Gidip gitmemeye karar veremediği belliydi. Gloria bir kez daha bağırdı:

"Gecikiyorsun, oğlum!"

Sonunda gitti.

Gloria sabırsız bir havayla kucağındaki bebeği sallıyordu. Kapının kapatıldığını hissedince, bir süre daha boynunu uzatarak etrafı dinledi. Sonra bağırdı: "Anne!"

Büyükanne karnını doyurmaya gitmişti, ekmekle çorba alıyordu, ama işini yarım bıraktı ve hemen geri geldi.

"Haydi anne, haydi! Acele et!"

Ağlamasına aldırmadan bebeği büyükannenin kucağına koydu. Sonra sahip olduğu en güzel şeyleri giymeye başladı: Henüz tam dikilmemiş yakası sallanan, sandalyenin üstünde kırış kırış olmuş basma bir elbise ve mavi boncuklu bir kolye. Yine mavi kocaman iki küpe kolyeyle uyum içindeydi. Alışkanlığı olduğu üzere, çillerini saklamak için yüzüne bolca pudra sürdü, titreyen elleriyle dudaklarını ve gözlerini boyadı.

"Juan'ın işinin bu gece olması çok büyük bir şans oldu, anne," dedi, artık fazlasıyla yaşlı kollarına ağır gelen çocuğu kucağında dolaştıran büyükannenin, başını memnuniyetsizce hareket ettirdiğini görünce. "Kız kardeşimin evine gideceğim, anne; benim için dua et. Bakalım bebeğin ilaçları için bana biraz para verebilecek mi? Benim için dua et, anne, ah garibanım, canını sıkma... Andrea size eşlik eder."

"Tabii, ben evde kalıp ders çalışacağım."

"Gitmeden önce bir şeyler yemeyecek misin kızım?"

Gloria birkaç saniye düşündü, sonra göz açıp kapayıncaya kadar kısa sürede yemeği yalayıp yutmaya karar verdi. Büyükannenin çorbası, tabakta soğuyor ve yapış yapış oluyordu. Kimse bir daha onunla ilgilenmedi.

Gloria gidince, hizmetçiyle *Hayta* da kendi yatak odalarına uyumaya gittiler. Yemek odasının ışıklarını yaktım –evin en iyi yeri orasıydı– ve kitaplarımı açtım. O akşam kitaplarla uğraşacak halde değildim, ilgimi çekmiyorlardı ve anlayamıyordum. Ama iki-üç saati öyle geçirdim. Mayıs ayının son günlerinden biriydi, çalışmak için çaba göstermek zorundaydım. Hatırlıyorum da tam karşıma bırakılmış yarı yarıya dolu çorba tabağını takıntı yapmaya başlamıştım. Isırılmış ekmek parçasını da.

Atsineği vızıltısı gibi bir şeyler duydum. Kucağında taşıdığı bebeğe mırıl mırıl şarkı söyleyerek yaklaşan büyükanneymiş. Şarkı sesi tonunu değiştirmeden bana şöyle dedi:

"Andrea, yavrum... Andrea yavrum... Gel benimle birlikte dua et."

Anlamakta zorluk çektim. Sonra arkasından yatak odasına gittim.

"Ufaklığı birazcık da benim tutmamı ister misin?"

Büyükanne gayretle başını olumsuz anlamda salladı. Yeniden yatağa oturdu. Bebek uyuyor gibiydi.

"Çantamdan tespihimi çıkart."

"Kolların ağrımadı mı?"

"Hayır... hayır. Çabuk, çabuk!"

Avemaria duasının güzel sözlerini ezbere okumaya başladı. Avemaria'nın sözleri, bana hep hüzünlü gelmiştir. Kapının kilitinde bir anahtar sesi duyduk. Gloria olduğunu sandım, hızla geri döndüm. Juan'ı görünce içime müthiş bir korku düştü. Anlaşılan tedirginliğini yatıştıramamış ve sabah olmadan geri dönmüştü. Büyükanneciğin yüzünde öyle bir dehşet ifadesi oluştu ki Juan ânında durumu anladı. Hızla ağzı yarı açık, ateşler içinde uyuyan bebeğe doğru eğildi. Ama sonra doğruldu.

"Gloria ne yaptı? Nerede o?"

"Gloria biraz dinleniyor... ya da belki, yok... Hayır! Öyle değil mi Andrea? Eczaneden bişey almak için çıktı... Tam hatırlamıyorum. Sen söylesene Andrea, yavrum..."

"Bana yalan söyleme, anne! Küfrettirme beni!"

Yine çileden çıkmıştı. Çocuk uyandı ve içini çeke çeke ağlamaya başladı. Juan onu kısa bir süreliğine kucağına aldı, sokak kokan paltosunu çıkarmadan ona şarkı mırıldandı. Arada bir dişlerinin arasından bir küfür savuruyordu. Coştukça coşuyordu. Nihayet bebeği annesinin eteğine bıraktı.

"Juan, nereye gidiyorsun oğlum? Bebek ağlayacak..."

"Gidip Gloria'yı getireceğim, anne, gerekirse saçlarından sürükleyerek çocuğunun yanına getireceğim onu..."

Vücudu tir tir titriyordu. Kapıyı çarpıp çıktı. Büyükanne, nihayet ağlamaya başladı.

"Onunla git Andrea! Onunla git kızım, kızı öldürecek! Haydi git!"

Hiç düşünmeden mantomu giydim, Juan'ın ardından merdivenlerden aşağı koşturmaya başladım.

Sanki hayatım söz konusuymuş gibi peşinden koştum. Korku içinde. Sokak lambalarının ve insanların gözüme karmaşık biçimler olarak yaklaştığını görerek. Ilık bir geceydi ama hava nemliydi. Beyaz bir ışık, Aribau sokağında kalmış en son ağacın yumuşak yeşil dallarını sihirli bir biçimde aydınlatıyordu.

Juan hızla, neredeyse koşarak yürüyordu. İlk anlarda onu görmekten çok uzaktan tahmin ederek ilerledim. Aklına tramvaya binmek gelirse, onu takip etmek için param olmadığını düşündüm endişeye kapılarak.

Binanın saati gece yarımı vururken, Üniversite meydanına varmıştık. Juan meydanı geçti ve Ronda de San Antonio'nun açıldığı, karanlık Tallers sokağının başladığı köşenin karşısında hiç kımıldamadan durdu. Pelayo sokağından aşağıya bir ışık seli iniyordu. İlanlar sıkıcı bir oyunla gözlerini kırpıştırıp duruyordu. Juan'ın önünden tramvaylar geçiyordu. Nerede olduğunu anlamak ister gibi sağa sola bakıyordu. Aşırı zayıftı, paltosu üzerinden akıyor, rüzgârla şişiyor ve ayaklarına dolanıyordu. Ben orada, neredeyse yanındaydım; ona seslenmeye cesaretim yoktu. Ona seslenmem neye yarardı ki?

Kalbim yarış koşmuşum gibi atıyordu. Juan'ın Ronda de San

Antonio'ya doğru birkaç adım attığını gördüm ve onu izledim. Birdenbire öyle bir hızla döndü ki burun buruna geldik. Elbette, fark etmemiş gibi davrandı, daha önce gittiğinin tam aksi istikamette, beni görmeden yanımdan geçti. Yeniden Üniversite meydanına döndü ama bu kez Tallers sokağından girdi. Orada tek bir kişiye rastlamadık. Sokak lambaları daha ölgün görünüyordu, yerdeki parke taşlar da kötüydü. Juan geri dönüp sokakların birleştiği yerde tekrar durdu. Orada halka açık, musluğu kötü kapanan bir çeşme olduğunu, kaldırımda su birikintileri oluştuğunu hatırlıyorum. Juan bir an sokağın Ramblas'a açıldığı yeri belirten ışıklı çerçevenin gürültüsüne çevirdi başını. Sonra sırtını döndü ve aynı şekilde dar ve dolambaçlı Ramalleras sokağına saptı. Onu takip etmek için koşuyordum. Kapalı bir mağazadan ot ve meyve kokusu geldi. Bir duvarın üstünden ay görünüyordu. Bütün kanım, bedenimde zonklayarak benimle birlikte koşuyordu.

Ne zaman bir sokak ağzından Ramblas'ı görsek, Juan irkiliyordu. Çökmüş gözleri dört bir yanı kolaçan ediyordu. Yanaklarını çiğniyordu. Carmen sokağının köşesinde –diğerlerine göre daha iyi aydınlatılmıştı– hiç kımıldamadan durup sağ dirseğini sol elinin avucuna dayamış, önemli bir zihinsel faaliyete girişmiş gibi, düşünceli düşünceli elmacık kemiklerini ovuşturduğunu gördüm.

Bu koşturmaca hiç bitmeyecekti sanki. Nereye gitmek istediği hakkında hiçbir fikrim yoktu, umurumda da değildi. Takıntılı bir biçimde onu izleme fikrini koymuştum aklıma, bu fikir beni öylesine esir almıştı ki artık bunu niçin yaptığımı bile bilmiyordum. Sonra bir yolu iki misli daha kısa zamanda kat etmiş olabileceğimizi fark ettim. San Jose pazarını, kısmen bir uçtan diğer uca kadar geçtik. Orada yüksek tavanın altında adımlarımız yankılanıyordu. O devasa mekânda kapalı satış yerleri ölü bir görüntü arz ediyordu, arada bir yayılan solgun sarı ışıklarda da büyük bir hüzün vardı. Kediler gibi pırıl pırıl gözleriyle kocaman sıçanlar ayak seslerimizi duydukça gürültüyle kaçışıyorlardı. Bazıları, şişko olanlar belki de bize karşı koymayı düşünerek onun yoluna

çıkıyorlardı. Tarifi imkânsız bir biçimde çürümüş meyve, et ve balık artığı kokuyordu... Bir bekçi, arka taraftaki dar sokaklardan art arda koşturarak çıkınca, bize kuşkulu bir havayla baktı.

Hastane sokağına gelince, Juan o âna kadar kaçıyor gibi göründüğü Ramblas'ın ışıklarına doğru atıldı. Kendimizi ortadaki Rambla'da bulduk. Ben neredeyse Juan'ın dibindeydim. Bilinçaltından kokumu almış gibiydi, zira adım başı kafasını arkaya çeviriyordu. Ama gözleri sık sık üzerimden geçse de, beni görmüyordu. Şüpheli bir şahsa, insanlara çarparak kaçan bir hırsıza benziyordu. Galiba biri bana vahşice bir şeyler söyledi. Emin bile değilim, ama muhtemelen bana sataşmışlar ve birçok kez bana gülmüşlerdir. Bir an bile ne bu maceranın beni nereye sürükleyebileceğini ne de öfke nöbetlerini gayet iyi bildiğim bir erkeği yatıştırmak için neler yapılabileceğini düşündüm. Sadece, yanında silah olmadığını düşünmek beni sakinleştiriyordu. Bunun dışında, düşüncelerim boğazımda düğümlenen hatta acı veren aynı heyecanla titreşiyordu. Juan o saatte ışık ve insan kaynayan Conde del Asalto sokağından girdi. Burasının Çin mahallesinin başlangıcı olduğunu fark ettim. Angustias'ın bana söz ettiği "şeytanın parıltısı", balerin ve balet portreli afişlerin fazla yoğun olduğu yerde yoksullaşmış ve yaygaracı görünüyordu. Kabarelerin kapıları, panayır kulübelerine, atraksiyonlarına benziyordu. Her taraftan gelerek birbirine karışan, uyumsuz müzik, düzensiz dalgalar halinde sersemletiyordu. Bazen Juan'ı görmemi engellediğinden beni umutsuzluğa düşüren insan dalgaları arasından hızla geçişim, bana küçükken gördüğüm bir karnavalın capcanlı hatırasını anımsattı. Aslında insanlar groteskti: Geniş bir şapkanın altında gözleri rimelle boyalı bir adam geçti yanımdan. Yanakları pembeleştirilmişti. Herkes zevksiz kılıklara bürünmüş gibi geliyordu bana ve gürültüyle şarap kokusu beni çıldırtıyordu. Maskelerin tuhaf tuhaf eğilip bükülmelerini görüp kahkahaları duyup da annemin eteğine saklandığım günkü gibi korkmamıştım ama. Bütün bunlar kovalamacanın dışında kalan her şey gibi gerçek dışı bir kâbusa işaret etmekten başka işe yaramıyordu.

Juan görüş açımdan çıktı, dehşete kapıldım. Biri beni itti. Bakışlarımı kaldırdım ve sokağın sonunda, pırıl pırıl gecede, etrafında bahçeleriyle Montjuich dağını gördüm...

Sonunda Juan'ı buldum. Zavallı, kalakalmıştı. Bir sütçü dükkânının, iştah açıcı krem karameller dizili ışıklı vitrinine bakıyordu. Dudakları kıpır kıpır, eliyle dalgın dalgın sakalını tutuyordu. "İşte şimdi –diye düşündüm– kolunu tutmamın tam zamanı. Aklını başına almasını sağlamanın. Gloria'nın kesinlikle evde olacağını söylemenin..." Hiçbir şey yapmadım.

Juan, –etrafa bakınıp nerede olduğunu anladıktan sonra– oraya açılan karanlık ve pis kokulu dar sokaklardan birine dalarak tekrar yürümeye başladı. Bir kez daha hac yolculuğumuz koyulaştıkça koyulaşan gölgeler arasında ava dönüştü. Girip çıktığımız sokakların sayısını unuttum. Evler, yüksek, nem sızan evler sıklaşıyordu. Bazı kapıların ardından müzik sesi geliyordu. Edepsizce sarmaş dolaş olmuş bir çiftin yanından geçtik, ayağımı çamurlu bir su birikintisine soktum. Bana bazı sokaklar karanlıkta kırmızımsı bir buharın içinde eriyormuş gibi geldi. Bazıları, mavimsi bir ışıkla... Bazı adamlar geçiyordu, sesleri o sessizlikte sert çıkıyordu. Bazı anlar zihnim açılıyor ve ona eşlik ettiğimi görsün diye Juan'a yaklaşıyordum. Juan'la ikimiz bir daha yalnız kaldığımızda, sadece onun adımlarından çıkan sese dikkat kesilerek sakinleşiyordum.

Hatırlıyorum da kapkaranlık, çıt bile çıkmayan bir sokakta gidiyorduk; o esnada bir kapı açılarak, içeriden atılan sarhoş bir adam, büyük bir talihsizlikle, Juan'ın üstüne düştü. Juan bir an bocaladı. Sanki sırtından bir elektrik yükü boşalıp aktı. Göz açıp kapayıncaya kadar adamın çenesine bir yumruk yapıştırdı, sonra ötekinin karşılık vermesini bekleyerek durdu. Birkaç saniye içinde vahşi bir dövüşe girişmişlerdi. Onları zar zor seçiyordum. Solumalarını ve küfürlerini duyuyordum. Tepemizden, görünmeyen bir pencereden gelen, azarlayan bir ses havayı dağıttı: "Ne oluyor orada?"

Sonra birdenbire sokağın hareketlenivermesini şaşırtıcı bul-

dum. İki-üç adamla yerden bitme üç oğlan kavga edenlerin etrafını çevirdi. Yarı açık bir kapıdan gözlerimi kör eden bir ışık huzmesi vuruyordu sokağa.

Dehşet içinde, kimseye görünmemeye çalışıyordum. Birkaç dakika sonra neler olabileceği hakkında en ufak bir fikrim yoktu. O cehennemin üstünden –sanki sokağın üstünde, gökyüzünde cadılar atla dolaşıyormuş gibi– kaba, arsız sesler duyuyorduk. Kadın sesleri dövüşenleri müstehcen sözlerle, kahkahalarla cesaretlendiriyordu. Hayalimde şişman şişman suratların havada, çocukların elinden kaçan balonlar gibi dalgalandıklarını gördüm.

Bir gümbürtü duydum, Juan'la düşmanı sokağın çamuruna yuvarlanarak düşmüşlerdi. Kimse onları ayırmaya kalkışmamıştı. Bir adam fenerini onlara odakladı, o zaman Juan'ın adamın boğazını ısırmak üzere olduğunu gördüm. Seyredenlerden biri Juan'a bir şişeyle öyle sıkı bir darbe vurdu ki, birkaç kez döndükten sonra çamura düşüp kaldı. Birkaç saniye içinde toparlandı.

O esnada biri, filmlerde çok etkileyici olan, polis arabası sireni ya da itfaiyecilerin çanlarına benzeyen bir alarm sesi çıkardı. Bir anda sadece Juan'la ben kaldık. Hatta sarhoş rakip bile ortadan kaybolmuştu. Juan sendeleyerek kalktı. Yukarıdan gittikçe uzaklaşan kahkahalar duyduk. Tuhaf bir şekilde elim kolum bağlı kalmış olan ben, birden delirmişim gibi, Juan'a doğru heyecanla, hızla harekete geçtim. Dimdik ayağa kalkmasına yardım ettim, şarap ve kanla ıslanmış giysilerine dokundum. Soluk soluğaydı.

Kalp atışlarım beynimde gümbür gümbür yankılanıyordu. Gürültüsü kulaklarımı sağır ediyordu.

"Haydi!" demek istedim. "Gidelim!"

Sesim çıkmadı, Juan'ı iteklemeye başladım. Uçmak isterdim. Kısa bir süre sonra polisten birilerinin geleceğini biliyordum ya da öyle sanıyordum. İkinci köşeyi dönmeden ayak sesleri duyduk. Juan epeyce tepki göstermişti ama onu yönlendirmeme de izin vermişti. Omzuna yaslandım, o da bana sarıldı. Bir grup geçti. Yere kuvvetle basan, şakalaşarak konuşan tiplerdi. Bize hiçbir şey söylemediler. Bir süre sonra birbirimizden ayrıldık. Dayım,

elleri cebinde duvara yaslandı, bir sokak lambasının ışığı ikimizi de aydınlatıyordu.

Kim olduğumun farkına vararak bana baktı. Ama tek bir şey söylemedi, besbelli gecenin o vaktinde Çin mahallesinin göbeğinde olmamı doğal buluyordu. Gözünün üstünden damlayan kanı temizlemesi için çantamdan bir mendil çıkarıp verdim. Mendili bağladı, sonra kafasını çevirip nerede olduğunu anlamaya çalışarak omzuma yaslandı. O zamanlar sık sık başıma geldiği gibi kendimi felaket yorgun hissetmeye başladım. Dizlerim yürümemi zorlaştıracak kadar çok titriyordu. Gözlerim yaşla dolmuştu.

"Eve gidelim Juan!.. Haydi!"

"Bir yumrukla aklımı başımdan aldıklarını mı sanıyorsun, yeğen? Buraya neden geldiğimi gayet iyi biliyorum..."

Yine çileden çıkmıştı, çenesi titriyordu.

"Gloria artık eve dönmüştür. Sadece ilaçlar için borç para istemeye kız kardeşine gitmişti."

"Hepsi yalan! Terbiyesiz! Seni ilgilendirmeyen bir işe karışmanı kim istedi senden?" Biraz sakinleşti. "Gloria'nın o cadıdan para istemesine gerek yok. Daha bugün telefon edip haber verdiler, bir tablodan alacağım olan yüz pesetayı yarın sabah sekizde getireceklerini söylediler... Neden para istesin ki? Sanki kız kardeşçiğinin iyi geceler demeyi bile esirgediğini bilmiyormuşum gibi... Ama o bugün onun kafasını kıracağımı bilmiyor! Bana kötü davranabilir ama hayvanların yavrularına baktığından daha kötü bir anne olması, işte buna gönlüm razı olmuyor. Lanet olasının hemen ölüp gitmesini tercih ederim!.. Onun hoşuna giden kız kardeşinin evinde yiyip içip eğlenmek. Onu iyi tanırım. Kuş kadar beyni var... Senin gibi, bütün kadınlar gibi!.. Hiç olmazsa, annelik yapsın, ah o...!"

Hepsi gayet iyi hatırladığım küfür, hakaret dolu sözlerdi, ama şimdi onları niye tekrar edeyim ki?

Yürürken bir taraftan da konuşuyorduk. Omzuma yaslanmıştı, ama aynı zamanda da beni itekliyordu. Beni tutan parmaklarında sinirlerinin bütün enerjisini hissediyordum. Ve her adımda, her

kelimede iteklemesi daha da sertleşiyordu.

Dönüp kavga sokağından bir kez daha geçtiğimizi biliyorum, sokak sessizliğe bürünmüştü. Juan orada bir işaret ararken köpek gibi etrafı koklamıştı. Zaman zaman karşılaştığımız, burnuyla çöpleri karıştıran uyuz köpeklerden biri gibi... O yorgunluğun ve çürümüşlüğün tam üstünde ay yükseliyordu. Onu görmek için gökyüzüne bakmaktan başka bir şeye gerek yoktu. Aşağıda, dar sokaklarda insan onu unutuyordu...

Juan bir kapıya vurmaya başladı. Yumruklarının yankısı ona cevap veriyordu. Juan uzunca bir süre tekme ve yumruklarla kapıyı dövmeyi sürdürdü, sonunda açtılar. O zaman beni iterek uzaklaştırdı ve sokakta yalnız bırakarak içeri girdi. İçeriden boğuk bir çığlığa benzeyen bir ses duydum. Sonra, hiç! Kapı yüzüme kapanmıştı.

Öyle yorgundum ki, çok geçmeden, hiçbir şey düşünmeden başımı ellerimin arasına alıp eşiğe oturdum. Daha sonra içimden gülmek geldi. Titreyen ellerimle ağzımı kapadım, zira gülmeme hâkim olamıyordum. Bütün bunlar, aldığım eğitim, bu yıpratıcı kovalamaca!.. Bütün bir gece dışarı çıkmazlarsa ne olacaktı? Yalnız başına evin yolunu nasıl bulacaktım? Galiba sonra ağlamaya başladım. Epeyce zaman geçti, belki bir saat. Yumuşayan topraktan nem yükseliyordu. Ay ışığı bir evin gümüş kaplamalı banyosunun bulunduğu bir köşesini aydınlatıyordu. Geri kalan kısmını karanlıkta bırakıyordu. İlkbahar akşamı olmasına rağmen üşümeye başlamıştım. Soğuk ve sınırsız bir korku. Titremeye başladım. Arkamdaki kapı açıldı, bir kadın başı ihtiyatla uzandı, bana seslendi:

"*Pobreta!.. Entra, entra.*"*

Kendimi bir yiyecek içecek dükkânının, sadece düşük mumlu bir ampulle aydınlatılmış kapalı bölümünde buldum. Dolu bir bardağı parmaklarının arasında dolaştırıp duran Juan tezgâhın yanındaydı. Bir başka odadan neşeli bir gürültü geliyor, perdenin al-

* Katalanca: Zavallıcık!.. Gir içeri, gir. (ç.n.)

tından bir ışık huzmesi sızıyordu. Kesinlikle kâğıt oynanıyordu. "Gloria nerde acaba?" diye düşündüm. Bana kapıyı açan kadın şişman mı şişmandı, saçları da boyalıydı. Bir kalemin ucunu diliyle ıslattı ve bir kitaba bir şeyler yazdı.

"Demek ki artık kendi meselelerini anlamaya başlamanın vakti geldi, Juan. Artık Gloria'nın seni geçindirdiğini öğrenmenin zamanıdır... Onu öldürmeye hazırlanıp gelmen pek hoş... ah bu benim kız kardeşim, sana tablolarını eskicilerden başka kimsenin istemediğini söylemeden üç dilim ekmek için bütün bunlara katlanıyor... Sen de Aribau sokağının beyefendisi havalarında dolaş..."

Bana döndü:

*"Vols una mica d'aiguardent, nena?"**

"Hayır, teşekkür ederim."

*"Que delicadea ets, noia!"***

Sonra gülmeye başladı.

Juan, asık suratla fırçayı yiyordu. Ben sokaktayken neler olup bittiğini tahmin bile edemezdim. Juan'ın başındaki mendil çıkmıştı. Gömleğinin yırtıldığını fark ettim. Kadın devam etti:

"Ayrıca karın seni sevdiği için Tanrı'ya şükretmelisin Joanet. O vücutla çoktan sana boynuzları takardı, hem kâğıt oynamaya gelebilmek için *pobreta*'nın yaşadığı korkuyu da hiç yaşamadan. Bunlar, hep beyefendicik kendini ünlü bir ressam sandığı için..."

Kafasını sallaya sallaya gülmeye başladı. Juan dedi ki:

"Çeneni kapamazsan boğarım seni! Domuz!"

Kadın tehditkâr bir tavırla doğruldu... Lakin o anda yan kapıdan çıkıp gelen Gloria'ya gülmek için yüz ifadesini değiştirdi. Juan da onun geldiğini sezdi ama bardağa bakarak görmemiş gibi yaptı. Gloria yorgun görünüyordu.

"Gidelim oğlum!" dedi.

Juan'ın koluna girdi. Hiç kuşku yok ki onu daha önce de görmüştü. Aralarında ne geçtiğini Tanrı bilir.

* Katalanca: Bir bardak su ister misin kızım? (ç.n.)

** Katalanca: Ne kadar naziksin, yavrum! (ç.n.)

Sokağa çıktık. Kapı arkamızdan kapandığında, Juan kolunu Gloria'nın omzuna atıp kendine çekti. Bir süre hiç konuşmadan yürüdük.

"Bebek öldü mü?" diye sordu Gloria.

Juan başıyla hayır dedi ve ağlamaya başladı. Gloria'nın ödü koptu. Juan onu kucakladı, göğsüne çekti ve onu da ağlatıncaya kadar, sarsıla sarsıla ağlamayı sürdürdü.

XVI

Román gençleşmiş gibi, coşkulu bir havayla girdi eve.

"Yeni kıyafetlerimi getirdiler mi?" diye sordu hizmetçiye.

"Evet, Román Bey. Yukarıya çıkardım."

Tembel ve şişman *Hayta*, Román'ı selamlamak için yerinden kalkmaya niyetlendi.

"Bu *Hayta*," dedi dayım, kaşlarını çatarak, "iyice kötülemeye başladı... Dostum, böyle devam edersen seni domuz gibi boğazlarım..."

Hizmetçinin gülümsemesi yüzünde dondu kaldı. Gözleri parıl parıl parlamaya başladı.

"Dalga geçmeyin, Román Bey! Zavallı *Hayta*! Hem de günden güne daha güzel oluyorken!.. Değil mi *Hayta*? Değil mi, oğulcuğum?"

Kadın çömelerek eğildi, köpek patilerini onun omuzlarına koydu ve koyu renkli yüzünü yaladı. Román merakla sahneyi izliyor, tarifi imkânsız bir ifadeyle dudaklarını büküyordu.

"Ne olursa olsun, eğer bu köpek böyle devam ederse onu öldüreceğim... Ben bu kadar mutluluktan da şişmanlıktan da hazzetmiyorum."

Román arkasını döndü ve çekip gitti. Geçerken yanaklarımı okşadı. Kara gözlerinde pırıltılar vardı. Yüzü esmer ve sertti, çakıyla yapılmış gibi, çok sayıda derin çizgi vardı yüzünde. Parlak, dalgalı siyah saçlar, birkaç tel gri saç. İlk kez Román'ın yaşını düşündüm. Özellikle o gün çok daha genç göründüğünü düşündüm.

"Paraya ihtiyacın var mı, ufaklık? Sana bir hediye vermek istiyorum. İyi bir iş yaptım da."

Bilmem nasıl oldu da cevap vermeye kalkıştım:

"Hiçbir şeye ihtiyacım yok. Teşekkür ederim, Román."

Yarı gülümser, kafası karışık bir halde kalakaldı.

"Tamam. Sigara vereyim ben sana. Harika şeyler var..."

Başka bir şey söyleyecek gibiydi. Tam gidecekken durdu.

"Duyduğuma göre 'şunların'" –alaycı bir ifadeyle, Juan'ın odasını işaret etti– "arası gayet iyiymiş bu aralar. Evden bu kadar uzun süre ayrı kalmamalıyım."

Tek bir söz bile etmedim. Sonunda gitti.

"Duydun mu?" dedi Gloria bana. "Román yeni bir takım almış kendine... Gömlekleri de ipekli, kızım... Ne diyorsun bu işe?"

"Bence gayet iyi," omuzlarımı silktim.

"Román hiçbir zaman kıyafetlerine önem vermemiştir. Bana gerçeği söyle, Andrea. Sence âşık mı? Román çok çabuk âşık olur, kızım!"

Gloria gitgide çirkinleşiyordu. O mayıs ayında yüzü zayıflamıştı, minik gözleri çökmüş görünüyordu.

"Başlangıçta sen de Román'ın hoşuna gidiyordun, değil mi? Şimdi artık senden hoşlanmıyor. Şimdi senin o küçük arkadaşçığından, Ena'dan hoşlanıyor."

Benim bir kadın olarak dayımın hoşuna gidiyor olmam öyle aptalca bir fikirdi ki düşüncelere gark oldum. "Bizim kelimelerimiz ve davranışlarımız böyle beyinlerce nasıl yorumlanıyor acaba?" diye düşündüm, Gloria'nın beyaz alnına hayretle bakarak.

Hâlâ bu konular üzerinde düşünerek sokağa çıktım. Aceleyle ve dalgın dalgın yürüyordum, ama kırmızı burunlu ihtiyar bir adamın bana doğru gelmek için caddede karşıdan karşıya geçtiğini fark ettim. Her zamanki huysuzluğumla karşı kaldırıma geçtim, ama tam orta yerde karşılaşmamızı engelleyemedim. Tam yanımdan geçmek, eski şapkasını çıkarmak ve beni selamlamak için nefes nefese geldi.

"Günaydın, küçükhanım!"

Bu serserinin gözlerinde hüzünlü pırıltılar vardı. Onu bir baş hareketiyle selamladım ve kaçtım.

Kendisini iyi tanırdım. Asla bir şey istemeyen "zavallı" bir ihtiyardı. Aribau sokağının bir köşesine yaslanır, belli ölçüde temiz titiz giyinir, bastonundan destek alarak saatlerce ayakta durur, etrafı seyrederdi. Havanın soğuk ya da sıcak olması fark etmezdi: Hep toplanıp sığınma evlerine götürülmekten kurtulamayan şu öbür dilenciler gibi ağlayıp sızlanmadan, çığlıklar atmadan orada öyle dururdu. Sadece yayalara saygılı bir kibarlıkla selam verirdi, onlar da arada bir kendisine merhamet ederek eline sadaka tutuştururlardı. Hiçbir şeyden şikâyet etmezdi. Ona karşı zamanla artan bir soğukluk geliştirmiştim. Benim mecburen koruduğum biriydi o, galiba bu yüzden ondan bu kadar nefret ediyordum. O zamanlar böyle düşünmek aklıma gelmezdi, ama kendimi ona sadaka vermeye ve verecek param olmadığında da utanmaya mecbur hissediyordum. İhtiyar bana Angustias teyzemden miras kalmıştı. Hatırlıyorum da, ne zaman birlikte sokağa çıksak, teyze selamlamak için uzanan kıpkırmızı kesilmiş ele beş santim bırakıyordu. Üstelik durup onu hayatının gerçeklerini ya da yalanlarını anlatmaya zorlayarak, otoriter bir ses tonuyla konuşurdu onunla. Adam bütün sorulara Angustias'ın hoşuna giden bir uysallıkla cevap verirdi... Bazen gözleri selamlamak için yanıp tutuştuğu ve teyzemle ben kaldırımda durduğumuz için görüşünü kapattığımız bir "müşteri"nin bulunduğu yere kayardı. Ama Angustias sorgulamaya devam ederdi: "Cevap verin! Dikkatinizi toplayın! Toruncuğunuzun yetimhaneye alınamadığı doğru mu? Peki, kızınız sonunda öldü mü? Ya?.."

Sonunda şöyle bitirirdi: "Bütün bunların ne kadarının gerçek olduğunu anlayacağım aşikâr. Beni kandırmak size çok pahalıya mal olur."

O zamanlardan beri onunla güçlü bir bağla bağlıyız birbirimize; zira benim Angustias'tan hoşlanmadığımı tahmin ettiğine eminim. Gümüş rengi temiz sakallarının arasından görünen dudaklarında uslu bir gülümseme dolaşırdı, bir yandan da gözleri zekây-

la dans ederek, dakikalarca bana kilitlenirdi. Ben ona umutsuzca bakardım.

"Neden ona gidip dolaşmasını söylemiyorsunuz?" diye sorardım hiç konuşmadan.

Gözleri ışıl ışıl parlamaya devam ederdi.

"Başüstüne küçükhanım. Tanrı sizi korusun küçükhanım! Ah küçükhanım, biz yoksullar neler çekiyoruz! Tanrı ve Montserrat Bakiresi, küçükhanım, bir de Pilar Bakiresi sizinle birlikte olsun!"

Nihayet tam bir tevazu ve yapmacık sevgi gösterisiyle beş santimlik ödemeyi alırdı. Angustias şişkin bir gururla soluk alıp verirdi.

"Merhametli olmak gerekir, kızım..."

İhtiyardan o zamandan beri hoşlanmıyordum. Elime para geçtiği ilk gün, benim gibi Angustias teyzenin cimriliğinden kurtulduğunu hissetmesi ve neşelenmesi için ona beş peseta verdim; o gün Yaratılış'ın bütün varlıklarıyla kaynaşmak, her şeyi paylaşmak istemiştim. Övgüler yağdırmaya başladığında canım öyle sıkıldı ki onu duymamak için koşturmaya başlamadan önce ona şöyle dedim:

"Sus be adam!"

Ertesi gün ona ya da başka birine verecek param yoktu. Ama selamı ve fırıl fırıl dönen gözleri beni takip ediyor, Aribau sokağının o parçacığında bana musallat oluyordu. Onunla dalga geçerek sıvışmak için binlerce tuzak icat ettim. Bazen Muntaner sokağından yukarı çıkarak dolaştım. Sokakta kuru meyve yeme alışkanlığını da o zaman edinmiştim. Bazı akşamlar, aç karnıma, köşedeki yerden bir külah badem alırdım. Yemek için eve kadar beklemem imkânsızdı... Bu yüzden peşimde hep iki-üç tane yalınayak çocuk olurdu.

"Bir tanecik badem! Bak karnımız aç!"

"Kötü kalpli olmayın!"

(Ah, lanet olasılar, diye düşünürdüm. Sosyal Yardım'ın aşevlerinden birinde sıcak yemek yemişsinizdir siz. Sizin karnınız bomboş değildir.) Öfkeyle bakardım. Dirsekleyerek onlardan kurtul-

maya çalışırdım. Bir gün, içlerinden biri bana tükürdü... Ama eğer ihtiyar adamın önünden geçersem ve gözleriyle karşılaşma şanssızlığına erişmişsem, elimdeki, bazen neredeyse tamamı dolu külahı ona verirdim. Niye böyle yapardım bilmiyorum. İçimde en ufak bir merhamet uyanmazdı, pasif bakışlarıyla sinirlerimi gererdi. Sanki yüzüne fırlatıyormuş gibi bademleri avucuna koyar, sonra öfkeyle ve doyurulmamış iştahımla neredeyse tir tir titrerdim. Ona katlanamazdım. Paramı alırken onu düşünürdüm, ihtiyarın benim bir gün eksik yememe mal olan beş pesetalık bir aylığı vardı. İnsan ruhunu öyle iyi biliyordu ki, akıl küpü, artık bana teşekkür bile etmiyordu. Ne olursa olsun, selamını eksik etmezdi. Selam vermese onu çoktan unutmuş olurdum. Çarpışma silahı oydu.

O gün tatilimin ilk günlerinden biriydi. Sınavlar yeni bitmiş, bir eğitim yılının sonuna gelmiştim. Pons bana şöyle sordu:

"Bu yaz ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Hiiç, bilmiyorum..."

"Peki ya okul bittiğinde?"

"Onu da bilmiyorum. Ders veririm herhalde."

(Sorularıyla beni şaşırtmakta Pons'un üstüne yoktu. Ders vereceğimi söylerken hiçbir zaman iyi bir öğretmen olamayacağımı açık seçik anlıyordum.)

"Evlenmek daha çok hoşuna gitmez miydi?"

Cevap vermedim.

O akşamüstü havanın sıcaklığına kapılarak sokağa çıkmıştım, nereye gideceğimi bilmeden dolaşıyordum. En sonunda Guíxols'un atölyesine gitmeyi düşünüyordum.

İhtiyar dilencinin önünden yeni geçmiştim ki, benim gibi hayallere dalmış Jaime'yi gördüm. Aribau sokağındaki bir kaldırımın kenarına park ettiği arabasının içinde oturuyordu. Jaime'yi görmek beni, içlerinde Ena'yı tekrar görme arzumun da olduğu anılarıma geri götürdü. Jaime direksiyona dayanmış, sigara içiyordu. Onu o zamana kadar hiç sigara içerken görmediğimi düşündüm. Tesadüfen bakışlarını kaldırdı ve beni gördü. Çok sürat-

li hareket ediyordu; arabadan atladı, ellerimi tuttu.

"Tam zamanında geldin, Andrea. Seni görmeyi çok istiyordum... Ena sizin evde mi?"

"Hayır."

"Peki, gelecek mi?"

"Bilmiyorum, Jaime."

Olup bitenlerden habersiz görünüyordu.

"Benimle biraz dolaşmak ister misin?"

"Tabii, memnuniyetle."

Arabaya, yanına oturdum, yüzüne baktım, bana tamamen yabancı derin düşüncelere dalmış gibiydi. Vallvidrera caddesi üzerinden Barselona'dan çıktık. Çamlar ânında keskin kokularıyla bizi sardılar.

"Ena'yla artık görüşmediğimizi biliyor muydun?"

"Hayır. Bu aralar ben de onu pek görmüyorum."

"Yine de, sizin eve geliyor."

Betim benzim attı.

"Beni görmeye gelmiyor."

"Evet, biliyorum; onu tahmin ediyorum... ama onu gördüğünü, onunla konuştuğunu sanıyordum."

"Hayır."

"Görürsen, benim adıma ona bir şey söylemeni isteyecektim senden..."

"Öyle mi?"

"Ona güvendiğimi bilmesini istiyorum."

"Tamam, söylerim."

Jaime arabayı durdurdu, anayolun kenarında, kızıllı sarılı ağaç gövdeleri arasında dolaştık. O gün insanlara bakarken tuhaf bir ruh hali içindeydim. Daha önce Román'a yaptığım gibi, Jaime'nin kaç yaşında olabileceğini sordum kendime. Yanımda, ayakta durmuş, narin narin muhteşem manzarayı seyrediyordu. Alnında boylamasına kırışıklıklar oluşmuştu. Bana döndü ve şöyle dedi:

"Bugün yirmi dokuz yaşımı bitirdim... Ne oldu sana?"

Şaşkınlığım içimden geçirdiğim soruya yanıt vermesinden

kaynaklanıyordu. Bana bakıp yüzümdeki ifadenin nedenini bilmeden gülüyordu. Ben de söyledim.

Bir süre tek bir kelime bile etmeden, mükemmel bir uyumla orada kaldık, sonra, ortak bir kararla arabaya döndük. Motoru çalıştırdığında bana sordu:

"Ena'yı çok mu seviyorsun?"

"Çok ne kelime. Ondan daha fazla sevdiğim hiç kimse yok."

Hızla bana döndü.

"Peki... Sana yoksullara denilen şeyi söyleyeceğim... Tanrı yardımcın olsun!.. Ama sana söylemek istediğim şey bu değil, senden onu bu dönemde yalnız bırakmamanı isteyecektim, onun yanında ol... Başına tuhaf bir şey geldi. Bundan eminim. Sanırım mutsuz."

"Ama neden?"

"Keşke bilsem, Andrea, kavga etmemiş olsaydık senden ona eşlik etmeni istemek zorunda kalmazdım, kendim yapardım. Sanırım Ena'ya kötü davrandım, onu anlamak istemedim... Düşünüyorum da, onu sokakta takip ediyorum, onu görmek için akıl almaz saçmalıklar yapıyorum ama beni dinlemek istemiyor. Ne zaman görse benden kaçıyor. Daha dün akşam ona bir mektup yazdım... Okumadı, çünkü yırtacağını biliyorum, postaya vermedim çünkü sanırım on iki yapraklı aşk mektupları yazarak yaşlanıyor olacağım. Hiç kuşkusuz, seni görmemiş olsaydım, sonunda evine gönderiyor olacaktım. Senin söylemeni tercih ederim. İster misin? Ona kendisine güvendiğimi ve hiçbir zaman hiçbir şey sormayacağımı söyle. Ama onu görmem gerek."

"Peki, söylerim."

Bundan sonra pek konuşmadık. Ben Jaime'nin konuşmasının karışık olduğunu düşündüm, ama aynı zamanda muğlaklığıyla beni duygulandırmıştı.

"Seni nereye götürmemi istersin?" diye sordu bana Barselona'ya girerken.

"Montcada sokağına, sakıncası yoksa."

Beni oraya kadar götürdü, sessizce. Guíxols'un atölyesinin bu-

lunduğu eski sarayın kapısında vedalaştık. O sırada Iturdiaga da geliyordu. Jaime ile soğuk bir biçimde selamlaştıklarını fark ettim.

"Bu küçükhanımın özel arabayla geldiğini biliyor musunuz?" dedi Iturdiaga atölyeye girdiğimizde.

"Onu Jaime konusunda uyarmalıyız," diye ekledi sonra.

"Öyle mi? Neden?"

Pons bana biraz hüzünle baktı.

Iturdiaga Jaime'nin işe yaramaz biri olduğunu ileri sürdü. Babası ünlü bir mimarmış ve zengin bir ailedenmiş.

"Şımarık bir çocuk sonuçta," dedi Iturdiaga, "hayatta aklına hiçbir şey yapmak gelmeyen, hiçbir işe başlayamayan bir şahıs."

Jaime ailesinin tek çocuğuydu, baba mesleğinin eğitimini almaya başlamış. Savaş okulunu yarım bırakmasına neden olmuş, savaş bittiğinde ise Jaime kendini epeyce büyük bir servetle birlikte yetim bulmuş. Mimar olması için iki sömestr daha okuması gerekiyormuş, ama o zahmet edip okulu bitirmemiş. Kendini eğlenmeye ve bütün gün hiçbir şey yapmadan oturmaya adamış. Iturdiaga'ya kalırsa, aşağılık biriydi. Iturdiaga'nın bu şeyleri söylerkenki halini hatırlıyorum: Öfkeden neredeyse alev alıp tutuşacak gibi, bir adalet meleği yüzüyle, bacak bacak üstüne atarak oturmuştu.

"Peki devlet sınavı için çalışmaya ne zaman başlayacaksın, Iturdiaga?" dedim ona bir ara, gülümseyerek.

Iturdiaga bana yukarıdan baktı. Kollarını açtı... Sonra Jaime'ye karşı sert eleştirilerine devam etti.

Pons sürekli beni gözlüyordu, canımı sıkmaya başladı.

"Dün gece, bir başka kanıt daha, bu Jaime'yi *Cabaret de Paralelo*da gördüm," dedi Iturdiaga, "tek başınaydı, bir köşede durmuş, bir maymundan daha çok sıkılıyordu."

"Ya sen, senin ne işin vardı orada?"

"İlham alıyordum. Romanlarım için yeni tipler arıyordum... Ayrıca, bana yasal absent sağlayan bir garson var..."

"Vay! Vay! Yeşil boyalı su olmalı," dedi Guíxols.

"Hayır, efendim!.. Ama beni dinleyin. Geldiğimden beri size

yeni maceramı anlatmaya çalışıyordum, dikkatim dağıldı. Dün gece aynı zamanda ruh ikizimi, ideal kadını buldum. Tek bir kelime etmeden birbirimize âşık olduk. Yabancı bir kadın. Rus ya da Norveçli olmalı. Elmacık kemikleri çıkık, gözleri hayatımda gördüğüm en hülyalı ve en gizemli gözler. O da Jaime'yi gördüğüm kabaredeydi ama orada iğreti duruyordu. Müthiş zarifti, kendisine onu gözleriyle yiyen tuhaf bir tip eşlik ediyordu. Kız onu pek umursamıyordu. Canı sıkkındı, sinirli görünüyordu... O anda bana baktı... Sadece bir andı, arkadaşlar ama ne bakıştı o! Bana kendisiyle ilgili her şeyi söylüyordu: Rüyalarını, beklentilerini... Size şunu da belirteyim ki maceracı biri değildi, Andrea kadar genç, hassas ve temiz biri..."

"Ben seni bilirim, Iturdiaga. Muhtemelen elli yaşlarında, saçları boyalı ve 'Barseloneta' doğumludur."

"Guíxols!" diye bağırdı Iturdiaga.

"Affedersin, *noi**, ama kadınları nasıl kullandığını biliyorum..."

"Neyse, tamam, macera burada bitmiyor. O anda kendisine eşlik eden tip geri geldi, zira hesabı ödemeye gitmişti, ikisi birlikte çıktılar. Ne yapacağımı bilemedim. Kapıya vardıklarında, kız geri dönüp kabarenin içine doğru baktı, sanki beni arar gibi... Arkadaşlar! Sandalyeden atladım, kahvenin parasını ödemeden çıktım..."

"Birden absent değil, kahve oldu."

"Kahveyi ödemeden çıktım ve arkalarından koştum. Tam o sırada benim meçhul sarışınla yanındaki adam taksiye biniyorlardı... Ne hissettiğimi bilmiyorum. Bu yıkımı ifade edebilecek kelime yok... Bana son kez baktığında yüzünde gerçekten üzgün bir ifade vardı. Sanki bir tür yardım çağrısıydı. Bugün bütün günü yarı deli vaziyette onu aramakla geçirdim. Onu bulmak zorundayım, dostlarım. Böyle bir şey, bu kadar güçlüsü, insanın hayatında bir kere olur."

"Senin başına (sen ayrıcalıklı bir varlıksın) her hafta böyle

* Katalanca: oğlum. (ç.n.)

şeyler gelir Iturdiaga..."

Iturdiaga kalktı, piposundan nefes çekerek atölyenin içinde dolaşmaya başladı. Çok geçmeden Pujol, Guíxols'a model olarak önermek istediği pis mi pis bir Çingene kızla çıkageldi. Bembeyaz dişlerle dolu, kocaman ağızlı gencecik bir kızdı. Pujol onunla hava atıyor ve kızı kolunda gezdiriyordu. Sevgilisi olduğunu anlamamızı istiyordu. Benim orada olmamın konuşmasını engellediğini biliyordum, bu yüzden arkadaşları arasında parıldamak istediği bir günde bana hınç duyuyordu. Pons şarap ve pasta getirmişti, o da tam aksine, keyifli görünüyordu. Dönem sonu başarısını kutlamak istiyordu. Çok iyi vakit geçirdik. Çingene kıza dans ettirdiler, sonuç pek gülünçtü.

Atölyeden oldukça geç çıktık. Eve yürüyerek gitmek istedim, Iturdiaga ile Pons bana eşlik ettiler. Sokağın üstünde tatlı tatlı açılan, kan gibi pembe ve ılık gece muhteşem görünüyordu.

Layetana caddesine çıktığımızda, arkadaşımı ve Jaime'nin onunla ilgili söylediği tuhaf kelimeleri hatırlayarak Ena'nın evine gitmekten başka çarem yoktu. Tam bunları düşünürken, onu gerçekten gözlerimin önünde görüverdim. Babasının koluna girmiş yürüyordu. İkisi harika bir çift olmuşlardı, öyle güzel ve zarif duruyorlardı ki. O da beni görmüş, gülümsüyordu. Kuşkusuz eve dönüyorlardı.

"Bir dakika bekleyin," dedim çocuklara, Iturdiaga'nın tiradını keserek. Karşıya geçtim ve arkadaşımın yanına gittim. O ve babası dış kapıdan içeri girerlerken ona yetiştim."

"Sana bir şey söyleyebilir miyim?"

"Elbette söylersin. Seni gördüğüme ne kadar sevindim bilemezsin. Yukarı gelmek ister misin?"

Bu bir akşam yemeği daveti demekti.

"Gelemem. Arkadaşlarım beni bekliyor..."

Ena'nın babası gülümsedi:

"Ben yukarı çıkıyorum, kızlarım. Sen de çıkarsın Ena."

Eliyle bizi selamladı. Ena'nın babası Kanarya Adaları'ndandı, hayatının büyük bir bölümünü adalarından uzakta geçirmiş ol-

sa da, özel, kendi topraklarına özgü, şefkatli bir konuşma biçimi vardı.

"Jaime'yi gördüm," dedim aceleyle, babası gözden kaybolunca. "Bugün onunla biraz dolaştık, bana sana iletmem için bir mesaj verdi."

Ena ser verir sır vermez bir ifadeyle bana baktı.

"Sana güvendiğini, hiçbir şey sormayacağını ve seni görmek istediğini söyledi bana."

"Ah, tamam, çok iyi Andrea. Teşekkür ederim hayatım."

Elimi sıktı ve beni bir tür hayal kırıklığı içinde hareketsiz bırakarak yürüyüp gitti. Gözlerini görmeme bile izin vermemişti.

Geri döndüğümde, Iturdiaga'yı, bir araba seli içinde, uzun kuş bacaklarıyla sıçrayarak caddenin karşı tarafına geçmiş buldum...

Içinde Ena'nın bulunduğu asansörün yukarı doğru çıktığı binanın kapıcı girişine doğru baktı şaşkın şaşkın.

"Bu o! Slav Prensesi!.. Ben geri zekâlıyım. Tam seninle vedalaştığı sırada farkına vardım! Tanrı aşkına, nasıl olur da sen onu tanırsın? Konuş, hayatı seviyorsan konuş! Hangi ülkede doğdu? Rus mu, İsveçli mi, Polonyalı belki?"

"Katalan."

Iturdiaga hayret içinde kalakaldı.

"O halde, nasıl oldu da dün gece bir kabareye gitti? Sen onu nereden tanıyorsun?"

"Sınıf arkadaşım," diye açıkladım müphem bir havayla, o esnada Iturdiaga karşıya geçmek için koluma giriyordu.

"Peki ya yanındaki bütün bu adamlar?"

"Bugünkü babasıydı. Dünkü ise, tahmin edebileceğin gibi, bilmiyorum..."

(Iturdiaga'ya bunları söylerken, Román'ın imgesi gözlerimin önünde apaçık beliriyordu.)

Yol boyunca dalgındım, insanın ne kadar çok dolaşıyor gibi görünse de hep aynı kişilerin çevresinde hareket edip durduğunu düşündüm.

XVII

Haziran ayı geçiyor, sıcaklık artıyordu. Odaların kirli duvar kâğıtları ve tozla kaplı köşelerinden aç tahtakurusu sürüleri çıkmaya başladı. Sabahları onlara karşı bütün gücümü tüketen vahşi bir mücadeleye girişiyordum. Evin diğer odalarındakilerin rahatsızlık emaresi göstermemelerine hayret ediyordum. Odamda dezenfektan ve sıcak suyla sıkı bir temizlik yapmaya giriştiğim ilk gün, büyükannecik başını uzatarak memnun olmamış gibi başını salladı.

"Yavrum! Yavrum! Bu kız ne yapıyor böyle!"

"Bırak şunu, anne. Yeğen herkesten daha pis olduğu için yapıyor bunu..." dedi Juan.

Beni tiksindiren bu görevi yerine getirmek için üstüme mayomu giymiştim. Bir yaz önce köyde nehre girerken giydiğim mavi mayoydu bu. Kuzinimin bostanının yanından, kenarlarında sazlarla çamur olan o nehir, güzel kıvrımlarla döne döne geçerdi... İlkbaharda ağaçların tohumları ve çiçeklenmiş meyve ağacı görüntüleriyle bulanık akardı. Yazın, yüzerken kollarımın arası titreşen yeşil gölgelerle dolardı... Kendimi akıntıya bırakırsam, o gölgeler açık gözlerimin üzerinde yansımalara neden olurdu. Akşam alacalarında su kırmızı ve bakır rengini alırdı.

Şu anda sabunla kirlettiğim işte bu aynı rengi atmış mayoyla, o ilkbaharda, Ena'yla Jaime'nin yanında, plajda uzanmış, soluk nisan ışığı altında soğuk ve mavi denizde yüzmüştüm.

Yatağımı kaynar sular dökerek yıkarken ve parmaklarım yer bezlerine dokunduğunda derimi kazımak isterken, Ena'nın hatıra-

sı, bana çevremi saran her şeyden çok daha fazla baskı yapan, yoğun bir hüzne ve karanlığa bürünmüş olarak karşıma çıkıyordu. Bazen sanki Jaime'ye değil de bana ihanet ve hakaret etmiş gibi içimden ağlamak geliyordu. İnsan duygularının güzelliğine ve gerçekliğine inanmak imkânsız geliyordu bana – o zamanlar, on sekiz yaşımda durumu böyle algılıyordum. Bütün bu duygular Ena'nın gözlerinde yansılanıp –sadece Jaime ile birlikteyken gördüğüm bir bakışında, pırıl pırıl parlayıp aynı zamanda tatlılıkla dolup– sonra hiçbir iz bırakmadan, bir anda ortadan kayboluvermişti.

Ena ile Jaime o ilkbahar, bana yaşayan bütün insanlardan farklı görünmüşlerdi; sanki benim gözüme yüksek ve harika görünen bir sırla kutsanmışlardı. Onların aşkı sadece var olduğu için, benim varoluşla ilgili düşüncelerimi aydınlatmıştı. Şimdi kendimi acı bir şekilde aldatılmış hissediyordum. Ena sürekli benden kaçıyordu, telefonla aradığımda hiçbir zaman evde bulunmuyordu, ben de gidip onu görmeye cesaret edemiyordum.

Ona Jaime'nin mesajını ilettiğim günden beri, arkadaşımdan hiç haber alamamıştım. Bir akşamüstü, beni kuşatan bu suskunluğun etkisiyle aklıma Jaime'yi aramak geldi, bana Barselona'dan ayrıldığını söylediler. Böylece Ena'yla yakınlaşma çabalarının hiçbir işe yaramadığını anlamış oldum.

Ena'nın düşüncelerinin içine girmek, ruhunu apaçık etmek ve sonunda tuhaflaşmasının, ayak diremesinin nedenini anlamak isterdim. Umutsuzluğa düştüğüm oranda onu çok ama çok sevdiğime de ikna oluyordum, zira bana imkânsız gibi görünse de onu anlamaya çalışmaktan başka bir şey yapmak gelmiyordu aklıma.

Román'ı evde gördüğümde, ona soru sormak için yanıp tutuştuğumdan kalbim yerinden fırlayacakmış gibi çarpardı. O adamı takip etmek, gözetlemek, Ena'yla buluşmalarını görmek isterdim. Birkaç kez, Ena'nın orada olduğundan şüphelendiğimde, bu engellenemez arzunun etkisiyle, beni onun odasından ayıran merdivenleri birkaç kat çıktım. Aynı merdivenlerde bir ışık huzmesiyle avlanan Gloria'nın imgesi beni utandırıyor ve maksadımdan alıkoyuyordu.

Román benimle şakalaşıyor, bana şefkatli davranıyordu. Hâlâ bana küçük hediyeler alıyor, hep yaptığı gibi yanaklarıma hafif tokatçıklar atıyordu, ama artık beni hiç yukarıya, odasına davet etmiyordu.

Bir keresinde beni oda yıkama, temizleme işleri yaparken gördü ve çok memnun olmuş gibi davrandı. Ona eleştirel bir tavırla, o günlerde alışkanlığım olduğu üzere biraz gergin baktım, –her zamanki gibi– aldırmaz göründü. Bembeyaz dişleri pırıl pırıl parlıyordu.

"Aferin Andrea! Görüyorum ki tam bir küçük kadın olmuşsun... Yeğenimin evlendiğinde bir erkeği nasıl mutlu edeceğini bilecek olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor. Kocan ne çoraplarını kendi yamayacak ne de çocuklarına yemek yedirecek, değil mi?"

"Bu da ne demek şimdi?" diye düşündüm. Omuzlarımı silktim.

Román'ın arkasındaki yemek odasının kapısı açıktı. O anda Román'ın o tarafa doğru döndüğünü gördüm.

"Hey! Sen bu işe ne diyorsun, Juan? Küçük yeğen gibi çalışkan bir karıcığın olmasını istemez miydim?"

O zaman Juan'ın yemek odasında olduğunu, bebeğe –hastalıktan sonra pek şımartılıyordu– kocaman bir tas süt içirmeye çalıştığını fark ettim. Masaya bir yumruk savurdu, tas havaya sıçradı. Juan ayağa kalktı.

"Karım bana yetiyor, duydun mu? Hem yeğen onun eline su dökemez. İyi duydun mu? Yeğeninin bütün utanmazlıklarını anlamazdan gelerek mi onu pohpohluyorsun bilmiyorum; ama onun gibi fahişe yok... Dolap çevirmekten ve başkalarını aşağılamak istemekten başka bir işe yaramaz, bir bu işe yarar, bir de seninle işbirliği yapmaya!"

Dehşetle, Juan'ın bana o günlerdeki düşmanca tavrının nedenini anlamıştım. Odasının temizlenmesini hep boş yere emredip duran adam, beni ilk gün elimde mutfak sabunuyla görünce, "ihtiyacı olduğunu" söyleyerek neredeyse kabalıkla sabunu elimden almış, atölyesine götürmüştü; o sıralarda artık resim yapmıyor,

orada sadece başını ellerinin arasına alıp gözleri açık, yere bakarak saatlerce vakit geçiriyordu. Bir süre sonra, hizmetçiyi kapı aralığından onu gözetlerken bulduğumda, ben de kendisini öyle gördüm. Ayak seslerimi duyunca, Antonia hızla doğruldu; sonra gülerek parmağını dudaklarına götürdü ve beni de bakmaya –ses çıkarmadan, kirli elleriyle bana dokunacağı tehdidiyle– mecbur etti. Antonia'nın yüzünde delileri taşlayan çocukların ahmakça neşesi vardı. Oysa saçma sapan bir yükün altında bunalan, ıvır zıvır bir sürü perişan eşya arasında, sandalyesinde öyle iri görünen o adam benim yüreğimi daraltmıştı.

Bu yüzden anlaşılan sıcağın onu azdırdığı, hatta rahatsızlığını son kerteye vardırdığı o dönemde, münasebetsizliklerine karşılık vermiyordum. Román'ın kışkırtmasıyla çileden çıkarak atlamış, sıkı bir yumrukla karşılık vermişti. Román gülüyordu. Juan hâlâ bağırıyordu.

"Yeğenmiş! Mükemmel bir örnek!.. Sevgilileriyle birlikte, Barselona'da başıboş bırakılmış köpekler gibi dolaşıyor... Onu iyi tanıyorum. Evet, seni tanıyorum, ikiyüzlü!.." Kapıma gelip bağırıp çağırdı, bu esnada Román gidiyordu.

Yere dökülen suları temizliyordum, ellerimin titremesini engelleyemiyordum... Meseleyi bir de gülünç yanıyla görmek için çaba sarf ediyordum, sadece farazi sevgililerimi hayal ettiğimde bile pek başarılı olamıyordum. Pis su dolu kovayı aldım ve boşaltmak için odadan dışarı çıktım.

"Gördünüz mü nasıl da susuyor, ah seni o biçim!" diye bağırdı Juan. "Görmüyor musunuz nasıl da cevap veremiyor?"

Kimse onu umursamadı. Antonia havanda bir şeyler döverek mutfakta şarkı söylüyordu. Bunun üzerine, dâhiyane taşkınlıklarından birine kapılarak girişten geçti ve kendi odasının kapısını yumruklamaya başladı. Gloria –artık kumar oynamaya gitmek için gizlenmiyordu– akşam geç yattığından içeride uyuyordu. Kapı itilince açıldı, Juan vurmak için üstüne doğru eğildiğinde korkan Gloria'nın çığlıklarını duydum. Yemek odasında uslu uslu uyuyan bebek de iri iri gözyaşlarıyla ağlamaya başladı.

Bencilce davranarak banyoya girdim. Bedenimden aşağı dökülen sular bana ılık geliyordu, tenimi ne serinletiyor ne de temizliyordu.

Şehir yaz renklerine bürünmeye başladığında, nefes kesen, biraz da hüzünlü bir güzelliği olur. Akşam inerken, arkadaşlarımın atölyesinin penceresinden seyrettiğim Barselona gözüme hüzünlü göründü. Oradan bakınca teraslarla çatılarla kaplı panorama kızılımsı sislere bürünmüş görünüyordu, eski kiliselerin kuleleri sanki dalgalar arasında seyrüsefer yapıyordu. Yukarıda, bulutsuz gökyüzü yalın ve parlak renklerini değiştiriyordu. Soluk maviden kan kırmızısına, altın rengine, yakut moruna geçiyordu. Sonra akşam indi.

Pons pencerenin önünde benimle birlikteydi.

"Annem seninle tanışmak istiyor. Ona hep senden söz ediyorum da. Yazı bizimle birlikte, Costa Brava'da geçirmen için davet etmek istiyor."

Arkadan arkadaşlarımızın sesleri geliyordu. Hepsi oradaydı. Iturdiaga'nın sesi herkesinkini bastırıyordu.

Pons yanımda durmuş tırnaklarını kemiriyordu. Bu kadar sinirli ve çocuksu olduğundan beni biraz yoruyordu ama bir yandan da ona çok şefkat duyuyordum.

O akşamüstü dönemin son toplantısını kutluyorduk, zira Guíxols yazlığa gidiyordu. Babası Iturdiaga'yı bütün aileyle birlikte Sitges'e göndermek istemiş, ama o gitmeyi kesin bir dille reddetmiş. Iturdiaga'nın babası ancak yaz sonunda birkaç günlük izin dışında tatil yapamayacağından, içten içe, Gaspar'ın yemeklerde kendisine eşlik edecek olmasından memnun olmuş.

"Babamı ikna edebiliyorum! Onu ikna edebiliyorum!" diye bağırıyordu. "Annemin ve kız kardeşlerimin kötü etkisinden uzak kalınca, babam mantıklı biri oluyor... Kitabımı yayımlarsa kendisine kaça mal olacağının hesabını yapıyor... Ayrıca beni sanat eleştirmeni yaptıkları için gurur duydu..."

Arkaya döndüm.

"Seni sanat eleştirmeni mi yaptılar?"

"Ünlü bir gazetenin."

Bana biraz şaşırtıcı geldi.

"Sen ne tür sanat çalışmaları yaptın ki?"

"Ben mi, hiç. Eleştirmen olmak için sadece duyarlılık gerekiyor, o da bende var. Tabii bir de, dostlar... Onlar da var. Guíxols' un açacağı ilk sergide, onun üslubunun zirvesine ulaştığını söylemeyi düşünüyorum. Herkesin aksine, ben kutsallaştırılmış olanlara, kimsenin cesaret edemediği kişilere sataşacağım... Başarıyı garantiye alacağım."

"Sanatımın zirvesine ulaştığımı söylemen beni biraz yaşlı göstermez mi dersin? Böyle bir kabulden sonra, fırçalarımı saklayıp bu altın zaferin üstüne yatmam gerekir," dedi Guíxols.

Ama Iturdiaga akıl yürütmelerle uğraşamayacak kadar heyecanlıydı.

"Bakın! Şenlik ateşleri yakmaya başlıyorlar!" diye bağırdı Pujol, hatalı notalarla dolu bir sesle...

San Juan arifesiydi. Pons bana şöyle dedi:

"Beş gün düşün bunu, Andrea. San Pedro gününe kadar düşün. O benim de babamın da azizidir. Evde bir parti vereceğiz, sen de gelirsin. Benimle dans edersin. Seni annemle tanıştırırım, o seni ikna etmeyi benden daha iyi bilir. Gelmeyecek olursan, o günün benim için hiçbir anlamı olmayacağını düşün... Sonra yazlığa gideceğiz. Bize gelecek misin, Andrea, San Pedro gününde? Deniz kenarına gelmen için annemin seni ikna etmesine izin verecek misin?"

"Sen cevap vermek için beş günüm olduğunu söyledin ya."

Pons'a bunları söylerken bir taraftan da öfkeyle hiçbir şeyi dert etmeme arzusuna ve özlemine kapıldım. Kendimi her şeyden kurtarabilsem dedim. Davetini kabul edip, beni kuşatan o bunaltıcı dünyadan kaçarak, çocukluk masallarında olduğu gibi zamanın geçtiğini hissederek deniz kenarlarında uzansam dedim. Oysa Pons'un âşık oluşundan rahatsızlık duyduğumdan kolumu bile

kıpırdatamıyordum. Teklifine olumlu bir karşılık verdiğimde, yanlış olduğunu düşündüğümden, beni tedirgin eden başka bağlarla bağlanacaktım ona.

Her halükârda, akşam da olsa baloya gitme fikri –Balo sözcüğü bana Külkedisi'ni ilk okuyuşumdan kalan pırıl pırıl parlayan yerler, gece kıyafetleriyle etkileyici bir rüyayı hatırlatırdı– beni heyecanlandırıyordu, zira ben kendimi müziğin akışına bırakmayı, ölçüleriyle uyum içinde hareket etmeyi bilirdim. Tek başıma birçok kez dans etmiş olsam da, hiçbir erkekle "gerçek" bir dans yapmamıştım.

Pons, vedalaşırken elimi sinirli bir şekilde sıktı. Iturdiaga arkamızdan bağırdı:

San Juan gecesi büyücülüğün ve mucizelerin gecesidir!"

Pons bana doğru eğildi.

"Bu gece gerçekleşmesini istediğim bir mucize var."

O anda ben de o mucizenin gerçekleşmesini istedim samimiyetle. Bütün gücümle ona âşık olabilmeyi istedim. Pons bendeki bu değişikliği ânında fark etti. Duygularını elimi sıkıca tutarak ifade etmekten başka bir şey gelmedi elinden.

Eve geldiğimde, hava yılın bu eşsiz gecesinin büyüsüyle sıcak, çatır çatır çatırdıyordu. O San Juan arifesinde uyumam mümkün değildi. Gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu, elbette saçlarımda ve parmak uçlarımda sanki fırtına kopacakmış gibi bir elektriklenme hissediyordum. Binlerce hatıra ve hayal göğsümü sıkıştırıyordu.

Üstümde gecelikle, Angustias'ın penceresinden dışarı baktım. Alev parıltılarıyla birçok yerde kızıllaşmış göğü seyrettim. Aribau sokağı da uzunca bir süre çığlıklarla alev alev yandı, zira başka sokaklarla birleştiği çeşitli sokak başlarında iki-üç ateş yakmışlardı. Bir süre sonra, çocuklar sıcağın, ateşin parlak büyüsü ve kıvılcımların etkisiyle, küllerin âşık oldukları kişinin adını haykırışını duymak için korların üstünden atladılar. Sonra bağırış çağırış yavaş yavaş sona erdi. İnsanlar arife günü eğlencelerine doğru dağılıyorlardı. Aribau sokağı bir süre daha titreşimli, biraz coş-

kulu, sonra sessiz sakin kaldı. Uzaktan havai fişeklerinin sesi duyuluyordu, evlerin üstündeki gökyüzü aşağı doğru akan fişeklerle yarılıyordu. San Juan gecesinde, kızışmış tarlalarda büyülü yonca toplayarak âşık olunan o kutsal gecede, köylülerin söylediği şarkıları hatırladım. Heyecan veren arzular ve imgelerle canlanmış, balkonun karanlığında duvara yaslanmıştım. Oradan ayrılmam imkânsız gibi geliyordu.

Uzaktan gelen alkış seslerine dikkat kesilen bekçinin ayak seslerini duydum birkaç kez. Daha geç bir saatte, bizim apartman kapısının kapanırken çıkarttığı gürültüyle kendime geldim, eğilip kaldırıma bakınca evden çıkanın Román olduğunu gördüm. Baktım ilerliyor, sonra sokak lambasının altında sigara yakmak için durdu. Işığın tam altında durmasaydı da onu seçerdim. Pırıl pırıl aydınlık bir geceydi. Gökyüzüne altın tozu ekilmişti... Siyahlar içinde, şaşırtıcı bir biçimde orantılı figürünün hareketlerine bakarak oyalandım.

Ayak sesleri duyulup da Román küçük bir hayvan kadar çevik ve sinirli sinirli başını uzatınca, ben de bakışlarımı kaldırdım. Gloria bize doğru yaklaşarak karşıdan karşıya geçiyordu. (Aşağıda, kaldırımdaki Román'a doğru, yukarıda, karanlıklar içindeki bakışlarıma doğru.) Mutlaka kız kardeşinin evinden dönüyordu.

Gloria, Román'ın yanından geçerken alışkanlığı olduğu üzere ona baktı, ışık saçlarını alev gibi parlattı, yüzünü aydınlattı. Román bana sıra dışı görünen bir şey yaptı. Sigarasını fırlattı ve selamlaşmak için elini uzatarak onun yanına gitti. Gloria korkarak geri çekildi. Román kolundan tuttu, Gloria onu şiddetle itti. Sonra karşı karşıya durarak, anlaşılmaz bir mırıltıyla birkaç saniye konuştular. Öyle şaşırmış, öyle çok ilgilenmiştim ki yerimden kımıldamaya cesaret edemiyordum. Bulunduğum yerden bu çiftin hareketleri apaçi dansına benziyordu. Nihayet Gloria uzaklaşarak eve girdi. Román'ın yeni bir sigara yaktığını, onu da fırlattığını, çekip gitmek için birkaç adım attığını, sonunda kararlı bir tavırla, tereddütsüz onun peşinden gittiğini gördüm.

O esnada, dairenin kapısının açıldığını ve Gloria'nın içeri gir-

diğini duydum. Parmak uçlarında yemek odasından geçerek balkona yöneldi. Muhtemelen Román'ın hâlâ aynı yerde olup olmadığını anlamak istiyordu. Bütün bunlardan sanki benimle ilgili bir şey oluyormuşçasına etkilenmeye başlamıştım. Gözümle gördüklerime inanamıyordum. Román'ın anahtarının kapının kilidinde döndüğünü hissedince, heyecandan titremeye başlamıştım. Gloria'yla ikisi yemek odasında karşılaştılar. Açık seçik duyulan bir fısıltıyla Román'ın söylediklerini işittim:

"Sana, seninle konuşmam lazım dedim. Gel!"

"Sana ayıracak vaktim yok benim."

"Aptal aptal konuşma. Gel!"

Balkona yöneldiklerini ve arkalarından camları kapattıklarını hissettim. Benim için bu olanlar sanki rüya görüyormuşum gibi anlaşılmazdı. Ya gerçekten San Juan büyücüleri varsa? Hayal görmeme neden oluyorlarsa? Bir kez daha Angustias'ın penceresinden dışarı baktığımda, yaptığımın çirkin bir hafiyelik olduğunu aklıma bile getirmedim. Balkon çok yakınımdaydı. Neredeyse soluk alıp verişlerini bile duyuyordum. Havai fişek parlamaları ve eğlence müziklerinin uzaktan azalarak geldiği arka plandaki büyük sessizlikte, seslerini açık seçik duyuyordum.

Román'ın sesini duydum:

"Sadece kötü şeyleri düşünüyorsun... Savaşın ortasında Barselona'ya yaptığımız yolculuğu unuttun mu Gloria? Castillo parkında yetişen mor süsenleri de hatırlamıyorsun herhalde... Bedenin bembeyaz, kızıl saçlarınsa o mor süsenlerin arasında ateş gibi görünüyordu. Dışarıdan bakıldığında sana kötü davranmış olsam bile, birçok kez seni o günlerdeki halinle düşünmüşümdür. Odama çıkarsan resmini yaptığım tuvali göreceksin. Hâlâ orada tutuyorum..."

"Her şeyi hatırlıyorum, oğlum. Hep bunları düşünmekten başka bir iş yapmadım. Suratına tükürebilmek için bir gün bana bunları hatırlatmanı arzu ediyordum..."

'Kıskanıyorsun. Beni sevdiğini bilmediğimi mi sanıyorsun? Birçok gece, el ayak çekildiğinde, bir peri sessizliğinde kapıma

kadar geldiğini bilmediğimi mi sanıyorsun? Daha bu kış birçok gece merdivenlerde ağladığını duydum..."

"Ağladıysam da, senin için değildi herhalde. Mezbahaya götürülen bir domuz kadar seviyorum seni. Böyle seviyorum işte seni... Bunu Juan'a söylemeyeceğimi mi sanıyorsun? Hep bunu istiyordum. Ağabeyini sonunda senin nasıl biri olduğuna ikna edebilmek için benimle konuşmanı arzu ediyordum..."

"Sesini yükseltme!.. Susmak için birçok nedenin var senin, o yüzden sessiz konuş... Sen de biliyorsun ki bir akşam odama gelip kendini bana sunduğunu, benimse seni tekme tokat kovaladığımı gören şahitleri kocanla tanıştırabilirim... Şimdiye kadar çoktan yapmalıydım, o zahmete girmek isteseydim. O kalede çok sayıda asker olduğunu unutma Gloria, bazıları da Barselona'da yaşıyor..."

"O gün beni sarhoş etmiştin, öpüp duruyordun... Odana geldiğimde seni istiyordum. Ama sen benimle çok kötü bir biçimde alay ettin. Arkadaşlarını odanda saklamıştın, gülmekten ölüyorlardı, bana hakaret ettin. Ağabeyine ait olan bir şeyi çalmaya hazır olmadığını söyledin. Çok gençtim, oğlum. O gece sana geldiğimde Juan'la bağlarımı kopardığımı addediyordum, onu bırakmayı düşünüyordum. Henüz rahip bizi kutsamamıştı, bunu unutma."

"Karnında onun çocuğu vardı, sen de bunu unutma... Bu gece tutucu pozları yapma, benim karşımda bir işine yaramaz... Belki o zaman kafam dumanlıydı ama şimdi seni arzuluyorum. Odama çık. Çabucak halledelim.

"Senin maksadın ne bilmiyorum, oğlum, çünkü Yahuda gibi hainsin... Bilmiyorum, şimdilerde seninle olan şu sarışınla, Ena denen kızla aranızda ne oldu da benimle böyle konuşuyorsun?"

"O kadını rahat bırak!.. Beni tatmin edebilecek kişi o değil, sensin; keyfini çıkar, Gloria."

"Beni çok ağlattın, ama bu ânın gelmesini bekliyordum... Hâlâ seninle ilgilendiğimi düşünüyorsan yanılıyorsun. O kızı odana çıkardığın için umutsuzluğa kapıldığımı düşünüyorsan, Juan'dan daha az zeki olduğunu düşünebilirsin. Senden nefret ediyorum,

oğlum. Senin yüzünden her şeyi unuttuğum, benimle dalga geçtiğin geceden beri senden nefret ediyorum... Seni kurşuna dizmeleri için kimin ihbar ettiğini öğrenmek ister misin? Peki, ben! Ben! Ben!.. Kimin yüzünden Çekoslavakya'ya gitmek zorunda kaldığını bilmek ister misin? Benim, benim yüzümden. Peki kim elinden gelse seni tekrar ihbar eder, bilmek ister misin? Yine ben! Şimdi suratına tükürebilecek biri varsa o da benim ve tükürüyorum."

"Niye böyle saçma sapan konuşuyorsun? Beni yoruyorsun. Sana yalvarırnamı bekleme. Sen beni seviyorsun, kadın! Bak, bu tartışmayı gidip odamda bitirelim. Haydi. Gidelim!"

"Bana dokunmasan iyi edersin, serseri, yoksa Juan'ı çağırırım. Yaklaşırsan gözlerini oyarım!"

Konuşmanın son kısmında Gloria sesini öyle yükseltti ki, isterik bir çığlığa dönüştü.

Yemek odasında büyükannenin ayak seslerini duydum. Öyle balkonda kapalı dururlarken, büyükanne yıldızların ışığında beliren siluetlerini görebiliyordu. Román hiç telaşlanmadı, sadece sesinde daha ilk kelimelerinden anlaşılan bir sinirlilik havası vardı:

"Kapa çeneni, geri zekâlı!.. Seni zorlamak için parmağımı bile kımıldatmayı düşünmüyorum. Kendi ayaklarınla gelirsin, istersen... Ama bu gece gelmezsen, bir daha sakın zahmet edip yüzüme bakma. Sana son bir fırsat tanıyorum..."

Balkondan çıktı, büyükanneyle çarpıştı.

"Kim o? Kim o?" dedi ihtiyarcık. "Tanrı korusun, Román, sen aklını kaçırmışsın, oğulcuğum!"

Román durmadı. Kapının çarpıldığını duydum. Büyükanne, ayaklarını sürüye sürüye balkona yaklaştı. Sesinde korku ve çaresizlik vardı:

"Kızım!.. Kızım! Gloria, sen misin yavrucuğum? Evet? Sen misin?"

O vakit fark ettim, Gloria ağlıyordu. Bağırdı:

"Siz gidip yatın anne, beni rahat bırakın!"

Çok geçmeden koşarak, burnunu çeke çeke odasına doğru gitti:

"Juan! Juan!"

Büyükanne geldi.

"Sus yavrum, sus... Juan dışarı çıktı. Uyuyamadığını söyledi..."

Bir sessizlik oldu. Merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Juan geldi.

"Hâlâ ayakta mısınız? Ne oldu?"

Uzun bir suskunluk.

"Hiçbir şey," dedi nihayet Gloria. "Haydi gidip uyuyalım."

San Juan gecesi benim için tuhaf bir geceye dönüşmüştü. Odamın ortasında ayakta, evdeki fısıltılara kulak kesilmiş dururken, boynumdaki gergin kasların ağrıdığını fark ettim. Ellerim buz gibiydi. İnsanların ruhlarını ve kelimelerinin anlamını birleştiren binlerce bağı kim anlayabilir? Benim o zamanlar olduğum kadar genç bir kız çocuğu değil. Neredeyse hastalanarak yatağa düştüm. İncil'deki şu sözleri, tamamen dünyevi bir anlamda hatırladım: "Gözleri var görmezler, kulakları var duymazlar"... Faltaşı gibi açıldığından yusyuvarlak olmuş gözlerim, duyduklarından incinmiş kulaklarım, bütün bu olanlarda anlaşılması güç bir notayı, bir titreşimi yakalayamamıştı... Román'ın Gloria'ya bir âşık gibi yalvarmış olmasına akıl sır erdiremiyordum. Román, Ena'yı müziğiyle büyüleyen adam... Öyle birdenbire, durduk yere, herkesin içinde ona kötü davrandığını, onunla alay ettiğini gördüğüm Gloria'ya yalvarıp yakarması imkânsızdı. Ne kulaklarım sesindeki o sinirli titremenin içinde herhangi bir neden algılıyor ne de gözlerim balkondan giren masmavi gecenin o yoğun ve aydınlık kütlesinde böyle bir şey görebiliyordu... O gecenin fazlasıyla büyük ve fazlasıyla anlaşılmaz güzelliğini görmemek için gözlerimi kapadım. Sonunda uyuyakaldım.

Rüyamda Ena'yı görerek uyandım. Hayalimde onu insafsızca Román'ın sözlerine, alçaklığına ve ihanetlerine zincirlemiştim. O günlerde Ena'yı düşündüğümde üstüme çöken keder beni tamamen esir aldı. Ne söyleyeceğimi bilmeden, sırf onu dayıma karşı koruyabilmek maksadıyla, derhal evine koştum.

Arkadaşımı bulamadım. Büyükbabasının isim günü olduğu-

nu, bütün gününü yaşlı beyefendinin Bonanova'daki büyük "kule"sinde geçireceğini söylediler. Bunu duyunca içimi tuhaf bir heyecan kapladı; sanki neye mal olursa olsun Ena'yı bulmam lazımdı. Onunla hemen konuşmalıydım.

Tramvayla Barselona'yı bir uçtan ötekine geçtim. Harika bir sabah olduğunu hatırlıyorum. Bonanova'nın bütün bahçeleri çiçeklerle tıkış tıkış doluydu, güzellikleri benim fazlasıyla dolu ruhumu bunaltıyordu. Arkadaşımın hayalleri ve yaşamına karşı hissettiğim şefkat, kederle karışık korku öyle yoğundu ki, ben de –tıpkı duvarların üstündeki leylaklar, begonviller, hanımelleri gibi– sınırlarımı aşmak istiyordum... Belki dostluğumuzun tarihinde, parlak bir San Juan sabahında, bahçeler arasında avare avare dolaştığım o anlar kadar güzel, o kadar çocuksu başka bir zaman olmamıştır...

Nihayet aradığım evin kapısına gelmiştim. Parmaklıklarının arasından çimenli büyük bir çiçek tarhı, bir çeşme ve iki köpek gördüğüm demirden bir kapı... Ena'ya ne anlatacağımı bilmiyordum. Román'ın asla kendi hayatını, Jaime gibi iyi ve soylu bir insanın bu kadar çok sevdiği, bu kadar parlak birinin hayatıyla karıştırmaya layık olamayacağını ona bir kez daha nasıl söyleyeceğimi bilmiyordum... Ben konuşmaya başlar başlamaz, Ena'nın benimle dalga geçeceğinden adım gibi emindim.

Güneşin altında, uzun süren birkaç dakika geçti. Bahçenin büyük parmaklıklarının demirlerine yaslanmıştım. Kesif bir gül kokusu vardı, başımın üstünden derin bir sükûnet aksisedası yaratarak bir mayısböceği uçtu. Zili çalmaya cesaretim yoktu.

Evin kapısının –beyaz bir terasa açılan camlı bir kapı– gürültüyle açıldığını duydum, siyah saçlı kuzenciklerinden biriyle birlikte küçük Ramón Berenquer'in çıktığını gördüm. İkisi bir koşarak merdivenlerden bahçeye iniyorlardı. Sanki tam çaldığım bir çiçeği keserken elime yapışmışlar gibi bir korkuya kapıldım birden. Elimde olmadan, koşarak oradan kaçmaya koyuldum... Kendime geldiğimde yaptıklarıma çok güldüm; ama o parmaklıklara geri dönmedim. O sabah Ena'ya karşı hissettiğim heyecan ve şef-

kat kadar büyük bir bunalım birdenbire beni sarıp sarmalamaya başladı. Günün sonunda onun ikimizin arasına koyduğu o uzaklığı aşmayı düşünmüyordum artık. Olayları akışına bırakmak daha iyi geldi bana.

Köpeğin, Román'ın odasından aşağı inerek merdivenlerde feci şekilde uluduğunu duydum. Kulağında kırmızı bir ısırık izi vardı. Ürperdim. Román üç gündür odasına kapanmıştı. Antonia'ya göre, beste yapıyor ve etrafında kederli bir atmosfer oluşmasına neden olacak kadar sigara içiyordu, hiç ara vermeden. *Hayta,* bu ortamın sahibinde yarattığı mizaç değişikliği konusunda bir şeyler biliyor olmalıydı. Hizmetçi, köpeğin Román'ın dişleriyle yaralanmış olduğunu görünce, hastalığa tutulmuş gibi tir tir titremeye başlamış, köpeği neredeyse kendisi de inleyerek tedavi etmişti.

Takvime baktım. San Juan arifesinin üstünden üç gün geçmişti. Pons'un evindeki eğlenceye üç gün kalmıştı. İçim kaçma sabırsızlığıyla kıpır kıpırdı. Hatta bu umutsuz özlemimi gerçekleştirmeme yardımcı olacağını düşündükçe arkadaşımı sever gibi oluyordum.

XVIII

Şimdi Aribau sokağındaki gecelerin anısı geliyor aklıma. Günlerin köprüsünün altından kara bir nehir gibi akan ve yerleşik kokuların hayaletleri buharlaştırıp yok ettiği o geceler.

Sonbaharın ilk gecelerini ve onlarla birlikte gözümün önünde canlanan evdeki ilk tedirginliklerimi hatırlıyorum. Yapış yapış melankolileriyle kış akşamlarını: uykumu bölen bir sandalye gıcırtısını ve gözlerime mıh gibi çivilenmiş parıl parıl parlayan iki küçük gözle –kedinin gözleri– karşılaşınca sinirlerimin ayağa kalkmasını. O buz gibi saatlerde öyle anlar vardı ki hayat bütün iyi, temiz, namuslu yanlarından sıyrılıyor ve içime sadece dehşet salan en mahrem üzüntülerimi çığlık çığlığa haykırarak çırılçıplak görünüyordu gözüme. Sabahın, sanki hiç var olmamışlar gibi silip atacağı mahrem şeyler... Daha sonra yaz akşamları gelmişti. Altın suyuna batırılmış ayla, bembeyaz sırtlarının, pullu altın kuyruklarının üstünde sudan saçlarını tarayan deniz perilerinin nemli kokusuyla, Barselona göklerindeki tatlı ve yoğun Akdeniz akşamları... Bu sıcak gecelerden birinde, açlık, hüzün ve gençliğimin gücü, beni duygusal bir vecde, fırtınayı önceden sezen yanık bir toprak gibi tozlu, yumuşak ve açgözlü bir fiziksel ihtiyaca sürükledi.

İlk saatlerde, yorgun argın yatağın üstünde uzanırken, kafatasıma eziyet ederek, içini oyan ve zonklayan bir baş ağrısı gelirdi. Evin ve sokağın bana tanıdık gelen binlerce gürültüsü içinde, yavaş yavaş azaldığını hissetmek için, yastıksız, başım aşağıda gev-

şemek durumunda kalırdım.

Bu yüzden, uyku ruhumu ve bedenimi derin ve tam bir unutuşa sürükleyene dek her seferinde beni daha da uyuşuklaştırarak dalga dalga gelirdi. Sıcak, ısırgan otu gibi dalayan hatta bir kâbus gibi bastıran nefesini üzerime kusar, beni yeniden uyandırırdı.

Tam bir sessizlik. Sokakta, arada bir, gece bekçisinin ayak sesleri. Balkonların, çatıların ve terasların çok daha üstünde yukarıda yıldızların pırıltısı.

Tedirginlik yataktan sıçramama neden olurdu, zira yıldızların dünyasından gelen bu incecik pırıltılı ışıklar içimde açıkça dile getiremeyeceğim ama gerçek bir güçle hareket ederdi.

Ayın göründüğü bir geceyi hatırlıyorum. Fazlasıyla hareketli geçen bir günden sonra sinirlerim harap olmuştu. Yataktan kalkar kalkmaz, Angustias'ın aynasında odamın tamamen ipeksi bir gri renkle dolu olduğunu ve tam ortasında, uzun beyaz bir gölge olduğunu gördüm. Yaklaştım, görüntü de benimle birlikte yaklaştı. Sonunda çizgili geceliğimin üstünde allak bullak olmuş kendi yüzümü gördüm. Annemin yıllarca önce kullandığı, üzerinde ağır danteller bulunan, eskiden kalma –zamanla aşınarak eprimiş– çizgili bir gecelik. Böyle gözlerim açık ama neredeyse kendimi hiç görmeden bakmak tuhaf bir durumdu. Sanki benden kaçıyormuş gibi duran yüz hatlarıma dokunmak için elimi kaldırdım, işte o zaman orada, kemik yapısına uygun bir şekilde yanakların, burnun ve kaşların hizasını takip ederek, yüzden çok daha solgun uzun parmaklar göründü aynada. Her halükârda, ben kendim, Andrea, beni kuşatan kuvvetli duygular ve gölgeler arasında yaşıyordum. Bazen bundan kuşku duyacak hale geliyordum.

Pons'un partisi o gün öğleden sonra olmuştu.

Beş gün boyunca, bu içinde bulunduğum hayattan uzaklaşmak için hayaller biriktirmeye çalışmıştım. O zamana dek geride bıraktıklarıma sırtımı dönmek, her an yeni bir hayata başlamayı düşünmek benim için çok kolay olmuştu. Ve o gün başka ufuklara yelken açacağıma dair bir şeyler hissetmiştim. Bazen istasyonda, ayrılan trenin düdüğünü duyduğumda ya da limanda dolaşır-

ken, burnuma birdenbire gemilerin kokusu geldiğinde beni saran o korkunç endişe gibi bir şey.

Arkadaşım sabahtan telefonla aramıştı, sesini duyunca ona karşı şefkatle dolmuştum. Beklenen ve sevilen biri olma hissi bende binlerce kadınlık içgüdüsü uyandırıyordu; zafer gibi bir duygu, övülme ve hayran olunma arzusu, uzunca bir süre fark edilmedikten sonra, masaldaki Külkedisi gibi birkaç saatliğine kendimi prenses hissetme...

Çocukluğumda tekrar tekrar gördüğüm bir rüyayı hatırlıyorum; o zamanlar sıska mı sıska, soluk benizli küçük bir kız, hani şu misafirlerin güzelliğine hiç övgüler düzmedikleri, anne babaların imalı kelimelerle kendi kendilerini teselli ettikleri çocuklardandım... Konuşmadan uzak, dalgın dalgın kendi başlarına oynuyor görünseler de, çocuklar bu kelimeleri endişeyle biriktirirler içlerinde: "Kesin büyüyünce güzel bir tip olacak", "Çocuklar büyüyünce insanı çok şaşırtırlar"...

Rüyamda, kendimi koşarken görüyordum, sendeliyordum; birdenbire benden bir şey, bir giysi ya da bir larva parçalanıp ayaklarımın dibine kıvrıla kıvrıla düşerek saçılıyormuş gibi hissettim. İnsanların şaşkın bakışlarını görüyordum. Aynaya koşturup heyecandan titreyerek, birdenbire şaşırtıcı bir biçimde tatlılığın, cazibenin, iyiliğin bütün vasıflarıyla güzelliğin zarafeti ve cömertçe etrafa gülücük dağıtmanın fevkaladeliği bahşedilmiş olarak sarışın bir prensese –sarışın, çünkü bütün masallarda öyle tarif ediliyor– dönüşmemi seyrediyordum...

Çocukluk rüyalarımda o kadar çok tekrarlanan bu masal, ellerim hafiften titreyerek özenle saçımı başımı tarayıp, bu toplantı için dikkatle ütülediğim en az eski giysimin güzel durmasını sağlamaya çalışırken, gülümsememe neden oluyordu.

"Belki de," diye düşünüyordum, utançtan hafifçe yüzüm kızararak, "bugün o gündür." Eğer Pons'un gözleri beni güzel ve cazibeli buluyorsa (arkadaşım bunu acemice kelimelerle ya da daha iyi bir biçimde birçok defa, kelimeleri hiç kullanmadan söylemişti), demek ki artık peçe çoktan düşmüştü.

"Belki de bir kadın için hayatın anlamı, sadece böyle, kendisinin de ışık saçtığını hissedeceği şekilde bir bakışla keşfedilmiş olmaktır." Başkalarının beceriksizliklerini ve kinlerini dinleyerek, seyrederek değil; sadece kendi duygularını, kendi heyecanlarını, kendi umutsuzluğunu ve neşeni bütün boyutlarıyla yaşamak. Kendi iyiliğini de kötülüğünü de...

Neyse ki Aribau sokağındaki evden kaçtım, Román'ın eziyet ettiği piyanonun sesini duymamak için neredeyse kulaklarımı tıkamak zorunda kalmıştım.

Dayım odasına kapanıp beş gün orada kalmıştı. (Gloria'nın söylediğine göre, bir kez bile sokağa çıkmamıştı.) O sabah ortaya çıkıp insanın içine işleyen gözlerle evde neler olup bittiğini anlamaya çalışmıştı. Sağda solda Gloria'nın eskiciye sattığı eşyaların eksikliği fark ediliyordu. Açıkta kalan yerlerde, hamamböcekleri sağa sola koşuşturup duruyordu.

"Annemin mallarını çalıyorsun!" diye bağırdı.

Büyükanne hemen müdahale etti.

"Hayır, oğlum hayır. Onları ben sattım, benim eşyalarım; ben sattım çünkü ihtiyacım vardı, çünkü daha benim aklım başımda..."

Yemek azsa diğerlerine daha fazla kalsın diye açlıktan ya da bebeğin beşiğinde bir örtü fazla olsun diye soğuktan ölebilecek bu zavallı ihtiyar kadıncağızın ağzından bunları duymak öyle yersiz geliyordu ki, Román gülümsedi.

Öğleden sonra, dayım piyano çalmaya başladı. Koridorun kapısından, salonda gördüm onu. Başının arkasından, bir ışık huzmesi uzanıyordu. Benim olduğum tarafa dönerek o da beni gördü ve aynı anda kafasını meşgul eden bütün düşüncelere rağmen çok içten bir gülümsemeyle baktı.

"Çaldığım müziği dinlemek için bu şıklık fazla değil mi? Sen de, bu evin bütün kadınları gibisin, kaçıyorsun..."

Piyanonun tuşlarına tutkuyla vuruyor, zorlayarak göz kamaştırıcı bir ilkbahar hissi vermelerini sağlamaya çalışıyordu. Gözleri, çok alkol alan ya da birkaç gündür uyumamış birininki gibi kıpkırmızıydı. Çalarken, yüzüne kırışıklıklar doluyordu.

Neyse ki ondan kaçtım, daha önce de birçok kez yapmıştım. Sokağa çıkınca dayımın sadece inceliğini hatırladım. "Her şeye rağmen," diye düşündüm, "Román çevresindeki insanları yaşatıyor. Aslında, herkesin başından neler geçtiğini biliyor. Bu öğleden sonra benim hayaller içinde olduğumu biliyor."

Román'ı düşününce, ona bağlı olarak, elimde olmadan Ena'yı da hatırlıyordum. Çünkü ben, bu iki insanın birbirlerini tanımalarını ne kadar engellemeye çalışırsam çalışayım, artık zihnimde ikisini birbirinden ayıramıyordum.

"San Juan arifesinde öğleden sonra Ena'nın Román'ı görmeye geldiğini biliyor muydun?"

Gloria gözlerimin içine bakarak böyle demişti bana:

"Merdivenlerden aşağı, geçen gün *Hayta*'nın koştuğu gibi koşarak indiğini gözlerimle gördüm... Aynen öyle, kızım, çılgına dönmüş gibiydi... Sen ne diyorsun bu işe?.. O günden beri hiç görünmedi."

Orada sokakta, Pons'un evinin yolunda kulaklarımı tıkadım ve başımı kaldırıp ağaçların dallarına, yapraklarına baktım. Yapraklar artık iyice koyulaşmıştı. Üstlerine alev alev gökyüzünün ışıkları düşüp parçalanıyordu.

Sokağın şaşaasında, yeniden ilk talibiyle dans edecek, on sekizinde genç bir kız oluverdim. Hoşuma giden, hafif bir beklenti başka seslerin yankısını tamamıyla silip süpürdü içimden.

Pons, Muntaner sokağının sonunda muhteşem bir evde oturuyordu. Bahçenin parmaklıkları önünde –bahçe öyle şehirliydi ki çiçekler cila ve çimento kokuyordu– uzun bir araba sırası olduğunu gördüm. Yüreğim neredeyse acıyla çarpmaya başladı. Birkaç dakika sonra kendimi neşeli ve şuursuz bir dünyanın içinde bulacağımı biliyordum. Bu öyle bir dünyaydı ki sağlam bir paranın ve arkadaşlarımın konuşmalarından fikir sahibi olduğum iyimser bir bakışın desteğiyle dönüyordu. İlk kez bir sosyete eğlencesine gidiyordum, Ena'nın evinde katıldığım toplantılar, daha mahrem karakterli, edebi ve sanatsal amaçlı kılığına büründürülmüş toplantılardı.

Mermerden ana kapıyı ve hoşuma giden sakinliğini hatırlıyorum. Kapıda, çiçekler ve büyük vazolarla süslü antrenin loşluğunda uşak karşısındaki şaşkınlığımı. Pons'un annesinin elini sıkmak üzere gelen aşırı mücevherli hanımın kokusunu ve annesinin, Pons'un taliplerinden biri olan benim yanımdan geçerken, eski ayakkabılarıma, tarif edilemeyecek bir biçimde bakışını da.

Uzun boylu, gösterişli biriydi. Benimle, sanki gülümsemesi –artık sonsuza dek– dudaklarında donup kalmış gibi gülümseyerek konuşuyordu. O zamanlar beni incitmek o kadar kolaydı ki. Anında kıyafetlerimin yoksulluğundan tedirgin oldum. Bir elimi güvensizce Pons'un koluna geçirdim ve onunla birlikte salona girdim.

Orada birçok insan vardı. Bitişikteki küçük bir salonda "büyükler", özellikle yiyip içip gülmekle vakit geçiriyorlardı. Hafızamda tam bir pastayı ağzına götürdüğü anda gülmekten suratına kan oturmuş şişman bir hanım yer etmiş. Neden diğerlerinin bütün o karmaşası ve hareketi arasında bu görüntü sonsuza kadar zihnime çakılıp kaldı bilmiyorum. Gençler de yiyip içiyor, her an yer değiştirerek sohbet ediyorlardı. Ortalık güzel kızdan geçilmiyordu. Pons, beni kuzenleri olduğunu söylediği dört-beş kişilik bir grupla tanıştırdı. Aralarında kendimi çok utangaç hissettim. İçimden neredeyse ağlamak geldi, beklediğim ışık saçma duygusuyla bunun uzaktan yakından ilgisi yoktu. Sabırsızlıkla ve öfkeyle ağlama isteği...

Hiçbir şekilde Pons'un yanından ayrılmaya cesaretim yoktu, onun bizi inceleyen kötülük dolu güzel gözlerin karşısında biraz asabileştiğini hissetmeye başladım dehşetle. Sonunda arkadaşımı bir dakikalığına çağırdılar, o da beni –bir özür gülümsemesiyle– kızlarla ve tanımadığım iki genç çocukla yalnız bıraktı. Bütün bu süre boyunca ne diyeceğimi bilemedim. Hiç eğlenmiyordum. Kendimi bir aynada, çevremdeki neşeli yazlık giysilerin arasında kaba, gri beyaz gördüm. Herkesin neşesi, canlılığı arasında kesin surette ciddiydim, kendimi biraz gülünç buldum.

Pons görüş alanımdan kaybolmuştu. Sonunda, müzik herkesi

hafif bir fokstrot ritmiyle sarınca, bir pencerenin yanında, diğerlerinin dans edişini seyrederek yapayalnız kaldım.

Dans, mırıl mırıl konuşmalarla sona erdi, kimse yanıma gelmedi. Iturdiaga'nın sesini duydum ve hemen geri döndüm. Gaspar iki-üç kızın arasında oturmuş, onlara bilmem hangi planlarından, gelecekle ilgili projelerinden söz edip duruyordu. Şöyle diyordu:

"Bugün o kayaya kimse ulaşamıyor, ama oraya gitmek için bir füniküler inşa edeceğim, benim kale-evimin temelleri de tam orada olacak. Evleneceğim ve yılın on iki ayını, yanımda âşık olduğum kadından başka hiç kimse olmadan, rüzgârın uğultusunu, kartalların çığlıklarını, gök gürültüsünün kükremesini dinleyerek orada geçireceğim..."

Onu ağzı açık dinleyen çok güzel bir kız, lafını kesti:

"Ama bu imkânsız, Gaspar..."

"Nasıl imkânsız, küçükhanım? Ben her şeyi planladım! Çoktan mimarlarla ve mühendislerle konuştum! Söyler misin neymiş imkânsız olan?"

"İmkânsız olan şu; seninle birlikte orada yaşamak isteyecek bir kadın bulamazsın... Gerçekten, Gaspar..."

Iturdiaga kaşlarını kaldırdı ve kibirli bir melankoliyle gülümsedi. Uzun mavi pantolonunun altında ayakkabıları ayna gibi pırıl pırıl parlıyordu. Ona yaklaşsam mı bilemedim, tıpkı bir köpek gibi, hem birilerine yaklaşmaya hevesli hem de endişeliydim... O sırada, arkamdan birinin açık seçik onun soyadını söyleyerek, Iturdiaga dediğini duyunca dikkatim dağıldı ve başımı çevirdim. Bahçeye açılan, alçak bir pencereye dayanmış duruyordum. Orada, asfaltlanmış dar patikalardan birinde, hiç şüphesiz ticaretten söz ederek dolaşan iki beyefendi gördüm. İçlerinden biri, kocaman, iriyarı olanı Gaspar'a epeyce benziyordu. Pencereyi birkaç adım geçince, çok hararetli tartıştıklarından bir süre gezinmeyi bıraktılar.

"Ama siz bu durumda savaşın bize neler kazandırabileceğinin farkında değilmisiniz? Milyonlar, bayım, milyonlar... Çocuk oyu-

nu değil bu, Iturdiaga!.."

Yollarına devam ettiler.

Sanki gerçekten onları, akşamın kızıllaşmış göğünde –önemli adamların soylu başlarındaki büyücü başlıklarıyla– Avrupa toprakları üzerinde uçan o simsiyah savaş hayaletinin sırtına binerek sürerken görmüşüm gibi dudaklarıma bir gülümseme gelip yerleşti.

Zaman o kadar ağır ilerliyordu ki. Bir saat, belki iki saat, yalnız kaldım. Gözlerim takıldığında, zihnimi meşgul eden bu insanların hareketlerindeki değişimi gözlemliyordum. Pons'u tekrar gördüğümde dalgın dalgın etrafı seyrediyordum galiba. Benden bir salon boyu uzaklıkta, kıpkırmızı ve mutlu bir yüzle iki kızla kadeh tokuşturuyordu. Benim de elimde yalnız bir kadeh vardı, kaldırıp aptalca bir gülümsemeyle kadehime baktım. Orada öyle tek başıma mutsuzluk ve gereksiz bir hüzünle doldum. İşin doğrusu hiç kimseyi tanımıyordum, kaybolmuş gibiydim. Sanki beni kale biçimine sokmakla uğraşan bir dolu resim, çocuk oyunlarında olduğu gibi bir nefeste darmadağın oluvermişti. Bana karanfiller alan Pons, bana ideal yaz tatilleri sözü veren Pons, beni elimden tutup evden çıkararak mutluluğa götürecek Pons resimleri... Arkadaşım –bana yalvar yakar olan, şefkatiyle beni heyecanlandırmayı başaran arkadaşım– o akşamüstü, hiç kuşku yok ki benden utanıyordu... Belki de annesinin bakışlarının en önce ayakkabılarıma yönelmiş olması her şeyi mahvetmişti... Ya da belki benim suçumdu. Nasıl oluyordu da olayların işleyişini hiçbir zaman anlayamıyordum?

"Senin çok canın sıkılıyor, zavallı kız... Bu benim oğlum çok kaba. Gidip hemen onu bulacağım!"

Pons'un annesi, tüm bu süre boyunca beni gözlemlemişti besbelli. Düşündüğümden bu kadar farklı biri çıktığı için, ona biraz hınçla baktım. Arkadaşıma yaklaştığını gördüm, birkaç dakika sonra Pons yanımdaydı.

"Lütfen, kusuruma bakma Andrea... Dans etmek ister misin?"

Tekrar müzik başlamıştı.

"Hayır, teşekkür ederim. Burada kendimi iyi hissetmiyorum, gitmek istiyorum."

"Ama, niçin Andrea?.. Bana kırılmadın, değil mi?.. Birçok defa yanına gelmek istedim... Hep yolda beni durdurdular... Bu arada, başka erkeklerle dans etmemene memnun oldum; arada bir sana bakıyordum..."

Sustuk kaldık. Kafası karışıktı. Ağlamak üzere gibiydi.

Pons'un kuzinlerinden biri yanımızdan geçti ve saçma sapan bir soru sordu:

"Sevgili kavgası mı?"

Suratında bir film yıldızının zoraki gülümsemesi vardı. Öyle eğlenceli bir gülümsemeydi ki, şimdi hatırlamak bile beni gülümsetti. O anda Pons'un utançtan kıpkırmızı kesildiğini gördüm. Canımı acıtarak, yüreğim ağzıma geldi.

"'Böyle' insanlar arasında olmaktan hiç hazzetmiyorum," dedim, "mesela, bu kız gibi insanlardan..."

Pons üzülmüş ve saldırgan görünüyordu.

"O kız hakkında bir şey söylemek zorunda mısın? Doğduğumdan beri tanırım onu, zeki ve iyi bir kızdır... Belki senin yargılarına göre fazla güzeldir. Siz kadınlar hepiniz böylesiniz."

Bu defa kızarma sırası bana gelmişti, o da, ânında pişman olup ellerimden birini tutmaya çalıştı.

"Bu saçma sapan sahnenin –diye düşündüm– başkahramanı ben olabilir miyim?"

"Bugün sana ne oldu bilmiyorum Andrea, bilmiyorum neden her zaman olduğun gibi değilsin..."

"Haklısın. Rahat değilim... Bak, işin doğrusu ben senin partine gelmek istemiyordum. Sadece seni kutlayıp gidecektim, biliyor musun?.. Ama annen beni karşıladığında, kafam öyle karışıktı ki... Gördüğün gibi buraya uygun giyinmemiştim bile. Farkında değil misin eski spor ayakkabılarımla gelmişim? Fark etmedin mi?"

"Ah!" diye düşünüyordu içimde bir şey, bir tiksinme hareketiyle. "Neden bu aptal saptal şeyleri söylüyorum?" Pons ne yapacağını bilemiyordu. Bana korkuyla bakıyordu. Kulaklarına kadar

kızarmıştı, o koyu renkli zarif takımının içinde küçücük görünüyordu. Gayri ihtiyari annesinin uzakta duran siluetine tedirgin bir bakış attı.

"Hiçbir şeyin farkında değilim, Andrea," diye kekeledi, "ama gitmek istersen... ben... seni durdurmak için ne yapacağımı bilmiyorum."

Ardından gelen uzun bir aradan sonra, biraz önce söylediğim kelimeler yüzünden canım sıkıldı.

"Misafirlerin hakkında söylediklerim için beni affet, Pons."

Antreye kadar hiç konuşmadık. O gösterişli büyük vazoların çirkinliği kendimi orada daha güvenli ve sağlam hissetmeme neden oldu, gerginliğimi azalttı. Pons, birden heyecanlanarak, vedalaşırken elimi öptü.

"Ne olduğunu bilmiyorum Andrea, önce Markiz geldi... (Biliyor musun, annem bu konuda biraz geri kafalıdır; unvanlara çok önem verir.) Sonra kuzinim Nuria beni bahçeye götürdü... Evet, bana aşkını ilan etti... Yok..."

Durdu ve tükürüğünü yuttu.

Beni bir gülme tuttu. Bütün bunlar artık bana çok gülünç geliyordu.

"Bu, biraz önce bizimle konuşan güzel kız mı?"

"Evet. Sana söylemeyecektim. Haliyle, hiç kimseye söylemek istemiyordum... Sonra... Gördüğün gibi, Andrea senin yanına gelemezdim. Her şeye rağmen yaptığı şey kendi açısından çok cesurcaydı. Cazibeli bir kızdır. Binlerce talibi var. Bir parfüm kullanır..."

"Evet, tabii."

"Hoşça kal... Bu arada... bir daha ne zaman görüşeceğiz?"

Tekrar kızarmaya başladı, zira gerçekten hâlâ çok çocuktu. Bundan böyle sadece üniversitede, o da belki tatilden sonra, tesadüfen karşılaşacağımızı o da benim kadar iyi biliyordu.

Dışarıda yakıcı bir hava vardı. Önümde yokuş aşağı inen, uzun mu uzun Muntaner sokağından nasıl geçeceğimi bilmeden öylece kalakaldım. Yukarıda, neredeyse maviden siyaha dönmüş

gökyüzü, tek bir bulut olmadan, hâlâ tehditkâr bir biçimde ağırlaşıyordu. Sessiz sokağın üstüne inen o gökyüzünün klasik ihtişamında dehşet verici bir şey vardı. Bu öyle bir şeydi ki, kendimi bir Yunan tragedyasının kahramanı gibi, kozmik güçlerin arasında ezilmiş ve küçücük hissetmeme neden olmuştu.

Bunca ışık, asfaltın ve taşların bu yakıcı susuzluğu beni bunaltıyordu. Sanki kendi hayatımın yolunda, çölde dolaşıyormuş gibi yürüyordum. Kendilerini yakalayamadan yanımdan gelip geçen insanların gölgelerine bakıyordum. Her an çaresizce yalnızlığa kapılıyordum.

Arabalar geçmeye başladı. İçi tıklım tıkış insanla dolu bir tramvay çıktı geldi. Gözlerimin önünden gezinti yerleriyle, palmiyeleriyle, banklarıyla büyük Diagonal caddesi geçiyordu. Sonunda, aptalca bir hareketle kendimi bu banklardan birinde oturmuş buldum. Sanki büyük bir çaba harcamış gibi acılar içinde ve bitkin bir halde.

Bana kalırsa, hep kendi kişiliğimizin aynı, kapalı yolundan gideceksek koşmanın hiçbir anlamı yoktu. Bazı insanlar yaşamak için doğar, bazıları çalışmak için, bazıları da hayatı seyretmek için. Benim küçük ve değersiz bir seyirci rolüm vardı. O rolden çıkmam imkânsızdı. Kurtulmam imkânsızdı. O anda benim tek gerçeğim korkunç bir yürek sıkıntısıydı.

Güneş kısacık bir an gökkuşağının renklerini gösterdiğinde, güzel bir gri bulutun arkasından dünyam sarsılmaya başlamıştı. Kupkuru kalan yüzüm gözyaşlarımı memnuniyetle içine alıyordu. Parmaklarımsa onları öfkeyle siliyordu. Epeyce bir süre, orada, sokağın kayıtsızlığının bana sağladığı mahremiyette ağladım, sanki böyle yapınca ruhum ağır ağır temizleniyormuş gibi geldi bana.

İşin aslı, hayal kırıklığına uğramış küçük bir kız gibi acı çektiğim için bu kadar çok tantanaya gerek yoktu. Hayatımın, daha fazla hatırlamaya değmeyecek bir sayfasını hızla okumuştum. Benim tarafımdan bakınca, çok daha büyük acılara kayıtsız kalmış, hatta dalga geçmiştim...

Eve dönerken, Aribau sokağını baştan aşağı koşarak geçtim. Kendi düşüncelerime dalıp o kadar uzun süre oturmuşum ki, gökyüzü renklerini kaybetmeye başlamıştı. Sokağın ruhu akşam alacasında ışıyordu, vitrinleri, karanlık göz çukurlarından bakan bir dizi sarı ya da beyaz göz gibi aydınlanmıştı. Kaldırım taşlarından yukarı binlerce koku, keder, hikâye yükseliyor, Aribau sokağının balkonlarında ya da giriş kapılarında görünmeye başlıyordu. Kıpır kıpır, dalga dalga insanlar, Üniversite meydanının hareketli dünyasından yukarı doğru çıkanlara karşı zarif, kunt Diagonal'den aşağı iniyorlardı. Hayatların, özelliklerin, zevklerin iç içe geçmesi, işte Aribau sokağı buydu. Ben kendim, onun içinde kaybolmuş, küçücük, bir başka unsurdum.

Hiç dans etmediğim ilk balomdan geri dönüp, hiçbir muhteşem yaz davetinin beni kurtaramayacağı evime geliyordum. Hemen yatma arzusuyla isteksiz isteksiz yürüyordum. Biraz acılı bakan gözlerimin karşısında, sokak kapısının önünde siyah kolunun üzerinde yükselen, sevilen birinin yüz hatları gibi tanıdık o fener ortalığı aydınlattı.

O anda hayretle Ena'nın annesinin benim evimden çıktığını gördüm. O da beni gördü ve bana doğru yürüdü. Her zamanki gibi, bu kadının basit şıklığı ve tatlılığının büyüleyiciliği içime işledi. Sesini duymak beni hatıralar dünyasına götürdü.

"Sizinle karşılaşmamız ne büyük bir şans, Andrea!" dedi bana. "Epeydir evde sizi bekliyordum... Bana bir dakikanızı ayırabilir misiniz? İzin verirseniz sizi bir yerde dondurma yemeye davet edeyim?"

ÜÇÜNCU BÖLÜM

XIX

Kafede karşı karşıya oturduğumuzda, ben hâlâ hayalleri yıkılan acılı, çekingen bir çocuktum. Sonra Ena'nın annesinin birkaç dakika içinde söyleyeceklerini dinleme arzusu sarmaya başladı beni. Kendi derdimi unuttum ve sonunda huzur buldum.

"Sizin neyiniz var Andrea?"

Bu siz lafı hanımefendinin ağzında yumuşak ve tanıdık bir şeye dönüşüyordu. İçimden ağlamak geldi, dudaklarımı ısırdım. Bakışlarını benden kaçırdı. Şapkanın siperliğinin gölgelediği gözlerini tekrar gördüğümde, heyecandan nemlenmişlerdi... Ben sakinleşmiştim, şimdi hafiften korkarak gülümseyen oydu.

"Hiçbir şeyim yok."

"Olabilir Andrea... birkaç gündür hepinizin gözlerinde tuhaf gölgeler görüyorum. Ruh halinizin etrafınızı saran dünyadan etkileniyor olabileceği hiç aklınıza gelmedi mi?"

Gülümseyerek beni de gülümsetmeye çalışıyor gibiydi. Bütün bunları yumuşak bir sesle söylüyordu.

"Bu aralar neden eve hiç gelmiyorsunuz? Ena'dan artık hoşlanmıyor musunuz?"

"Hayır," bakışlarımı aşağı çevirdim, "sanıyorum asıl o benden sıkıldı. Doğal tabii..."

"Neden? Ena sizi çok sever... Evet, evet, hiç öyle düşünceli bir tavır takınmayın. Siz kızımın tek arkadaşısınız. Bu yüzden sizinle konuşmaya geldim...."

Baktım, eldivenleriyle oynayarak onları düzeltiyordu. İncecik zarif elleri vardı. Parmak uçları en ufak bir dokunuşta yumu-

şakça geriye doğru kıvrılıyordu. Yutkundu.

"Ena hakkında konuşmak benim için o kadar zor bir iş ki. Şimdiye kadar hiç kimseyle konuşmadım; onu bu nedenle çok severim... Benim Ena'ya hayranlık duyduğum söylenebilir Andrea."

"Ben de onu çok seviyorum."

"Evet, biliyorum... ama, bunu nasıl anlatabilirim size? Ena'nın benim için diğer çocuklarımdan çok farklı bir yeri vardır, hayatımdaki her şeyden önce gelir. Ona karşı olağanüstü bir şefkat besliyorum."

Anlıyordum. Kelimelerden çok konuşma tonundan. Ne söylediğinden çok sesinin yakıcılığından. Beni biraz korkutuyordu... Hep bu kadının alev alev yandığını düşünmüştüm. Daima. Onu kendi evinde ilk kez gördüğüm gün şarkı söylerken duyduğumda da, sonra, bana sadece endişeyle içimi ürpertecek şekilde baktığında da.

"Ena'nın şu sıralar acı çektiğini biliyorum. Bunun benim için ne demek olduğunu anlıyor musunuz? Bugüne kadar hayatında her şey mükemmel gitti. Sanki başarılı olmasına birkaç adım kalmış gibiydi. Onun kahkahaları hayatı hissetmemi sağlardı... Hep öyle sağlıklı, öyle sorunsuz, öyle mutlu oldu ki. O çocuğa âşık olduğunda, Jaime'ye..."

(Benim şaşkınlığıma karşı, o aynı anda hem hüzün hem de neşeyle gülümsüyordu.)

"Jaime'ye âşık olduğunda her şey rüya gibiydi. Özellikle tam ergenlikten çıkarken ihtiyacı olduğu bir anda, kendisini anlayabilecek birini bulduğundan, Jaime bana bir tabiat kanununun yerine gelmesi gibi gelmişti..."

Ona bakmak istemiyordum. Sinirlenmiştim. Şöyle düşündüm: "Bu hanım benim ağzımdan laf almaya mı çalışıyor?" Annesi onunla ilgili birçok şeyi biliyor olsa da, Ena'nın herhangi bir sırrına ihanet etmemeye kararlıydım. Tek kelime etmeden, bırakayım konuşsun dedim.

"Görüyorsunuz Andrea, sizden kızımın bana söylemek istemediği bir şeyi anlatmanızı istemiyorum. Böyle bir şey yapmanı-

za gerek yok. Dahası, sizden kendisi hakkında her şeyi bildiğimi Ena'ya söylememenizi rica edeceğim. Onu iyi tanırım, yeri gelince ne kadar sert olabileceğini biliyorum. Beni asla affetmez. Öte yandan, bir gün gelip bu hikâyeleri kendisi anlatacaktır. Ne zaman Ena'nın başına bir şey gelse, bana anlatacağı günü bekleyerek yaşarım... Beni hiç yanıltmaz. O gün hep gelir. Dolayısıyla sizden de ketum olmanızı ve beni dinlemenizi rica ediyorum... Ena'nın sık sık sizin eve geldiğini biliyorum, ama özellikle sizin ziyaretinize gelmiyor... Román adında bir akrabanızla çıktığını biliyorum. O zamandan beri Jaime'yle aralarında soğukluk olduğunu ya da tamamen bitirdiklerini de biliyorum. Ena kendisi de tamamıyla değişmiş görünüyor... Söyleyin, dayınız hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Omuzlarımı silktim.

"Bu konu beni de çok düşündürdü. Sanırım işin en kötü yanı Román'ın kendine has bir cazibesi olması, yoksa pek öyle tavsiye edilecek biri değildir. Onu tanımıyorsanız, size onu anlatmak imkânsız..."

"Román'ı mı?" Hanımefendinin kendisini bir ilaheye dönüştüren gülümsemesi, öyle derindi ki. "Evet, Román'ı tanırım. Uzun yıllardır tanırım Román'ı... Anlayacağınız, konservatuvardan arkadaştık. Onu tanıdığımda on yedi yaşlarındaydı, dünyanın hâkimi olacakmış gibi efelenirdi o zamanlar... Tembelliği onu kısıtlasa da, olağanüstü yetenekli görünürdü. Öğretmenler ona çok umut bağlamışlardı. Sonra, hiç şüphesiz, perişan oldu. Sonunda da en kötü yanlarını ortaya çıkardı... Birkaç gün önce onu tekrar gördüğümde bana bitmiş tükenmiş bir adam izlenimi verdi. Ama teatralliğini, bir sırrı ortaya çıkaracak doğulu büyücü tavrını hâlâ elden bırakmamış. Numaralarını ve müzik sanatını da bırakmamış... Kızımın böyle bir adamın kendisini almasına izin vermesini istemiyorum... Ena'nın ağlamasını ya da mutsuz olmasını istemiyorum, onun yüzünden..."

Dudakları tir tir titriyordu. Benimle hangi konuda konuştuğunun farkındaydı, duruma hâkim olma isteği gözlerinin rengini de-

ğiştiriyordu. Sonra gözlerini kapatıyor, bu iç sıkıntısının, bendini aşıp karşısına çıkan her şeyi sürükleyen sular gibi boşalmasına izin veriyordu...

"Aman tanrım! Román'ı tabii ki tanıyorum. Onu o kadar uzun bir süre sevdim ki kızım, tanımamam mümkün değil. Bana onun çekiciliği, cazibesi hakkında bilmediğim ne söyleyebilirsiniz ki; ilk aşkın neden olduğu, hafifletilmesi, yatıştırılması imkânsız görünen bir güçle için için acı çeken ben değil miyim? Kusurlarını öyle iyi biliyorum ki, şimdi, hayata küskün ve baskı altında, eğer tahmin ettiğim gibiyse, kızımın da tıpkı benim gibi bu kusurlardan etkilenebileceğini sadece düşünmek bile benim için inanılmaz bir dehşet. Bunca yıldan sonra, kaderin bana böyle acımasız bir oyun oynayacağını beklemiyordum... Siz on altı, on yedi, on sekiz yaşlarında, zihninizin saplantılı bir şekilde sadece arka arkaya jestlerle, ruh halleriyle, hareketlerle meşgul olmasının ve bütün bunlar bir araya geldiğinde bazen gerçek dışı bir şeye dönüşmesinin, bunun da bir kişi olmasının ne anlama geldiğini bilir misiniz?.. Hayır, ne büyük bir acı! Gözleriniz o kadar sakin bakarken nereden bileceksiniz? O aşırılıkları muhafaza etme hissi, duygulardan utanmanın imkânsızlığı konusunda da hiçbir şey bilmezsiniz. İlk gençliğimde bana izin verilen tek şey, yalnız başıma ağlamaktı. Onun dışında yaptığım, hissettiğim her şeyde birilerinin gözü üstümde olurdu... O zamanlar sabahın köründe, yağmurun altında, gözlerim, daha yeni uyanmış köpek yavruları gibi oynaşa oynaşa, bir eliyle neredeyse hep ağabeyinin sırtını yumruklayarak, kolunun altında öğrenci çantasıyla görüneceği kapıya çivilenmiş bir halde, Aribau sokağının bir köşesinde, uzaktan da olsa, Román'ın yolunu gözlediğimde olduğu gibi bir erkeği yalnız başıma görmek mi? Hayır, orada da asla yalnız kalamadım. Aşk konusundaki bütün düşüncelerini yok eden pembe düşlerinden yorgun düşmüş, meraklı hizmetçiye bana eşlik etmesi için rüşvet vermek zorundaydım... O kadının simsiyah bıyıkları ve patlak gözleri aklıma gelince, Ena'nın bağımsızlığına sıra dışı bir noktaya kadar saygı duyuyorum. Kış sabahlarında şemsiyenin altında

esnediğini de hatırlıyorum... Bir gün babamı, benimle Román'ın, evde temelde Román'ın bestelerinden oluşan bir piyano ve keman konseri vermemize razı edebildim. Müthiş başarılı oldu. Katılanlar büyülenmiş gibiydi... Yok, yok Andrea; ne kadar uzun yaşarsam yaşayayım o anki duyguları bir daha hissetmeme imkân yok. Román neredeyse nemli gözlerle bana gülümsediğinde, heyecandan ölmek üzereydim. Bir süre sonra, bahçede, Román kendisine hissettiğim o vecdi hayranlığı fark etmeye başlamış, kedinin yeni avladığı bir fareyle oynaması gibi edepsizce bir merakla benimle oynamaya başlamıştı. İşte o sırada saç örgümü istedi benden.

"'Benim için saçını kesemezsin,' dedi, gözleri parlayarak.

"Onun benden bir şey istemesinden daha büyük bir mutluluğun hayalini bile kurmamıştım. Bu o kadar büyük bir fedakârlıktı ki, hiç kuşkusuz, içimi ürpertiyordu. On altı yaşımdayken, saçım, benim tek güzelliğimdi. Hâlâ göğsümün üstünden belime kadar uzanan kalın mı kalın, bir tanecik, gevşek bir saç örgüm vardı. Gurur duyardım. Román, günlerce hiç değişmeyen bir gülümsemeyle saç örgüme baktı durdu. O bakış bazen beni ağlatırdı. Sonunda daha fazla dayanamadım, uykusuz bir gecenin sonunda, neredeyse iki gözümü de kapayıp saçımı kestim. Saçlarım o kadar gür, ellerim o kadar titrekti ki, epeyce uzun sürdü. İçgüdüsel olarak, sanki kötü bir sürgün ağır ağır dolanacakmış gibi, boğazıma bastırıyordum. Ertesi gün, aynaya bakar bakmaz ağlamaya başladım. Ah, ne aptalca bir şey şu gençlik!.. Bir yandan da mütevazı bir gurur her yanımı sarıyordu. Hiç kimsenin böyle bir şey yapamayacağını biliyordum. Kimse Román'ı benim kadar sevemezdi. Saç örgümü, romantik romanlardaki kadın kahramanlarınkine benzer, soğukkanlılıkla bakınca budalaca görünen, müteredditbir endişeyle gönderdim ona. Cevaben tek bir satır bile yazmadı. Olay bizim evde, sanki ailenin üstünde felaket kuşları uçuyormuş gibi algılandı. Ceza olarak beni bir ay sokağa çıkmaktan menettiler... Şüphesiz bütün bunlara çok kolay katlandım. Gözlerimi kapatıyor, benden bir parça olan o altın sarısı halatı Román'ın ellerinde görüyordum. Böyle yaparak kendimi en iyi

biçimde avuttuğumu hissediyordum... Sonunda Roman'ı görebildim. Merakla yüzüme baktı. Şöyle dedi:

"'Senin en iyi şeyin bende. Bütün cazibeni çaldım.' Sonra hiç beklemeden ekledi: 'Neden böyle bir aptallık yaptın, kadın? Neden köpeğimmiş gibi davrandın?'

"Şimdi, olaylara uzaktan bakınca, insan nasıl böyle bir aşağılama yeteneği edinebilir, nasıl bu kadar hastalanabiliriz, nasıl olur da insan duygularına bu büyüklükte bir acıdan zevk alma sığabilir?.. Zira ben hastaydım. Ateşim vardı. Bir an bile yataktan kalkamıyordum; zehir böyle bir şeydi. Saplantı her yanımı sarmıştı... Şimdi siz bana Roman'ı tanıyıp tanımadığımı mı soruyorsunuz? Günler boyunca, yalnız başıma onun bütün hatlarını, bütün kıvrımlarını zihnimde tekrar tekrar canlandırdım... Babam telaşlanmıştı. Araştırma yapmış, hizmetçi benim 'düşkün'lüğümden söz etmiş... Peki ya bu ifşa edilmenin, en mahrem köşelerine kadar açılıp saçılmanın acısı? Sanki adalelerimizin arasında atan kırmızı damarları görmek için derimizi ince ince söküyorlarmış gibi gelen acı... Beni bir yıl köyde tuttular. Döndüğümde orada olmasın, bir süre Barselona'dan uzaklaşsın diye babam Román'a para vermiş, o da parayı kabul edecek ve bu konuyla ilgili bir makbuz imzalayacak kadar yüzsüzce davranabilmiş.

"Barselona'ya dönüşümü gayet iyi hatırlıyorum. Trende yorgunluktan bitap düşüşümü de – o zamanlar dört saatlik bir yolculuk için ne kadar çok örtü, şapka, eldiven ve tüle ihtiyaç duyduğumuzu tahmin edemezsiniz. Babamın bizi istasyonda bekleyen kocaman arabasını hatırlıyorum da, koltukları bizi kürklü mantolarımızın içinde çarpa çarpa hoplatıyor, motorun gürültüsü kulaklarımızı sağır ediyordu. Tam bir yıl Román'ın adını bile duymadan geçmişti, o zamanlar her ağaç, her ışık damlası –Barselona'nın o barok, kendine has ışığı–, burun deliklerimi onu hissedecek kadar genişleterek bana onun kokusunu getirirdi...

"Babam beni büyük bir heyecanla kucakladı – zira ben de Ena gibi, erkek çocuklarının arasında tek kızdım. Ben, ilk fırsatta, kendisine piyano ve şarkı derslerime devam etmek istediğimi

söyledim. Sanırım ilk söylediğim şey bu oldu.

"'Peki. Bu genç adamın peşinden koşmak seni biraz da olsa utandırmıyor mu?'

"Babamın gözleri öfkeden parlıyordu. Babamı bilmez misiniz? Gördüğüm en kurnaz ama aynı zamanda en tatlı gözler onunkilerdir.

"'Sana başka adam mı yok? Sen, benim kızım, bir çeyiz avcısının peşinden koşacak biri misin?'

"Babamın bu sözleri içimde aşkımın nesnesi olan kişiye âşık olmamın verdiği gururla bağlantılı her şeyi yaralıyordu. Román'ı savundum. Dehasından, muhteşem cesaretinden dem vurdum. Babam beni sakin sakin dinledi, sonunda o makbuzu ellerime bıraktı: 'Şuna baksan yeter. Seni engellemek istemiyorum.'

"Bir daha aramızda hiç Román konusu açılmadı. Ruhumuzun verdiği tepkiler ilginç oluyor. Eminim, yine de gizli gizli yeni bir savunma mekanizması geliştirmiştir. Akrabalarımı kendimin yerine koyunca, bu adama aşkımı göstermeyi sürdürmem imkânsız göründü bana. Omuzlarıma ahlaki bir ürkeklik yüklenmiş gibiydi. Babamın beğendiği ilk talibimle evlendim, yani Luis'le...

"Bugün, siz de biliyorsunuz Andrea, bütün bu hikâyeyi unuttum ve mutluyum."

Onu dinlemek beni utandırıyordu. Ena'nın annesinin itirafları, her gün dilimizin en acımasız kelimelerini duyan, Gloria'nın en kaba materyalizmle dolu konuşmalarını hiç çekinmeden dinleyen benim utançtan yüzümü kızartıyor, kendimi kötü hissettiriyordu. O zamanlar, ben de gençlik gibi kırılgan ve uzlaşmaz biriydim. Taşıdığı bütün bu düş kırıklığı ve nefessiz kalışıyla beni tiksindiriyordu. Bu kadının çektiklerini yüksek sesle anlatıyor olması, kendimi neredeyse hasta hissetmeme neden oluyordu.

Yüzüne bakınca, gözlerinin yaşla dolduğunu gördüm.

"Ama bunları Ena'ya nasıl açıklayayım, Andrea? Onun kadar çok sevdiğim birine, günah çıkarırken, üzüntüden harap bir halde söylemem gereken şeyleri, size anlattıklarımı nasıl anlatabilirim?.. Ena beni sadece bir berraklık, açıklık timsali olarak tanıyor... Bu

tanrısallaştırdığı imgenin bir tutkular ve dengesizlikler çamurunda temellenmiş olmasına katlanamayacağını biliyorum. Beni daha az severdi... Ama benim için onun sevgisinin en ufak parçası bile hayati önem taşır. Bugün olduğum kişi olmamı sağlayan odur. Kendi yarattığı eseri mahvedebileceğine inanıyor musunuz? İkimizin arasında öyle hassas, öyle sessiz ve derin bir çalışma oldu ki!"

Gözleri koyulaşmış, kedilerin boylamasına uzun gözbebekleri gibi küçülüyordu. Yüzü incecik bir filiz gibiydi: Ya bir anda gözle görülmez kırışıklıklar dolarak yaşlanacak ya da bir çiçek gibi uzayıp gidecekti... Nasıl olup da onun çirkin biri olduğunu düşünmüş olduğumu anlamıyordum.

Bakın, Andrea. Ena doğduğunda, onu istememiştim. İlk çocuğumdu, isteyerek doğurmamıştım elbette. Evliliğimin ilk yılları sıkıntılıydı. Birlikte yaşayan iki canlının birbirlerine bu derece yabancı olabilmeleri, birbirlerini anlayamamaları ne kadar ilginç. Luis, şansına, gün boyunca o kadar meşgul oluyordu ki, yolunda gitmeyen mahrem hayatımızı düşünecek vakti yoktu. Her şeye rağmen, ağzından zar zor laf çıkan bir kadın ezberini bozuyordu. Onun sigara içerek, benimse okumaya çalışarak geçirdiğimiz, o bitmek bilmeyen akşam saatlerinde saatine, ayakkabılarıma ya da halıya yönelttiği bakışlarını hatırlıyorum. İkimizin arasında neredeyse sonsuz bir uzaklık vardı, bu ayrımın beni yıllar geçtikçe daha çok bunaltacağına dair bir inancım vardı. Bazı bazı onun sinirle kalkıp pencerenin önüne gittiğini görürdüm. Sonunda, gelip bana eğlenceli bir plan önerirdi... Benim mükemmel giyinmemi, evimizin konforlu ve lüks olmasından hoşlanırdı... Bir kez bütün bunlara ulaştıktan sonra, zavallı hayatımızda neyin eksik olduğunu hiçbir zaman anlamadı.

"Arada bir, zoraki bir gülümsemeyle elimi tuttuğunda, bir hayli küçük ellerinin arasında parmaklarımın hareketsiz kalmasına şaşırırdı galiba. Gözlerini kaldırıp bana bakarken yüzüne çocuksu bir endişe hâkim olurdu. Öyle anlarda içimden gülmek gelirdi. Geçmişte yaşadığım başarısızlıkların öcünü alır gibiydim.

Bir kez de ben kendimi güçlü ve iktidar sahibi hissederdim. Bir kez da olsa bana azap çektirirken Román'ın ruhunu titreten zevki anlardım. Kocam bana sorardı: 'Ispanya'yı mı özlüyorsun yoksa?'

"Omuzlarımı silkip ona hayır derdim. Zaman, tamamen gri hayatımızın üzerinden hızla akıp geçiyordu... Hayır, Andrea, o zamanlar kocamdan çocuk yapmak istemiyordum hiç. Ama ne oldu, geldi. Hissettiğim her fiziksel fırtına, dayanmak zorunda kaldığım birçok sıkıntıya eklenen, hayatın yeni bir gaddarlığı gibi gelirdi bana. Çocuğun kız olduğunu söylediklerinde, isteksizliğime bir de tuhaf bir yürek sıkıntısı eklendi. Onu görmek istemiyordum. Yüzümü dönerek yatağa uzandım... Hatırlıyorum da sonbahardı ve pencerenin arkasından hüzünlü mü hüzünlü gri bir sabah görünüyordu. Büyük bir ağacın kuru altın rengi dalları, neredeyse çatırdayarak pencerenin camlarına vuruyordu. Bebek tam kulağımın dibinde çığlık atmaya başladı. Benden doğmuş olduğu için, benim genlerimi taşımaya mahkûm olduğu için vicdan azabı çekiyordum. Böyle, bu mızırdanan şeyin bir gün benim yüzümden bir kadına dönüşebileceğine de hafiften üzülerek ağlamaya başladım. İşte öyle, merhamet dürtüsüyle harekete geçip –sokakta karşılaştığımız herhangi bir talihsizin ellerine sadaka koyarken hissettiğimize benzer bir utanç içinde– kendi etimin bir parçasını bedenime yasladım, beslensin diye beni emmesine, bunu yaparak beni hırsla yiyip yutmasına, yenmesine de izin verdim, ilk kez, fiziksel olarak.

"O andan itibaren Ena benden daha güçlü oldu; beni köleleştirdi, kendine bağladı. Canlılığıyla, gücüyle, güzelliğiyle beni hayran bıraktı. O büyüdükçe, aynı şaşkınlıkla, bir bedende benim gerçekleşmemiş bütün isteklerimin geliştiğini görüp göremeyeceğimi düşünüyordum. Benden esirgenen kişisel başarıyla, enerjiyle ve sağlıkla ilgili hayaller kurmuştum, hepsinin küçük bir kız çocuğu olduğu zamandan beri Ena'da geliştiğini gördüm. Siz de bilirsiniz Andrea, kızım etrafına hayat ve güç yayar... Bütün kibrimin, gücümün ve eksiksiz en iyi arzularımın onda öylesine büyülü bir biçimde gerçekleştiğini görünce, tevazuyla varoluş nedenimi an-

ladım. Luis e, artık bütün niteliklerini takdir edebildiğim, yeni bir bakışla bakmayı öğrendim, zira bu niteliklerin önce kızıma yansıdığını görmüştüm. Hayatın hassas dengesini keşfetmemi sağlayan kızımdı; sadece bir erkeğin bedeni ve ruhuyla, bir kadının bedeni ve ruhu arasındaki kör bencillikle tutkunun değil, aynı zamanda anlayış, dostluk, sevecenlik sözlerinin yeniden gözden geçirilmesi de olan aşk ve feragatin bin bir tatlılığını keşfetmemi sağlayan oydu. Babasını sevmemi sağlayan Ena'ydı, daha fazla çocuk istememi ve –kendi mükemmel ve sağlıklı varlığına uygun bir anne talep ettiğinden– benim bilinçli bir biçimde marazi hastalıklarımdan, örtülü bencilliklerimden kurtulmamı sağlayan oydu... Başkalarına açılmam, bu sayede bilinmedik ufuklar keşfetmem de onun sayesinde oldu. Zira onu neredeyse zorla, kendi kanımdan kemiklerimden yaratmadan önce, kendi acı dolu özümle dengesiz ve karmaşık bir kadındım. Tatminsiz ve bencil... Ena benden kuşkulanmadan önce ölmeyi tercih edebilecek bir kadın..."

Sustuk kaldık.

İş bu noktaya gelince söylenecek fazla bir şey kalmamıştı, demek ki benim için, bir kadın olduğunda aynı fiziksel özle başlayan kan, acı ve yaratmanın bu dilini anlamak zor değilmiş. Kendi bedenimin de –tohumlarla dolu olduğundan– hayatın devamlılığı işi için hazır olduğunu bilince, anlamak kolaydı. O zamanlar içimdeki her şey umut gibi eksik ve ekşimtırak olsa da, onu anlıyordum.

Ena nın annesi konuşmasını bitirdiğinde, düşüncelerim onunkilerle tamamıyla uyum içindeydi.

İrkildim ve çevremde bağırarak dönen insanların olduğunu gördüm (sarp kayalıklara çarpıp gürültüyle köpük köpük kırılan, bir an duran –siyah– bir dalga gibi). Sokağın ve kahvelerin bütün ışıkları aynı anda gözlerime dolmuştu ki tekrar konuşmaya başladı.

"Bu nedenle sizden bana yardımcı olmanızı istiyorum... Sadece siz ya da Román bana yardım edebilirsiniz, o yardım etmek istemedi. İstiyorum ki, şimdi sizin artık bildiğiniz, hayatımın bu perişan kısmını öğrenmeden Ena Román'dan utansın... O, benim kı-

zım, benim gibi hastalıklı biri değil. Beni bitirip tüketen aynı ateşlere kapılıp gitmesine asla izin vermeyeceğim... Sizden somut bir şey yapmanızı isteyemeyeceğimi biliyorum. Orada yukarıda, Román'ın odasında, müzik yaparlarken, birisinin sadece ışığı açarak bu yarı karanlığı ve yanlış büyüyü kırmasını arzu ederdim. Benim dışımda birisinin, gerekirse yalan söyleyerek, Ena'yla Román hakkında konuşmasını isterdim... Ona size vurduğunu söyleyin, tabloya sadistliğini, merhametsizliğini, kafasının karışıklığını da ekleyin... Sizden çok fazla şey istediğimin farkındayım... Şimdi size soru soran benim: Dayınızın bu yanlarını biliyor musunuz?"

"Evet."

"Yani bana yardım etmeye çalışacak mısınız? Her şeyden önce, şimdiye kadar olduğu gibi, Ena'yı bırakmayın... İnandığı biri varsa, o da sizsiniz. Size görmenize izin verdiğinden daha çok değer veriyor. Bundan eminim."

"Elimden gelen bir şey varsa yardımcı olmaya çalışacağıma emin olabilirsiniz. Ama ben bu tür şeylerin bir işe yarayacağını sanmıyorum."

(Ruhum içeriden buruşturulmuş bir kâğıt gibi hışır hışır ediyordu. Tıpkı Ena bir gün, benim önümde Román'ın elini sıktığında buruştuğu gibi.)

Başı ağrıyordu. O ağrıya neredeyse dokunabilirdim.

"Keşke onu Barselona'dan götürebilseydim!.. Yazlık ev meselesinde otoritemi koyamamış olmam size saçma gelebilir. Ama kocamın şu aralar işten ayrılması mümkün değil, Ena da babasını terk etmemek arzusuna sığınarak, ondan yana çıkıyor... Israrımla Luis'i çileden çıkarmayı başardım, yarı şaka yarı ciddi beni ikimizin de en sevdiği çocuğumuzu tekelime almakla suçladı. Benim oğlanlarla gitmemi, Ena'yı ona bırakmamı istiyor. Baba çok heyecanlı, çünkü genelde sevgisini göstermekte pek cömert olmayan kızı, bu aralar olağanüstü yumuşak davranıyor. Ben gecelerdir uykusuzum..."

(Onu kocası yanında huzur içinde uyurken gözleri açık bir halde hayal ediyordum. Onu uyandırma korkusuyla kendini zorla-

yarak durduğundan ağrıyan kemiklerle... Yatağın gıcırtılarına, uykusuz gözkapaklarının ağrısına, iç endişelerine dikkat kesilmiş.)

"Bir taraftan da, Andrea, Román'ın pisliklerini ve deli eden olayları anlatmaya çalıştım. Benim hatıralarım bunlarla dolu... Şüphesiz, bu yolda biraz haddimi aştım. Ena bana bakarsa, korkarım suçluymuşum gibi kıpkırmızı kesileceğim. Kızımın bakışları beni delip geçecek... Babam eylülden itibaren Luis'in Madrid şubesinden sorumlu olacağına söz verdi... Ama şimdiden o zamana kadar öyle çok şey olabilir ki..."

Gitmek üzere ayağa kalktı. Benimle konuşmak onu neşelendirmemişti. Eldivenlerini takmadan önce, mekanik bir tavırla elini alnına götürdü. Eli öylesine inceydi ki, şefkatiyle büyülenmek için avucunu gözlerime doğru döndürmek geldi içimden, tıpkı bazen yapraklara yaptığım gibi...

Bir anda uzaklaşmakta olduğunu gördüm, bu konuşmanın beni içine düşürdüğü ağır şaşkınlık hissinin ortasında kalakalmışken, o küçük, ince uzun figür insanların arasında kaybolup gitti.

Daha sonra, odamda, gece tedirginliklerle dolu geçti. Ena'nın annesinin kelimelerini hatırladım:

"Román'dan yardım istedim, yardım etmek istemedi..." Demek ki sonunda, hanımefendi o adamla yalnız görüşmüştü –neden bilmem Román bana biraz acı veriyordu, zavallı bir adama benziyordu– yıllar önceki düşünceleriyle suçlamıştı onu. Küçük odayı, sonunda Román'ın zaman içinde kendini kapattığı küçük tiyatroyu görmüştü. Acılı gözleri orada neyin kızının gözlerini büyülediğini de tahmin etmişti.

Şafak vakti geldiğinde, uzun mu uzun parmaklar gibi kocaman karanlık bulutlar geçidi gökyüzünde dalgalanmaya başladılar. Sonunda, ayı boğdular.

XX

Sabah oldu, sanki Aurora tekerlekleri beynimin üstünden geçen kocaman bir arabayla gelmiş gibi hissettim gelişini. Gürültü kulaklarımı sağır ediyordu: kemik takırtıları, döşeme taşlarının üstünde tahta ve çelik sarsıntıları. Tramvayın şakırtısı. Ağaç yapraklarının ve birbirine karışan ışıkların belli belirsiz fısıldaşmaları. Uzaktan gelen bir çığlık:

"*Drapaireeeeee*!.."*

Çok yakınımda bir balkonun kapıları açılıp kapandı. Hava akımıyla, benim odamın kapısı da ardına kadar vurdu, gözlerimi açmak zorunda kaldım. Odanın içine yumuşacık bir ışık dolmuştu. Çok geç olmuştu. Gloria sokakta bağıran o eskiciye seslenmek için yemek odasının balkonundan sarkıyordu, Juan camları şangır şangır öttüren bir yumrukla kapatarak onu kolundan tuttu.

"Bırak beni oğlum!"

"Sana artık bir şey satılmayacak dedim. Duydun mu beni? Bu evdekiler sadece benim değil."

"Ben de sana karnımızı doyurmamız gerek diyorum."

"Geçinmeye yetecek kadar para kazanıyorum ben!"

"Öyle olmadığını sen de biliyorsun artık. Burada neden açlıktan ölmediğimizi sen de gayet iyi biliyorsun artık..."

"Beni kışkırtıyorsun, münasebetsiz kadın!"

"Korkmuyorum, oğlum!"

"Ah!.. Öyle mi?"

Juan canını yakarak omuzlarından tuttu.

* Katalanca: Eskici. (ç.n.)

Gloria'nın düştüğünü ve başını balkonun kapısına çarpıp sıçradığını gördüm.

Çatlayan camlar çıtır çıtır ediyordu. Gloria'nın bulunduğu yerden attığı çığlıkları duydum.

"Seni geberteceğim, lanet olası!"

"Senden korkmuyorum, korkak herif!"

Tiz çıkan sesi, korkudan tir tir titriyordu.

Juan su sürahisini aldı ve kalkmaya çalışırken onun üstüne fırlatmayı denedi. Orayı nişan almasa da bu kez camlar aşağı indi. Sürahi duvara çarparak parçalandı. Parçalardan biri sıçrayarak yüksek yemek sandalyesinden yusyuvarlak olmuş ciddi gözlerle olan biteni izleyen bebeğin elini kesti.

"Çocuk! Bak ne yaptın kendi çocuğuna, geri zekâlı, kötü anne!"

"Ben mi?"

Juan, dehşete düşerek sonunda ağlamaya başlayan bebeğe doğru atıldı. Kucağına alarak şefkatli sözlerle onu sakinleştirmeye çalıştı. Sonra tedavi etmek için aldı götürdü.

Gloria ağlıyordu. Benim odama girdi.

"Nasıl bir hayvan olduğunu gördün mü, Andrea? Hayvan herif!"

Yatağın içinde oturuyordum. O da oturdu, yumruğun acıttığı ensesini ovalıyordu.

"Burada yaşayamayacağımın farkında mısın? Yaşayamam... Beni öldürecek, ölmek istemiyorum ben. Hayat çok güzel kızım. Sen de tanık oldun... Gerçekten sen de tanık oldun, Andrea, o gece beni oyun oynarken bulduğunda açlıktan ölmeyelim diye bir şeyler yapan tek kişinin ben olduğumu anlamadı mı?.. Bana hak verip ağlayarak beni öpmedi mi? Söyle, beni öpmedi mi?"

Kısılarak gülümsemeye başlayan gözlerini ve küçük burnunu sildi.

"Ne olursa olsun, bir açıdan da gülünçtü... Birazcık gülünç. Biliyorsun... Juan'a tablolarını sanat işleriyle ilgilenen evlere sattığımı söylüyordum. Oysa eskicilere satıyordum, onların bana

verdikleri üç-beş kuruşla da akşam kız kardeşimin evinde oyun oynayabiliyordum... Oraya akşamları, bir arada olmak için kadınlı erkekli arkadaşları geliyor. Kız kardeşim bu işten çok hoşlanıyor zira ona içki parası ödüyorlar, parasını öyle kazanıyor. Bazen gün ağarıncaya kadar kalıyorlar. Sıkı kumarcılar, bahse girmekten hoşlanıyorlar. Neredeyse her zaman kazanıyorum... Neredeyse her zaman, kızım... Kaybedersem, açığım olursa kız kardeşimden borç alıyorum, başka bir sefer kazandığımda ufak bir faiz ekleyerek ona geri veriyorum... Namusunla biraz para kazanmanın tek yolu bu. Bak sana şunu söyleyeyim bazen bir kerede eve kırkelli tane beş pesetayla geldiğim oluyordu. Oynamak çok heyecan verici bir şey, kızım... O akşam kazanmıştım, önümde otuz tane beşlik duruyordu... Böyle tesadüf olmaz, düşünsene Juan'ın birdenbire ortaya çıkması çok iyi oldu, çünkü karşımda çok kaba bir adam oturuyordu, ben de birazcık hile yapmıştım... Arada bir öyle yapmak zorunda kalırsın. Her neyse, tek gözü şaşı bir adamdır. İlginç bir tiptir Andrea, tanışsan hoşuna giderdi. İşin kötü yanı nereye baktığını, neyi gördüğünü, neyi görmediğini tam olarak anlayamazsın... Kaçakçılık yapan bir tip, Román'la bir ilişkisi vardı. Román'ın pis işlerle uğraştığını biliyorsun değil mi?"

"Eee, Juan gelince ne oldu?"

"Ah evet evet! Çok heyecanlı bir andı, kızım, hepimiz susup kalmıştık, Tonet şöyle dedi:

"'Bana öyle geliyor ki kimse benimle dalga geçemez...'

"Ben, içten içe biraz korkmuştum... Tam o anda sokak kapısından yumruk sesleri gelmeye başladı. Kız kardeşimin bir arkadaşı, Carmeta –öyle güzel bir kız ki inanamazsın– şöyle dedi:

"'Tonet, bana sorarsan seni almaya geldiler.'

"Zaten kulak kesilmiş dinleyen Tonet, yıldırım hızıyla yerinden kalktı, çünkü o zamanlar kaçaktı. Kız kardeşimin kocası ona dedi ki... şey, gerçi kız kardeşimin kocası, kocası değil, biliyor musun, ama fark etmez; neyse dedi ki:

"'Terasa koş, oradan Martillet'nin evine geç. Kapıyı açmadan önce yirmiye kadar sayacağım. Aşağıdakiler bir-iki kişiden fazla

değil sanırım...'

"Tonet merdivenlerden yukarıya doğru koşturdu. Kapı yumruktan yıkılacak gibiydi. Kız kardeşim daha diplomatik olduğundan kapıyı açmaya o gitti. O zaman Juan'ın sövüp saydığını anladık, enişte kaşlarını çattı, zira duygusal hikâyelerden hiç hazzetmez. Ne olduğunu anlamak için koşturdu. Juan onunla tartıştı. Enişte şişman, iki metre boyunda bir adam olsa da, sen de bilirsin delilerin ne kadar güçlü olduğunu, kızım, Juan delirmiş gibiydi. Onu durduramadı; ama Juan çoktan önüne geçip perdeyi aralarken, enişte ona arkasından bir yumruk indirip bizim bulunduğumuz odaya, kafa üstü yere düşürdü. İçim acıdı, zavallıcık (çünkü ben Juan'ı seviyorum, Andrea. Ona sırılsıklam âşık olarak evlendim, biliyor musun?). Yanına diz çökerek başını tuttum ve ona oraya çocuk için para kazanmak üzere geldiğimi söylemeye başladım. Beni itekledi, sallana sallana doğruldu. Sonra kız kardeşim ellerini beline koyup ona bir söylev çekti. Bizzat kendisinin bana çok para ödeyebilecek adamları önerdiğini, benimse onun yüzünden sefalet içinde yaşasam da onu çok sevdiğim için kabul etmek istemediğimi söyledi. Onun yüzünden çıt çıkarmadığımı, acı çektiğimi. Juan, zavallıcık, kolları iki yanına düşmüş, suspus olmuştu. Herkes ona bakıyordu. Masanın üzerindeki oyunda ortaya sürülen paraları, Carmeta'yla Teresa'yı ve onların sevgilisi olan iki iyi çocuğu gördü. Ortada ciddi bir durum olduğunu, eğlence falan olmadığını gördü... Kız kardeşim kendisi beni öldürmeyi düşünürken benim otuz beşlik kazandığımı söyledi. Tam o esnada enişte bir köşeden ellerini kemerine koyarak geğirmeye başladı, sanki Juan tekrar ona dönerek bir öfke nöbeti geçirecek gibiydi... ama kız kardeşim çok akıllı, kızım. Sen de tanıyorsun artık, ona şöyle dedi:

"'Haydi Joanet, gel benimle de biraz içecek bir şeyler alalım, karıcığım bu arkadaşlarla hesaplaşır hesaplaşmaz, evine gidip *nen*'iyle* ilgilenecek.'

* Katalanca: Çocuk. (ç.n.)

"O zaman kafam daha çok çalışmaya başladı. O zaman, kız kardeşim Juan'ı dükkâna götürdüğünde, Juan'ın, sen ya da büyükannen onu telefonla aradığınız için gelmiş olabileceğini, büyük bir ihtimalle, o saatlerde bebeğin ölmüş olabileceğini düşünmeye başladım... Çünkü ben çok düşünürüm, kızım. Hiç öyle görünmüyorum, değil mi? Ama çok düşünürüm.

"İçime öyle bir acı ve yürek sıkıntısı çöktü ki, orada oynadığımız masada duran bana ait paraları bile sayamıyordum... Çünkü ben *nen*'i çok seviyorum. Gerçekten çok sevimli, değil mi? Zavallıcık!..

"Carmeta, çok iyi bir kızdır, hesaplarımı yaptı. Bir daha hiç benim hile yaptığımdan söz edilmedi... Sonra Juan'la kız kardeşimin yanında seni buldum. Düşünsene ne aptalmışım ki bu duruma neredeyse hiç şaşırmadım. Aklımda dönüp dolaşan tek bir fikir vardı: *"Nen* öldü, *nen* öldü" O zaman söylediğinde Juan'ın beni gerçekten sevdiğini sen de görmüştün... Zira erkekler bana çok âşık olurlar, kızım. Beni öyle kolay kolay unutamazlar, inanmazsın... Juan'la ben birbirimizi öyle çok sevdik ki..."

Sustuk kaldık. Ben giyinmeye başladım. Gloria gittikçe sakinleşiyor, tembel tembel geriniyordu. Birden dikkatle bana baktı.

"Ne tuhaf ayakların var! Ne kadar düzler! İsa'nınkilere benziyorlar!"

"Evet, doğru." Gloria eninde sonunda beni hep güldürürdü. "Oysa seninkiler, esin perilerininkine benziyorlar..."

"Çok güzeller, değil mi?"

"Evet."

(Beyaz küçücük, tornadan geçmiş gibi ve çocuksu ayakları vardı.)

Sokak kapısının sesini duyduk. Juan dışarı çıkıyordu. Yüzünde bir gülümsemeyle büyükanne çıkageldi.

"Çocuğu gezmeye çıkardı... Bu benim oğlum ne iyi bir çocuk!.. Seni hınzır kız seni!" Gloria'ya yöneldi, "niye ona cevap veriyorsun da, böyle tartışmalarla başını belaya sokuyorsun? Ah! Ah! Erkeklere hep boyun eğmek gerektiğini bilmiyor musun?"

Gloria gülümsedi ve büyükanneyi okşadı. Kirpiklerine rimel sürmeye başladı. Başka bir eskici geçti, ona pencereden seslendi. Büyükanne endişeyle başını salladı.

"Acele et, acele et kızım, şimdi Juan ya da Román gelecek... Román gelirse bak neler olur! Düşünmek bile istemiyorum!"

"Bu eşyalar sizin anne, oğlunuzun değil. Öyle değil mi Andrea? Bu ıvır zıvırı saklayacağım diye çocuğun açlıktan ölmesine razı mı olayım? Ayrıca, Román'ın Juan'a borcu var. Ben biliyorum..."

Büyükanne –kendi sözleriyle– işbirliği yapmaktan kaçarak uzaklaştı. Çok zayıftı. Karman çorman beyaz saçlarının altında şeffaf iki kulak dalgalanıyordu.

Duş yaparken ve sonra mutfakta, –krallığına girilmesinden hiç hoşlanmayan Antonia'nın yakıcı bakışları altında– elbisemi ütülerken, Gloria'nın basbas bağıran sesiyle *drapaire*'nin nezleli sesinin Katalanca tartıştıklarını duyuyordum. Uzun zaman önce, Gloria'nın Juan'la yaşadıklarını kastederek söylediği bazı kelimeleri düşünüyordum: "Bir filmin sonu gibiydi. Bütün üzüntülerin sonu gibiydi. Artık mutlu olacaktık..." Bu öyle uzun mu uzun bir zaman önce olmuştu ki, Juan savaşın bütün savrulmalarından kurtularak, kendisine bir çocuk veren kadınla evlenmek üzere geri dönmüştü. Şimdi bunu neredeyse hiç hatırlamıyorlar... Oysa kısa bir zaman önce, Gloria'nın konuşmasıyla bana hatırlattığı o korkulu gecede, onları tekrar kanlarının akışını birlikte hissedecek kadar kaynaşmış, birbirlerini seven, çektikleri ortak acıda birbirlerine destek olan iki kişi olarak görmüştüm. O da bütün nefretlerin, bütün yanlış anlamaların sonu gibiydi.

"Eğer o gece –diye düşünüyordum– dünyanın sonu gelseydi ya da içlerinden biri ölmüş olsaydı, hikâyeleri bir daire gibi tamamen kapalı ve güzel kalmış olurdu." Romanlarda, filmlerde hep böyle olurdu, ama gerçek hayatta olmaz... Hayatımda ilk kez, şunun farkına varıyordum, devam eden her şey grileşiyor, yaşanarak mahvoluyordu. Ölüm gelip vücut bozuluncaya kadar hikâyemizin bir sonu olmuyordu...

"Ne bakıyorsun Andrea?.. Neden gözlerini öyle kocaman kocaman açıp aynaya bakıyorsun?"

Keyfi yerine gelen Gloria, ben giyinmeyi bitirirken arkamda belirivermişti. Onun arkasında da ışıl ışıl yüzüyle büyükanneyi gördüm. İhtiyarcık, Gloria'nın gerçekleştirdiği satışlar nedeniyle korkuyordu. Eskicilerin eski mobilyaları kabul ederek bize büyük bir iylik yaptıklarına dair bir saplantısı vardı, Gloria satın alanla pazarlık yaparken yüreği korkuyla çarpardı. Tozlu sunağının önünde, Tanrı'nın Annesi'ne, gelinini bu aşağılanmadan kurtarması için dua ederdi, titreye titreye. Korkunç adam gittiğinde, tıpkı çocukların doktorun evinden çıktıklarında yaptıkları gibi rahat bir nefes alırdı.

Şefkatle baktım ona. İçten içe hep onunla ilgili bazı pişmanlıklarım oldu. Öğlenleri de akşamları da yemek yiyemediğim, o büyük kıtlık zamanlarında, bazı geceler, eve döndüğümde, sehpanın üstünde, "unutularak" bırakılmış, içinde saatler önce pişirilmiş, pek de iştah açıcı olmayan azıcık sebzenin olduğu bir tabak ya da kuru bir ekmek parçası bulurdum. Zavallının bana lütfettiği o lokmaları benden daha güçlü bir ihtiyacın zorlamasıyla yerdim, aynı zamanda da bunu yaptığım için kendimden tiksinirdim. Ertesi gün ahmak ahmak büyükannenin etrafında dolanırdım. Bana bakarken, açık renk gözlerinde öyle tatlı bir gülümseme fark ederdim ki, sanki ruhun kökleriyle beni kavramış gibi etkilenirdim, hatta içimden bir ağlama hissi gelirdi. Evet, bu duygularımın etkisiyle onu kollarımın arasında sıkıştırır, içinde şaşılacak kadar canlı bir yüreğin attığı, demirden yapılmış gibi soğuk ve sert küçücük bir vücutla karşılaşırdım..

Gloria, bluzumu sırtımdan çekiştirerek, belli belirsiz bir memnuniyetle bana doğru eğildi.

"Sen de zayıfsın, Andrea..."

Sonra, büyükanne duymasın diye, hızlı hızlı konuştu:

"Arkadaşın Ena bu öğleden sonra Román'ın odasına gelecek."

(İçimde bir fırtına koptu.)

"Sen nereden biliyorsun?"

"Biraz önce hizmetçiden yukarı çıkıp odayı temizlemesini ve likör almasını istediğini duydum... Ben aptal değilim, kızım." Sonra da, gözlerini kısarak: "Arkadaşın Román'ın sevgilisi."

Yüzüm gözüm öyle kızarıp bozardı ki ödü koptu, hemen yanımdam gitti. Büyükanne bizi endişeli gözlerle izliyordu.

"Hayvan gibisin," dedim, öfkeyle. "Sen de Juan da vahşi hayvanlar gibisiniz. Bir kadınla bir erkeğin arasında başka bir şey olamaz mı? Aşktan başka bir şey düşünmez misin sen? Off, pis kadın!"

Duygularımın şiddeti beynime öyle bir baskı yapıyordu ki, gözlerimden yaşlar fışkırıyordu. O anda Ena adına dehşete kapılmıştım. Onu seviyordum, hayatıyla ilgili böyle incitici kelimeler duymaya katlanamıyordum.

Gloria ağzı yarı açık halde, alaylı bir tavırla gülümsedi ama beni sakinleştirdi, zira onun da ağlamak üzere olduğunu anladım. Büyükanne, korku içinde ve üzüntüyle şöyle dedi:

"Andrea! Benim torunum nasıl böyle konuşabilir!"

Gloria'ya şöyle dedim:

"Neden benim arkadaşım olan bir kız hakkında böyle rezilce şeyler düşünüyorsun?"

"Çünkü Román'ı gayet iyi tanıyorum... Sana bir şey söyleyeyim mi? Román ben Juan'la evledikten sonra benim sevgilim olmak istedi... Görüyorsun, böyle bir adamdan ne beklenebilir ki?"

"Peki. Ben de, senin aksine, Ena'yı tanıyorum... O, senin nasıl insanlar olduklarına dair tek bir fikrinin bile olmadığı bir sınıfa ait... Román'la arkadaş olarak ilgilenebilir, ama..."

(Bunları yüksek sesle söylemek beni rahatlatıyordu ama aynı zamanda arkadaşım hakkında Gloria'yla böyle bir konuşma yapmaktan rahatsız olmaya başlamıştım. Sustum.)

Arkamı döndüm ve sokağa çıktım. Büyükanne yanından geçerken elbiseme dokundu.

"Kızım! Kızım! Şu toruncuğuma bak sen, hiç öfkelenmezdi! İsa! İsa!"

Ağzının içinde hangi talihsiz ve acı keyifle söyledi bunları bilmiyorum.

Sanki onlardan biriymişim gibi kapıyı çarptım. Herkes gibi...

Öyle sinirliydim ki, sokakta bile her an gözlerim yaşaracakmış gibi hissediyordum. Gökyüzü ağır sıcak bulutlarla dolu görünüyordu. Başkalarının kelimeleri, eskiden söylenmiş kelimeler peşimden gelip kulaklarımın içinde dans etmeye başladılar. Ena'nın sesi: "Sen aşırı az yemek yiyorsun, Andrea, sinirlerin bozuk senin..." "Sinirlerin bozuk, sinirlerin bozuk..." "Sinirlerin bozuk değilse, neden ağlıyorsun?.." "Neden ağlıyorsun?.." İnsanların şaşkın şaşkın bana baktıklarını gördüm, bunu fark eder etmez, öfkeden dudaklarımı ısırdım... "Juan gibi sinirli hareketler yapıyorum..." "Ben de deliriyorum..." "Açlıktan deliren insanlar var..."

Ramblas'tan aşağı limana kadar indim. Ena'nın hatırası anbean beni yumuşatıyor, içime bir şefkat hissi doluyordu. Kendi annesi bana değer verdiğini temin etmişti. O, onca sevdiğim ışıl ışıl kız bana hayrandı, bana saygı duyuyordu. Benden onun lehine tedbir olarak bir görev talep etmiş olduklarını düşününce başım göğe ermiş gibi bir hisse kapılıyordum. Elbette, hayatına müdahale etmemin gerçekten bir işe yarayıp yaramayacağını da bilmiyordum. Gloria'nın o akşamüstü oraya geleceğini haber vermiş olması beni endişeye sevkediyordu.

Limandaydım. Limanın içine sıkışan deniz yeşil pırıltılı renklerini gözlerimin önüne seriyordu; halat ve katran kokusu içime işliyordu. Gemiler yüksek mi yüksek gövdeleriyle devasa görünüyorlardı. Zaman zaman su, bir balığın kuyruk darbesiyle, küçük bir teknecikle, bir kürek darbesiyle titreşiyordu. Bir yaz günü öğle ortasında orada öyle duruyordum. Herhangi bir gemi güvertesinden, belki de, bir çift mavi kuzeyli göz beni yabancı bir resmin içinde ufacık bir fırça darbesi olarak görüyordu... Ben, Barselona limanının bir mendireğinde bir an duran, koyu renk saçlı bir İspanyol kız. Birkaç saniye sonra hayat devam edecek, beni başka bir noktaya götürecekti. Kendimi bedenimle başka bir görüntünün içine kapatılmış bulacaktım... "Belki –diye düşündüm

sonunda, her zamanki gibi eziyet çeken içgüdülerime teslim olarak– bir yerlerde yemek yerken." Çok az param vardı ama o da bir şeydi. Ağır ağır, Barseloneta'nın neşeli barları ve lokantalarına doğru gittim. Güneşli günler, mavili beyazlı neşeli bir denizci havası veriyordu. Bazılarında, insanların büyük bir iştahla, plajlardan ya da limanın tersanelerinden gelen yaz kokularıyla renklendirilmiş ve ısıtılmış baştan çıkarıcı deniz ürünleri ve pilav yedikleri teraslar vardı.

O gün denizden gri ve yakıcı bir esinti geliyordu. Birinin fırtına vakti dediğini duydum. Bira, bir de peynirle badem istedim... Oturduğum bar, çivit mavisi boyalı, denizci aletleriyle süslenmiş iki katlı bir evdi. Sokağa bakan küçük masaların birine yerleştim, bana neredeyse, gizli bir motor harekete geçerek, altımdaki yeri sarsmaya başlayacak, beni uzaklara taşıyacak... bana yeni ufuklar açacakmış gibi geliyordu. Hayatımda hep tekrar eden bu özlemin, her fırsatta filizlendiğini hissediyordum.

Epeyce bir süre orada kaldım... Başım ağrıyordu. Sonunda, yünden bulut torbalarının ağırlığı omuzlarımda ağır ağır eve döndüm. Dönüp dolaşıyordum. Duruyordum... Ama sanki saatler geçtikçe, görülmez bir iplik beni Aribau sokağına, sokak kapısına, evin üst kısmındaki Román'ın odasına bağlıyordu... Öğleden sonra çoktan yarılandığında o güç dayanılmaz bir hal almıştı ki dış kapıdan içeri girdim.

Merdivenleri çıktıkça, her yere nüfuz eden o tanıdık, zararsız sessizlik beni pençesine aldı. Kırık bir pencere camından avludaki bir hizmetçinin –bir mola ânında– şarkı söylediği duyuluyordu.

Román'la Ena orada yukarıdaydılar, benim de gitmem lazımdı. Arkadaşımın orada olduğundan nasıl bu kadar emin olduğumu anlamıyordum. Gloria'nın tahminleri bunun için yeterli değildi. Orada olduğunu, avını arayan bir köpek gibi burnumda hissediyordum. Kendini olayların akışına bırakmaya alışkın olan benim gibi biri için, biraz zorlama gibi gelen bu davranışım beni biraz heyecanlandırıyordu...

Her basamakta ayakkabılarım daha da ağırlaşıyor gibi bir izlenime kapılmıştım. Vücudumda dolaşan kanın tamamı bacaklarıma iniyor, yüzüm gittikçe daha soluklaşıyordu. Román'ın kapısına geldiğimde ellerim hem buz kesmişti hem de ter içindeydi. Orada durdum. Sağımda, açık duran teras kapısını görünce sonuna kadar açma fikri geldi aklıma. Belirsizlikler içinde Román'ın kapısının önünde duramazdım, içeriden mırıl mırıl bir konuşma sesi gelse de, seslenmeye de karar veremiyordum. Sakinleşmek için kısa bir araya ihtiyacım vardı. Terasa çıktım. Gittikçe daha tehditkâr bir hal alan gökyüzünün altında, terasların görüntüsü –devasa beyaz kuşlardan oluşan bir sürü gibi– sanki üzerime düşüyordu. Ena'nın kahkahasını duydum. Zorlama bir gülüş olduğu öyle açıktı ki irkildim. Román'ın odasının küçük penceresi açıktı. Gayri ihtiyari kedi gibi dört ayak üstüne çökerek, görülmemek için pencerenin altına oturdum. Ena'nın sesi yüksek ve berraktı:

"Sana bütün bu işler çocuk oyuncağı gibi geliyordu, Román. Ne düşünüyordun? Seninle evlenebileceğimi mi, mesela? Annem gibi senin para istemenden korkarak, bütün hayatımı dehşet içinde geçireceğimi mi?"

"Şimdi de sen beni dinleyeceksin..." Román daha önce kullandığını hiç duymadığım bir tonda konuşuyordu.

"Hayır. Söylenecek başka bir şey kalmadı. Bütün deliller elimde. Elime düştüğünü biliyorsun. Nihayet bu kâbus sona erecek..."

"Ama beni dinleyeceksin, değil mi? İstemesen de... Ben asla senin annenden para istemedim. Bir şantajla ilgili delillerin olacağını sanmıyorum..."

Román'ın sesi yılan gibi meydan okuyarak bana kadar geliyordu.

Hızla, fazla düşünmeyi akıl edemeden duvar boyunca süründüm ve terastan çıkarak, dayımın kapısına dayanıp yumruklamaya başladım. Cevap vermediler, tekrar çaldım kapıyı. O zaman Román açtı.

Başta dayımın ne kadar solgun olduğunu fark etmedim. Gözlerim, sakin sakin oturmuş, sigara içen Ena'nın görüntüsüne kilit-

lenmişti. Bana aksilenerek baktı. Sigarayı tutan parmakları biraz titriyordu.

"Tam zamanında geldin, Andrea," dedi soğuk bir havayla.

"Ena, hayatım... burada olduğunu tahmin ettim. Sana bir merhaba diyeyim dedim."

(Böyle ya da buna benzer bir şeyler söylemek istedim. Elbette, cümleyi tamamlayıp tamamlayamadığımı bilmiyorum.)

Román tepki gösterecek gibiydi. Fıldır fıldır gözleriyle bize, bana ve Ena'ya bakıyordu.

"Hadi ufaklık, iyi kız ol... buradan git."

Çok heyecanlanmıştı.

Beklenmedik bir biçimde, Ena esnek, hızlı tavırlarıyla ayağa kalktı, Román'la ben düşünmeye bile fırsat bulamadan yanımda biterek, koluma giriverdi. Bedenime yaklaştığında, şaşkınlık içinde kalp atışlarını duydum. Onun kalbi miydi yoksa korku içindeki kendi kalbim miydi bilemedim.

Román, o bana çok tanıdık gelen güzel, gergin haliyle gülümsemeye başladı.

"Canınız nasıl isterse öyle olsun, ufaklıklar." Bana değil, Ena'ya bakıyordu; sadece Ena'ya. "Yine de, tam konuşmamızın orta yerinde, böyle aniden çıkıp gitmek istemen beni şaşırttı Ena. Sen de biliyorsun ki bu iş burada bitmeyecek... Biliyorsun."

Neden bilmem Román'ın bu sevimli ve gergin ses tonu beni feci şekilde korkuttu. Arkadaşıma bakarken gözleri, Juan'ın gözleri beyni çatlamak üzereyken nasıl pırıl pırıl parlıyorsa aynen öyle parlıyordu.

Ena beni kapıya doğru itekledi. Hafif, dalgacı bir reverans yaptı.

"Başka bir gün konuşuruz Román. O zamana kadar sana söylediklerimi unutma. Hoşça kal!"

O da gülüyordu. Gözleri pırıl pırıl parlıyordu ve beti benzi atmıştı.

İşte o zaman, tam o anda, bütün bunlar olurken Román'ın sağ elinin cebinden hiç çıkmadığını, orada bir şişkinlik yarattığını

fark etmiştim. Bilmem ne tür bir sapkın hayal gücü, dayım manidar bir havayla gülümsemeyi sürdürürken, siyah silahını düşündürttü bana. Anlık bir meseleydi. Delirmiş gibi dayımı kucakladım ve Ena'ya bağırarak koşmasını söyledim.

Román'ın beni ittiğini hissettim ve yüzüne baktım, o gergin tedirginlikten kurtulmuştu sonunda. Yerini felaket bir öfke almıştı.

"Seni gülünç şey! Sizi kurşunlayarak öldüreceğimi mi sanıyorsun?"

Bana baktı, artık kendini toparlamıştı. Merdivenlerin parmaklığına çarpınca sırtımdan bir darbe aldım. Román elini alnına götürüp kıvrıcık saçlarını geriye attı. Gözümde hızla irtifa kaybederek –daha önce de birkaç kez olduğu gibi– yüz hatları birden yaşlanıverdi. Sonra bize arkasını döndü ve odasına girdi.

Bedenime ağrılar girdi. Tozlu bir rüzgâr esintisi terasın kapısının çarpmasına neden oldu. Uzaktan bir gökgürültüsünün gümbürtüsü geldi.

Ena'yı merdiven aralığında beni beklerken buldum. Bakışları en kötü zamanlarda takındığı alaycı bakışlardı.

"Andrea, niye bu kadar trajik birisin sen, hayatım?"

Gözleri beni yaralıyordu. Kafasını kaldırmış, dayanılmaz bir aşağılamayla dudaklarını büzüyordu.

İçimden onu tokatlamak geldi. Sonra öfkem beynime sıçradı ve başımı çevirip gözyaşlarından önümü göremeyecek şekilde kendimi öldürürcesine merdivenlerden aşağı atıldım... Kapıların bildik görüntüleri, paspasları, pırıl pırıl şeffaf zilleri, her bir kat sakininin mesleğini bildiren levhalar... "Pratisyen hekim", "Terzi", gözlerimin önünden, gözyaşlarımın arasında belirip kaybolarak hızla gelip geçiyorlardı.

Böyle, kendimi her şeyden uzaklaştırarak koşmama neden olan engellenemez bir acı patlamasıyla, canımdan bezmiş bir halde sokağa ulaştım. Böyle, yayaları ite ite, Aribau sokağından aşağı, Üniversite meydanına doğru koşturdum.

XXI

O fırtınalı gökyüzü ciğerlerime doluyor ve beni üzüntüden kör ediyordu. Etrafımı saran kederli bulutların arasında, Aribau sokağının kokuları hızla birbiri ardına gelip geçiyordu. Parfümerinin, eczanenin, yiyecek içecek dükkânlarının kokusu. Bunaltacak kadar karanlık bir gökyüzünün göbeğinde, tozu dumana katan bir yerçekiminin üstünde sokağın kokusu.

Üniversite meydanı gözüme bir kâbus gibi devasa ve sakin göründü. Sanki pek az yaya dolaşıyor, sanki arabalar ve tramvaylar bir felç krizi geçiriyormuş gibiydi. Biri hafızamda bir bacağını ayağa kaldırmış olarak kalmış: Her şeye öyle tuhaf bir gözle baktım ve gördüklerimin hepsini öyle büyük bir süratle unuttum ki.

Artık ağlamadığımı fark ettim, ama boğazım ağrıyor, şakaklarım zonkluyordu. Ena'yı hatırladığım gün yaptığım gibi, üniversite bahçesinin parmaklığına dayandım. Hatırlıyorum da gökyüzünün bütün suyunu üzerime boca ettiğini anlayamadığım bir gündü...

Eski bir kâğıt dizlerime yapıştı. Tozu toprağı ve yaprakları, ölü şeylerin ürkütücü ölüm dansıyla havalandırmaya başlayan, toprağa yapışmış o ağır havaya baktım. Bana birkaç gün önce, Pons'un evinden çıkınca musallat olan, tekrarlandıkça daha tahammül edilmez hale gelen, bir yalnızlık acısı hissettim. Ağlamayı kesmiş olmam şimdi bir ceza gibiydi. Gözkapaklarımı ve boğazımı acıtarak, için için kendimi yiyip bitiriyordum.

Yanımda bir insanın varlığını hissettiğimde, ne bir şey düşünüyor ne de birini bekliyordum. Orada yanımda duran Ena'ydı,

koşarak gelmiş gibi nefes nefeseydi. Yavaşça döndüm – sanki vücudumun esnek yerleri çalışmıyordu, sanki hastaydım, sanki hareket etmekte zorlanıyordum... Onun da gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu gördüm. Onu ilk defa ağlarken görüyordum.

"Andrea!.. Ah! Ne aptallık!.."

Gülecekmiş gibi bir hareket yaptı ama daha çok ağlamaya başladı; sanki benim için ağlıyordu, endişeyle ağlaması beni öyle hafifletiyordu ki. Hiçbir şey söyleyemeden kollarımı uzattım, orada, sokağın ortasında kucaklaştık. Yüreği –onun yüreği, benimki değil– benim yanımda, bütün hızıyla çarpıp duruyordu. Bir an öylece kalakaldık. Sonra, ben onun yumuşaklığından sertçe çektim kendimi. Hızla gözlerini kuruladığını gördüm, şimdi yüzünden sanki hiç ağlamamış gibi bir gülümseme yayılıyordu.

"Seni çok ama çok sevdiğimi biliyorsun, değil mi Andrea?" dedi bana. "Seni bu kadar sevdiğimi bilimiyordum... Seni bir daha görmek istemiyordum, bana Aribau sokağındaki o lanet olası evi hatırlatacak hiçbir şeyi görmek istemiyordum... Ama, giderken bana öyle bir baktın ki..."

"'Öyle' bir baktım mı? Nasıl baktım?"

Ne söylediğimizin bir önemi yoktu. Önemli olan teselli edilmiş olmak, yanında birinin olmasının verdiği rahatlık hissiydi, ruhumu zeytinyağına yatırmışım gibi hissediyordum.

"Şeyy... Nasıl açıklasam bilmem. Bana umutsuzlukla bakıyordun. Ayrıca, beni ne kadar çok sevdiğini, bana ne kadar bağlı olduğunu biliyorum. Ben de sana, inanmayacaksın ama..."

Konuşmasında tutarsızlıklar olsa da bana çok anlamlı geliyordu. Asfalttan ıslak toz kokusu geldi. Kocaman kocaman sıcak damlalar düşüyordu, biz kımıldamıyorduk. Ena kolunu omzuma attı, yumuşacık yanağını benimkine dayadı. Bütün sınırlarımız aşılmış görünüyordu. Kötü anlar geçmişti.

"Ena, bu akşamüstü olanlar için kusura bakma. Gözetlenmeye tahammül edemediğini biliyorum. Bugüne kadar hiç böyle bir şey yapmadım, sana yemin ederim... Román'la konuşmanızı böldüm zira onun seni tehdit ettiğini sandım... Biliyorum belki de bu

çok saçma. Ama bana öyle geldi."

Ena benden biraz uzaklaşarak bana baktı. Dudaklarında bir gülümseme dolaşıyordu.

"Tabii ki buna ihtiyacım vardı, Andrea! Seni gökte ararken yerde buldum! Beni neyden kurtardığını fark etmedin mi?.. Sana sert davranmamın nedeni sinirlerimin aşırı gergin oluşuydu. Ağlamaktan korkuyordum. Gördün mü bak, şimdi yaptım onu da..."

Ena, sanki bir nefes onu binlerce ateşli duygudan kurtarıverecekmiş gibi, derin bir nefes aldı. Neredeyse gerinerek, bütün gerginliklerinden kurtularak ellerini sırtında çaprazladı. Bana bakmıyordu. Sanki benimle konuşmuyor gibiydi.

"Aslına bakarsan Andrea, içten içe senin bana hayranlığına hep sıra dışı bir şey olarak değer verdim, ama hiç farkına varmak istemedim. Seni tanıyıncaya kadar gerçek arkadaşlık bana hikâye gibi gelirdi, aynı şekilde Jaime'yi tanıyıncaya kadar aşk da hikâye gibi gelirdi... Bazen –Ena hafifçe utanarak gülümsedi– kaderin bana getirdiği bu iki hediyeyi hak etmek için ne yapmış olabilirim diye düşünüyorum... Seni temin ederim ki korkunç, edepsiz bir kızdım. Yaldızlı hiçbir rüyaya inanmazdım, başkalarının başına gelen şeylerin tersine, en güzel gerçeklikler gökten üstüme düşüveriyor. Hep öyle mutlu oldum ki..."

"Ena, Román'a âşık olmadın mı?"

Soruyu öyle yumuşak bir mırıltıyla sordum ki, artık çisil çisil yağmaya başlayan yağmurun sesi benim sesimden daha kuvvetliydi.

"Söyle, âşık olmadın mı?"

Ena ışıl ışıl parlayan gözlerinde tarifi imkânsız bir bakışla hızla bir göz attı bana. Sonra başını kaldırıp bulutlara baktı.

"Islanıyoruz Andrea!" diye bağırdı.

Beni üniversitenin kapısına kadar sürükledi, oraya sığındık. Yüzü, su damlalarının altında dipdiri görünüyordu, ateşli bir hastalık geçirmiş gibi biraz solgundu. Fırtına, şiddetli bir gökgürültüsünün eşliğinde, bardaktan boşanırcasına inmeye başladı. Bir süre hiç konuşmadan, beni sakinleştiren ve ağaçlar gibi güçlendi-

ren o yağmuru dinleyerek bekledik.

"Ne güzellik!" dedi Ena, burnunun kanatları genişlemişti. "Román'a âşık olup olmadığımı soruyorsun..." Neredeyse hayalperest bir ifadeyle devam etti. "Bana çok ilginç geldi! Çok!"

Hafifçe güldü.

"Hiç kimseyi bu kadar çileden çıkarmayı, böyle aşağılamayı başaramamıştım.

Şaşkınlıkla baktım ona. Sadece gözlerinin önünde şimşeklerle aydınlanarak düşen yağmur perdesini görüyordu. Toprak kaynıyor, soluk alıp veriyor, bütün zehirlerini saçıyor gibi görünüyordu.

"Ah! Ne büyük bir keyif! Birinin senin yolunu gözlediğini, senin avucunun içinde olduğunu düşündüğünü bilmek, seninse onunla alay edip bırakarak, oradan kaçman... Ne tuhaf bir oyun!.. Román'ın ruhu domuz ahırı gibi, Andrea. Çekici biri, büyük bir sanatçı, ama aslında ne kadar alçak ve aşağılık biri!.. Şimdiye kadar ne tür kadınlarla birlikte olmaya alışkındı? Herhalde ben onu görmeye çıkarken merdivenlerde dolaşan o iki gölge gibi yaratıklarla... O sizin korkunç hizmetçiniz, bir de o öteki tuhaf kadın, şu kırmızı saçlı olan, artık adının Gloria olduğunu öğrendim... Belki de, çok tatlı ve utangaç başka biri, annem gibi..."

Gözucuyla bana baktı.

"Annemin gençliğinde ona âşık olduğunu biliyor muydun?.. Sırf bu nedenle Roman'la tanışmayı istemiştim ben. Sonra, ne büyük bir düş kırıklığı! Ondan nefret etmeye başladım... Senin hiç başına gelmez mi, belli biriyle ilgili bir efsane uydurduğunda, senin hayallerinin seviyesine çıkamadığını, hatta aslında senden daha az değerli olduğunu gördüğünde, ondan nefret etmez misin? Bazen Román'a hissettiğim nefret öyle büyük olurdu ki, kendisi de fark ederdi, elektrik çarpmış gibi başını çevirirdi... Birbirimizi tanımaya başladığımız o ilk günler ne tuhaf günlerdi! Talihli miydim talihsiz miydim bilmiyorum. Román'ı takıntı haline getirmiştim. Senden kaçıyordum. Saçma sapan bir nedenle Jaime'yle kavga ettim, sonra onun varlığına tahammül edemez oldum. Jaime'yi

tekrar görmeye başlarsam bu macerayı zorla bırakmak zorunda kalacağımı sanıyordum. O zaman aşırı ilgi gösteriyordum, bütün bunlardan neredeyse zehirlenmiş gibiydim... Jaime'yle birlikte olunca, iyi biri oluyorum, Andrea, farklı bir kadınım... Bir görsen, bazen beni harekete geçiren güçlerin zıtlığını hissetmeye korkuyorum. Bir süre fazlasıyla yüce olduysam, içimden tırmalama isteği geçiyor... Biraz zarar vermek istiyorum."

Elimi tuttu, ben gayri ihtiyarı elimi geri çekince, biraz şımarıkça gülümsedi.

"Korktun mu? Bu durumda, nasıl benim arkadaşım olmak istiyorsun? Ben melek falan değilim, Andrea, seni ne kadar çok sevsem de... Jaime, annem ve sen gibi yüreğimi dolduran insanlar var, her birinizin kendi tarzı var... Ama bir yanım içini dökmek, zehirlerinin dizginlerini boşaltmak ihtiyacı duyuyor. Jaime'yi sevmediğimi mi sanıyorsun? Onu öyle çok seviyorum ki. Hayatımı onun hayatından ayrı geçirmeye tahammül edemem. Onun varlığına, kişiliğinin tamamına ihtiyacım var. Tutkuyla hayranım ona... Ama bir şey daha var: Merak, yüreğin o habis tedirginliği, insan bunu yatıştıramıyor..."

"Román seninle sevişti mi? Söyle."

"Benimle sevişti mi? Bilmem. Benimleyken umutsuzdu, öyle öfkeliydi ki zaman zaman benim boğazımı sıkardı... Ama kendini tutmayı da çok iyi biliyor. Sinirlerine hâkim olamamasını istiyordum. Sadece bir gün başardım bunu... Bundan bir hafta önce Andrea, bugünden önce onu görmeye geldiğim son seferdi. Román'ı görmeye beş kez geldim, her seferinde de birinin bunu biliyor olmasını sağladım. Zira, aslında Román bana her zaman korku veriyordu. Sizin evin kapısını çalıyor, seni orada bulamayacağımı bildiğim halde, seni soruyordum. Benim ortaya çıktığımı görür görmez üzerlerine bir keyifsizlik hali çöken, o iki meraklı kadın bana öyle iyi geliyorlardı ki. Onları arkamda iki gardiyan olarak bıraktığımı biliyordum. O kadar yüklü bir ortamın beni nasıl eğlendirdiğini bilemezsin tabii. Bazen mütemadiyen birinin gözlerinin üstümde olduğu hissini unutuveriyordum. Orada sami-

miyetle, coşkuyla ve heyecanla gülüyordum. Asla böyle bir deneyim alanında bulunmamıştım... Bunlar Román'ın yanıma oturmak için yavaşça geldiği anlardı. Onun o sıcak bedenini fark ettiğimde, içimden açıklanamaz bir öfke geliyordu; bu öfkeyi gizlemek için çaba harcamak bana zor geliyordu. Sonra, hâlâ gülerek, odanın öteki ucuna geçiyordum.

"Çılgına dönüyordu. Kendimi müziğinin etkisiyle, konuşmaya verdiği neredeyse sapkınca mahremiyet tonuyla, bitkin ve yarı boyunduruk altında hissettiğimde, ayağa kalkıp yer yatağının üstünde dikiliyordum.

"'Sıçramak istiyorum,' diyordum ona.

"Ve hemen uygulamaya koyuluyordum, tıpkı erkek kardeşlerimle oynadığım zaman olduğu gibi, sıçraya sıçraya neredeyse tavana ulaşıyordum. O, kahkahalarımı duyunca, deli mi yoksa aptal mı olduğumu bilemiyordu... Bir an bile, gözlerimin ucuyla onu gözlemlemeyi bırakmıyordum. Boş bulunup şaşkınlığa kapıldığı ilk andan sonra, suratı her zamanki gibi nüfuz edilemez bir hal alıyordu... Ondan istediğim bu değildi, Andrea... Román'ın genç ken anneme ne kadar acı çektirdiğini bir bilseydin."

"Bu hikâyeleri kim anlattı sana?"

"Kim mi? Ah! Evet!.. Babam anlattı. Bir keresinde annem hasta olmuştu da, ateşler içinde Román'dan söz etmişti... Zavallı babam o gece çok sarsılmıştı, onun öleceğini sanıyordu."

(Gülümsemek zorundaydım. Birkaç gün içinde hayat o zamana kadar algıladığımdan çok daha farklı görünmeye başlamıştı. Aynı anda hem karmakarışık hem de çok basit. En acılı, en kıskançlıkla sakladığımız sırlarımızı belki de çevremizdeki herkesin bildiğini düşünüyordum. Aptalca tragedyalar. Gereksiz gözyaşları. O zamanlar hayat gözüme böyle görünmeye başlamıştı.)

Ena bana doğru döndü, gözlerimde hangi düşünceleri gördüğünü bilmiyorum. Ansızın bana şöyle dedi:

"Ama benim olduğumdan daha iyi olduğumu düşünme, Andrea... Benim için bahaneler bulma... Román'ı aşağılamak istememin tek nedeni bu değildi... Bunun benim için heyecanlı bir oyu-

na dönüştüğünü sana nasıl açıklayabilirim?.. Gittikçe kızışan bir mücadeleydi. Ölümüne bir mücadele..."

Ena, benimle konuşurken doğrudan gözlerime bakıyordu. Bu süre boyunca gözlerini üstümde hissettim. Bense gözlerimi, şiddeti değişen, bir an yükselen ardından neredeyse kesilen yağmura dikip dinlemekten başka bir şey yapamıyordum.

"Dinle Andrea, bu dönemde ne Jaime'yi, ne seni ne de başkasını düşünecek halde değildim, kendimi tamamıyla Román'ın sinirlerine hâkim oluşu ve serinkanlılığıyla kendi hınzırlığım ve güvenim arasındaki bu düelloya kaptırmıştım... Andrea, sonunda ona gülebildiğim gün, bana kesinlikle sahip olduğuna inandığında ellerinden kaçtığım gün, harika bir şeydi..."

Ena gülüyordu. Biraz korkarak, yüzümü ona döndüm, pırıl pırıl parlayan gözleriyle onu çok güzel gördüm.

"Román'la ilişkimi bitirme sahnesi gibi bir sahneyi senin aklın hayalin bile almaz; geçen hafta, Aziz Juan arifesindeydi, çok iyi hatırlıyorum. Kaçtım... böyle, koşarak, kendimi öldürürcesine, merdivenlerden aşağı... Odasında çantamı, eldivenlerimi hatta saç tokalarımı unutmuşum. Ama Román da orada öyle kalakalmıştı... Onun suratından daha aşağılık bir şey görmedim ben hayatımda... Ona âşık olup olmadığımı mı soruyorsun?.. Böyle bir adama mı?"

Arkadaşıma bakmaya başladım, onu ilk kez gerçekten olduğu gibi görüyordum. Gözleri gökyüzünden gelen o sert değişken ışıklarla gölgelenmişti. Onu asla yargılayamayacağımı hissettim. Koluna girdim, başımı omzuna yasladım. Çok yorgundum. Zihnimde bir dolu düşünce açıklığa kavuşuyordu.

"Bu olay San Juan gecesi mi gerçekleşti?"

"Evet..."

Bir süre hiç konuşmadan durduk. O sessizlikte, elimde olmadan Jaime'nin anısı geldi gözlerimin önüne. Bir düşünme aktarımı durumu oldu.

"Bu olayda en fazla haksızlığa uğrayan kişi Jaime oldu, biliyorum," dedi Ena.

Yüzü bir kez daha çocuksu, biraz da öfkeliydi. Bana baktı, artık bakışlarında ne meydan okuma ne de edepsizlik vardı.

"Ne zaman Jaime'yi düşünsem içimde büyük bir fırtına kopuyor, bir bilsen! Ama beni ele geçiren şeytanlara hükmedemiyorum... Bir gece Román'la dışarı çıktım, beni *Paralelo*'ya götürdü. Dumanlı, kalabalık bir kafeye girdiğimizde yorgundum ve canım sıkkındı. Gözlerimin tam karşısında Jaime'nin gözleriyle karşılaşınca, hayal gücümün kötü bir oyunu olduğunu sandım; o sis bulutunun, o sıcaklığın arkasındaydı ve bana selam vermiyordu. Gözlerini dikmiş bana bakıyordu... O gece çok ağladım. Ertesi gün sen bana onun mesajını getirmiştin, hatırlıyor musun?"

"Evet."

"Jaime'yi görüp onunla barışmaktan başka bir şey istemiyordum. Karşılaştığımızda öyle heyecanlıydım ki! Sonra her şey paramparça oldu, bilmiyorum benim yüzümden mi oldu, onun yüzünden mi? Jaime bana anlayışlı olacağına söz vermişti ama konuşmanın akışında heyecanlanmaya başladı... Anlaşılan attığım her adımı takip etmişti, Román'ın hayatını ve mucizelerini araştırmıştı. Dayının çok pis bir biçimde kaçakçılık işlerine girmiş arıza bir tip olduğunu söyledi. Bu işleri açıkladı bana... Sonunda, "böyle bir haydutun eline baktığım için" umutsuzca bana yüklenmeye başladı... Bu kadarına dayanmam mümkün değildi, o anda aklıma Román'ı savunmaya başlamaktan başka bir şey gelmiyordu. Kendi kelimelerinin içine dolanıp çıkış yolu bulamadan kalakaldığın o korkutucu şey geldi mi hiç senin başına?.. Jaime'yle ben umutsuzca ayrılmıştık... O Barselona'dan çekip gitti, biliyor musun?"

"Evet."

"Belki de ona yazacağımı sanıyordur... değil mi?"

"Elbette."

Ena bana gülümsedi ve başını duvardaki taşa yasladı. Yorgundu.

"Ne çok konuştum, değil mi Andrea? Çok... Benden bıktın mı?"

"Hâlâ bana en önemli şeyi söylemedin... Hâlâ San Juan arifesinde ilişkinizi bitirdiğin halde, bugün dayımın odasında ne işin olduğunu söylemedin..."

Ena bana cevap vermeden sokağa baktı. Fırtına sakinleşmişti, gökyüzü sarılı kahverengili renklerle lekelenmiş ve karışmıştı. Lağımlar kaldırımların kenarından akan suları yutuyordu.

"Artık gitsek mi Andrea?"

Merkeze doğru yürümeye başladık. Kol kola yürüyorduk.

"Bugün," dedi Ena, "Román'ın odasına geri dönmek için elimdeki bütün kozları kullandım. Bana birkaç satır yazıp odasında bana ait eşyalar olduğunu, onları bana geri vermek istediğini söyledi... Beni öyle kolay kolay rahat bırakmayacağını anladım. Annemi hatırladım ve eğer bir karar almazsam, bütün hayatımı onun gibi kaçarak geçireceğimi anladım... O zaman Jaime'nin yaptığı araştırmaları Román'a karşı kalkan olarak kullanabileceğim fikri geldi aklıma. Bununla birlikte kendime güvenim de yerine geldi. Onu son bir defa görmeye hazırdım... Sakın korkmadığımı sanma. Sen geldiğinde korkudan ölmek üzereydim. Ölmek üzereydim, Andrea, hatta geldiğime pişman olmuştum... Çünkü Román deli, deli olduğunu düşünüyorum. Sen kapıyı çaldığında yere düşmek üzereydim, sinirlerim o kadar gerilmişti ki..."

Ena sokağın ortasında durup bana baktı. Sokak lambaları yeni yanmıştı, siyah zeminin üstünde pırıl pırıl yansıyorlardı. Yağmurla yıkanmış ağaçlar kokularını yeşile veriyorlardı.

"Anlıyor musun Andrea, anlıyor musun hayatım, sana hiçbir şey söyleyemememi, hatta merdivenlerde sana neden kötü davrandığımı anlıyor musun? O anlar benim varlığımdan silinmiş gibi. Benim Ena olduğumun, hâlâ yaşadığımın farkına vardığımda kendimi Aribau sokağından aşağı, senin yüzünü arayarak koşarken buldum. Nihayet köşeyi dönünce seni buldum. Üniversite bahçesinin duvarına yaslanmış duruyordun, bu görkemli gökyüzünün altında küçücük kayıp biri... Seni öyle gördüm."

XXII

Nihayet, Ena tatilini kuzeyde bir plajda geçirmek üzere gitmeden önce üçümüz, o, Jaime ve ben tekrar ilkbaharın en güzel zamanlarında yaptığımız gibi çıkmaya başladık. Kendimi farklı hissediyordum, elbette. Gün geçtikçe başımı tutamaz hale geliyordum, olup olmadık her şey için nemlenen gözlerimle gevşediğimi hissediyordum. Mutluluk basitçe, bulutsuz gökyüzünün altında, bana mükemmel gelen arkadaşlarımla birlikte uzanıp yatmaktı, zaman zaman rüyaya benzer bir düşünce boşluğuna düşüyordum. Mavi uzaklıklar, bir atsineği gürültüsüyle, kafatasımın içinde vızır vızır vızıldıyor, gözlerimi kapatmama neden oluyordu. Gözlerimi açar açmaz, keçiboynuzu ağaçlarının dalları arasından, kuş cıvıltılarıyla dolu, sıcacık gök kubbeyi görüyordum. Sanki yüzyıllarca önce ölmüştüm de, un ufak olmuş bedenim uçsuz bucaksız dağlara ve denizlere saçılmıştı, etimle kemiğimle kendimi bu kadar dağılmış, hafif ve avare hissediyordum... Arada bir Ena'nın gözlerini tedirgin tedirgin yüzüme bakarken buluyordum.

"Nasıl bu kadar çok uyuyorsun? Zayıf düşmüş olmandan korkuyorum."

Bu hayatıma şefkatle özen gösterme hali de sona erecekti. Ena birkaç gün sonra gitmek durumundaydı, yaz tatili dönüşünde, bir daha Barselona'ya geri gelmeyecekti. Aile San Sebastian' dan doğru Madrid'e taşınmayı düşünüyordu. Dersler başladığında tıpkı geçen yılki ruh yalnızlığıyla baş başa kalacağımı düşündüm. Ama şimdi omuzlarıma çok daha ağır hatıralar yüklenmişti. Biraz altında kaldığım bir yük.

Ena'ya vedalaşmaya gittiğim gün, feci şekilde bunalıma girdim. Ena, istasyonun uğultusu içinde, çekip gidiyor olmanın ateşli telaşına kapılmış annesinin acele ettirdiği sarışın erkek kardeşlerinin ortasında duruyordu. Boynuma sarılıp beni defalarca öptü. Gözlerimin nemlendiğini hissettim. İşte bu dayanılmaz bir şeydi. Ena kulağıma eğildi:

"Çok yakında görüşeceğiz Andrea. İnan bana. Şunu anladım ki Barselona'ya kısa bir süre sonra döneceğim, belki, Jaime'yle evlenmiş olarak."

Tren yola çıktığında, trenlerin bulunduğu geniş alanda Ena'nın babasıyla ben kaldık. Ena'nın babası şehirde birdenbire yalnız başına kalıverdiği için, biraz canı sıkılmıştı sanki. Taksiye binmeyi teklif etti, benim üzgün olmama şaşırmış gibiydi. Bir an bile kendi düşünceleriyle yalnız kalmayı bilmeyen insanlardan biri olduğunu düşündüm. Hatta belki de hiç düşünceleri yoktu. Bu arada, bana karşı olağanüstü sevimliydi.

Her şeyi bastıran nemli ve ağır sıcağa rağmen, uzun bir daire çizerek istasyon tarafından eve gitme niyetindeydim. Yürüdükçe yürüdüm, yürüdüm... Barselona son derece boş kalmıştı. Temmuz sıcağı felaketti. Kapalı ve ıssız Borne pazarının yakınından geçtim. Sokaklar içi geçmiş meyve ve saman lekeleriyle doluydu. Birkaç tane at, arabalara bağlanmış, çifte atıp duruyorlardı. Birden aklıma Guíxols'un atölyesi geldi, Montcada sokağına daldım. Desenli taşlı gürültülü merdivenleriyle görkemli avlu hiç değişmemişti. Tersine çevrilmiş bir arabanın üstünde hâlâ taşıdığı yoncalardan kalanlar duruyordu.

"Hiç kimse yok, küçükhanım," dedi kapıcı. "Guíxols Bey dışarıda. Artık kimse gelmiyor, hatta Iturdiaga Bey bile, o da geçen hafta Sitges'e gitti. Pons Bey de Barselona da değil... Ama çıkmak isterseniz size anahtarı verebilirim; Guíxols Bey gelen herkese vermem için bana izin verdi."

Maksadım oraya kadar gidip hatıralarımın izini sürerek, kapalı olduğunu zaten bildiğim bir atölyeye girmek değildi. Bu arada teklifi kabul ettim. Birden, boş evin huzurunun, eski duvarla-

rın serinliğinin bir süreliğine himayesine girebilme düşüncesi bana iyi bir fikirmiş gibi geldi. Kapalı hava hafiften vernik kokuyordu. Guíxols'un erzaklarını koyduğu kapının arkasında unutulmuş bir çikolata parçası buldum. Tablolar özenli bir şekilde beyaz kumaşlarla örtülmüştü, kefene bürünmüş hayaletlere benziyorlardı. Binlerce neşeli konuşmanın hatırasının ruhları.

Aribu sokağına hava kararırken geldim. Atölyeden çıkınca, uzunca bir süre şehirde umutsuzca yürüyüşüme devam etmiştim.

Odama girer girmez kapalı pencerenin ve gözyaşlarının sıcaklık kokusu geldi burnuma. Yatağıma uzanmış, ağlayan Gloria' nın bedenini sezdim. İçeri birinin girdiğini anlayınca çılgına döndü. Sonra ben olduğumu anlayınca biraz sakinleşti.

"Birazcık uyuyordum, Andrea," dedi bana.

Işığı yakamayacağımı fark ettim zira birisi ampulü çıkarmıştı. Bilmem hangi dürtüyle yaptım ama yatağın kenarına oturdum ve Gloria'nın terden ya da gözyaşlarından ıslanmış elini, ellerimin arasında tuttum.

"Neden ağlıyorsun, Gloria? Ağladığını anlamadığımı mı sanıyorsun?"

O gün kendim de üzgün olduğumdan, başkalarının üzüntüsü bana saldırı gibi gelmiyordu.

Bana hemen cevap vermedi. Bir süre sonra fısıldadı:

"Korkuyorum, Andrea!"

"İyi ama neden?"

"Sen daha önce hiç kimseye hiçbir şey sormazdın, Andrea... Şimdi daha iyi biri oldun. Sana neden korktuğumu söylemek isterdim ama yapamam."

Bir ara oldu.

"Juan'ın ağladığımı anlamasını istemem. Ona uyudum diyeceğim, gözlerimin şiştiğini fark ederse."

O gece kötü kehanetin alameti olarak, ne tür acılı sancılar yaşandığını bilmiyorum. Ben uyuyamadım, o dönemde sık sık başı-

ma geldiği gibi yorgunluktan mustariptim. Gözlerimi kapatmadan önce beceriksizce etajerin üstünü yokladım ve bir gün önceden kalma bir parça ekmek buldum. Büyük bir iştahla yedim. Zavallı büyükanne küçük hediyelerini vermeyi nadiren unuturdu. Nihayet, uyku beni ele geçirmeyi başardığında, neredeyse nihai ölümün bekleme salonuymuş gibi, komaya girmiş gibi oldum. Korkunç derecede bitkindim. Sanırım ben o korkunç çığlıkları duyduğumda, biri uzunca bir süredir çığlık atıp duruyordu. Belki de sadece bir an meselesiydi. Hatırlıyorum elbette, ben gerçekliğe dönmeden önce, rüyalarıma girip orada yer almışlardı. Aribau sokağındaki evde asla böyle çığlık atıldığını duymamıştım. Çıldırmış bir hayvanın, iç karartan haykırışıydı, kalkıp yatağın içinde oturdum, sonra da titreyerek fırladım.

Hizmetçiyi, Antonia'yı antrede, trajik bir kendinden geçme halinde bacakları açık, siyah iç çamaşırları meydanda, elleri taşlara sarkmış yerde yatarken buldum. Sokak kapısı ardına kadar açıktı, komşuların merakla bakan yüzleri görünmeye başlamıştı. Birden sahne sadece gülünç bir görüntü gibi geldi bana, o kadar sersemlemiştim.

Yarı çıplak vaziyette koşturup gelen Juan, meraklıların suratına kapamak için sokak kapısına bir tekme attı. Sonra kadının kasılı kalmış suratına tokat atmaya başladı, Gloria'dan üstüne atmak için bir sürahi soğuk su getirmesini istedi. Nihayet hizmetçi soluk almaya ve yorgun düşmüş bir hayvan misali, kendini tutmadan hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Hemen ardından, sanki kısa bir ara vermiş gibi tekrar o dehşetli çığlıkları atmaya başladı.

"Öldü! Öldü! Öldü!"

Yukarıyı işaret ediyordu.

Juan'ın suratının sapsarı olduğunu gördüm.

"Kim? Kim öldü, geri zekâlı?"

Sonra, kadının kendine cevap vermesini beklemeden, kapıya doğru koşarak çılgın gibi merdivenleri tırmandı.

"Tıraş usturasıyla boğazını kesti," diye ekledi Antonia.

Sonunda yere oturup umutsuzca ağlamaya başladı. Yüzünde

gözyaşları görmek alışılmadık bir gösteriydi. Bir kâbus figürüne benziyordu.

"Erkenden bir bardak kahve çıkarmamı istemişti, yolculuğa çıkacakmış... Şafak sökerken haber vermişti!.. Şimdi bir hayvan gibi kanlar içinde, yerde uzanmış yatıyor. Ah! Of! *Hayta*, canım oğlum, artık baban yok..."

Bütün evden gittikçe şiddeti artan yağmur mırıltısı gibi bir şeyler duyulmaya başladı. Sonra çığlıklar, söylenmeler. Biz, donakalmış bir halde, açık kapıdan apartmandakilerin Román'ın odasına doğru çıktıklarını görüyorduk.

"Polise haber vermek lazım," diye bağırdı iriyarı bir adam olan üçüncü kattaki pratisyen hekim, merdivenleri telaşla inerken.

Bu inanılmaz olaylar karşısında tepki göstermeye kalkışmaksızın, titreyerek, aptalca bir grup oluşturan biz evin kadınları onu duyduk. Antonia hâlâ çığlık atıyordu, sesi sadece Gloria, o, büyükanne ve benden oluşan birbirine yapışmış, tuhaf grup arasında duyuluyordu.

Bir an kanımın tekrar akmaya başladığını hissettim ve kapıyı kapatmaya gittim. Dönerken, ilk kez varlığının gerçekten farkına vararak büyükanneciği gördüm. Hiç kuşkusuz, günlük ayinine gitmek için taktığı siyah tülünün altında korkmuş, allak bullak olmuş görünüyordu. Tir tir titriyordu.

"O intihar etmedi, Andrea... Ölmeden önce pişman oldu o," dedi bana çocukça.

"Evet hayatım, evet."

Benim onaylamam onu teselli etmiyordu. Dudakları mosmor olmuştu. Kekeleyerek konuşuyordu. Nemli gözleri gözyaşlarının açıkça boşalmasına izin vermiyordu.

"Yukarı gitmek istiyorum... Román'ımın yanına gitmek istiyorum."

Söylediğini yapmanın daha iyi olacağını düşündüm. Kapıyı açtım, o çok iyi bildiğim merdivenleri basamak basamak çıkmasına yardım ettim. Henüz üzerimde giysi olmadığını, geceliğimin üstünü sadece bir sabahlığın kapattığını bile fark etmemiştim. Mer-

divenleri dolduran insanların nereden çıktıklarını bilmiyordum. Dış kapının girişinden bu çığı kontrol altına almaya çalışan bekçilerin sesleri geliyordu. Herkes uzun uzun bize bakarak geçmemize izin veriyordu. Her an kafamın açıldığını hissediyordum. Çıktığım her basamakta dalga dalga tedirgin bir korku ve tiksinti yükseliyordu içimde. Dizlerim sinirle dans etmeye başlayarak yürümemi zorlaştırıyordu. Juan perişan bir halde, sapsarı aşağı iniyordu. Birden bizi gördü, tam önümüzde durdu.

"Anne! Lanet olsun!" Niçin büyükanneyi görünce öfkesi tepesine çıktı bilmiyorum. Kudurmuş gibi bağırıyordu ona: "Derhal eve!"

Annesine vurmak için yumruğunu kaldırırken, çevredeki insanlardan bir mırıltı yükseldi. Büyükanne ağlamıyordu, ama çenesi çocuklar burnunu çeke çeke ağlarken olduğu gibi titriyordu.

"O benim oğlum! O benim çocuğum!.. Yukarı çıkmaya hakkım var! Onu görmem lazım..."

Juan susup kalmıştı. Gözlerini devirerek, endişeyle kendine bakan yüzleri dikkatle inceledi. Bir an kararsız kaldı. Sonunda birden boyun eğdi.

"Sen, aşağı yeğen! Senin kaybettiğin bir şey yok!" dedi bana.

Ardından annesini belinden kavradı, neredeyse sürükleyerek yukarı çıkmasına yardımcı oldu. Büyükannenin, oğlunun omzuna yaslanıp ağlamaya başladığını duydum.

Bizim daireye girince, oraya da birçok insanın girdiğini, merhamet dolu fısıltılarla, her şeyi karıştırarak, köşe bucak her yeri işgal ederek yayıldıklarını gördüm.

Bazılarını ite kaka, bu insanların arasından süzülüp banyonun en ücra köşesine sıvıştım. Oraya sığındım, kapıyı kapadım.

Mekanik bir şekilde, nasıl olduğunu bilmeden kendimi pis küvetin içinde, duşun altına girmeye hazır buldum. Aynadaki yansımamda, kendimi feci şekilde zayıf ve dişlerim soğuktan ölecekmiş gibi çarparken gördüm. İşin doğrusu bütün bunlar o kadar korkunçtu ki benim tragedya kapasitemi aşıyordu. Duşu açtım ve sanırım sanki sıradan bir günmüş gibi, kendimi öyle orada bulun-

ca sinirden gülmeye başladım. Hiçbir şeyin olmadığı bir gün. "Artık isterik olduğuma inanıyorum" diye düşünüyordum sular üstüme inerek beni serinletirken. Damlalar omuzlarımdan ve göğsümden aşağı kayıyor, göbeğimde oluk oluşturarak bacaklarımı temizliyordu. Yukarıda Román, lanetlilerin öldüğü şekilde yarı açık ağzıyla yüzü bölünmüş olarak yerde, kanlar içinde yatıyordu. Duş suları üzerimden bitmeyecek serin çağlayanlar gibi akıp gidiyordu. Kapının öte tarafındaki insan mırıltılarının nasıl yükseldiğini duyuyordum, oradan hiç kımıldamayacağımı hissediyordum. Alıklaşmıştım.

O esnada banyonun kapısını yumruklamaya başladılar.

XXIII

Ardından gelen günler büyük bir karanlık içinde geçti, zira birdenbire birileri bütün balkonları neredeyse çivileyerek kapatmıştı. Neredeyse dışarıdan içeriye bir rüzgâr esintisi girmesini bile engelleyecek şekilde. Yoğun ve kötü kokan bir sıcak her şeyi kapladı ve zaman mefhumumu kaybetmeye başladım. Saatlerle günler arasında bir fark yoktu. Günlerle geceler birbirinin aynıydı. Gloria hastalandı ve kimse onunla ilgilenmedi. Ben yanına oturdum ve çok ateşi olduğunu gördüm.

"O adamı götürdüler mi?"

Dakika başı bunu soruyordu.

Su uzatıyordum. Su içmekten hiç yorulmayacağa benziyordu. Antonia arada bir gelip onu yüzünde öyle bir nefret ifadesiyle seyrediyordu ki, zamanımın çoğunu mümkün olduğunca onun yanında geçirmeyi tercih ettim.

"Ölmeyecek, cadı! Ölmeyecek, katil!" diyordu.

Román'ın hayatının son ayrıntılarını da Antonia'dan öğrendim. Sanki bir sis bulutunun arkasından duyduğum ayrıntılar. (Görme yeteneğimi kaybediyor olduğumu sanıyordum. Nesnelerin hatlarını bulanıklaşıyordu.)

Görünen o ki, ölmeden bir gece önce Román Antonia'yı telefonla arayıp seyahatten yeni döndüğünü –Román birkaç gün ortalıkta yoktu– sabah erkenden çıkması gerektiğini söylemiş. "Siz yukarı çıkıp valizlerimi toparlayın, bütün temiz çamaşırlarımı getirin; uzun bir süreliğine gidiyorum..." Bunlar, Antonia'ya göre, Román'ın son kelimeleriydi. Boğazını kesme fikri, bir anlık kendini

kaybetmeyle, tıraş olurken etkileyen ani bir delilikle gelmiş olmalı. Antonia onu bulduğunda yanaklarında sabun lekeleri varmış.

Gloria mütemadiyen Román'la ilgili ayrıntıları sorup duruyordu.

"Ya resimler? Resimleri bulamamışlar mı?"

"Ne resimleri Gloria?" Yorgunluktan bezgin bir hareketle ona doğru eğiliyordum.

"Román'ın beni çizdiği resim. Benim mor süsenli resmim."

"Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum. Hiçbir şey anlamıyorum."

Gloria daha iyi olduğunda bana şöyle dedi:

"Ben Román'a âşık değildim, Andrea... Düşündüğün her şeyi yüzünden okuyorum, kızım. Benim Román'dan tiksinmediğimi düşünüyorsun..."

İşin aslı hiçbir şey düşünmüyordum. Beynim fazlasıyla körelmişti. Gloria'nın elleri ellerimin içinde konuştuğunu duyarken, onu unutabiliyordum.

"Román'ın kendini öldürmesine ben neden oldum. Onu polise ihbar ettim, bu yüzden intihar etti... O sabah gelip onu götüreceklerdi..."

Gloria'nın bana söylediği hiçbir şeye inanmıyordum. Román'ın bir ölünün hayali olduğunu tasavvur etmek daha mantıklıydı. Yıllar önce ölmüş bir adam, şimdi nihayet cehennemine geri dönen bir adam... Müziğini, dinlemekten o kadar büyük keyif aldığım, sonunda bana tam bir son, ölmeye başlama izlenimi veren o umutsuz müziği hatırlayınca, arada bir duygulanıyordum.

Büyükanne ara sıra, gözlerini açıp bilmem hangi esrarlı öğütleri kulağıma fısıldamak için yanıma geliyordu. Hiç sarsılmayacak bir inançla aydınlanmış, kutsal merhametin son anda oğlunun hasta yüreğine dokunduğuna inanarak hiç aralıksız dua ediyordu.

"Bunu bana Meryem söyledi, yavrucuğum. Dün gece başında gökyüzünün merhamet halesiyle bana göründü ve dedi ki..."

Bu kelimelerine de yansıyan zihinsel karmaşa onu teselli ediyordu, onaylayarak okşadım.

Juan uzun bir süredir, belki iki günden fazladır dışarıdaydı. Román'ın cenazesine morga kadar eşlik etmiş olmalı, belki daha sonra da, ona ayrılan son ikametgâhına kadar.

Sonunda bir gün ya da bir gece onu evde gördüğümde, en kötü zamanları atlattığımızı sanıyordum. Oysa onu ağlarken duymak da varmış. Ne kadar uzun yaşarsam yaşayayım, hiçbir zaman onun o umutsuzca inlemesini unutmayacağım. Román, Juan'ın kendisine ait olduğunu söylediğinde haklı olduğunu anladım. Şimdi o öldüğüne göre, Juan'ın acısı tıpkı âşığı için bir kadının, kaybettiği ilk çocuğu için bir annenin çektiği gibi çıldırtıcı, hiç çekinmeden yaşanan bir acıydı.

Kaç saat uykusuz, gittikçe artan bütün acıları biriktirmekten kupkuru, açık gözlerle evin iç taraflarında kurtlar gibi capcanlı kaldığımı bilmiyorum. Sonunda bir yatağa düştüğümde, kaç saat uyuduğumu da bilmiyorum. Ama hayatımda hiç uyumadığım kadar uyudum. Sanki gözlerimi bir daha açmamak üzere kapatmışım gibi.

Yaşadığımın farkına vardığımda, karanlıkta duyulan birkaç yankıyla mağara hissini muhafaza eden, derin mi derin bir kuyudan yeni çıkmışım gibi bir hisse kapıldım.

Odam loştu. Ev öylesine sessizdi ki garip bir mezar hissi veriyordu. Aribau sokağında hiç duymadığım bir sessizlikti.

Uyuduğumda evin insanlarla seslerle dolu olduğunu hatırlıyorum. Görünüşe bakılırsa şimdi hiç kimse yoktu. Sanki bütün sakinleri evi terk etmişti. Mutfağa uzandım, ateşin üzerinde fokurdayan iki tencere gördüm. Taşlar silinmişti, oraya uymuyor gibi duran, ağır, yumuşak bir ev sessizliği vardı. En dipte, galeride siyahlar içindeki Gloria, bebeğin bir giysisini yıkıyordu. Gözlerim şiş şişti ve başım ağrıyordu. Bana gülümsedi:

"Ne kadar uyuduğunu biliyor musun, Andrea?" dedi yanıma gelerek. "Tam iki gün uyudun... Acıkmadın mı?" diye sordu sonra.

Bir bardak süt doldurup bana verdi. Sıcak süt bana harika bir şeymiş gibi geldi, çabucak içtim.

"Antonia bu sabah *Hayta*'yı da alarak gitti," diye haber verdi Gloria.

"Ah!"

Mutfakta sakin sakin duruşunun nedenini anladım böylece.

"Bu sabaha karşı gitti, Juan uyurken. Çünkü Juan köpeği almasına izin vermiyordu, kızım. Sen de biliyorsun ki, *Hayta* onun aşkıydı... İkisi birlikte kaçıverdiler."

Gloria'nın suratında aptalca bir gülümseme vardı, sonra bana göz kırptı.

"Dün gece teyzelerin geldi..." Şimdi dalga geçiyordu.

"Angustias mı?" diye sordum.

"Hayır, ötekiler, sen onları tanımıyorsun. Evli olan ikisi, kocalarıyla geldiler. Seni görmek istiyorlar, ama önce gidip giyinmeni tavsiye ederim, kızım."

Üstüme evde boyanmış sabun kokan, rengi atmış siyah, tek yazlık elbisemi giymek zorunda kaldım. Sonra ayaklarımı sürüye sürüye, evin o odasının bulunduğu dip tarafına doğru gittim. Girmeden önce, sanki içeride dua ediyorlarmış gibi mırıl mırıl sesler geldiğini duydum.

Kapıda durdum, zira o sırada her şey gözlerimi acıtıyordu: ışık da, yarı karanlık da. Oda neredeyse karanlıktı, yapma çiçek kokusu vardı. İyi beslenmiş insanların, iriyarı kütleleri, karanlıkta yazla bunalmış bedenlerinin kokusunu hissettirerek ortaya çıkıyorlardı. Bir kadın sesi duydum:

"Onu kötü yetiştirdin. Onu kötü yetiştirdiğini hatırla anne. Bak sonu böyle oldu... Bu sonun sizin suçunuz olduğunun farkında mısınız?"

"Bizi hiç sevmedin anne. Bizi hor gördün. Aşağıladın. Seni hep kızlarından şikâyet ederken gördük, ama elbette, seni memnun etmekten başka bir şey yapmadılar... İşte, işte hayran olduğun erkek çocukların sana karşılığını nasıl ödediler..."

"Hanımefendi, cehenneme gönderdiği o ruh için Tanrı'ya çok hesap vereceksiniz."

Kulaklarıma inanamıyordum. Gözlerimin önündeki tuhaf gö-

rüntülere de inanamıyordum. Yavaş yavaş Goya'nın kâbuslarındakine benzer, çengel gibi, yassılaşmış gibi yüzlerinin profili ortaya çıktı. Bu yaslı figürler tuhaf bir cadılar toplantısında kutlama yapar gibiydiler.

"Çocuklarım! Ben hepinizi sevdim!"

Durduğum yerden ihtiyarcığı göremiyordum, ama o berbat koltuğuna gömülmüş olduğunu tahmin ediyordum. Uzun bir sessizlik oldu, sonunda bir başkası titrek titrek iç geçirdi.

"Ah tanrım!"

"Bu evde sefaletten başka görülecek bir şey yok. Senden çaldılar, elinde avucunda ne varsa aldılar, sen hâlâ görmüyorsun. Senden yardım istediğimizde bize hiçbir zaman yardım etmek istemedin. Şimdi bizim mirasımız boşa gitti... Üstüne üstlük bir de ailede bir intihar..."

"En talihsiz olanların yardımına koştum... Bana daha çok ihtiyaç duyanların..."

"Böyle yaparak onları daha çok sefalete sürükledin. Sonuçlarının neler olduğunun farkında değil misin? Bizden varımızı yoğumuzu aldınız, bari onlar mutlu olsaydı; ama görüyorsun, bu olanlar bizim haklı olduğumuzun kanıtı!.."

"Ya bu bizi dinleyen talihsiz Juan: Gitti işe yaramaz biriyle evlendi, para kazanmak için ne yapacağını bile bilmeden, açlıktan ölüyor!"

(Ben Juan'a bakıyordum. Juan'ın o öfke nöbetlerinden birini geçirmesini umarak. Duymamış gibiydi. Pencerenin arkasından sokaktan gelen ışık huzmesini seyrediyordu.)

"Juan, oğlum," dedi büyükanne. "Söyle bana haklılar mı? Söyle sen de mi böyle olduğunu düşünüyorsun?.."

Juan çılgın gibi ona döndü.

"Evet anne, haklılar... Lanet olsun sana! Onların hepsine de lanet olsun!"

Birden odanın içi karga sesleriyle, kanat çırpmalarla karışıverdi. İsterik çığlıklar.

XXIV

Uzun bir süre boyunca Román'ın ölümüne fiziksel olarak gerçekten inanamadığımı hatırlıyorum. Yaz, eylülde sarılı kızılımsı renklere dönüşerek giderken, bana hâlâ, Román orada yukarıda, odasında, yatağına yatmış, birbirine ekleyerek sigara içiyor ya da *Hayta*'nın, yani hizmetçinin nişanlanacağı sevgilisiymiş gibi el koyarak kaçırdığı o simsiyah, pırıl pırıl parlayan köpeğin kulaklarını okşayıp duruyor gibi geliyordu.

Zaman zaman, evin tamamı gibi sıcak olan odamda, bir serinlik kaldıysa diye yarı çıplak yere oturup tahtaların çıtırtısını, sanki pencerelerin yarıklarına nüfuz eden ışık onları çıtırdayarak yakacakmış gibi gelen çıtırtıları dinlerdim. Böyle, tedirgin akşamüstlerinde Román'ın kemanını ve onun sıcak inlemesini hatırlamaya başlıyordum. Aynaya baktığımda, karşımda şu görüntüler geçit yaparak aksediyordu: koyu renk sandalyeler, yeşil-gri duvar kâğıtları, yatağın bulunduğu korkunç köşe ve bütün bu senfoninin altında, sıcaktan perişan olmuş, yerde taşların üstünde arap usulü bağdaş kurmuş oturan kendi bedenimin bir parçası... Bu saatlerde, onun kemanla yaptığı müziğin hangi köşelere kadar ulaştığını merak etmeye başlardım. Ayrıca kendi hıçkırıklarını içinde tutup, antika bir altın kadar yoğun bir güzelliğe sıkıştırmayı bilen o adam gözüme o kadar da kötü görünmüyordu artık... İşte o zaman bir Román özlemine, yaşadığı sırada hiç hissetmediğim bir şekilde orada olması arzusuna kapılıyordum. Kemanın ya da eski piyanonun lekeli tuşları üstündeki ellerine kederli bir hasret.

Bir gün yukarıya, tavan arasındaki odacığa çıktım. Bu duygu-

nun ağırlığına tahammül edemediğim bir gün, her şeyini yağmaladıklarını gördüm. Kitaplarla kitaplıklar ortadan kaybolmuştu. Divan şiltesiz, ayakları havada, dimdik duvara dayalıydı. Román'ın oraya buraya koyduğu o gülünç cicili bicili şeylerden bir tane bile kalmamıştı. Kemanın kabı açıktı ve boş duruyordu. Dayanılmaz bir sıcak vardı orada. Binanın üstündeki terasa bakan küçük pencereden içeri güneş alev gibi fışkırarak giriyordu. Saatlerin billurdan tiktak tiktaklarını duyamamak bana inanılmayacak kadar tuhaf geldi...

O zaman artık anladım ki Román ölmüştü; bedeni, şimdi eski ruhunun bütün süslerinden mahrum kalan, perişan haldeki eski mağarasını acımasızca cezalandıran güneşin altında bir yerlerde bozuluyor ve çürüyordu.

O zaman, zayıflığımın açık ve ürkütücü hale geldiği kâbuslar görmeye başladım. Román'ı kefeninin içinde, armoniyi ve maddi nesneleri tutmayı bilen o gergin elleri bozulmuş olarak düşünmeye başladım. Hayatın hem sertleştirip hem de esnekleştirdiği, koyu renkli, tütün lekeleriyle sararmış ama sadece uzattığında bile konuşmayı bilen o eller. Söyleyeceklerini ânında söylemeyi bilirlerdi. O becerikli eller –hırslı ve meraklı, hırsız elleri– önce hantalca kabarmış ve bembeyaz, şiş şiş çıkardı karşıma. Sonra, eti sıyrılmış iki kemik yığınına dönüşerek.

Bu korkutucu görüntüler o yaz sonu acımasızca bir yeknesaklıkla karşıma çıkıp durdular. Bunaltıcı akşam karanlıklarında, insanda takat bırakmayan uzun mu uzun ağır gecelerde, aklımın kovalamaya yetmediği imgeler mahvolmuş yüreğime doluşurdu.

Hayaletleri kaçırmak için çoğunlukla sokağa çıkardım. Bitap düşünceye kadar şehirde amaçsızca turlardım. Üzerime boyandığı için çeken, bu yüzden gittikçe daha dar gelen siyah takımımı giyip çıkıyordum. Şehrin lüks ve iyi korunmuş semtlerinden uzak durarak, perperişan kıyafetimden duyduğum utançla içgüdülerime dayanarak dolaşıyordum. Kötü yapılmış şeylerle ve tozlu hüznüyle tanıdım arka sokakları. Beni en çok eski sokaklar cezbediyordu.

Bir akşam alacasında, Katedral civarında, şehri daha eski bir şehir yapan çanların ağır ağır çaldığını duydum. Bakışlarımı gökyüzüne çevirdim, ortaya çıkan ilk yıldızlarla daha yumuşak, daha mavi olmuştu, gözüme öyle güzel göründü ki, neredeyse mistik bir güzellikti. Yavaşça inmeye başlayan yumuşacık gecenin altında, orada, bir köşecikte, yukarı doğru bakarken ölüverme arzusu gibi. Göğsüm açlıktan ve nefes aldıkça itiraf edemeyeceğim arzulardan sızlamıştı. Sanki ölümün güzel kokusunu duyuyormuş gibiydim, daha önceleri beni dehşete düşürürken, bu defa bana iyi gelmişti... Aniden kuvvetli bir rüzgâr esintisi çıktığında, ben hâlâ orada, hiç kımıldamadan, aptal aptal duvara yaslanmış duruyordum. Gürültülü bir evin yıkık dökük balkonundan çıkarak silkelenen bir çarşaf beni bu hareketsizlikten kurtardı. O gün kafam iyi değildi. Beyaz kumaş gözüme kocaman bir kefen olarak göründü ve koşmaya başladım... Aribau sokağındaki eve yarı deli bir halde vardım.

İşte böylece, o tragedyanın üstünden neredeyse iki ay geçmesine rağmen evin içinde ölümün varlığını hissetmeye başladım.

Kısa sürede hayat eskisi gibi görünmeye başladı gözüme. Aynı çığlıklar ortalığı toza dumana buluyordu. Juan, Gloria'yı dövmeye devam ediyordu. Belki de şimdi incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler için onu dövme alışkanlığı edinmiştir, hatta belki gaddarlığı ikiye katlanmıştır... Gerçi bana bir fark varmış gibi gelmiyordu. Sıcak hepimizi perişan ediyordu, elbette yüzü gözü gittikçe daha fazla buruşan büyükanne, soğuktan titriyordu. Ama daha önceki yaşlı kadınla bu büyükanne arasında pek fark yoktu. Hatta daha üzgün bile görünmüyordu. Hâlâ bana gülümsüyor, hediyeler veriyordu; Gloria'nın *drapaire*'i çağırdığı sabahlarda, odasına kapanıp Meryem'e dua etmeyi sürdürüyordu.

Hatırlıyorum da Gloria bir gün piyanoyu satmıştı. Satıştan her zamankinden daha kârlı çıkmış olmalı ki, çok geçmeden burnum o gün yemeğe et koyma lüksünü kaçırmadığını fark etti. Artık pişen yemekleri denetleyecek ve sırf görünüşüyle bile onları murdar edecek Antonia olmadığından, Gloria bazı şeylerin daha

iyi olması için gayret gösteriyor gibiydi.

Mutfakta müthiş bir kavga patlak verdiğinde, evden çıkmaya hazırlanıyordum. Juan, öfke içinde, birkaç dakika önce iştahımı kabartan yemek tencerelerini fırlatıyor, yerde kıvranan Gloria'yı tekmeliyordu.

"Alçak! Román'ın piyanosunu sattın! Román'ın piyanosunu ha, alçak! Domuz!"

Büyükanne, her zamanki gibi titriyor, babasını bu halde görmesin diye çocuğun yüzünü kapatıyordu.

Juan'ın ağzından köpükler fışkırıyordu, gözleri sadece tımarhanedekilerde görülen gözlere benziyordu. Dövmekten yorulunca, bitap düşmüş biri gibi, ellerini göğsüne götürdü, sonra dönüp çam ağacından sandalyelere, masaya, çanak çömleğe akıl almaz bir öfkeyle saldırmaya başladı... Yarı ölü haldeki Gloria, ortalıktan tüydü, onu çığlıklarıyla baş başa bırakarak hepimiz dışarı çıktık. Sakinleştiğinde –bana anlattıklarına göre– başını ellerinin arasına alıp sessizce ağlamış.

Ertesi gün Gloria yavaşça ve fısıltıyla konuşarak odama geldi, bir doktor çağırıp Juan'ı tımarhaneye tıkmaktan söz etti.

"Bence sakıncası yok," dedim (zira bu projenin asla hayata geçmeyeceğinden emindim).

Odanın öbür tarafında oturuyordu. Bana baktı ve şöyle dedi:

"Nasıl korktuğumu bilemezsin, Andrea."

Yüzü her zamanki gibi ifadesizdi, ama gözlerinden dehşet gözyaşları dökülüyordu.

"Ben bunu hak etmiyorum, Andrea, çünkü iyi bir kızım ben..."

Bir an sustu, düşünceye dalmış gibiydi. Aynaya yaklaştı.

"Hem de güzelim... Ben güzelim, değil mi?"

Tedirginliğini unutmuş, beğenir gözlerle ellerini vücudunda dolaştırıyordu. Bana döndü.

"Gülüyor musun?"

İç geçirdi. Sonra tekrar o korkulu haline döndü.

"Benim çektiğim acıyı hiçbir kadın çekmemiştir, Andrea... Román öldüğünden beri, Juan uyumamı istemiyor. Uyumaktan

başka bir şey bilmeyen bir hayvan olduğumu söylüyor, o esnada kardeşi acıdan uluyormuş. İşte, böyle dedi, kızım, gülünç tabii... Ama sana bunu geceyarısı, yatakta söylediklerini düşün!.. Hayır Andrea, bir adamın elleri boynuna yapışmış, yarı boğulmuş gibi uyanmak hiç de gülünç değil. Bana domuz diyor, gece gündüz uyumaktan başka bir şey yapmıyormuşum. Gece bile uyuyamazken gündüz nasıl uyuyacağım ki?.. Kız kardeşimin evinden geç saatte dönüyorum, onu bazen beni sokakta beklerken buluyorum. Bir gün bana kocaman bir ustura gösterdi, yarım saat daha geç kalsaymışım, onunla boğazımı kesmek için taşıyormuş... Böyle bir şey yapmaya cesaret edemeyeceğini bilmediğimi mi sanıyorsun, ama adam deli, ne yapacağı belli olmaz!.. Roınán'ın her gece görünüp beni öldürmesini tavsiye ettiğini söylüyor... Sen olsan ne yapardın Andrea? Kaçardın, değil mi?"

Benden bir cevap beklemiyordu.

"Adamın elinde bir ustura, bir de dünyanın sonuna gitsen seni takip edecek bacakları olduktan sonra nereye kaçacaksın? Ah kızım ah, korkmanın ne demek olduğunu bilmiyorsun sen!.. Sabaha karşı bilmem kaçta, vücudun bitmiş tükenmiş halde, deli bir adamın yanında yatmayı da...

Yatağa girince, başımı rahatça yastığa gömüp nihayet dinlenmek için uyuduğu ânı yakalamaya çalışıyorum. Bakıyorum hiç uyumuyor. Yanımda gözlerinin açık olduğunu hissediyorum. Üstündeki her şeyi atmış, sırtını dayamış, kaburgaları tık tık atıyor. Dakikada bir soruyor: 'Uyudun mu?'

"Sakinleşmesi için onunla konuşmam gerekiyor. Sonuçta, daha fazla dayanamıyorum, uyku kara bir ağrı gibi gözlerimden içime sızıyor, bitap düşüp gevşemeye başlıyorum... Aniden dibimde soluk aldığını, vücudunun bana dokunduğunu hissediyorum. Korkudan ter içinde uyanmam gerekiyor, zira elleri yumuşakça boğazımı sıktıkça sıkmaya başlıyor...

"... Her zaman kötü biri olsa, onu terk ederdim kızım ve daha iyi olurdu. Ama bazen beni okşuyor, benden özür diliyor ve küçük bir çocuk gibi ağlamaya başlıyor... Peki ben ne yapıyorum?

Ben de ağlamaya başlıyorum, pişmanlıklar doluyor içime... çünkü hepimizin pişman olduğu bir şeyler vardır, benim de var, inanmazsın... Ben de onu okşuyorum... Sonra, sabah, bu anları hatırlarsa, beni öldürmeye kalkışıyor... Bak!"

Çabucak bluzunu çıkardı ve bana sırtındaki kocaman kanlı çürüğü gösterdi.

Odada başka biri daha olduğunu fark ettiğimizde ben bu korkunç yarayı inceliyordum. Döner dönmez, kırış kırış kafacığını öfkeyle sallayan büyükanneyi gördüm.

Ah, o büyükannenin öfkesi! Hatırladığım tek öfkeli hali... Elinde ona o anda teslim ettikleri bir mektupla geliyordu. Göğsünde sallıyordu.

"Sizi kötü kalpliler sizi!" dedi bize. "Ne işler çeviriyorsunuz bakayım siz, küçük reziller? Tımarhaneymiş!.. Çocuğuna bakan, yiyecek ekmeğini veren, geceleri karısı uyusun diye onu gezdiren iyi bir adama hem de!.. Delisiniz siz! Onun saçının teline dokunmadan önce sizin ikinizi ve beni kapatacaklar içeri!"

Zafer dolu bir tavırla mektubu yere fırlattı ve başını sallaya sallaya, sızlanarak ve kendi kendine konuşarak çekip gitti.

Orada yerde duran mektup bana gelmişti. Ena Madrid'den yazmıştı. Hayatımın gidişatını değiştirecekti.

XXV

Valizimi hazırlayıp kırık kilitleri sağlama almak için iple bağlamayı yeni bitirmiştim. Yorgundum. Gloria akşam yemeğinin hazır olduğunu söyledi. Son akşam, yemeği onlarla yemem için davet etmişti. Sabah kulağıma eğilip, "Bütün yaldızlı aynaları sattım. O kadar eski püskü, çirkin eşyalara neden bu kadar çok para verdiklerini anlamadım, kızım..." demişti.

O gece bol miktarda ekmek vardı. Beyaz balık yenildi. Juan'ın keyfi yerinde görünüyordu. Çocuk mama sandalyesinde konuşuyordu, bir yıl içinde ne kadar büyümüş olduğunu şaşkınlıkla fark ettim. Tanıdık gelen lamba, balkonun karanlık camlarına aksediyordu. Büyükanne şöyle dedi:

"Seni koca hınzır! Bak nasıl da geleceksin yakında bizi görmeye..."

Gloria küçücük elini masa örtüsünün üstündeki elime koydu.

"Evet, kısa zamanda geri gel, Andrea, seni ne çok sevdiğimi biliyorsun artık."

Juan araya girdi:

"Rahat bırakın kızı. Çekip gitmekle iyi yapıyor. Sonunda bir çalışma şansı, bir şeyler yapma fırsatı çıktı karşısına... Şimdiye kadar az tembellik etmediği söylenebilir."

Yemeği bitirdik. Onlara ne diyeceğimi bilemiyordum. Gloria kirli tabakları lavaboya yığdı, sonra dudaklarını boyayıp mantosunu giymek üzere çıktı.

"Haydi, gel kucaklaşalım kızım, görüşemezsek diye... Sen çok erken gideceksin, değil mi?"

"Yedide."

Onu kucakladım, tuhaf bir şey ama onu sevdiğimi hissettim. Sonra gittiğini gördüm.

Juan antrenin ortasında durmuş, tek kelime etmeden, benim valizimi sokak kapısının yakınına bir yere koyma çabalarımı izliyordu. Giderken, mümkün olduğunca az gürültü çıkararak kimseyi fazla rahatsız etmeyeyim istiyordum. Dayım acemice bir sıcaklıkla elini omzuma koydu, kol uzunluğundaki mesafeden yüzüme baktı.

"Evet, sana iyi şanslar, yeğen! Göreceksin, ne olursa olsun, yabancı bir evde yaşamak kendi ailenle yaşamaktan çok farklıdır, ama artık gözünün açılması iyi olur. Hayatın ne olduğunu öğrenmelisin."

Angustias'ın odasına son kez girdim. Hava sıcaktı ve pencere açıktı; sokak lambasının tanıdık gelen ışığı su taşkınlarıyla sapsarı olmuş hüzünlü kaldırım taşlarına kadar vuruyordu.

Etrafımda olan bitenleri daha fazla düşünmek istemedim, yatağa girdim. Ena'nın mektubu, bu kez gerçekten, bir kurtuluş ufku açmıştı bana:

"... Babamın bürosunda sana uygun bir iş var, Andrea. Bağımsız yaşamana, ama aynı zamanda üniversiteye devam etmene yetecek. Şimdilik evde kalırsın, ama sonra kendi zevkine uygun bir ev tutabilirsin, kimse seni kalmaya zorlayamaz. Annem heyecanla senin odanı hazırlıyor. Ben sevinçten uyuyamıyorum."

Bana bütün endişelerini ve umutlarını anlattığı upuzun bir mektuptu. Bana o kış Jaime'nin de gelip Madrid'de yaşamaya başlayacağını anlatıyordu. Nihayet, okulu bitirmeye karar vermiş, sonra evleneceklermiş.

Uyuyamıyordum. Bir kez daha bir yıl önceki tedirgin beklentiyi hissettiğim için kendimi aptal buluyordum, köyde de her yarım saatte bir, altı trenini kaçırmaktan korkarak yataktan sıçrayıp duruyordum, elimde değildi. Şimdi hayallerim aynı değildi, ama bu ayrılış beni kurtuluş umuduyla heyecanlandırıyordu. Barselo-

na'ya birkaç günlüğüne gelen Ena'nın babası, Madrid'e dönüş seyahatinde kendisine eşlik etmem için ertesi sabah gelip beni alacaktı. Arabasıyla seyahat edecektik.

Şoför kapıyı hafifçe çaldığında ben çoktan giyinmiştim. Ev balkonlardan içeri giren grimsi ışığın altında tam bir sessizliğe bürünmüş ve uykuda görünüyordu. Büyükannenin odasına girmeye cesaret edemedim. Onu uyandırmak istemedim.

Yavaşça, merdivenlerden aşağı indim. Neşeli bir heyecan içindeydim. Bu merdivenleri ilk kez çıkarkenki hayat özlemimi, o dehşetli umudumu hatırlıyordum. Şimdi karmaşık bir halde beklentilerimin hiçbiri hakkında tek bir fikrim olmadan gidiyordum: bütünlüklü bir hayat, neşe, derin bir ilgi, aşk. Aribau sokağındaki evden hiçbir şey götürmüyordum. En azından, o zamanlar ben öyle sanıyordum.

Ena'nın babası siyah arabanın yanında, ayakta bekliyordu. Samimi bir karşılaşmayla bana ellerini uzattı. Bilmem hangi görevi vermek için şoföre döndü. Sonra bana şöyle dedi:

"Öğle yemeğini Zaragoza'da yiyeceğiz, ama önce güzel bir kahvaltı yapmak durumundayız." Bütün yüzüyle gülümsedi: "Seyahat hoşunuza gidecek, Andrea. Göreceksiniz."

Sabah havası insanı kendine getiriyordu. Yerler akşamın çiyiyle ıslak görünüyordu. Arabaya binmeden önce bakışlarımı kaldırıp bir yıl yaşadığım eve baktım. Güneşin ilk ışıkları pencerelerine vuruyordu. Birkaç dakika sonra, Aribau sokağı da bütün Barselona da arkamda kalmıştı.

CARMEN LAFORET

HİÇ

roman

İspanya İç Savaşı'nın hemen ertesinde, gencecik bir kızın yazdığı ve 1944 Nadal ödülünü kazanan Hiç, 2004'te yazarının ölümünden sonra dünyanın her yerinde yeniden keşfedildi. On sekiz yaşındaki Andrea, öksüz kaldıktan sonra üniversite eğitimi için köyünden Barselona'ya, zenginliği ve kültürüyle hep gözünü kamaştırmış olan anne tarafından akrabalarının evine gelir. Ancak akrabaları savaş sırasında servetlerini kaybetmiş, korkunç bir yoksullukla baş etmeye çalışmaktadırlar. Genç kız bir yandan okuldaki zengin öğrenciler arasında bocalarken bir yandan da evde tanık olduğu tuhaflıklarla masumiyetini yitirmeye başlar. Karanlık, güçlü bir hayal gücü ile ince mizahı birleştiren ve bir büyüme öyküsü içinde Franko rejiminin ilk günlerini ürkütücü bir berraklıkla anlatan bu roman, pek çok eleştirmen tarafından yirminci yüzyılda Avrupa'da yayımlanan en önemli yapıtlar arasında sayılıyor.

Metis Edebiyat
ISBN-13: 978-975-342-644-2

Metis Yayınları